

ספר
גם אני אודך
על התנ"ך

תשובות שקיבלתי מהגאון הנפלא
רבי כפיר ברוך מבורך דדון שליט"א
מח"ס "גם ברוך יהיה", ושאל"ס נכבדים
על שאלותי ששאלתי
בחמלת ה' עלי

גמליאל הכהן רבינוביץ
בן אאמו"ר הגה"ח רבי אלחנן י.ד. שליט"א
שנת תשע"ו לפ"ק

**הערות והארות
יתקבלו בשמחה רבה**

**© כל הזכויות שמורות
יו"ל ע"י מכון "גם אני אודך"**

הערות והארות יתקבלו
בשמחה רבה
להרב גמליאל הכהן רבינוביץ

ת.ד. 539 בני ברק

טל: 052-7128536

7128536@gmail.com

הקדמה

ישתבח הבורא ויתהלל היוצר אשר זיכני להגות בתורה הקדושה ותוך כדי לימודי בתורה נביאים כתובים, חנני בשאלות מעניינות, ודיוקים נחמדים,

והנה בס"ד זכיתי לקבל תשובות נפלאות עליהם מהגאון הבהיר מו"ה רבי כפיר ברוך מבורך דדון שליט"א מח"ס "גם ברוך יהיה", ושא"ס נכבדים.

וכדי שלא למנוע טוב מבעליו אמרתי מיגו דזכי לנפשיה, זכי נמי לחבריה, ויש בזה תועלת להראות איך שבכל אות ואות בתורתנו הקדושה, אפשר להעמיק היטב, ולגלות בהם פנינים אדירים ויקרים, ותן לחכם ויחכם עוד, שיהיה לסיוע גדול לעיין יותר ויותר בתורתנו הקדושה, כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגם יומם ולילה.

וזכיתי בזכות שאלותי שחנני השי"ת ברחמיו העצומים, שנתחדשו פירושים נכבדים וחדשים, ומאמרים יקרים, וזה חלקי מכל עמלי. והנני מודה מאד לקוב"ה שנתן חלקי בתורתו לעולם ועד. והנני בתפילה אליו, אנא אל תעזובני לנצה, ואזכה תמיד להיות מאלו שמזכים את הרבים, ומגדילים תורה להאדירה לעשות נחת רוח לבורא כל עולמים. אכ"ר.

וקראתי שם החיבור "גם אני אודך" כשאר החיבורים שהוצאתי לאור בס"ד משום ששמי גמליאל, ואני אומר זה הפסוק בפסוקים לשמות אנשים בתהלים (ע"א, כ"ב): "גם אני אודך בכלי נבל אמתך א-לקי אומרה לך בכינור קרוש ישראל".

וביאורו שגם אני אודה לה' על החידושים והדיוקים שחנני ברוב רחמיו וחסדיו.

וגם להודות לידידי עוז הגאון המופלא רבי כפיר ברוך מבורך דדון שליט"א על כל מה שטרח לבאר לי הדיוקים בתורתנו הקדושה, כיד ה' הטובה עליו, יזכהו השם יתברך עוד רבות בשנים להגדיל תורה ולהאדירה כאוות נפשו הטהורה, מתוך שמחה ונחת וכל טוב לעולם ועד. אכ"ר.

ואסיים בתפילה "יוצרי הביני מורשה להנחיל" שאזכה להנחיל מורשה זו תורה לדורות עולם, ולהגדיל תורה ולהאדירה, ויתקיים בנו מקרא שכתוב "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", אמן כן יהי רצון.

בברכת כהנים באהבה, כעתירת

גמליאל הכהן רבינוביץ

מח"ס "גם אני אודך"

ו"פרדס יוסף החדש" על המועדים

פתיחה מכותב התשובות

הגאון הנפלא רבי כפיר ברוך מבורך דדון שליט"א

בעזה"י שלהי טבת התשע"ז

דברי המחבר, בשפה רפה מדובר

ישמחו השמים ותגל הארץ, אשר נתן לנו תורת אמת וחי עולם נטע בתוכנו. הנה ידוע ומקובל מצדיקי אמת שתפילה על ציון רבי שמעון בר יוחאי זי"ע במירון, מסוגלת לשדוכים, (כן הובא בספר דער אוצר פון שדוכים עמ' 473, בשם הרה"ק מבארניב), ומצאתי בס"ד סמך לסגולה, ממנה שאמר רשב"י בגמרא בקדושין (כ:), רבי שמעון אומר, מפני מה אמרה תורה כי יקח איש אשה, מפני שדרכו של איש לחזור על אשה, ואין דרכה של אשה לחזור על איש, משל לאדם שאבדה לו אבידה, מי חוזר על מי, בעל אבידה מחוזר על אבידתו. (וראה עוד בביאור אור החיים הקדוש פרשת כי תצא, על הפסוק "אשר תאבד ממנה"). וגם אנכי הדל, מצאתי "שידוך" בציון הקדוש של רשב"י, וכך היה המעשה: בשנת תשס"ג זכני ה' יתברך להוציא את פרי ביכורי, ספר "מכבדי אכבד", העוסק בכבוד הספרים, וכבכרה בטרם קיץ, בעודה בכפו יבלענה, ותהילות לאל התקבל הספר בכל מקום ואתר, ורבים קבלו על עצמם להזהר בכבודה של תורה. ובהיותי בקברי צדיקים בצפון הנחתי ספר אחד למשמרת בציון רשב"י למען יהנו ממנו רבים, ואחר זמן לא רב, ראה את הספר בציון רשב"י, הרה"ג רבי גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מח"ס גם אני אודך, ושלה אלי מספר שאלות בנושא כבוד הספרים, והשבתי תשובה מאהבה, ושאלה הולידה תשובה, ותירוצים במדבר בערב'ה, הליכות והנהגה חשובה, בהלכה באגדה בנחת ושובה, בעניני היום וחגים בבחינת צוהר תעשה לתיבה.

ותהילות לאל משנת התשס"ג ועד הלום, נאספו תשובות מרובות, ערוכות וחצובות, למאות ורבות, ורבים מהן מודפסות וכתובות, בכתבי עת וירחוני ישיבות. ומקובלני מרבתי, שכל מורה צדק אשר נשאל שאלה, קטנה או גדולה, ישרה או עקומה כמעגילה, אל ילזל בעומד לפניו בחילה, אלא יכבדהו ויראה את שאלתו כשאלה גדולה

ועצומה, עמוקה כעמקי ימה, יפה כלבנה וברה כחמה, כי שאלות קטנות יולידו גדולות העומדים ברומו של עולם, ולא יתבייש השואל להבא לשאלם. (וכך היה נהוג מו"ר הרב שמואל קידר זצ"ל, ר"מ בכולל מר"צ במבשרת ציון, ומח"ס שו"ת היכל שלמה, שכל שאלה שנשאל היה רושם בפנקסו ומברר אותה הדק היטב, מפוסקים ראשונים ואחרונים, והיה משיב לשואלו דבר, והרואה אומר ברקא, והיה הרב אומר שכך ניתן לגדול בתורה, בבחינת ומתלמידי יותר מכולם).

וכך גם הובא בספר עומק הפשט (עמ' 9) בשם הרב שלמה פיישר שליט"א, כששאלוהו האם לא מפריעים ברוב שאלות לרב, ענה: יש מימרא חסידית "לקושיש קש לתבן" – כשמקשים קושיות – מבינים. (וראה עוד בזה באריכות בספר "שררה שהיא עבדות" פרק 5, העוסק בתפקיד רב הקהילה).

ובבוא עם הספר אברך את ה' אשר גמלני מעודי עד הלום ללמוד וללמד, ויהי רצון שיוזכני להמשיך ולעסוק בתורתו הקדושה, ליראה ולאהבה אותו, ולעבדו בלבב שלם ובנפש חפצה, ועיננו תחזינה מישרים בשוב ה' ציון, וישראל ישכון לבטח על אדמתו, ולא ינמשו עוד מעל אדמתם. אכ"ר.

ואפריון נמטיה לידידי הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מח"ס "גם אני אודך", ועו"ס, אשר נטה ליבו להדפיס את התשובות בספר, כאשכול הכופר, הנותן אמרי שפר, ותהי משכורתו שלימה, זכות תורה תמימה, לו ולכל בני ביתו, באשר ה' איתו. ויזכה להוציא עוד חיבורים לאורה זו תורה, כאור המנורה, אמן ואמן.

וברכה שלוחה לרב המופלא, וכבוד ה' מלא, בנם של קדושים, אראלים ותרשישים, גזע ישישים, הרב רן יוסף חיים מסעוד אבוחצירא שליט"א, עורך קובץ "מרי"ח ניוח", אשר בטובו מפרסם בכל שבוע בעלונו הנפלא מדרכותי, הגיגי ומחשבותי, ישלם ה' פעלו, יברך חילו, וירחיב גבולו. אכ"ר.

עוד אברך לאכסניא של תורה, הישיבה הקדושה, אבן הראשה, ספיר יהלום ותרשישה, "כולל מר"צ" במבשרת-ציון. אשר הרב הגדול מעוז ומגדול הרב אורי כהן שליט"א עומד בראשה. וברכות לראש משביר, ליבו כלב האביר, כהן מקודש, מימיו מן המקדש, מו"ר הרב אורי כהן שליט"א, בצילו חמדתי וישבתי בכולל מר"צ, ועוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו להגדיל תורה בעוז וגבורה, ולהעמיד תלמידים הרבה.

והנה לקחתי ברך את מורי ורבי הרב גד מימרן שליט"א, ראש כולל "יורה דעה" בקרית

גת ת"ו, אשר הנחני בדרך אמת מילדותי ועד הנה, ללמדני דרך ותורת ה' כהנה וכהנה, הנהגות ומוסר עין לא תשבענה, ויהי רצון וימשיך בכוחו זה כיפליים לתושיה להרביץ תורה בעדרים, זקנים צעירים, שבים עם נערים.

וזכרה לי אלהי לטובה נשמת מור אבי דוד בר מסעודה ז"ל, אשר גדלני וטפחני, בשמן שסכני, ומעדינים שהאכילני, והיה אוהב התורה ולומדיה, ומכבד הבריות באהבת חסד והכנסת אורחים, תנצב"ה, ולהבדיל לחיים, אמי מורתי תבורך בכמ"ס.

ומנשים באוהל תבורך רעייתי, נוות ביתי, אושרת זיוון, יהי רצון ונזכה לגדל ילדינו על אדני התורה הקדושה והיראה, ויהיו כולם עובדי ויראי ה', ויתקיים בהם, ישראל אשר כך אתפאר, כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'.

ואחרונים חביבים, כולם אהובים, נעימים ונאהבים, חברים מקשיבים, תלמידי היקרים, מאירים ומזהירים, אשר רבות מן השאלות הצגתים לפניהם בשיעורים, והוסיפו נופך כיהלומים יקרים, ואזכירם לטובה כי יקרו בעיני, קהילת קודש "מגן אברהם" בשכונת גליקסון בקרית גת ת"ו. וקהילות קודש "ישמח משה", "ומבשר שלום" במבשרת ציון ת"ו. ישלם ה' פעלם ותהי משכורתם שלימה מעם ה' אלהי ישראל.

ובצאתי את הקודש, אפרוש כפי למרום, ואתפלל לבורא עולם, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, ולא אומר על טמא טהור, ולא על טהור טמא, ולא ישלחו חברי בדבר הלכה, ואשמח בהם (ברכות כח.).

ויהי רצון מלפניך ה' יתברך, שאזכה לחדש עוד חידושים בפרד"ס תורתך הקדושה, מתוך רפואה שלימה ונהורא מעליא, והכל לעשות נחת רוח לפניך.

החותם לכבוד התורה ולומדיה,

עבד לאל אדון,

כפיר ברוך מבורך רדון ס"ט

תוכן הענינים

פרשת בראשית

סימן א'	מדוע נכתב "ותראה היבשה", והלא אם יקוו המים ודאי תראה היבשה..... כא
סימן ב'	מדוע נקנסה מיתה לדגים ושרצים, והרי הם לא אכלו מעץ הדעת..... כב

פרשת נח

סימן ג'	מה בא לחדש בתיבת "היה", בפסוק "נח איש צדיק תמים היה בדורותיו"..... כד
סימן ד'	למה נאמר "ויולד נח שלשה בנים" והלא מפורט אח"כ שמותיהם..... כה
סימן ה'	מה באה התורה לרבות בתיבות "את שם את חם ואת יפת", כל פעם בתיבת "את"..... כו
סימן ו'	מדוע חזר וכפל "את דרכו על הארץ", והלא נאמר לפני כן "וירא אלהים את הארץ"..... כז
סימן ז'	מי מת קודם במבול, האדם או הבעלי חיים..... כח
סימן ח'	למה הגיע עונש לנח שהכישו הארי..... לב
סימן ט'	כיצד אכלה הזיקית תולעים בתיבה, והרי נכרתה ברית עם נח שלא ירקבו הפירות..... לד
סימן י'	מדוע חזר וכפל תיבת "מבול" פעמיים, בפסוק "ולא יכרת כל בשר עוד מימי המבול, ולא יהיה עוד מבול לשחת הארץ"..... לה
סימן י"א	מה ראתה התורה לפרט שצידון היה בכורו של כנען..... לז

פרשת לך לך

סימן י"ב	מדוע אין פרשה שנקראת על שם אברהם אבינו..... לט
סימן י"ג	למה לא כתוב קודם "ומבית אביך" ואח"כ מולדתו וארצו..... מ
סימן י"ד	מדוע כפלה התורה בהליכת אברהם מחרן לארץ כנען..... מא
סימן ט"ו	איך הותר לאברהם להכניס עצמו לסכנה להילחם עם מלכים גדולים וגיבורים..... מג
סימן ט"ז	איך אמר אברהם למלך סדום "אם מחוט ועד שרוך" וגו', וכי על שרוך נעל יאמר שהעשיר אותו..... מה

פרשת וירא

סימן י"ז	מדוע כתוב "וירץ לקראתם מפתח האוהל" והרי אנו יודעים שרץ משם, שהרי כתוב קודם "והוא יושב פתח האוהל"..... מז
סימן י"ח	למה שינה רש"י הסדר של השלשה מלאכים..... מח

סימן י"ט	מדוע לא התרה הקב"ה על הפיכת סדום ועמורה, כאשר התרה בדור המבול.....ג
סימן כ'	מדוע נכתב פעמיים שם השם בפסוק "וה' הממיר על סדום וגו' מאת ה' מן השמים".....נב
סימן כ"א	כיצד יתכן שאברהם לא הצליח לבטל הפיכת סדום, ולוט הצליח לבטל הפיכת צוער.....נג
סימן כ"ב	מדוע דיבר אבימלך לעבדיו "באזניהם".....נה
סימן כ"ג	מדוע חזר וכפל תיבת "ויאמר", בפסוקים "ויאמר לו", "ויאמר אבימלך אל אברהם".....נו
סימן כ"ד	מדוע שינה אבימלך (כשהשביע את א"א) ואמר "ניני" במקום "בני".....נז
סימן כ"ה	מה בא לרבות בתיבת "את", בפסוק "וה' פקד את שרה".....נט
סימן כ"ו	למה הוצרך אברהם ליתן צאן ובקר לאבימלך בכריתת הברית.....ס
סימן כ"ז	מה בא לרבות בתיבת "את", בפסוק "את בנך יחידך".....סא
סימן כ"ח	מדוע לא שאל "איה המאכלת" כמו ששאל "איה השה לעולה".....סב
סימן כ"ט	מדוע ציינה התורה שאברהם אבינו שלח את ידו לקחת את המאכלת.....סד
סימן ל'	למה אמר המלאך לאברהם בפעם הא' "ולא חשכת את בנך וגו' ממני" ובפעם הב' לא אמר "ממני".....סה
סימן ל"א	מדוע היה צריך לקחת את יצחק לרפאותו בגן עדן, והלא היה יכול להתרפאות בעור"ז....סז
סימן ל"ב	מדוע לא מוזכרת לידתו של לבן הרשע בסוף פרשת וירא.....סח

פרשת חיי שרה

סימן ל"ג	מדוע נאמר בפטירת שרה "מאת שנה", ובפטירת אברהם "מאה שנה".....סט
סימן ל"ד	מה הנפק"מ ביופיה של שרה, במה שפירש"י "בת כ' כבת ז' ליופי".....עא
סימן ל"ה	מדוע בפרשת חיי שרה לא מוזכר שמו של אליעזר אלא רק "העבד".....עב
סימן ל"ו	כיצד לא תפסו את אליעזר ששינה מדבריו כשסיפר השתלשלות השידוך לבתואל וללבן.....עג
סימן ל"ז	מדוע נשתנה שמה של "הגר" לקטורה, ולא נשתנה ל"הגר קטורה".....עה
סימן ל"ח	מדוע לא פירסמה התורה את הנס שקטורה שהיתה זקינה ילדה ששה בנים.....עו
סימן ל"ט	מדוע חזר וכפל "אברהם", בפסוק "ולבני הפלגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות"....עז

פרשת תולדות

סימן מ'	מדוע שינה בסדר במה שכתוב קודם "יצחק בן אברהם", ואח"כ "אברהם הוליד את יצחק".....עח
---------	---

סימן מ"א	מה הפירוש "הפציר".....	עט
סימן מ"ב	כיצד לא חשש יעקב לצער אמו במה שרצה לצאת מאמו כשעברה ליד פתחי ביהכנ"ס.....	פ
סימן מ"ג	מדוע הדגישה התורה שנאמר "לה", בפסוק "ויאמר ה' לה", והרי כבר ידוע שהיא הלכה לדרוש את ה'.....	פב
סימן מ"ד	כיצד מבואר שיצחק הפך את הגזירה מלהיות עקר, והרי הקב"ה הבטיח לאברהם "כי יצחק יקרא לך זרע".....	פג
סימן מ"ה	מדוע נתן יעקב לעשיו "לחם" והלא ביקש לו רק "גזיר".....	פד
סימן מ"ו	מדוע רק בבאר הזה נאמר "ויאמר כי עתה הרחיב ה' לנו".....	פה
סימן מ"ז	כיצד מבואר שעשיו צד נשים ארבעים שנה, והרי עד גיל שלש עשרה היה תינוק וילד קטן.....	פו
סימן מ"ח	מדוע לא כהו עיניו של אברהם מפני בנו ישמעאל שהיה רשע, כמו שכחו עיניו של יצחק מפני בנו עשיו שהיה רשע.....	פח
סימן מ"ט	מדוע צריך לכתוב שעשיו בנו "הגדול".....	פט
סימן נ'	למה הביאה רבקה לחם (ליצחק ע"י יעקב), והרי יצחק ביקש רק מטעמים.....	צ
סימן נ"א	מדוע היה צריך יעקב להתחפש כדי שלא יקבל הקללה, והרי היה נבואה שלא יבוא עליו רעה.....	צב
סימן נ"ב	למה פירט "אמו", בפסוק "ותעש אמו מטעמים וגו'".....	צג
סימן נ"ג	מדוע כתוב "ותקח רבקה את בגדי עשיו בנה הגדול", והרי ידוע שעשיו הגדול.....	צד
סימן נ"ד	למה לא נאמר "ה' אלהינו", בפסוק "כי הקרה ה' אלהיך לפני".....	צה
סימן נ"ה	מדוע לא התייעצה רבקה עם יצחק בענין הברכות והיתה צריכה לעשות כן במרמה.....	צו
סימן נ"ו	למה נכפל תיבת "חיים", בפסוק "קצתי בחיי וגו' למה לי חיים".....	צז
סימן נ"ז	למה הזכירה "מפני בנות חת", ושוב חזרה וכפלה "מבנות חת כאלה".....	צח

פרשת ויצא

סימן נ"ח	למה נאמר "וילך לחרון", והרי היה יכול לכתוב "ויצא יעקב מבאר שבע חרנה".....	צט
סימן נ"ט	למה נזכר ברש"י שיעקב שימש בבית "עבר" ולא בבית "שם", והרי זה היה בית של "שם ועבר".....	ק
סימן ס'	כיצד הצליח יעקב אבינו לגלול את האבן בקלות, והלא תורה מתשת כוחו של אדם.....	קא

סימן ס"א מדוע בכה יעקב שלא הביא מתנות, והלא דבר זה אינו מתאים לאדם גדול.....קב

סימן ס"ב מדוע בדברי יעקב נזכר לגבי רחל ולאח "גדולה וקטנה", ובדברי לבן נזכר "צעירה ובכירה".....קג

סימן ס"ג האידך יתכן שרחל גילתה את הסימנים לאחותה כדי שלא תתבייש, ומצד שני ציערה את יעקב.....קד

סימן ס"ד מדוע בנישואי יעקב עם רחל לא מצינו שעשה משתה, כמו בנישואיו עם לאה.....קה

סימן ס"ה למה הוצרך יעקב לחזור על דברי לבן במה שאמר "ויברך ה' אותי לרגלי".....קח

פרשת וישלח

סימן ס"ו ביאור בענין הכאת המלאכים לעשוי עד שאמר שהוא אחיו של יעקב.....קט

סימן ס"ז איך יתכן שהמלאך הנלחם עם יעקב ממהר כדי לומר שירה, ואח"כ יש לו פנאי לברכו ולשאול את שמו.....קיא

סימן ס"ח מדוע הקדים "שלם בגופו" ו"שלם בממונו" לפני "שלם בתורתו".....קיב

סימן ס"ט מדוע נאמר "עיר שכם אשר בארץ כנען", והרי ידוע ששכם נמצא בכנען.....קיד

סימן ע' מדוע חזר וכפל בתיבות "כל יוצאי שער עירו", בפסוק "וישמעו אל חמור וגו'".....קמז

סימן ע"א מדוע הדגישה התורה "מבית שכם", בפסוק "ויקחו את דינה מבית שכם ויצאו".....קנז

סימן ע"ב איך אמר יעקב "ונשמדתי אני וביתי" והרי אמירה כזו היא פתיחת פה לשמן.....קכ

סימן ע"ג מדוע נכתב "קרית הארבע" בה"א הידיעה.....קכא

פרשת וישב

סימן ע"ד מדוע דוקא במכירת יוסף קרא ל"צרה" "רוגז".....קכב

סימן ע"ה מדוע נאמר "נשי אביו", בפסוק "והוא נער וגו' בני זלפה נשי אביו".....קכג

סימן ע"ו מדוע אמר "אל אביהם" ולא "אל אביו", בפסוק "ויבא יוסף וגו'".....קכד

סימן ע"ז מה בא לרבות בתיבת "את", בפסוק "את דיבתם".....קכה

סימן ע"ח מה בא לרבות בתיבת "את", בפסוק "וישראל אהב את יוסף".....קכז

סימן ע"ט למה הוסיף יוסף לספר החלום השני לאחיו, אחר שראה בחלום הראשון ששונאים אותו.....קכז

סימן פ' מדוע כתוב "לכו ונמכרנו לישמעאלים וידנו אל תהי בו", והרי אם ימכרו אותו ממילא ידיהם לא תהי בו.....קכז

סימן פ"א	מדוע חזר וכפל תיבת "בור", בפסוק "וישב ראובן אל הבור והנה אין יוסף בבור".....קבח
סימן פ"ב	מה בא לרבות בתיבת "את", בפסוק "ויקרע את בגדיו".....קכט
סימן פ"ג	מדוע חזר וכפל תיבת "אני", בפסוק "ואני אנה אני בא".....קל
סימן פ"ד	לשם מה הראו האחים ליעקב את הכתונת טבולה בדם.....קלא
סימן פ"ה	כיצד יתכן שחיה רעה אכלה את הכתונת ונשארה שלימה.....קלב
סימן פ"ו	מדוע הוסיפו האחים לומר ליעקב "מרוף מרוף יוסף" אחרי שכבר אמרו שחיה רעה אכלה אותו.....קלג
סימן פ"ז	מדוע הזכיר "בנו" ו"בני", בפסוקים "ויתאבל על בנו" "כי ארד אל בני".....קלד
סימן פ"ח	מדוע חזר וכפל "מאז הפקיד אותו בביתו", והרי כבר אמר לפני כן "ויפקידהו על ביתו".....קלה
סימן פ"ט	מדוע חזר וכפל "ויהי שם בבית הסוהר", והרי כבר אמר לפני כן "ויתנהו אל בית הסוהר".....קלו

פרשת מקץ

סימן צ'	מדוע כתוב "ועל השנות החלום אל פרעה פעמיים", והלא 'השנות' הוא 'פעמיים', ולמה הכפילו.....קלז
---------	--

פרשת ויגש

סימן צ"א	מדוע ניגש יהודה ליוסף רק ל'מלחמה ופיוס ותפילה', ולא ניגש גם 'לדורון', כמו יעקב אבינו.....קלח
סימן צ"ב	מהו הלשון 'שמחה', בפסוק 'והיה כראותו כי אין הנער ומת'.....קלט
סימן צ"ג	מדוע אמר 'אבי' ולא 'אבינו', בפסוק 'העוד אבי חי'.....קמ
סימן צ"ד	מי שלח את העגלות יוסף או פרעה.....קמא
סימן צ"ה	מדוע פעם אחת הקדים 'אחיו' לפני 'אביו', ופעם אחת להיפך.....קמג

פרשת ויחי

סימן צ"ו	מדוע פירטה התורה "לבנו ליוסף", בפסוק "ויקרא לבנו ליוסף", והלא ידוע שבנו הוא יוסף.....קמד
סימן צ"ז	איך יתכן שחסד שעושים עם המת, אינו מצפה לתשלום גמול, והלא לכאורה ידוע שגשמת המת עושה חסד עם החיים.....קמה
סימן צ"ח	מדוע כשבירך יעקב את מנשה ואפרים אמר "בך יברך ישראל", ולא אמר "בכם יברך ישראל".....קמו
סימן צ"ט	מדוע פירט יעקב פירוט גדול על הקבורים במערת המכפלה.....קמז

סימן ק'	מדוע העלימה התורה פטירתה של לאה וכתבו רק בדרך אגב, בפסוק "ושמה קברתי את לאה".....
סימן ק"א	מדוע קראו לפטירת יעקב, בשם "אָבֵל מצרים".....
סימן ק"ב	מדוע כפל 'קבורת אביו', בפסוק "וכל העולים אתו לקבור את אביו אחרי קברו את אביו".....

פרשת שמות

סימן ק"ג	מדוע חזר וכפל תיבת "נפש", בפסוק "ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב שבעים נפש".....
סימן ק"ד	מדוע פירש'י ש'יוסף עמד בצדקו גם כשנעשה מלך', והרי היה רק משנה למלך'.....
סימן ק"ה	מה באה התורה לרבות בתיבת "וכל", בפסוק "וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא"....
סימן ק"ו	מדוע בתחילת פרשת שמות מדבר פרעה על עם ישראל ב"לשון יחיד".....
סימן ק"ז	מדוע כתוב "ותמלא הארץ אותם", ולא "ותמלאם הארץ".....
סימן ק"ח	מדוע דוקא בפסוק "הנה עם בני ישראל", כתוב גם "עם", ולא רק "בני ישראל".....
סימן ק"ט	מדוע כתוב "ויקוצו מפני בני ישראל", ולא "מפניהם".....
סימן ק"י	מדוע מסיימים לעולה השני, בשני וחמישי, בפסוק "ויקוצו מפני בני ישראל", והלא מקפידים לסיים בדבר טוב.....
סימן ק"א	מה באה לרבות בתיבת "את", בפסוק "ותשלח את אמתה".....
סימן ק"ב	האם בני ישראל צעקו לה' רק בקריעת ים סוף, או גם במצרים.....
סימן ק"ג	מדוע נאנחו בני ישראל "מן העבודה", ולא מ"רחיצת פרעה בדם התינוקות".....
סימן ק"ד	כיצד יתכן שברח משה ממצרים למדין, והרי לא יכל אדם לברוח משם לעולם.....
סימן ק"ו	מה באה לרבות תיבת "את", בפסוק "ומשה היה רועה את צאן יתרו".....

פרשת וארא

סימן קט"ז	מדוע כתוב "נאקת בני ישראל" בלשון יחיד, ולא "נאקות" בלשון רבים.....
סימן קי"ז	כיצד יתכן שמושה רבינו חי ק"כ שנה, והרי אם נִחְשֵׁב שנת המכות, יוצא שחי קב"א שנה.....
סימן קי"ח	האם היה מותר ליהודי לשתות את דם היאור במכת דם שבמצרים.....
סימן קי"ט	מדוע מוזכר במכת צפרדע שיעלו "בבית פרעה ובבית עבדיו", ואצל "עמו" לא כתוב "בית עמו".....

פרשת בא

סימן ק"ב	מדוע כפל תיבת "ארבה", בפסוק "ויעל הארבה וגו' לא היה כן ארבה כמהו".....
----------	--

סימן קב"א כיצד יתכן שצחקו ילדי ישראל על פרעה בליל מכת בכורות, והרי היה אסור להם לצאת מפתח הבית ..... קעב

פרשת בשלה

סימן קב"ב מדוע נתנה התורה ב' טעמים למה לא הלכו בני ישראל דרך פלשתים..... קעד

סימן קב"ג כמה זמן התארכה קריעת ים סוף..... קעו

סימן קב"ד מדוע נאמר קודם "מרכבות פרעה ירה בים" ואח"כ "נערמו מים" והרי היה צריך לכתוב להיפך..... קעו

סימן קב"ה האם בני ישראל בירכו ברכת "אשר יצר" במדבר, או מכיון שנתעכל המן באבריהם פקעה מהם ברכה זו..... קעח

סימן קב"ו מדוע נאמר "ואין מים לשתות העם", ולא "מים לשתות לעם", או ל"שתיית העם"..... קפ

פרשת יתרו

סימן קב"ז מדוע הוזכרה התורה עונותיו הראשונים של יתרו, בפסוק "יתרו כהן מדין"..... קפב

סימן קב"ח מדוע כתוב "כי הוציא ה' את ישראל ממצרים", והרי כבר אמר לפני זה "ולאשראל עמו"..... קפג

סימן קב"ט מדוע כפל בפסוקים "אשר הצילו" "אשר הציל אתכם" "אשר הציל את העם"..... קפד

סימן ק"ל כיצד דרשו חז"ל "כאיש אחד בלב אחד" מהפסוק "ויהן שם ישראל", שהוא בלשון יחיד, והרי גם כתוב שם "ויהנו במדבר" שהוא בלשון רבים..... קפו

פרשת כי תשא

סימן קל"א מדוע מובא שבחרו בעגל כמנהיג, ולא בחרו באהרן כמנהיג..... קפז

פרשת ויקהל

סימן קל"ב מה באה לרבות בתיבת "את", בפסוק "ויקהל משה את כל עדת". ומדוע כתב "כל" והרי בודאי יקהיל את כולם..... קפח

סימן קל"ג מדוע הוצרכו הנשים לטוות את העיזים על גבם..... קצ

פרשת ויקרא

סימן קל"ד מדוע נקרא "קרבן חטאת" בשם זה, ולא נקרא בשם "סליחה ומחילה"..... קצא

סימן קל"ה מדוע נזרקם רק הזפק והמעיים כיון שניזונו מהגול, והרי כל העוף ניזון מהגול..... קצב

פרשת שמיני

סימן קל"ו מדוע נאמר רק ביום השמיני בלשון "ויהי" שהוא לשון צער, ולא מיום הראשון..... קצג

סימן קל"ז מדוע נאמר אצל אהרן "וידום", ואצל יעקב "החריש", מה ההבדל ביניהם.....קצד
סימן קל"ח מדוע 'חצי תורה' הוא דוקא בפסוק "דרש דרש משה והנה שרף".....קצה

פרשת תזריע

סימן קל"ט האם מותר למצורע לשבת עם שאר מצורעים.....קצו

פרשת מצורע

סימן ק"מ למה נקרא פרשת "מצורע" ולא "פרשת מזהרות".....קצח
סימן קמ"א מדוע בפרשיות תזריע ומהרות מופיע פעמים רבות "הכהן", בה"א הידיעה.....קצט
סימן קמ"ב מדוע נכתב "זאת תורת המצורע" בה"א הידיעה.....ר

פרשת אמור

סימן קמ"ג מדוע נקמה התורה בלשון "שבת", בפסוק "וספרתם לכם ממחרת השבת", ולא נקמה
"יום טוב" או "מועד".....רא

פרשת בהר

סימן קמ"ד מדוע בפסוק אחד נאמר "לכטח עליה", ובשני "לכטח בארצכם", ובשלישי "וישבתם
במח".....רב

פרשת בחוקותי

סימן קמ"ה מה ההבדל בין ללכת בחוקים וללכת בדרכיו.....רד
סימן קמ"ו מדוע נאמר "ונתתי גשמיכם" בלשון רבים.....רה
סימן קמ"ז מדוע פירטה התורה "ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד", והרי אם יש שלום
בודאי ישכבו ללא פחד.....רו
סימן קמ"ח מדוע נאמר פעמיים "בשר", בפסוק "ואכלתם בשר בניכם ובשר בנותיכם תאכלו",
והרי היה לו לומר "בשר בניכם ובנותיכם".....רח

פרשת במדבר

סימן קמ"ט מדוע כתב "מטה וכולון", ולא כתב "ומטה", כמו בשאר השבטים.....רט
סימן ק"נ רמז אודות שם הנשיא משבט מנשה "גמליאל בן פדהצור".....רי
סימן קנ"א מדוע הקדים אהרן למשה, בפסוק "ואלה תולדות אהרן ומשה".....ריא
סימן קנ"ב מדוע אמרה תורה "בכור" בלשון יחיד, בפסוק "כי לי כל בכור וגו'".....ריב
סימן קנ"ג מדוע רק אצל קהת נאמר "כל בא לצבא", ולא "כל הבא", כמו שנאמר אצל גרשון
ומררי.....ריד

פרשת נשא

סימן קנ"ד מדוע בברכת כהנים נאמר "וישם לך שלום" באחרונה, והרי היתה צריכה להיות ראשונה, שהרי לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל כמו השלום.....רמז

פרשת שלח

סימן קנ"ה מדוע נאמר "וידבר" שהוא דיבור קשה, בפסוק "וידבר וגו' שלח לך", והרי זה היה לדעתו.....ריז

סימן קנ"ו מדוע אמר קודם בלשון "שלח לך אנשים", ואח"כ סיים בלשון "תשלחו".....ריח

סימן קנ"ז מדוע כפלה התורה, בפסוקים "ואלה שמותם", "אלה שמות האנשים".....ריט

סימן קנ"ח מה החידוש בתיבת "המה", בפסוק "ראשי בני ישראל המה".....רכ

סימן קנ"ט מדוע חזר פעמים רבות על המילה "אריץ", "וראיתם את הארץ", "ומה הארץ".....רכא

סימן ק"ס איך אמר משה למרגלים לבדוק אם יש אדם כשר שיגין בזכותו, וכי בזכות אותו אדם תיבטל מהם הבטחת ה' לכבוש את הארץ.....רכב

סימן קס"א מדוע פירטה התורה, בפסוק "אל משה ואל אהרן ואל כל עדת בני ישראל אל מדבר פארן קדשה".....רכג

סימן קס"ב מדוע כשאמר קָלֵב "וכי זו בלבד עשה לנו בן עמרם", לא הזכיר שם "משה".....רכד

סימן קס"ג מדוע אמר "על משה ועל אהרן", בפסוק "וילוונו על משה ועל אהרן", ולא אמר "על משה ואהרן".....רכה

סימן קס"ד מדוע חזרו פעמיים "לו מתנו", בפסוק "לו מתנו בארץ מצרים או במדבר הזה לו מתנו".....רכו

סימן קס"ה מדוע נענשו המרגלים דווקא בעונש כזה שנשתרבה לשונם ונפלה על טבורם.....רכז

סימן קס"ו מדוע אמר "אל" בכל פעם, בפסוק "ויקריבו אותו וגו' אל משה ואל אהרן ואל כל העדה".....רכח

סימן קס"ז מדוע פירט פעמיים תיבת "אחרי", בפסוק "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם".....רכט

פרשת קרח

סימן קס"ח מדוע אהרן הכהן שהיה 'רודף שלום', לא ניסה להשכין שלום בינו לבין קרח.....רל

סימן קס"ט מדוע פירש"י דוקא כאן את המילה "מחתה", ולא ביארו בפרשיות המשכן ששם כבר הוזכרה מילה זו.....רלא

סימן ק"ע מה בא לרבות כל "את", בפסוק "ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת בתיהם ואת כל האדם אשר לקרח ואת כל הרכוש".....רלב

סימן קע"א מי ששאל בגדים מקרח ועדתו, האם נבלעו בהיותו לבוש בהם, והאיך נותר ערום ללא צניעות..... רלד

פרשת חוקת

סימן קע"ב מדוע מופיעה המילה "מדמה", מספר פעמים בתחילת פרשת חוקת..... רלה

סימן קע"ג מדוע נאמר באותו פסוק, "ודברתם" בלשון רבים, "והוצאת" בלשון יחיד..... רלו

פרשת בלק

סימן קע"ד כיצד לא התעלפו בלעם ושרי מואב מרוב פחד, כאשר דיברה האתון אל בלעם..... רלח

סימן קע"ה מדוע פירש"י "גוי רשע" ולא "גוי", לענין השראת השכינה על גוי רשע..... רלט

פרשת פנחס

סימן קע"ו מדוע כפל פעמיים תיבות "בני ישראל", בפסוק "פינחס בן אלעזר וגו'"..... רמא

סימן קע"ז מדוע לא מוזכרים בני משה בסדר מנין עם ישראל..... רמג

פרשת דברים

סימן קע"ח מדוע פרשת וספר דברים נקראים בשם זה ולא נקראים "הדברים", והרי בפסוק נאמר "אלה הדברים" ולא "אלה דברים"..... רמד

פרשת ואתחנן

סימן קע"ט מדוע נכתב כפל לשון, גדלו וחזקו, בפסוק "את גדלך ואת ידך החזקה"..... רמו

סימן ק"פ מדוע כפל פעמיים, בפסוק "לבלתי עברי וגו', ולבלתי בא אל הארץ"..... רמז

פרשת עקב

סימן קפ"א מדוע בפרשת "והיה אם שמוע", כתובות הברכות ב"לשון יחיד", והקללות ב"לשון רבים"..... רמח

סימן קפ"ב מדוע בפסוק "ולמדתם וגו'", פתח בלשון רבים, וסיים בלשון יחיד..... רמט

סימן קפ"ג מדוע בפסוק "ונתתי מטר ארצכם וגו'", פתח בלשון רבים, וסיים בלשון יחיד..... רנ

פרשת ראה

סימן קפ"ד מדוע אמר בלשון "אנכי", ולא אמר "אני", או "הנני", בפסוק "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה"..... רנב

סימן קפ"ה מה באה לרבות תיבת "את", בפסוק "את הברכה אשר תשמעו"..... רנג

פרשת כי תצא

סימן קפ"ו מה באה לרבות תיבת "את", בפסוק "ובכתה את אביה ואת אמה"..... רנד

סימן קפ"ז מה דינו של הגיור שעשתה היפת תואר, האם נשארת בגיורה, או חוזרת לבית אביה כנעוריה.....רנה

פרשת כי תבוא

סימן קפ"ח מדוע נאמר הציווי "והיה כי תבוא אל הארץ" בלשון יחיד, ולא "כי תבואו" בלשון רבים.....רנו

סימן קפ"ט מדוע נאמר "כי תבוא אל הארץ", ולא "כי תכנס".....רנח

סימן קצ"ז מדוע נאמר "וירישת וישבת בה", והלא אם ירשו אותה ודאי ישבו בה.....רנט

סימן קצ"א מדוע חזר ואמר שוב "כי תשמע בקול ה' אלהיך", והלא כבר אמר לפני זה "והיה אם שמוע תשמעו".....רס

סימן קצ"ב מדוע נאמר "שמלותיכם" בלשון רבים ו"נעלך" בלשון יחיד, בפסוק "לא בלו שמלותיכם מעליכם ונעלך לא בלתה מעל רגלך".....רסב

פרשת האזינו

סימן קצ"ג האם משה רבינו נסתלק בדיון או לא.....רסג

ספר יהושע

סימן קצ"ד מדוע כשאמר מלך יריחו לרחב "כי לחפור את כל הארץ באו", הוסיף תיבת "כל".....רסה

סימן קצ"ה למה לא הזכיר יהושע תיבת "את" אצל אמורי והיבוסי, כמו שהזכיר אצל כולם.....רסז

סימן קצ"ו מדוע בהפמרת השבת מבקשת רחב להחיות את משפחתה, ומיד נענים לה עם ישראל בחפץ לב.....רסח

ספר שופטים

סימן קצ"ז מדוע התגלה המלאך אל האשה ולא אל מנוח.....רסט

ספר שמואל

סימן קצ"ח באיזה חודש אירע המעשה של "ויאמר לו יהונתן מחר חודש".....רעא

סימן קצ"ט מדוע מוזכר על דוד המלך הרבה פעמים בלשון "ודוד מכרכר", "ודוד חגור", "ודוד וכל בית ישראל".....רעב

סימן ר' מדוע אמר "ולא אשוב עד כלותם", והלא כבר אמר לפני כן "ארדוף אויב ואשמידם".....רעג

ספר מלכים

סימן ר"א מדוע בהפמרת שבת שקלים, מוזכרות פעמים רבות המלים "בית ה'".....רעה

ספר יהוקאל

סימן ר"ב מדוע בהפמרת פרשת קדושים, נאמר פעמיים "התשפט התשפט את עיר הדמים".....רעו

ספר הושע

סימן ר"ג מדוע משליך את החמאים דווקא למצולות ים. ומדוע צריך להשליך למצולות, אם כובש העוונות.....רעז

ספר יונה

סימן ר"ד כמה ביאורים ודיוקים בענין הפסוק "כי ידעו האנשים כי מלפני ה' בורח כי הגיד להם".....רעט

ספר מלאכי

סימן ר"ה מדוע בפסוק "וערכה לה' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות", כופל הנביא "כימי עולם", "וכשנים קדמוניות".....רפא

ספר רות

סימן ר"ו מדוע לא נענשה נעמי, כדרך שנענש יעקב כשהשיב לפרעה על שנות חייו "מעט ורעים".....רפג

ספר איכה

סימן ר"ז מדוע נכתב "איכה ישבה בדד", בלשון עבר, ולא "איכה יושבת", בלשון הווה.....רפד

סימן ר"ח מה טעם פירט הנביא "ודמעתה על לחיה", הלא ידוע שהדמעה על הלחי.....רפה

מגילת אסתר

סימן ר"ט מדוע נכתב בתחילת מגילת אסתר "ויהי בימי אחשוורוש", ולא נכתב "ויהי בימי מרדכי ואסתר".....רפז

סימן ר"י איזה גאולה יש בפסוק "איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי וגו'" שאומרים אותו בקול רם משום גאולה.....רפח

סימן ר"א מדוע אמר מרדכי "כי אם החרש תחרישי וגו', ואת ובית אביך תאבדו", והלא היתה יתומה, ומה יש לבית אביה להאבד.....רצ

סימן ר"ב כיצד יתכן ש"אמרה אסתר למלך בשם מרדכי", ולא גרם הדבר לאחשוורוש להבין שיש קשר בין מרדכי לאסתר.....רצא

סימן ר"ג מדוע בפסוק "בכל מדינות מלכותך וגו', ואת דתי המלך אינם עושים", פתח בלשון נוכח "מלכותך", וסיים בלשון נסתר "דתי המלך".....רצב

סימן ר"ד מדוע שלחה אסתר למרדכי בגדים, וכי חשבה שהוא מחוסר בגדים.....רצד

סימן ר"ז מדוע שלחה אסתר למרדכי "לדעת מה זה ועל מה זה" רק לאחר שסירב להסיר שקו מעליו, ולא שלחה מיד כששמעה על אבלותו.....רצה

סימן רט"ז כיצד יתכן שהמן התאפק ועבד על מידותיו.....רצו

סימן רי"ז מדוע כשהולך המן את מרדכי ברחוב העיר, עבר לפני ביתו, והרי אין לו בזיון גדול מזה.....רצו

סימן רי"ח מדוע פתח ב"אוהביו" וסיים ב"חכמיו", בפסוק "ויספר המן וגו' ולכל אהביו וגו' ויאמרו לו חכמיו וזרש אשתו".....רחצ

סימן רי"ט מדוע חזר ואמר "בבית המן", בפסוק "ויאמר חרבונה וגו'", והרי היה לו לומר "עומד בביתו".....רצט

סימן רכ"ב למה שמה את מרדכי על בית המן אחר שקיבלה אותו מאחשוורוש.....שא

סימן רכ"א מדוע נאמר "דורש" "לעמו", ו"דובר" "לזרעו", בפסוק "דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו".....שג

סימן רכ"ב מדוע ל"עמו דורש טוב" ו"לזרעו דובר שלום", בפסוק "דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו".....דש

ספר תהלים

סימן רכ"ג מדוע בתחילה אמר שאו שערים ראשיכם "והנשאו" פתחי עולם, ואילו לאחר מכן נאמר "ושאו" פתחי עולם.....שה

סימן רכ"ד מדוע נאמר "ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך", ולא אמר "ופי יאמר תהילתך", הלא "יגיד" הוא מלשון דברים קשים כגידין.....שו

סימן רכ"ה מהו לשון "לעת זקנה", בפסוק "אל תשליכני לעת זקנה", והרי היה לו לומר "בעת זקנה".....שח

סימן רכ"ו מדוע בפסוק "וכנה אשר נמעה ימינך", הכ' רבתי.....שט

סימן רכ"ז מדוע אומר "בישראל" בלשון יחיד "יאמר נא", ואילו ב"בית אהרן" ו"ביראי ה'" אומר בלשון רבים "יאמרו נא".....שי

סימן רכ"ח מדוע אמר "מיד", בפסוק "שלח ירך ממרום פצני והצילני ממים רבים מיד בני נכר", והרי היה לו לומר "מיד" בלשון רבים, כי בני נכר הם רבים.....שיא

סימן רכ"ט מדוע נאמר "אשר פיהם דיבר שוא וימינם ימין שקר", והלא זו כפילות דברים.....שיב

ספר משלי

סימן ר"ל מדוע שלמה המלך במזמור "אשת חיל", לא שיבח את האשה על צניעותה.....שיד

ברכות שמים מעל

לידידי היקר והנכבד שמו מפארים,
ראש וראשון לכל דבר שבקדושה

כש"ת רבי יעקב דב בן לאה שליט"א

יהא רעוא שקוב"ה יהא בעזרו כל הימים
להתברך בכל הברכות האמורות בתורה,
וירוה נחת מכל יוצ"ח ובכל אשר יפנה
יצליח, ויהיה לו סייעתא דשמיא בכל
הענינים לטובה ולברכה כל הימים

פרשת בראשית

סימן א'

מדוע נכתב "ותראה היבשה", והלא אם יקוו המים ודאי תראה היבשה

בעזה"י טבת התשע"ג

כבוד ידידנו המרומם, גבוה ורם, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר מדוע נכתב בתורה בפרשת
בראשית (פרק א' פסוק ט') "ויאמר אלהים יקוו המים מתחת
השמים אל מקום אחד ותראה היבשה ויהי כן", והלא אם
יקוו המים ודאי תראה היבשה.

מקומם, על דרך אומרו אשר שמתי חול
גבול לים (ירמיה פרק ה' פסוק כ"ב), ועשה
מוראו של היבשה על הים, ופירוש
ותראה מלשון יראה, והוא אומרו האותי
לא תיראו וגו' אשר שמתי חול גבול
לים, וזה משונה מפירושינו, זה דרך
דרש, ודרכינו דרך פשט והכתוב יכול
לכל, ורמב"ן ז"ל פירש אומרו ותראה
היבשה שהיה העפר מעורב עם המים
וגזר ה' שיבדלו זה מזה ותסמך בחינת
העפר ותהיה היבשה ע"כ. ולפירוש

הנה עמד בזה כבר בספר באר מים
חיים (בשלח), וכתב "ותראה
היבשה" בעת שיצטרכו בני ישראל
לעבור בתוך הים ביבשה, והתנה עם
המים הקב"ה מתחילת הבריאה, כדאיתא
במדרש רבה (בראשית ה', ה'), ומשום כך
יתור הדברים "ותראה היבשה". עכ"ד.

ובאור החיים הקדוש (שם) פירש וז"ל:
פירוש שתהיה היבשה חול
גבול לים, כשיראה המים ליבשה יקנו

"וראה היבשה", היינו שהיבשה תהיה גבול למים. וראה עוד בזה באורך בספר יערות דבש ח"ב (דרוש ו') מדוע היבשה גבוהה יותר מן המים. יעו"ש.

ובספר מאור של תורה (עמ' ע"ג) כתב הטעם ליתור הדברים "ותראה היבשה", הואיל ועד עתה הכל היה מים, ולפני כן לא נראו ראשי ההרים. ע"כ.

והנלענ"ד בס"ד להוסיף ולתרוץ, שכידוע עד היום הזה, נוצרים עדיין איים באמצע הים, וזה נעשה ע"י תנועה של לבה מתחת לפני הים שיוצרת מעין הר בתוך הים, אותו רואים מלמעלה כאי. ובדרך זה יש לבאר את יתור הדברים "ותראה היבשה", שלעיתים אף בתוך מים נראית יבשה.

והאל אשר אין בלתו, יגאל עמו ונחלתו, ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ב'

מדוע נקנסה מיתה לדגים ושרצים, והרי הם לא אכלו מעץ הדעת

בעזה"י מר חשון התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

ראה ראיתי לכת"ר שתירץ כמה תירוצים נפלאים מדוע נקנסה מיתה על הדגים והשרצים, וחלא בפרשת בראשית (פרק ג' פסוק ו'), פרש"י ותתן גם לאשה. גם לרבות בהמה

וחיה. ע"כ. שגם הם אכלו מעץ הדעת, ועל כן נקנסה גם עליהם מיתה, ולפ"ז דגים ושרצים אינם מוזכרים, ומדוע נקנסה עליהם מיתה.

מערכות כפולות של שיניים שאין בכל הבריות, וכך נוצרו בתחילה כדי לאכול דג אחר, הרי שבבריאה כבר נוצר שמאכלו יהיה דג אחר. עכ"ל.

וראיתי בספר חמדת צבי (בראשית עמי י"ד) בשם חידושי הרי"ם החדש על פרשת נח, שמשחטא האדם בעץ הדעת, נזדהם העולם כולו, והאריך לבאר שגם הדגים הושפעו בזה. יעוש"ב.

והנלענ"ד לבאר, הואיל והרמשים גם הם עצמם נהנים מטעם עץ הדעת, כיון שהם אוכלים את האדם והבעלי חיים אחר מיתתם, והאדם והבעלי חיים עצמם אכלו מעץ הדעת, ועל כן הואיל ויש להם הנאה בכל שהוא מעץ הדעת, משום כך גם הם נקנסה עליהם מיתה. וכן הדבר בדגים, כי כידוע דרך עובדי העבודה זרה בשנים קדמוניות, אף טרם המבול, [וגם מעטים מהם עד ימינו אלו כך נוהגים], היתה להשליך את גופת הנפטרים למצולות ים, וטענו בסכלותם שזו כפרת המת, והיו הדגים נוגסים ואוכלים מן המת, וכן יתכן שבני אדם אשר טבעו בים והדגים אוכלים מבשרם, והואיל ואכלו מן האדם וטעמו בעקיפין מטעם עץ הדעת, וגם עליהם נקנסה מיתה.

ובספר אוצר הידיעות ח"א (עמי של"ב) כתב וז"ל: לכאורה הרי דגים לא אכלו מעץ הדעת, ולמה קיים אצלם מיתה, ואפשר לומר ע"פ דברי הרמב"ן שמצד הטבע דבר העשוי מארבע יסודות, צריך להתפרק מעצמו לולי נשמת חיים המדבקו, וממילא דגים שאין בהם נשמת חיים, ממילא יש בהם מיתה מצד הטבע, ומלבד זה אפשר שהרי דגים לא היו בכלל הפסוק "ולכל חית הארץ ולכל עוף השמים ולכל רומש על הארץ אשר בו נפש חיה את כל ירק עשב לאכלה", אלא עצם אכילתן הוא דג גדול אוכל קטן ממנו, א"כ זהו מאכלם ולא מצד גזירת מיתה, וראיה לכך שהרי בבריאת דגים יש בהם

וה' יתברך יאריך ימינו לטובה, עד בלי די וקצבה, לעובדו באהבה. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת נח

סימן ג'

מה בא לחדש בתיבת "היה", בפסוק "נח איש צדיק תמים היה בדורותיו"

בעזה"י מר חשון התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"נח איש צדיק תמים היה בדורותיו" (פרק ו' פסוק ט'), מדוע
נכתב "היה", ומה בא לחדש.

והנלענ"ד שבא ללמד שבתחילתו ורש"י שם הביא בשם חז"ל ויחל,
היה צדיק תמים, ולאחר שעשה עצמו כחולין. ע"כ. ועל
מכן בסופו הפך "לאיש האדמה", כן רמזה התורה, בתיבת "היה", שסופו
כמ"ש "ויחל נח איש האדמה" (פרק ט'
פסוק כ'). האדמה.

וה' יתברך יאריך ימינו לטובה,
עד בלי די וקצבה, לעובדו באהבה.
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ד'

למה נאמר "ויולד נח שלשה בנים" והלא מפורט אח"כ שמותיהם

בעזה"י שלהי תשרי התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

מדוע מספרת התורה "ויולד נח שלשה בנים", הלא בהמשך
מפרטת את שמותם, ומכלל הן אתה שומע שהיו שלושה.

הוסיף לו נשים פלגשים אשר מהם
תולדנה לו בנים.

ואחר כותבי כל זאת מצאתי למדרש
הגדול (נח), שכן כתב להדיא,
וז"ל: "ויולד נח", מה ת"ל, והלא כבר
נאמר "ויולד נח את שם את חם ואת יפת",
אלא ללמדך, שלא היו לו בנים זולתן,
ומשלושתן נבנה העולם. עכ"ל. וב"ה
שכונתי לדעתו, וא"כ, מפורש להדיא,
דהאי רבותא בתיבת "שלשה בנים",
ללמדנו שאלו השלושה בנים בלבד אשר
נולדו לנח, ולא היו לו אחרים על פניהם.

והנלענ"ד לבאר בס"ד, כי באותה העת
היתה דרך להוסיף ולקחת
נשים פלגשים, ולהביא עמם ילדים, וכדרך
שעשה למך, אבי נח, וכן עשה אברהם
אבינו ויעקב אבינו, אך בני הפלגשים היו
טפלים לבני הנשים העיקריות, שבניהם
היו עיקר. וכפי שנהג אברהם אבינו עם
בני הפלגשים, שנתן להם מתנות ושלחם.

ועל כן כתבה התורה את מספר בניו
של נח, "ויולד נח שלשה בנים",
ללמדך שהיתה לו אשה אחת בלבד,
ורק ממנה הביא שלושה בנים. ולא

וה' יתברך יתן לנו כח לעובדו, ויהי כזית הודו. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ה'

מה באה התורה לרבות בתיבות "את שם את חם ואת יפת", כל פעם בתיבת "את"

בעזה"י שלהי תשרי התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאלתי ע"י כת"ר, מה באה התורה לרבות בתיבות "את שם
את חם ואת יפת", כל פעם בתיבת "את".

והרבי מילוכביץ' זצ"ל בספרו ביאורים
לרש"י (בראשית פרק די פסוק א')
כותב שעם שם חם ויפת, עם כל אחת
נולדה תאומה, ותיבת "את", באה
לרבות התאומה שנולדה עמו.

והנלעני"ד להוסיף ולבאר, ע"פ
המדרש תהילים (פרק א'),
אמר רבי חיא בשם רבי אבא, כבש
הקב"ה את מעינו של נח קודם לכן,
ומשום כך כך הוליד בן חמש מאות
שנה, שלא יוליד בן שיהא בן מאה
בדור המבול ויאבד עמהם, שאין בית
דין של מעלה עונשין בפחות ממאה.
ע"כ. ולפי דברי המדרש מבואר, שלפני
גיל חמש מאות שנה נכבשו מעיינותיו
וכוחו של נח מלהוליד, ועל כן באה
התורה לרבות כוחו של נח בתיבת

והנה עמדו בזה כבר גדולי רבותינו, בספר
בני שלמה דייין (עמ' כ"ח) כתב,
לרבות נשותיהם, שבעת שנולדו שלושת
בניו, באותו זמן נולדו גם נשותיהם.

ובספר ויגד יעקב גרינוולד (בראשית עמ'
מ"ב) כתב שכל אחד מבני נח
נולד והיה משובח בדבר מיוחד לו, שם
נולד צדיק ומהול וכמ"ש רש"י. ע"כ.

ובספר חידושי נשמת צבי (נח) כתב
שתיבת את באה לרבות קדושתו
וצדיקותו של נח, אשר המשיך על בניו.

ובספר חיים שניים (עמ' ע"ו) כתב,
שלכל אחד הוריש נח דבר
מה, לשם את החכמה, לחם את הגבורה,
וליפת את העושר, ובזה בא לרבות בכל
אחד בתיבת "את".

"את", ועוד יש לומר שבגיל מבוגר כזה מי יכול לטפל בתינוקות ובעוללים, ובפרט שע"פ המדרש גם נעמה אשתו של לוט היתה בת תק"פ שנים, וגם היא זקנה מלהוליד ולטפל בתינוקות, ועל כן בא לרבות בתיבת "את", את הכוחות שניתנו לו מאת ה' לטפל בתינוקות ובילדים שנולדו לו, הוא ואשתו.

וה' יתברך יתן לנו כח לעובדו,
ויהי כזית הודו. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ו'

**מדוע חזר וכפל "את דרכו על הארץ", והלא
נאמר לפני כן "וירא אלהים את הארץ"**

בעזה"י מר חשון התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

**"וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה, כי השחית כל בשר
את דרכו על הארץ" (פרק ו' פסוק י"ב), מדוע חזר וכפל "את
דרכו על הארץ", הלא נאמר לפני כן "וירא אלהים את הארץ".**

בספר הכתב והקבלה (שם) עמד בזה והנלענ"ד ע"פ מה שכתב בפירוש
וכתב, על הארץ, מפני הארץ, שמרוב טובתה חטאו. ע"כ.
הרא"ש על התורה (פרשת וארא) שהמכשף אינו יכול לעשות

עושים כישופים בהיותם על הארץ
דווקא, ולא בשמים, ולא על המים.

עוד י"ל ע"פ הגמרא בזבחים (ק"ג). שם
נחלקו האם היה מבול בארץ
ישראל, ועל פי זה יש לבאר "הארץ"
הראשונה מיירי בכל העולם כולו
שנשחת, והארץ השניה מיירי על ארץ
ישראל, ולמאן דאמר היה מבול בארץ
ישראל, ראה הקב"ה שארץ ישראל
הושפעה מן העולם כולו. ולמאן דאמר
לא היה מבול בארץ ישראל חשש
הקב"ה על הארץ שמא תהיה מושפעת
ותשחת גם היא מפני העולם כולו.

כשפים אלא כשעומד על הארץ ממש, כפי
שמצינו במעשה בשמעון בן שטח (ירושלמי
הגיגה) שתלה את המכשפות באשקלון, כי
כל זמן שלא היו יכולים לעמוד על הארץ,
לא יכלו לעשות כישוף. עכ"ד. וגם על
המים לא יכול לשלוט כישוף, וכדאיתא
בסנהדרין (סז:) במעשה דזעירי שקנה חמור,
ובמים נמס הכישוף ונעשה דף של גשר.

וכידוע אנשי דור המבול מכשפים היו,
וכמ"ש בילקו"ש (בראשית רמז
מ"ב), וכן במעם לועז ח"א (עמי קצ"ט),
וביערות דבש (דרוש ד'), ועפ"ז יש לבאר
"כי השחית כל דרכו על הארץ", שהיו

וה' יתברך יאריך ימינו לטובה, עד בלי די וקצבה, לעובדו באהבה.
עבד לאל ארון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ז'

מי מת קודם במבול, האדם או הבעלי חיים

בעה"י אב הרחמן התשס"ז

כבוד מעלת ידידי היקר, החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מעיה"ת בני-ברק.
רוב שלום טובה וברכה!

הקשה בת"ר על אודות הנאמר בסוף פרשת בראשית (פרק ו' פסוק
ז') "ויאמר ה' אמתה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה

מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים" וגו'. ופרש"י (שם ד"ה מאדם) הכל נברא בשביל האדם, וכיון שהוא כלל מה צורך באלו. עב"ל. ומאידך גיסא בפרשת נח (פרק ז' פסוק כ"א) כתיב "ויגוע כל בשר הרומש על הארץ בעוף ובבהמה ובחיה ובכל השרץ השרץ על הארץ וכל האדם". ותקשה כת"ר למה הזכיר האדם בסוף אחר כל הבהמות והחיות, והרי כל מה שמתו הבהמות היה בגלל שמת האדם, שהרי הכל נברא בשביל האדם, והיה לה לתורה להזכיר תחילה מיתת האדם, ואף אם נאמר שהאדם מת אחרי כל הבהמות ולכן הזכירו בסוף הא גופא קשיא, למה מת בסוף ולא בתחילה, הא רק האדם חטא ולא הבהמה [כפירוש השני ברש"י]. ועוד הקשה כת"ר מפסוק כ"א "ויגוע כל בשר הרומש על הארץ" וכו' על פסוק כ"ג "וימח את כל היקום וכו' מאדם" וכו' דפעם אחת משמע שמתו הבהמות ואח"כ האדם ופעם אחת משמע שמת האדם ואח"כ הבהמה. ואמרתי אשיבו דבר בעזר השי"ת ובישועתו, וזה החלי. בעזר צור גואלי.

הנה רבינו בחיי בפירושו על התורה (פרק ז' פסוק יא') הביא שהמבול ירד בתחילה בנחת שאם יחזרו בתשובה יבטל גזרתו וישנה המים לטוב להיות גשמי ברכה, ואם לא, יהיה מבול, ומטעם זה נאבדו במבול כל שאר בעלי חיים תחילה ובני אדם באחרונה, שנאמר וכל האדם, כי כשם שהיה אדם אחרון בבריאתו של עולם כך היה אחרון בחרבנו. ע"כ. [וראה בהערות הרב חיים דב שעוועל (הוצאת מוסד הרב קוק) על ספר רבינו בחיי שכתב להסביר דברי הגמרא בברכות (פא.) שאדם קדם לפורענות, שהקב"ה אמר "אמחה את האדם" ק"כ שנה לפני המבול, ואף

שגזר למחות את האדם תחילה, מ"מ מתו תחילה הבע"ח, והאדם קדם לפורענות במחשבתו של השי"ת]. וע"פ דברי רבינו בחיי מתורצים קושיות כת"ר שהקב"ה רצה למחות את הבע"ח בגלל שנבראו בשביל האדם, ומפני שהקב"ה ארך אפים הרג את האדם בסוף שאם ישוב בתשובה יבטל הגזרה, וישאיר האדם בחיים. ובזה גם מתורצת קושייתו השניה, שהן אמת האדם נאבד באחרונה במבול.

עוד מצאתי לאור החיים הקדוש בפירושו (פסוק כ"ג ד"ה "וימח את כל היקום") שכתב לבאר דברי הגמרא

צורים בראשי ההרים ששם מצאו סתר בין נגד הגשם שבא מלמעלה בין נגד שטיפת התהום, כי כשבאו המים עד ראשי ההרים גבעו גם המה, אח"כ מתו השרצים שבתוכם ימצאו מינים רבים החיים במים וביבשה והם האריכו ימים יותר, ואח"כ מת האדם, כי אין ספק שהאדם שהוא בעל תחבולות יותר מכולם עלה על ראשי ההרים והשתגב בצורים ומעונות עד שנמצאו יחידים נמלטים, או שעברו בספינות על פני ימים, אולם אחרי שעלו המים ט"ו אמה ממעל לראשי ההרים פסקו כל התחבולות שהגם שעלו לעצים הגבוהים שעל ראשי ההרים נהרגו מן השטף והספינות נשברו בלב ימים וספו תמו מאין מחיה עד שמין האדם גוע ואיננו. עכ"ל. ובפסוק כ"ג מבאר המלבי"ם שכאשר נמחו גופותיהם של הבע"ח בתחילה נמחו גופותיהם של בני האדם, כי מצד הרכבתו גופו חלוש יותר מגופי שאר הבע"ח, ואח"כ גוף הבהמה שחזק יותר, ואח"כ רמש ועוף שגופותיהם הקטנים נסתרו בקנים ובמערות ונתקיימו יותר. ע"ש. ומבואר א"כ מדבריו שבע"ח מתו לפני האדם כי האדם עשה תחבולות להמשיך ולשרוד, אך במחיה האדם נמחה קודם הבע"ח מצד שהרכבת גופו חלושה יותר מן גופי הבע"ח. ויש לשאול לפי דבריו וכי הקב"ה יכולים לברוח מפניו, והלא אם רוצה השי"ת יכול להרוג את האדם ראשון, אלא יש לומר שהשם יתברך רצה לתת לבני אדם לראות כיצד נמחים העופות והבהמות החיות והשרצים, אולי יתנו אל ליבם לשוב בתשובה, ושב

בברכות (סא) דאדם קדם לפורענות דכתיב "מאדם ועד בהמה", וקשה הלא מקרא מלא דבר הכתוב הקודם לזה "ויגוע כל בשר הרומש וגו'", ושם נאמר האדם באחרונה, וכתב שכשמחה ה' לכל היקום גולם צורתו היה ראשון, ובזה דייקה הגמרא בלשון צרתי שמדובר על הגוף כמ"ש "וייצר ה' וגו' עפר מן האדמה, אבל בענין הגיועה שהיא יציאת הנפש מהגוף, נפשו של האדם יצאה מאוחר לכל. ע"כ. ולפי דבריו מבואר שהקב"ה מחה קודם צורת הנבראים ואח"כ הוציא נפשם מן הגוף, ובזה מתורצות קושיותיו שקודם נמחה צורת האדם ואח"כ צורת הבהמה, וביציאת הנפש קודם יצאה נפש הבהמה ואח"כ נפש האדם, וזאת מטעם שהכל נברא בשביל האדם, ועל כן נמחתה צורתו קודם. ועוד יש לבאר דבריו שהקב"ה חילק סדר הריגת הברואים, מחיית צורתם ואח"כ הוצאת נפשם כסדר הבריאה שקודם כל הקב"ה הטביע צורת הנבראים ואח"כ הפיח בהם נפש ונשמה, ונלענ"ד הטעם לדבר כדי להחזיר העולם למקורו בבריאת העולם לחזור לטהר העולם ולכנותו מתחילה, ועל כן לא הרג הברואים בפעם אחת הריגת גוף ונפש.

וגם הלום ראיתי להמלבי"ם בספרו התורה והמצוה (פרק ז' פסוק כ"א) שכתב שסדרה התורה עוף, בהמה, חיה, שרץ, אדם, כי העוף לחלשותו גוע תחילה ע"י השטף הבא מלמעלה, ואח"כ מתו גם הבהמות, ואח"כ גם החיות, שיש מהם שמגורתם במערות

והכשרים כעופרת שנחו מיד. וכך במבול העופות שנבראו מן הרקק, וקרובים אל הדגים, שלא נגזרה עליהם גזרה כלל, מתו ראשונה, אחריהם באו הבהמות והחיות והשרצים כבינונים, והרשע העיקרי, האדם מת אחרונה, עלה וירד כקש. ע"כ. וע"פ דבריו מתורצת גם קושייתו הראשונה, שהאדם מת באחרונה כדי לענותו.

או"ל בספר חשוקי כסף לרבי משה סילבר, רוח אחרת היתה עמו, וכתב לבאר (שם ז' כ"א) שבסדר הכתוב סדרן כסדר ברייתן והעוף היה ראשון ביצירה לכל החיות והבהמות, והאדם אחריהן, ואילו היה הסדר לפי חולשתן, כיש מפרשים שכל חלש מחברו גוע תחילה, לא היה חושב את העוף תחילה, להפך, הם היו מאחרים במיתתם אחר הבהמות והחיות, כי הללו כשבאו המים עד ראשי ההרים גועו כולם, אבל העוף יכל להמתין עד אשר עלו המים ט"ו אמה, ועד אשר כוסו העצים הגבוהים ביותר שעליהם שכן העוף, והחסידה ברושים ביתה. ועוד כתב בפסוק כ"ג לחלוק על המלבי"ם בזה שכתב שנמחה קודם גוף האדם מצד הרכבתו החלושה וכו', שלפירושו היה לו להזכיר רמש ועוף תחילה שהם דקים וחלשים ביותר, אבל האמת תורה דרכה שבפסוק "ויגוע" הזכיר כסדר בריאת העולם, ובפסוק "וימח את כל היקום" שב אל הענין שבשלהי בראשית "אמחה את האדם אשר בראתי וגו' מאדם עד בהמה" שהכל נברא בשביל האדם, וכיון שהוא כלה מה צורך באלו.

ורפא לו, ומשלא שבו בתשובה הרג גם אותם. וכדברי המלבי"ם כ"כ הנצי"ב בביאורו העמק דבר (ז' כ"ג) שהמחיה היתה לפי טבע הבשר שנוח להמחות תחילה, ובשר האדם נמחה תחילה. ע"כ. וכן כתב בספר תורה תמימה (ז' כ"א) ע"פ הגמרא בב"ג (ב). דאדם אית ליה מזלא, ופירש רש"י שיש לו דעת לשמור את עצמו, והוי הזיקן קשה מהיזק שאר בעל חי, ולפי"ז הפסוק ויגוע דאיירי בשעת הטביעה בוודאי נטבעו הבהמות וחיות קודם האדם מפני שאין בהם דעת להשתדל ולהזדרז בהצלה כמו האדם, משא"כ במחיה בפעולה מצד הקב"ה כתיב אדם מקודם, כדמפורש בגמרא בברכות (פא). שהאדם קודם לפורעניות. ע"כ. וכ"כ כתב גם בספרו תוספת ברכה (ז' כ"ג). ע"ש. וכ"כ גם בספר אגרא דכלה (פרק ז' פסוק כ"ג) דבגויעה שינה הסדר ואדם בסוף ואילו במחיה כתב האדם בראש, וי"ל דשם לענין הגויעה היינו המיתה, להיות הבני אדם הרבו לפשוט והם שהחטיאו את הבריות ע"כ היו יסוריהם ומכאוביהם ארוכים ונשתהו למות יותר מכל הנבראים, משא"כ במחיתם נמחה האדם קודם, כי בצלם אלהים, וכבר הקפידה התורה על זה כי קללת אלהים תלוי, ולכך נמחה האדם תחילה. ע"כ. וכ"כ הרב זלמן סורוצקין זצ"ל בספרו אזנים לתורה (פרק ז' פסוק כ"א) שהאדם הוא היה החוטא העיקרי ומשך אחריו את כל הבע"ח ולפיכך עונשו גדול משלהם, וכמו שפרש"י על הפסוק "ירדו במצולות כמו אבן" (שמות מ"ו) שהרשעים טבעו כקש הלכים וטורפין עולין ויורדין, בינונים כאבן

ההרים ט"ו אמה, והיה מקום לטעות שכל הבהמות והרמש הכל נמחה, פרט לאדם שהיה יודע לשחות מעל המים, או שנמלט להרים, לכן סיים "וכל האדם" לומר שגם האדם מת, והכל נמחה יחד מכח המים, ולכן הקדים האדם בהיות שהוא קדם לחטא, לכן קדם לפורענות. ע"כ.

עכ"ד. וכ"כ בספר באר מים חיים (פסוק כ"ג) שלא בא לבאר על סדר הגויעה רק אמר אף שכבר גועו כל אלו חמתו לא שככה עד שנתן גבורה במים להתגבר עוד למעלה. ע"ש. וכ"כ הגאון רבי משה מלכה בספרו באר משה (עמ' 33) שבפסוק כ"א מדובר על אשר קברו המים מעל

ויהי רצון ונזכה לגאולה. השתא בעגלא. בב"א. בברכה רבה, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ח'

למה הגיע עונש לנח שהכישו הארי

בעזה"י שלהי אדר הנהדר א' התשס"ח

כבוד מעלת ידידי היקר והמופלא. וכבוד ה' מלא. כתרי כהונה ותורה ושם טוב עולה. הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מעיה"ת בני - ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

נאמר בפרשת נח (פרק ז' פסוק כ"ג) "וישאר אך נח", ובמדרש תנחומא (נח אות ט') מובא לפי שאחר נח מזונו של הארי, הכישו הארי ויצא צולע. ע"ש. והביא מדרש זה רש"י (שם). והקשה כת"ר למה הגיע לנח עונש כזה שהכישו הארי, אחרי שהיה איש צדיק, ומרח כ"ב להאכיל את הבהמות והחיות

ביום ובלילה, וכמבואר בסנהדרין (קח:), ואף שנסתרות דרכי ה', אך לפעמים מצאנו הסברים לכיו"ב לעורר אותנו.

מאמין שיבא המבול (רש"י פרק ז' פסוק ז'), וידוע שהאריה הוא מלא בבטחון ואינו דואג מכלום וכמ"ש בספר נחום (פרק ב' פסוק י"ב) "איה מעון אריות ומרעה הוא לכפירים אשר הלך אריה לביא שם גור אריה ואין מחריד", והיות ונח היה חסר באמונה ובטחון, לכן נענש ע"י האריה שהוא בוטח.

עוד יש לומר שידוע שקולו של האריה חזק מאוד ומעורר בלבבות פחד ומורא, וכמ"ש בספר עמוס (פרק ג' פסוק ח') "אריה שאג מי לא יירא", וכך היה לו לנח ללכת ולכתת רגליו ולעורר הלבבות לשוב בתשובה, טרם יבא מבול על הארץ, והואיל ולא עשה כן נענש ע"י הארי שמעורר הלבבות, שהכהו על רגליו, שהיה צריך לכתתם ממקום למקום להשיב האנשים בתשובה, מדה כנגד מדה.

וראיתי לכמה מספרי המוסר שהביאו דאף ונח כל אותם ימי המבול דאג למזונות בעלי החיים והיה רץ, מכל מקום בפעם אחת שנתעצל ואחר מזונו של הארי נענש, ללמדנו שתמיד צריכים את מידת הזריזות וההתמדה בעבודת ה' ובקיום המצוות, ובפעם אחת שאדם מרפה עצמו יכול להפסיד.

הנה כבר כתבתי לכת"ר במקום אחר שמי יבוא לדרוש בחטאי האבות הקדושים, אלא כמו שביאר כת"ר בשאלתו, אין אנו באין אלא לעורר עצמנו לקדש דרכינו והליכותינו.

ומצאתי בחפיש'ה בספר שערי ישועה ח"א (עמ' קכ"א) שעמד בזה וביאר ע"פ הזהרה (בהשמטות לספר בראשית דף ס"ז) שכשיצא נח מן התיבה, וראה את העולם חרב, התחיל לבכות לפניו ואמר: רבונו של עולם, נקראת רחום היה לך לרחם על בריותך, השיבו הקב"ה ואמר, רועה שוטה כעת אתה אומר זאת, למה לא אמרת בשעה שאמרתי לך "כי אותך ראיתי צדיק לפני" וגו', ע"ש. וא"כ לא יפה עשה נח שלא התפלל על בני דורו, וידוע שתפילה ראשונה היא תפילת שחרית, והאריה שבמרכבה העליונה מקבל תפילת שחרית, והתפילות מזון ומחיה לחיות שבמרכבה, ובזה פירש לפי שאחר מזונו של הארי שבמרכבה, דמזון הארי הוא התפילה לכך הכישו למטה בתיבה, שהיה לו להתפלל קודם המבול. ע"כ.

ואני עני נלענ"ד להסביר בזה שנח מקטני אמנה היה, מאמין ואינו

וה' יעזרנו על דבר כבוד שמו לעשות רצונו כרצונו כל הימים. ידידו ומכבדו. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ט'

ביצד אכלה הזיקית תולעים בתיבה, והרי נברתה ברית עם נח שלא ירקבו הפירות

בעזה"י כסלו התשע"ב

כבוד ידידנו, כהן לאל עליון, לו נמטיה אפיריון, מבני ציון, חריף ובקי, משנתו קב ונקי, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א. רוב שלום טובה וברכה.

הגמרא בסנהדרין (קח:) מספרת שנח לא ידע מה הזיקית אוכלת. יום אחד ישב וקילף רימון, ואז יצאה מן הרימון תולעת, ואכלה אותה הזיקית. כך נח גילה שהזיקית אוכלת תולעים. והקשה בת"ר ביצד היו תולעים בתיבה, הלא נברתה ברית עם נח מפי הקב"ה על הפירות שלא ירקבו ושלא יעפשו, וכמובא ברש"י (פרק ו' פסוק י"ח).

יאכל", לכלול גם את האוכלים המתהווים מן האוכלים, כדוגמת הזיקית שאכלה רק תולעים. ע"כ. ועל כן הואיל וזה מאכלה של הזיקית היה צורך בהתלעת הפרי.

ועוד יש לתרץ ע"פ לשון המדרש רבה הנ"ל, "פירות שאתה כונס", דהיינו רק פירות שכינס נח לתיבה לצורך מאכלם במבול, ויתכן ורמז זה היה בתיבה בעת שבנה אותה והניחו על מנת לאכלו ונשאר שם והתליע, ועל כן לא התקיימה בו ברית שנאמרה בפירות, כי לא כנסו לצורך אכילה בימי המבול.

הנה תחילה וראש המעיין היטב בדברי המדרש רבה (פרק ל"א), ובדברי רש"י (שם) ימצא שהברית על הפירות היתה שלא ירקבו ושלא יתעפשו ושלא ישתנו, אך לא מובא שם שלא יתליעו, שהרי לא יתכן כדבר הזה, שהלא גם הרמשים והתולעים נכנסו לתיבה, וגם הם צריכים לאכול.

ומה עוד שהואיל וזה היה מאכלה של הזיקית משום כך שלח ה' מזון לזיקית, והתליע הרמון כדי לתת לה מאכלה, וכמ"ש בספר באר יוסף (עמ' כ"ב) ללמוד מן הפסוק "מכל מאכל אשר

ועתה מצאתי בספר גנזי שעכטער (עמי 400) שפירש "פאלי רמונא", דהיינו שהיה מחתך עץ רימון, וכנראה שחתך את העץ לצורך מאכל אחד החיות, וא"כ ע"פ פירושו לא מיירי כלל בפירות, אלא בעץ, ומשום כך לא קשיא מידי מדוע התליע הפרי, ובזה גם יש לבאר המשך דברי הגמרא כיצד היה מאכיל נח את הזיקית, "הוה גביל לה חיזרא, כי מתלע אכלה", דהיינו היה מתליע ענפים, ומדוע לא התליע נח פירות, אלא הואיל והתליע עץ הרימון, גילה נח שאילו התולעים היוצאים מן העץ זהו מאכלה של הזיקית ומשום כך התליע לה ענפים.

והאל הזן ומפרנס, יזכנו לפלא ונס, וירחיק כל מענה ונוגש, ומותנינו נשנס, ונפוצותינו יכנס, אכי"ר. כה דברי ידידו ומכבד"ו. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן י'

מדוע חזר וכפל תיבת "מבול" פעמיים, בפסוק "ולא יכרת כל בשר עוד מימי המבול, ולא יהיה עוד מבול לשחת הארץ"

בעזה"י מר חשון התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

הקשה כת"ר על הפסוק "ולא יכרת כל בשר עוד מימי המבול, ולא יהיה עוד מבול לשחת הארץ" (פרק ט' פסוק י"א). מדוע חזר וכפל תיבת המבול פעמיים.

ובצאת נח מן התיבה ובהריחו אותם ריחות רעים, חשש שמא יחלה, ועל כך הבטיחו "ולא יכרת עוד מימי המבול, שעברו מעפוש האויר והסרחון, ולא יהיה עוד מבול, כלל מכאן ואילך. עכ"ד.

והנלענ"ד שהזכיר המבול פעמיים על שם מה שאמרו בגמרא בראש השנה (יא.) נטל הקב"ה ב' כוכבים מכימה והביא מבול לעולם. והואיל והצרה באה ע"י שני כוכבים, משום כך הזכיר המבול פעמיים, שלא תקום פעמיים צרה.

עוד נלענ"ד ע"פ מה שאמרו בירושלמי שקלים (פרק ו' הלכה ב') ובמדרש

רבה (בראשית פרשה כ"ג סימן ז'), שתי פעמים צף הים אחר מעשה בראשית, כשחטא דור אנוש, היה צף עד כיפי ברבריה. ובדור הפלגה עד יפו ועכו. ע"כ. והואיל ופעמיים צף הים, על כן חזר וכפל תיבת המבול פעמיים, ללמד שאין זה מבול, אלא הצפת הים בלבד.

עוד י"ל ע"פ מש"כ הרד"ק (מלכים ב' פרק ד' פסוק י"ט) דרך הכואבים לחזור על כאבם פעמיים, כמו שנאמר אצל בן השונמית "ראשי ראשי", וכן אצל ירמיה (פרק ד' פסוק י"ט) "מעז מעז אוחילה". ולפ"ז חזר הקב"ה על תיבת "מבול" פעמיים מפני כאבו על חורבן העולם.

וה' יתברך יאריך ימינו לטובה, עד בלי די וקצבה, לעובדו באהבה. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

הנה עמד בזה כבר הספורנו (שם). יעו"ש.

וראיתי לספר נחל קדומים לובצקי (עמ' מ"ו) שכתב שנשתיירו איזהו מעיינות עוד מימי המבול, וכרת עמו הקב"ה ברית שלא יתגברו עוד הפעם וישטפו את העולם. וזהו "ולא יכרת כל בשר עוד מימי המבול", והיינו המבול שעבר, ואח"כ אמר "ולא יהיה עוד מבול לשחת הארץ", היינו שלא יבא מבול חדש.

ובספר נחלת זאב (עמ' נ"א) כתב, שבתחילה אמר על המבול שלא יכרתו הבעלי חיים, והוסיף שלא יהיה מבול לשחת הארץ.

ובספר פשוטו של מקרא (עמ' קי"ד) הביא בשם עמנואל הרומי כת"י, שלא יכרת כל בשר עוד מימי המבול, והיינו מבינים שאם יבא מבול, ימלט אותם שלא יכרתו, ולכן אמר, ולא יהיה עוד מבול כלל. עכ"ד.

וראיתי לשני נביאים מתנבאים בסגנון אחד, גם להגאון סבא דמשפטים, רבי יוסף משאש זצ"ל, בספרו נחלת אבות ח"ה (כרך א' עמ' רע"ה), וגם להגאון רבי שמואל שמעלקה (הובא בקובץ עלים לתרופה התשס"ג), שאחר שיבשה הארץ ומי המבול פסקו, עדיין נשאר האויר מקולקל מחמת הגפרית ופגרי אדם,

סימן י"א

מה ראתה התורה לפרט שצידון היה בכורו של כנען

בעזה"י מר חשון התשע"ג

כבוד מעלת החכם המרומם, כאור יומם,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א. מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר מדוע נכתב בפרשת נח "וכנען ילד
את צידן בכורו" (פרק י' פסוק ט"ו), ומה ראתה התורה לפרט
שצידון היה בכורו. וזה החלי, בעזר צור גואלי.

הבכור אחר האב, כאן שינה המנהג
ושאר הבנים התיחסו אחר האב והבכור
לאומה בפני עצמה. ע"כ.

ובספר חשוקי כסף (שם) כתב שתיארו
בכור משום שצידון יסד את
המטרופולין צידון שהיתה גבול
הכנעני. ע"כ.

ובספר הרחב דברים (דברי הימים עמי י"ז)
כתב שצידון מלשון צידה
לדרך, שארץ ישראל נתנה לכנען רק
בכדי לשמור עליה בבחינת צידה לדרך
עד שבני ישראל יקבלוה, ורמז בזה את
הפסוק "צידון בכורו", שהכנעני שמר
על הארץ בתור צידה עבור בכורו של
ה' יתברך, הוא עם ישראל.

הנה מובא במדרש לקח טוב (הובא
בספר פשוטו של מקרא שם) שצידון
נפסל היה בעיני כל האומות, חוץ
מאביו, דכתיב בכורו, שלאביו היה
בכור, ועל כן פרטה התורה שהיה
בכור לאביו, הואיל ורק הוא בלבד
החשיבו. ע"כ.

והרד"ק (שם) כתב וז"ל: לא מצאתי בו
טעם נכון למה אמר בכורו,
מה שלא זכר כן באחרים, כי ברוב
הנזכר ראשון, הוא הבכור, אלא אם כן
זכר אותו הראשון למעלתו. עכ"ל.

עוד עמד בזה בספר אגרא דכלה (שם)
וכתב שהואיל והתיחס לאומה
בפני עצמה, ועל אף שהמנהג היה ליחס

צידון, והיתה בחלק טוב, לשם כך פרטה התורה "את צידון בכורו".

עוד נלענ"ד, כידוע בזמנם היו הגוים מכבדים את הבכור ומייחדים אותו לעבודת ההקרבה למולך וכמ"ש המלבי"ם (יחזקאל פרק כ' פסוק כ"ו), ומשום כך מת כל בכור בארץ מצרים, הואיל והיו מקודשים לעבודה זרה, וה' יתברך עשה שפטים באלהיהם והמית בכוריהם (מלבי"ם שמות פרק י"א פסוק ה'). וכן מצאנו שמלך מואב הקריב בנו הבכור לעבודה זרה (מלכים ב' פרק ג' פסוק כ"ז). וכן מובא בתרגום יונתן ובזוהר הקדוש (פרשת ויצא בענין התרפים) שהמכשפים אשר היו בזמנם היו לוקחים בכור אדם שנשחט והוחנט, והניחו תחת לשונו שם טומאה והיה מגלה צפונות. ולפי זה מובן מדוע ספרה התורה שצידון היה בכור, וגם מובן מדוע שייכו וקראו בכורו, הואיל וכנען היו ידועים בעבודה זרה לשם כך ציינה התורה שצידון הוקדש לעבודה זרה ע"י כנען אביו, ככל הבכורים שהוקדשו בזמנם לעבודה זרה.

והאל אשר ברחמים, יגאלנו גאולת עולמים, על ארצנו, ונחלת אבותינו. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

ובספר יקרא דאורייתא (עמ' קל"ט) כתב שכנען היה אבי כל הז' עממין ואיך נכנס שמו ביניהם, אלא שצידון בכורו של כנען, לקח את מקומו, והוא כנען, ועל כן אמר "צידון בכורו". ע"כ.

והרב שמואל אהרן יודלביץ בספר תפארת רפאל (עמ' שכ"ז) כתב צידון הוא אליעזר עבד אברהם, או ממנו יצא אליעזר, ומפני מעלת אליעזר אמר בכורו, ולא רצתה התורה לגלות יחס אליעזר שבא מכנען וכתבה בהעלם מפני מעלתו. ע"כ.

והמהר"ל דיסקין על התורה (שם) כתב שצידון היה בכור, והיה אמור לקבל פי שנים, אך הואיל ונתקלל בקללת נח לכנען, לא ירש, ועוד ללמדנו שלא נתבטלה משפחתו כשאר משפחות שהתבטלו, אלא הוא הבכור ומשפחתו נשארה. ע"כ.

והנלענ"ד לתרץ, הואיל וצידון היה בכור, משום כך קיבל ירושה ונחלה מכובדת, וכדי ללמדנו על נחלת שבט זבולון אשר היתה על ירך

פרשת לך לך

סימן י"ב

מדוע אין פרשה שנקראת על שם אברהם אבינו

בעזה"י מר חשון התשע"ו

כבוד מעלת חסיד שבכהונה, מור ולבונה, יהלום ופנינה, שבח ורננה,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת רחובות ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, מדוע לא מצאנו מכל חמישים
וארבע פרשיות, פרשה שנקראת על שם אברהם אבינו או
משה רבינו ע"ה.

הנלענ"ד בס"ד לבאר שיש שבע פרשיות בתורה הנקראות על שם אנשים והם: נח, חיי שרה, ויחי יעקב, יתרו, קרח, בלק, ופנחס. והטעם לדבר כדי לשתף את כלל ישראל והעולם בתורה.

לישראל, נח- גוי שקבל עליו ז' מצוות בני נח. בלק- גוי. וכך יש חלק לכל העולם בתורה. ובזה גם יובן מדוע מצאנו דווקא שמות פרשיות אלו בשם אנשים.

והטעם שלא נקראת פרשה על שם משה רבינו, הואיל והתורה כולה נקראת על שם משה רבינו שנאמר "וזכרו תורת משה עבדי" (מלאכי ג').

פנחס- כהן. קרח- לוי. ויחי יעקב- יעקב נקרא בשם ישראל. חיי שרה- אשה. יתרו- גוי שנתגייר ונהפך

וזכות התורה תגן בעדנו, ונזכה מהרה לבנין מקדשינו ותפארתנו.
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן י"ג

למה לא כתוב קודם "ומבית אביך" ואח"כ מולדתו וארצו.

בעזה"י מר חשון התשע"ד

כבוד מעלת ידידנו הנעלה, לשם טוב ותהילה, מיחידי סגולה.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר מה טעם ציוה הקב"ה לאברהם
אבינו בתחילת פרשת לך לך, "לך לך מארצך וממולדתך
ומבית אביך", וחייה לו להתחיל מן הקרוב אליו שהוא בית
אביו, ואח"כ מולדתו ואח"כ ארצו.

והנה כבר עמדו בזה גדולי הפרשנים, הרמב"ן ביאר, לפי סדר הקושי, כי קשה לאדם לעזוב ארץ שיושב בה, וכל שכן כששם נולד, וכל שכן כשכל בית אביו שם. ע"ש. וכתירוצו כן כתב האור החיים הקדוש בפירושו על התורה שם.

ובפירוש ובפירוש בכור שור ביאר מארצך וממולדתך שאינך שם, שהרי כבר יצא ממנה, סלק דעתך מהם שלא לשוב לשם עוד, ומבית אביך שעכשיו אתה שם. ע"כ.

והכל יקר ביאר, כיון שיהיה קשה עליו לקבל הכל בבת אחת, לכן מתחילה בקש שיעזוב ארצו, וזו בקשה

קטנה, כי אין לאדם תועלת מארצו יותר מארצות אחרות, אח"כ מולדתו, פן תהא נפשו קשורה באנשי מולדתו, שיש לו קצת עזר מהם, אח"כ חשש פן תדבק נפשו בבית אביו שיש לו מהם תועלת ממון, ולבסוף בקש שיעזוב גם אותם. יעו"ש.

והנלענ"ד לבאר ע"פ מש"כ הרד"ק בסוף פרשת נח, שתרח יצא מאור כשדים יחד עם אברהם שרה ולוט כדי ללכת לכנען, והגיעו עד חרן וישבו שם, כי תרח לא מלאו לבו לעזוב ארצו לגמרי, וכל יציאתו היתה רק מאהבת בנו ולא מפני עזיבת העבודה זרה. יעו"ש. ועוד הוסיף המלבי"ם (שם) שעל אף ותרח חי ששים שנה אחר שיצא אברהם לארץ

עוד נלענ"ד לבאר, שהסדר הולך ע"פ ריבוי העבודה זרה אשר היתה באותה העת, ופתח ב"ארצך", כי שם היה ריבוי עבודה זרה, ואח"כ "מולדתך", ששם כבר החלו להיות מושפעים מדרכו של אברהם והחלו להאמין בהקב"ה, ולהסיר האלילים מביתם, ואח"כ "מבית אביך", אשר שם נותרו מעט עובדי אלילים. והקב"ה צוהו להתרחק מהם לבל יתקרב לעובדי אלילים.

כנען, לא התעורר לבקר את בנו, ועל כן נכתב "וימת תרח בחרן". יעו"ש.

ועל כן פתח הקב"ה בציווי לעזוב את ארצו, כנגד דעתו של תרח אביו, שלא רצה לעזוב את ארצו לגמרי, ונותר בחרן, ועל כן צוהו לעזוב את ארצו, ואח"כ אמר מולדתך, ובית אביך, כי אנשי מולדתו ובית אביו, לא רצו לבקרו יותר, והדבר היה קל עליו יותר, גם מצידם כי התנתקו ממנו ולא חפצו לראותו.

וזכות אברהם אבינו, תגן בעדינו ובעד כל ישראל אחינו, ויחיש מהר לגאלנו, על ארצנו ונחלת אבותינו. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן י"ד

מדוע כפלה התורה בהליכת אברהם מחרן לארץ כנען

בעזה"י סיון המוכתר בכתר תורה התשס"ח

לכבוד הרב גמליאל רבינוביץ הי"ו - בני ברק
רוב שלום וברכה.

כתיב (בראשית פרק י"ב פסוקים ד' - ה') "וילך אברהם כאשר דיבר אליו ה' וילך איתו לומ' ואברהם בן חמש שנים ושבעים שנה

בצאתו מחרן, ויקח אברם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו וגו', ויצאו ללכת ארצה כנען ויבואו ארצה כנען. והקשה בת"ר הרי כבר כתוב בפסוק ד', שאברהם הלך ויצא מחרן, ומדוע חזרה התורה וכפלה בפסוק ה', שאברהם לקח את שרי אשתו ואת לוט ויצאו ללכת ארצה כנען.

כי הוא לקח תיכף בני ביתו. ע"ש. וזהו הפך דברי הרא"ש הקרבן נתנאל ואוצר המכתבים הנ"ל.

וגם הלום ראיתי לאור החיים הקדוש (שם) שעמד בזה וכתב שטעם שכפלה התורה "וילך אברם כאשר דיבר אליו ה' " אף שבסמוך אומר סדר הודעת ההליכה "ויקח אברם וגו' ויצאו ללכת" וגו', ופירש שכוונת הכתוב להודיע חיבתו של אברהם שלא נתעכב אפילו שעה אחת אלא בגמר דברי ה' "לך לך" תכף וילך אברם ולא נתעכב לשום סיבה, ועוד שאף והבטיח לו הקב"ה הבטחות הרבה כשילך לו מארצו, וכל אדם שהבטיחו לו הבטחות תועליות ימהר ליסע, לזה הודיע הכתוב צדקותו של אברהם שהלך "כאשר דיבר אליו ה' " ללא מחשבות ופניות, אלא אך ורק בגלל ציווי ה'. יעו"ש .

ואני הדל נראה לי להוסיף בעניי אחר פומא דאריותא, שבא הכתוב ללמדנו שאף והיה אברהם אבינו ע"ה בן 75 שנה, לא נתעצל ללכת אלא הלך בזריזות "כאשר דיבר אליו ה'" ולזה מודיענו הכתוב שגם לקח עמו לוט "וילך איתו לוט", שהלך עמו לסעדו ולעוזרו בגלל גילו המבוגר, ובזה נלמד

הנה עמדו בזה כבר הרא"ש ביבמות (פ"ו סימן י"ב) והקרבן נתנאל (שם) אות ט"ו) וכתבו שאברהם אבינו קיים את ציווי הקב"ה "לך לך מארצך" וכו' בהיותו בן 70, אלא שאז לקח איתו רק את לוט כדי לתור להם מקום מנוחה ולראות את עין הארץ, ולאחר מכן בהיותו בן 75 חזר לחרן ואז לקח את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו. ע"ש. וכדברי הרא"ש ודעימיה, כן ראיתי שהביא החזקוני (שם) בשם סדר עולם, וכ"כ התוס' בע"ז (ט. ד"ה וגמירי) דשתי יציאות הוו. ע"ש. וכן פירש הגאון רבי יוסף משאש זצ"ל בספרו אוצר המכתבים ח"א (סימן קמ"ט) איהו מדידה, וכיון בדבריו לדברי הרא"ש והקרבן נתנאל הנ"ל ודעימיה.

אולם ראיתי להמלבי"ם בבראשית (שם) כי רוח אחרת היתה עמו, ומבאר שאין כפילות בין הפסוקים, והפסוק הראשון "וילך אברם" מכוון על ההליכה המחשבתית שזאת היתה תיכף שנפרד במחשבתו ולבבו מארצו, ועוד פירש "ויקח אברם" שלא עשה כאשר יעשה איש המבקש לו מקום אחר לשבת, שילך תחילה לבדו ואחר שימצא מקום טוב בעיניו יקח עמו בני ביתו וקנינו,

דרך מוסר ותוכחות חיים לבל נתעצל ושיבה אף שאדם בא בימים יהיה זריז בקיום תורה ומצוות, וגם עדי זקנה לקיים תורה ומצוות.

וה' יזכנו לקיים כל דברי התורה, בעז וגבורה, לתהילה שם ותפארה, בזריזות מהרה, ובלי עצלות מרה. ותחזינה עינינו בבית הבחירה. אכ"ר. בברכה רבה וברכת ה' עליך. כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ט"ו

איך הותר לאברהם להכניס עצמו לסכנה להילחם עם מלכים גדולים וגיבורים

בעזה"י תמוז התשס"ח

כבוד מעלת ידידנו היקר, בנן של קדושים, אראלים ותרשישים, גזע ישישים, גבוהים כברושים, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מעיה"ת בני- ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

נאמר בפרשת לך לך (בראשית פרק י"ד פסוק י"ד) "וישמע אברם כי נשבה אחיו וירק את הניכיו ילידי ביתו שמונה עשר ושלוש מאות וירדוף עד דן", והקשה כת"ר איך הותר לאברהם להכניס עצמו לסכנה להילחם עם מלכים גדולים וגיבורים.

הנה הביא בספר תורה שלמה (שם אות ס"ג) בשם מדרש ילמדנו, "וישמע אברם כי נשבה אחיו", וכי היה אחיו, אלא שהיו קלסטרין שלו דומין לאברהם, וכיון ששבו אותו היו סבורין שכן אברהם הוא. ע"ש. ובפניני תורה

אבינו, ולשמור מוצאות פינו, דיבורנו ולשוננו, ומה שאדם מבטיח עליו לקיים, ומעשה בפוליטיקאי אחד כשנבחר להיות ראש ממשלת ישראל באו אנשים ותבעו ממנו דברים שהבטיח לפני הבחירות, ענה להם ראש הממשלה: הבטחתי אך לא הבטחתי לקיים... זו דרכם של הבורים, אך מי שדבק בדרכי אבות מבטיח ומקיים.

עוד יש לבאר בעזה"י שכל המלחמה הזו היתה כדי להרוג את אברהם אבינו, וכמובא בפרקי דרבי אליעזר (פרק כ"ז) אמרו נתחיל ראשון בבן אחיו ואחר כך נתחיל בו. ובספר אמרי פי לרב יאשיהו יוסף פינטו שליט"א (עמ' רל"א) הואיל לבאר בטוב טעם ודעת מדוע עשו המלכים תחבולה להראות מלחמה למראית עין ולא יצאו נגד אברהם אבינו כולם, כי ידעו שאברהם גומל חסדים וטובות לבני אדם ולא יכלו בלא סיבה להרגו, משום שבכך היו ממרידים על עצמם את בני ארצם מדוע הורגים הטוב באדם על לא עוול בכפו, ועל כן רצו להרגו תוך כדי לחימה. יעו"ש. והואיל וידע אברהם אבינו שכל המלחמה היא בשלו כדי להרגו השכים להרגם, ובזה לימד אברהם אבינו לעם ישראל את הגבורה נגד אויביהם שטרם בואם להשמיד את עם ישראל יש להם להתגבר בעוז וגבורה ולהלחם נגדם.

עוד יש לבאר שאברהם אבינו בא ללמדנו חשיבות מצות פדיון שבויים שהיה מוכן לסכן עצמו למענה, ועוד בא ללמדנו חשיבות של כל נפש לבל נזלזל בה אלא יש למסור את הנפש כדי להצילה, ומידה זו הוטבעה בעם ישראל מאברהם אבינו, וכך נהגו עם ישראל כאשר הכנעני מלך

(יהלומי) (פרשת לך לך עמ' כ"ה) עמד בזה והביא ששמע בשם ר' העשל בילדותו שמלחמה זו היתה המשך למלחמת אברהם נגד נמרוד הוא אמרפל, שאמר שהוא אלהים ואברהם הכחישו, וכאשר שמע שלוט נשבה ע"י חיילותיו של נמרוד, חשש שמכיון שלוט היה דומה לאברהם בקלסתר פניו, יכריחנהו נמרוד שיגיד על עצמו שהוא אברהם, וכריחנהו להודות באלהותו של נמרוד, ועל כן החליט להלחם נגד נמרוד, ואם אברהם ינצח יווכח העולם בשקרו של נמרוד, ואם אברהם יהרג הרי יצא קול שאברהם נהרג ושוב לא יאמינו ללוט כשיגיד על עצמו שהוא אברהם, משום כך מלחמה זו לא היתה אישית אלא לקדש שם שמים, ומשום כך היה מותר לאברהם להסתכן בשביל מלחמה זו. ע"ש.

ובספר באר יוסף כתב שכל המלחמה שעשה אברהם היתה כדי לעמוד בדיבורו ולשמור הבטחתו ללוט כשאמר לו "הפרד נא מעלי אם השמאל ואימינה ואם הימין ואשמאילה", ופרש"י ואעמוד לך למגן ולעזר, וסוף דבר הוצרך לו שנאמר וישמע אברם כי נשבה אחיו. ע"כ. וכיון שהבטיחו רצה לעמוד בדיבורו, דאל"כ יהיה בזה חילול ה' שהוא אומר ואינו עושה, ולכן השליך נפשו מגד לקיים מוצא פיו. ובזה הסביר מדוע מלחמת ד' המלכים אחד מעשרה נסיונות, שמן השמים ניסוהו האם יעמוד בדיבורו וישים נפשו בכפו ויכנס למלחמה כדי לקיים הבטחתו ולעמוד בדיבורו ולא יתחלל שם שמים על ידו. ע"ש.

ובכ"ז זה בא ללמדנו, כדי להדבק באברהם

ערד שובה שפחה אחת יוצאים נגדו
למלחמה (כמבואר ברש"י במדבר פרק כ"א פסוק
א'), והכל מפני המסירות נפש על כל נפש
ולמען מצות פדיון שבויים.

הויתור, שעל אף כל מה שאירע לו עם
לוט ונפרדו אחד מהשני, כשאברהם
אבינו שומע שנשבה לוט מוסר נפשו
עליו כדי להצילו, ומשום כך קראה
התורה "כי נשבה אחיו" להראות שמחל
לו וסלח לו והיה כאחיו.

עוד בא ללמדנו אברהם אבינו מידת

וה' יזכנו, להדבק במידות אברהם אבינו, ולתקן מידותינו,
ובא לציון גואל במהרה בימינו, בברכה רבה, עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ט"ז

**איך אמר אברהם למלך סדום "אם מחוט
ועד שרוך" וגו', וכי על שרוך נעל יאמר
שהעשיר אותו**

בעזה"י אב הרחמן התשס"ח

כבוד ידידי ורעי, החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

אברהם אבינו ע"ה אמר למלך סדום "אם מחוט ועד שרוך
נעל ואם אקח מכל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את
אברם" (בראשית פרק ט"ו פסוק כ"ג), וחקשה בת"ר וכי על שרוך
נעל יאמר שהעשיר אותו.

מפי האברך היקר ר' דוד יוסף ציטרין הי"ו, מירושלים שבתוך החומות, באחד מבני משפחתו שאחר מלחמת בעולם השניה ניצל מהשוואה האיומה והיה עני ומחוסר כל והגיע לאמריקה, ושם ריחם עליו יהודי אחד והביא לו דולר אחד ובדולר הזה הוא קנה מיני סידקית ומכרם ברחוב לעובר ושב והרויח, ופתח חנויות, ומחנויות עבר לעסקים, והיום יש לבניו מלונות ועסקים באמריקה, וכולם מוצלחים ומבורכים בעושר וכבוד וגם קובעים עיתים לתורה.

ובזה יש לבאר מה שאמר אברהם אבינו למלך סדום שלא יקח ממנו מחוט ועד שרוך נעל, שלא תאמר שמכרתי אותם ומהם התעשרתי כדוגמת אותו יהודי, ובה יש לבאר המשך הפסוק "ולא אקח מכל אשר לך" מדוע חזר ושנה "מחוט ועד שרוך נעל ולא אקח מכל אשר לך", ועל פי זה יש לבאר שאברהם אבינו אמר, אינני חפץ מכל אשר לך אפילו מעות שלך לא אקח, שלא תאמר שמהם הסתחרתי ומהם התעשרתי, שמכל דבר ששיך לך תוכל לומר שהתעשרתי.

הנה עמד בזה הכלי יקר וכתב, יש אומרים שאמר זה בניחותא, רצונו לומר אף שאני יודע שלא תאמר אני העשרתי את אברם, עם כל זה אין רצוני ליקח כלום. ע"ש. גם בספר שער בת רבים עמד בזה וכתב, ואם תאמר וכי בשביל לקחת חוט אחד או שרוך נעל שאינו שווה פרוטה יאמר שהעשיר את אברם. ויש לומר דאמרו חז"ל (ב"ב ט"ו:) כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך, ועל כן אמר אברם אם אקח ממך חוט או שרוך נעל אז תאמר שאתה היית סיבת עושרי משום שמזלך טוב מאוד, וכל הנוטל פרוטה ממך מתברך ומתעשר. ע"ש.

עוד יש לומר, שמלך סדום היה גאותן, שזוהי אחת המידות של אנשי סדום שהיו אנשי גאווה, וכמו שאמר יחזקאל הנביא (פרק ט"ז פסוק מ"ט) "הנה זה היה עוון סדום אחותך גאון שבעת לחם" וכו', ומשום כך חשש אברהם אבינו שאם יקח חוט ועד שרוך נעל ממלך סדום, הוא יתגאה לומר שהוא העשיר את אברהם.

עוד יש לבאר על פי מעשה ששמעתי

וה' יעזרנו, להדבק במידות אברהם אבינו, על ארצנו ונחלת אבותינו, ובבנין בית מקדשנו ותפארתנו, בברכה רבה, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת וירא

סימן י"ז

מדוע כתוב "וירץ לקראתם מפתח האוהל"
והרי אנו יודעים שרץ משם, שהרי כתוב
קודם "והוא יושב פתח האוהל"

בעזה"י חשון התשע"ג

כבוד ידידנו המופלא, פלג אלקים מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

על אברהם אבינו נאמר "והוא יושב פתח האוהל כחום היום"
(פרק י"ח פסוק א'), ומיד לאחר מכן נכתב "וירא וירץ לקראתם
מפתח האוהל" (שם פסוק ב'). והלא ידוע שהיה יושב פתח
האוהל, ולמה נכתב, "מפתח האוהל".

לחולים, לא היה צריך לשמור יותר עליהם,
ויעמוד וירוך מפתח האוהל, כי לא היה
צריך לשבת שם יותר. ע"כ.

ובספר משכיל לאסף אביטן (עמי כ"א)
ביאר שביתו היה מפולש, ולכן
רץ מפתח לפתח, כי כאשר ראו אותו,
ברחו ולא רצו להפריעו. ועוד תירץ שרץ
מפתח האוהל ממש, ולא רק כאשר התקרב
אליהם מרוב חביבות המצוה. ע"כ.

בספר הגיונות הגרשוני (עמי ק"כ) עמד בזה
וכתב, אם היה נשאר יושב בפתח,
היה נראה כאילו יושב בדרך לבלתי נתון
לאיש לבא לתוך האוהל, לכן, "וירא וירץ
לקראתם מפתח האהל, ועשה את האוהל
חופשי לכניסתם, לפניהם לרווחה. ותירץ
נוסף תירץ, הואיל וכל בני ביתו אשר
נימולו שכבו במטות חולים בתוך האוהל,
היה שומר על פתח האוהל ולא יכל לעזבו,
אך כעת כשנגלה אליו ה', וראה שהוטב

היה חם מאוד, וכדכתיב "כחום היום", והיינו שהואיל והיה חם, ישב בתוך האוהל בכניסה, ופתח האוהל היה נטוי מעט ע"י היריעות, וכשבאו המלאכים, כתוב "וירון לקראתם מפתח האוהל", והיינו לא בפנים האוהל בכניסה, היכן שמוצל, אלא "מפתח האוהל" ממש. היכן שהיה חם, והכל למען הכנסת אורחים, ועל אף שהיה חם מאוד, והוציא הקב"ה חמה מנרתיקה, והיה תוך יום שלישי למילתו, בהיותו כואב, ולא חש לחוס על עצמו, אלא רץ לקראתם, ועל כן גלתה התורה "מפתח האוהל", ללמד שהיה מהפתח ממש, וכדי להרבות שכרו על אף צערו לרוץ בחום ובכאב.

והנלענ"ד לבאר בס"ד, על פי מה שידוע אצל הבדואים, הולכי המדברות, שהם בונים את האוהל שלהם לפי כללים. לדוגמא, הם בונים במדרון ולא על ההר, כדי שלא יעוף האוהל ברוח, ולא בונים בוואדי שלא ישטף עם שיטפונות המים. וכן פתח האוהל פתוח למזרח, כדי להנות מן השמש, הזורחת במזרח, ולקראת ערב פתוח האוהל לכיוון מערב, כדי להינות מן האור, עד זמן השקיעה. ובשעות הצהרים החמות, הם מצלים את הכניסה לאוהל, ע"י הטיית יריעות האוהל מעט. ובזה ניתן להבין כי אברהם אבינו ישב בפתח האוהל, אך לא בכניסה ממש, כי

וברכתי לכת"ר הדגול מרבבה, שימשיך בכוחו עדי זקנה ושיבה, בבריאות איתנה ורוב טובה. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן י"ח

למה שינה רש"י הסדר של השלשה מלאכים.

בעזה"י חשון התשע"ג

כבוד הרב הגדול, מעוז ומגדול, ותרכ חכמתו כחול, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני-ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

הקשה כת"ר אודות הנאמר בפרשת וירא "והנה שלושה

אנשים נצבים עליו" (פרק י"ח פסוק כ'), ופרש"י אחד לבשר את שרה, ואחד להפוך את סדום, ואחד לרפאות את אברהם. ע"כ. והיה לו לרש"י לכתוב לפי סדר הדברים, כי הלא הפיכת סדום היתה בודאי אחר הבשורה לשרה והרפואה לאברהם.

סדרם כסדר שליחותם, דשל גבריאל היתה לבסוף, ואך לגבי מיכאל שהוא הגדול, הקדימו מפני הכבוד. ועוד תירץ, שהקדים המבשר תחילה, להודיע שבשורת הזרע היתה חביבה אצלם יותר מהרפואה. עכ"ד. ודברי פי חכם חן.

והנלענ"ד לתרץ דברי רש"י, ע"פ המובא בגמרא ביומא (לז) שלושה שהיו מהלכין בדרך הרב באמצע גדול בימינו וקטן משמאלו, וכן מצינו בשלושה מלאכי השרת שבאו אצל אברהם, מיכאל באמצע גבריאל בימינו ורפאל בשמאלו. ע"כ. ורש"י בא ללמדנו כיצד ראה אברהם אבינו את המלאכים בעת שנשא עיניו, כי כשנשא עיניו מיד ראה את מיכאל שעמד באמצע כי עמד ממול אברהם, ולאחר מכן ראה את גבריאל, ואחרון ראה את רפאל. ולפי סדר ראייתם כך סידר רש"י.

ומה שהקשה עוד כת"ר מדוע אמר "לבשר את שרה" ולא אמר "לבשר את אברהם", הנלענ"ד הואיל ולאברהם כבר היה את ישמעאל, וכבר זכה לברכה מפי הקב"ה "ולישמעאל שמעתין הנה ברכתי אותו וכו'" (פרק י"ז פסוק כ'), על כן עיקר הבשורה היתה

הנה תחילה וראש בספר הגור (פרשת וירא) הביא דפוסים קדומים שם נזכר לפי סדר האירועים, ולפ"ז ליכא קושיא מעיקרא. אך לפי הדפוסים הנמצאים בידינו יש ליישב.

ובקודש חזיתי לרבי יוסף משאש זצ"ל בספרו אוצר המכתבים (סימן ע"י) שעמד על שאלה זו, והביא תירוץ שאף שנתרפא תחילה, לא נתחזק היטב עד אחר הבשורה, על דרך ושמועה טובה תדשן עצם, על כן הקדימו תחילה. אך כתב שתירוצו זה דחוק, שהרי כבר קודם הבשורה עמד ושירתם והגיש לפנייהם לאכול, משום שכבר נתחזק ע"י רפואת המלאך. ותירץ הרב עצמו, שרש"י כתב לפי סדר גדולתם של המלאכים, שמיכאל הוא הגדול שבמלאכים, כמובא במדרש רבה שם, ובזה ישב גם דברי הגמרא בבבא מציעא (פז) מי הם שלושת האנשים, מיכאל, גבריאל, ורפאל, מיכאל שבא לבשר את שרה, רפאל שבא לרפאות את אברהם, גבריאל שהלך להפוך את סדום. וגם בגמרא סדרם מיכאל גבריאל ורפאל, ובסדר שליחותם סידר רפאל קודם גבריאל, אלא שמתחילה סדרם ע"פ מעלתם, מיכאל, גבריאל ורפאל, ואח"כ

לשרה. ומה עוד שלשרה לא היה רחם, ולזה התבשרה שיהיה לה הריון, על אף כמובא במדרש רבה (פרשה נ"ג סימן ה'), שאין לה רחם.

ומיכאל שר ישראל, גבריאל ורפאל, יבשרו בנין אריאל, ובא לציון גואל. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן י"ט

מדוע לא התרה הקב"ה על הפיכת סדום ועמורה, כאשר התרה בדור המבול

בעזה"י ח"י במר חשון התשס"ו

כבוד מעלת ידידי. הדר ותפארת. יהלום שבעטרת.
הרב גמליאל רבינוביץ שליט"א מעיה"ת בני ברק.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י בת"ר, מדוע לא התרה הקב"ה על הפיכת סדום ועמורה, כאשר התרה בדור המבול מאה ועשרים שנה קודם המבול. (רש"י פרק ו' פסוק י"ד).

הנה עמד בזה כבר הגאון רבי אברהם חפוטא שליט"א, בשיחותיו על התורה (פרשת וירא), ותירץ שהואיל ואנשי סדום היו רעים וחטאים לה' מאוד, ומושחתים במידותיהם, אפילו אם היו מתרים בהם לא היה מועיל הדבר, וכן מוכח ממעשיהם כאשר באו המלאכים אל בית לוט, נאספו כל העיר מנער ועד זקן כל העם מקצה, ולמרות שהוכו בסנוורים, עוד טרחו למצא

וצבויים אשר הפך ה' באפו ובחמתו (דברים כ"ט כ"ב), כי יש באומות רעים וחטאים מאד ולא עשה בהם ככה, אבל למעלת הארץ הזאת היה הכל, כי שם היכל ה'. ועוד אני עתיד לבאר זה בסדר אחרי מות (ויקרא י"ח כ"ד), אם יחייני הממית והמחיה. עכ"ל.

ובזה ניתן לתרץ גם מדוע הקב"ה הענישם, הרי הבטיח שלא להוסיף להכות את כל חי כאשר עשה במבול. והן אמת שעל כל העולם כולו נשבע, אך על אומה אחת נותן (רש"י שמות א' י'). ומ"מ ניתן לתרץ שעל כל העולם כולו נשבע, שהרי בכל העולם כולו היה מבול, אולם בארץ ישראל לא היה מבול (כמבואר במדרש רבה פרשה ל"ג פסקה ו', ובגמרא בזבחים קי"ג). ועל כן בארץ ישראל יכול להעניש במבול את הרשעים המטמאים את ארץ ישראל בחטאיהם.

ואחר כתיבי כל זאת מצאתי לבעל המשך חכמה שביאר שמתוך שאמרו המלאכים אל לוט "וישלחנו ה' לשחתה" (פרק י"ט פסוק ג'), הבין לוט שזוהי התראה, ושלח את חתניו לעורר את בני העיר לשוב מדרכם הרעה, אך "ויהי כמצחק בעיני חתניו". ע"ש.

הפתח כדי לשבור הדלת, כאומרם ז"ל רשעים אפילו עומדים פתחו של גהינם אינם חוזרים בתשובה (ספורנו), וכך היה דרך חינוכם, ועל כן אין טעם בהתראה. עכ"ד.

ונלענ"ד בס"ד לבאר דהואיל וסדום ועמורה היו גרים בארץ ישראל, אשר היא פלטרין של מלך, לא דומה מי שחוטא בפלטרין של מלך למי שחוטא מחוץ לפלטרין של מלך, ומי שיבוא לארמון ויעשה מעשים אשר לא יעשו, מיד יענישוהו השומרים בלי אומר ודברים ובלא התראה, וכן הדבר גם בסדום ועמורה, דאין צורך בהתראה, הואיל ונמצאים בארץ ישראל, שהיא פלטרין של מלך. וכך כותב הרמב"ן (בראשית פרק י"ט) וז"ל: ודע כי משפט סדום היה למעלת ארץ ישראל, כי היא מכלל נחלת ה' ואינה סובלת אנשי תועבות, וכאשר תקיא את הגוי כלו מפני תועבותם הקדימה וקאתה את העם הזה שהיו רעים מכולם לשמים ולבריות. ושממו עליהם השמים והארץ והושחתה הארץ בלא רפואה לעולם, מפני שבעבור טובה נתגאו, וראה הקב"ה שיהיה לאות לבני מרי לישראל העתידים לירשה כאשר התרה בהן גפרית ומלח שרפה כל ארצה כמהפכת סדום ועמורה אדמה

והאל אשר אין בלתו. יטע בליבנו אהבתו ויראתו. ויגאל עמו וצאן מרעיתו. בשיבתנו לבטח בארצו ונחלתו. ויבנה ביתו כראשיתו עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ב'

מדוע נכתב פעמיים שם השם בפסוק "וה' המטיר על סדום וגו' מאת ה' מן השמים"

בעזה"י מר חשון התשס"ט

לכבוד ידידי, זה רעי וזה דודי, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א,
מעיה"ת בני-ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה,

הקשה כת"ר מאי דכתיב "וה' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית
ואש מאת ה' מן השמים" (בראשית פרק י"ט פסוק כ"ד), לכאורה תיבות
"מאת ה'", "מיותרות דהרי כבר נאמר קודם "וה' המטיר" וגו'.

שלא תאמר חס ושלום שבית דינו סייעו
להמטיר, וחס ושלום שהוא צריך לסיוע
שלהן, לפיכך כתב "מאת ה'" להודיע
שהוא המטיר לבדו. ע"ש.

וגם הלום ראיתי בזה לספורנו (שם) שכתב
לבאר טעם חזרת הכתוב "מאת ה' מן
השמים" ללמדנו שלא העלה נשיאים מקצה
הארץ באופן שיתהלכו באוויר כמו שיקרה
בברקים ואבני אש בטבע. ע"כ. ולטעמו בא
הכתוב שבאה האש מן השמים, וכיו"ב כתב
המלבי"ם (שם) וז"ל: ולא תאמר שהיה זה מן
האדמה כמו שיקרה שיעלו אדים כאלה מן
האדמה המלאה גופרית או ע"י הרים
הפותחים את לועם ויריקו גופרית וזפת
בוערה, כי וה' המטיר, שהיה מטר היורד
מלמעלה למטה, ומזה מבואר שהיה מאת

הנה על שאלה זו כבר עמדו רבותינו
במדרש רבה (פרשה נ"א) וז"ל: "וה'
המטיר על סדום ועל עמורה גופרית ואש"
ר' חלבו בן ר' חלפי בר סמקאי בשם ר'
יהודה בר ר' סימון, וה' המטיר על סדום
זה גבריאל, מאת ה' מן השמים זה הקב"ה,
אמר רבי אלעזר כל מקום שנאמר וה' הוא
ובית דינו [וה'-] הוא ובית דינו גזרו כן,
מאת ה'- שגם מידתו מידת הרחמים
הרמוזה בשם ה' הסכימה למשפט זה
בסדום. מדרש רבה המבואר]. עכ"ל.

וראיתי לרבי יעקב סלניק זצ"ל, בעל
מחבר תשובות משאת בנימין,
בספרו נחלת יעקב על התורה שכתב
לבאר דברי המדרש "וה' המטיר" היינו
שהסכים שראויין להמטיר עליהן, וכדי

(בראשית פרק י"ג פסוקים י"א-י"ג), לכן חזרה התורה ואמרה שהאש היתה מאת ה' מן השמים, ולא ירדה אש מן השמים והיא שרפה בארץ, אלא האש היא עצמה היתה יורדת בלי הפסק מן השמים ושורפת.

ועוד יש להוסיף שאנשי סדום ועמורה כולם ראו עין בעין והבינו שאש אוכלת זו היא מן השמים מהקב"ה, ולכן חזרה התורה "מאת ה' מן השמים" להורות שאין זו שריפה בעלמא אלא הכירו וידעו שזה מאת ה'.

ה' מן השמים, שלא היה ענין טבעי רק השגחתי. עכ"ל. וכ"כ הרש"ר הירש בביאורו לתורה (שם) למען לא יאמרו הכופרים אשר הפיכת סדום היה ע"י רעידת האדמה, כתבה התורה בדיוק אשר הגופרית והאש בא מאת ה' מן השמים לא מבטן האדמה. יעו"ש.

ונלענ"ד עוד להוסיף, שהיינו חושבים לומר שה' המטיר על סדום גופרית ואש מן השמים והיא הלכה ולחכה את ירק השדה ואת הככר שהיתה כולה משקה וסדום ועמורה שהיו כגן ה'

וברכתי לכת"ר שיזכה לברכה והצלחה בכל מעשי ידי, לו ולכל ידידיו, כשבת אחים גם יחדיו, בברכה רבה, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן כ"א

כיצד יתכן שאברהם לא הצליח לבטל הפיכת סדום, ולוט הצליח לבטל הפיכת צוער

בעזה"י כסלו התשע"ב

כבוד ידידנו, מאיר עינינו, הכהן הגדול, מעוז ומגדול, ותרב חכמתו כחול, מימין ומשמאל, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מעיה"ת בני ברק. רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, בפרשת וירא אחר שהקב"ה מודיע

לאברהם אבינו על הפיכת סדום וארבע בנותיה, אברהם אבינו מבקש מהקב"ה להצילם, והקב"ה מנמיח לאברהם שאם ימצאו עשרה צדיקים בעיר, הוא לא ישחית אותה. ובשעת ההפיכה כאשר לומ מתחנן להגיע למקום קרוב יותר, אל העיר צוער "הנה נא העיר הזאת קרבת, לנוס שמה והוא מצער אמלטה נא שמה, הלא מצער הוא ותחי נפשי" (בראשית פרק י"ט פסוק כ') המלאך משיבו: "ויאמר אליו הנה נשאתי פניך גם לדבר הזה לבלתי הפכי את-העיר, אשר דברת מהר המלט שמה כי לא אוכל לעשות דבר עד באך שמה על-כן קרא שם-העיר צוער" (שם, פרק כ"א פסוק כ"ב), וכיצד יתכן שאברהם אבינו לא הצליח בתפילתו לבטל את גזרת הפיכת סדום, ואילו לומ כן נענה בתפילתו והצליח לבטל לפחות את הפיכת העיר צוער?

אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה, ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום" (שם), דהיינו שע"י תפילותיו בזה יקויים שיהיה לגוי גדול ועצום. ע"ש. וכ"כ גם השפע חיים ח"ג (עמ' ד'), שכל הצלת העיר צוער היתה בזכות תפילת אברהם אבינו. יעו"ש.

ועוד יש לתרץ ע"פ דברי בעל ההפלאה (בפירושו 'פנים יפות' בראשית פרק י"ט פסוק כ') הסבור שצוער נחרבה בסופו של דבר, והראיה היא שבנות לוט אמרו אחת לשניה "וְאִישׁ אֵין בְּאֶרֶץ לְבֹא עֲלֵינוּ דְּדֶרֶךְ כָּל הָאֶרֶץ". כלומר שכל ההצלה של צוער היתה זמנית בלבד, רק כל עוד לוט ישב שם, ואחר שירא לשבת בצוער, נחרבה גם היא. והגמרא (שבת דף י') אומרת

האברבנאל (שם) טוען, שמה שהציל את צוער בסופו של דבר היתה גם תפילתו של אברהם, ולדעתו אילו לא היה לוט מגיע לצוער היו בה רק תשעה צדיקים, אבל מאחר שלוט הגיע אליהם, היו בה עשרה צדיקים, והקב"ה הבטיח לאברהם שאם יהיו עשרה צדיקים בעיר העיר לא תיחרב. יעו"ש. וכיו"ב כתב בספר שיח שלום (עמ' פ') שאין תפילה שאינה מועילה באיזה מקום ובאיזה זמן, ובזכות תפילת אברהם אבינו על סדום, נצלה צוער, ולא עצם בקשת לוט מהמלאכים. ועוד הביא בשם המגיד מדובנא, שתפילת אברהם אבינו הועילה גם לזרעו אחריו, שבזכות הצלת צוער נולדו עמון ומואב מהם יצא מלך המשיח, וכן מדויק מן הפסוקים 'וה'

שהסיבה שצוער לא נחרבה ביחד עם סדום ועמורה היא מפני שהיא נבנתה שנה אחת אחרי סדום, וממילא תושביה הספיקו לעשות פחות חטאים מאשר אנשי סדום. אבל זמן מה אחר כך, גם צוער נחרבה. ויוצא א"כ ע"פ פירוש בעל ההפלאה שתפילת לוט נענתה אך ורק זמנית, ואילו אברהם אבינו התפלל על הצלה עולמית של סדום ועמורה.

וברכתי המרובה, לידידי הדגול מרבבה, שימשיך בכוחו זה, אשר מחזה שדי יחזה, להגדיל תורה ולהאדירה, בעוז וגבורה, לשם ותפארה, כפליים לתושיה, ויחזו עיניו בירושלים הבנויה, וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו. ידידו ומכבד"ו. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן כ"ב

מדוע דיבר אנימלך לעבדיו "באזניהם"

בעזה"י חשון התשע"ד

כבוד מעלת ידידנו הנעלה, לתפארת שם ותהילה. נטע נעמנים, ממלכת הכהנים, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

"וישכם אנימלך בנקר ויקרא לכל עבדיו וידבר את כל הדברים האלה באזניהם" (פרק כ' פסוק ח'). מדוע דיבר באזניהם.

בספר אור עולם ואלי מתלמידי מאמינים ויחשבו שהכל אמתלאות הרמח"ל (פרשת וירא) מבאר, לתמוך כבודו ועצירת הנקבים, מקרה באזניהם, לרמז שהאמינו לו ונכנסו דבריו באזניהם, כי יתכן ולא היו הכניס האמונה והמורא בלבם, כדי

לפרש בדרך צחות ע"פ רש"י והרמב"ן
שנענשו ונסתמו אזניהם מלשמוע
והתאמץ לצעוק באזניהם. עכ"ד.

והנלענייך שמחמת חוליו וחולשתו,
היה מדבר אבימלך בלחש,

והיה קורא לעבדיו בשמותם ואף אחד
לא שמע, ועל כן הוצרך לקרא לכל
עבדיו "ויקרא לכל עבדיו", כי אמר, אם
פלוני לא שומע, אולי אלמוני ישמע,
וכולם הגיעו לפניו, ומחמת חולשתו
מלדבר דבר בלחש, ולא הבינו דבריו,
והיו מתכופפים, והיה מדבר באזניהם.

לתמוך כבודה של שרה שיסכימו עם
המלך לשלחה. עכ"ד. [ומעין דבריו
מובא בברייתא דל"ב מידות פרק ב', עד
אותה העת לא יראו כל עיקר, מרגע
ששמעו באזניהם היו יראים. ע"כ].

ובספר ים שמחה פריעד (עמי ס"ה)
הביא בשם האונקלוס שפירש
"באזניהם", "קדמיהון", והיינו לפניהם,
ועוד הביא בשם האור החיים הקדוש
(פרשת ויגש) שהמלכים אינם מדברים
ישירות, אלא ע"י משרת שמעביר
הדברים לאזניהם. ע"כ. ועוד הוסיף

וזכות יצחק נאזר בגבורה, ישלח לנו משיחו במהרה,
ונזכה לבנין מקדשו בתפארה. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן כ"ג

**מדוע חזר וכפל תיבת "ויאמר", בפסוקים
"ויאמר לו", "ויאמר אבימלך אל אברהם"**

בעזה"י חשון התשע"ג

כבוד ידידנו המופלא, פלג אלקים מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

בתחילה נאמר "ויקרא אבימלך לאברהם ויאמר לו" (פרק כ')

פסוק מ'), פסוק אחריו מיד שוב נאמר "ויאמר אבימלך אל אברהם". מדוע פעמיים נאמר "ויאמר".

הנצי"ב בפירושו העמק דבר (שם) ולכן שאלו בנחת, לדעת סבתו. יעו"ש. מבאר, שבתחילה בא אבימלך וע"פ דבריו יש לדייק בפסוקים שמפני אל אברהם בכעס להפחידו בעונש מוות, ויחשב שאברהם יבקש את מחילתו, ויתנה בכך שאברהם יתפלל בעבורו. אך לאחר שראה שאין אברהם משיב לו על כך, הבין אבימלך שאל לו להרע לאברהם, וכך נכתב ויאמר פעמיים.

וברכתי לכת"ר הדגול מרבכה, שימשיך בכוחו עדי זקנה ושיבה, בבריאות איתנה ורוב טובה. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן כ"ד

מדוע שינה אבימלך (כשהשביע את א"א) ואמר "ניני" במקום "בני"

בעזה"י מר חשוון התשע"ה

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא. הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א. רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, במה שנאמר בפרשתינו, פרשת וירא, כאשר אבימלך משביע את אברהם אבינו "ועתה השבעה לי באלהים הנה אם תשקור לי ולניני ולנכדי" (פרק

כ"א פסוק כ"ג), ופירוש ניני הוא בני, וכמו שהובא גם בתרגום.
הקשה כת"ר מדוע שינה מלשון בני ללשון ניני.

אבימלך לכנות בנו ניני, מלשון דג כנגד
עין הרע.

ומילתא אגב אורחא, המילה "נין"
בעברית המודרנית קיבלה
פירוש לבן הנכד, אך זו טעות, כי
פירושה בן. וכבר העיר בזה הרב שמעון
חירארי בספרו שמחים בצאתם הגדה
של פסח (עמ' תל"ה), שבבואו לארץ
הקודש ראה שקוראים לבן הנכד בשם
נין, והעיד שאצלם בג'ר'א היו מתרגמים
את הפסוק "אם תשקור לי ולניני
ולנכדי" - לולדי ולולד ולדי. דהיינו לי
ולבני ולבן בני, וכתרגום אונקלוס
ובכרי ובכר ברי. יעו"ש.

וכן העיר בזה בספר דרך שיחה לגר"ח
קניבסקי (עמ' צ"א), מה שהעולם
נוהג לומר ניין על בן נכד, אינו נכון, כי
בכל מקום מתרגם התרגום ניין- ברי,
ואיני יודע מאין מקור טעות זו. ואחד
כתב שהוא ניין ונכד להגר"א, ואמרתי
לו ששניהם שקר... יעו"ש.

ובלשונות עמים רבים משמש השורש
נין לבן או נכד, כגון,
באנגלית נינה לילדה, ובספרדית נינו
לילד, או נינט לילדה. וכן ניתן למצא
דוגמאות רבות בשפות רבות, ומצאתי
לאחד מחוקרי הלשונות, שטוען שמקור
המילה ניין, היא בשם העיר נינוה, כי

וראיתי בספר הכתב והקבלה (שם)
שכתב לפרש, ניין הוא לשון
שורה ושליטות, ובעבור שהבן קם תחת
אביו לשלוט בנכסיו, לכן נקרא הבן ניין.
וכ"כ גם בפירוש העמק דבר (שם) ניין
משמעו הבן המנהג אחריו. יעו"ש.
ולפ"ז מובן מדוע שינה ובמקום לומר
בני אמר ניני, כי אין פירושו סתם בן,
אלא יורש העצר.

והנלענ"ד לבאר בס"ד, ניין מלשון נון,
דהיינו דג, כי רצה לפרות
ולרבות כדג, כי עד עתה היה אבימלך
עקר, וכמ"ש "כי עצור עצר ה' בעד כל
רחם לבית אבימלך" (שם פרק כי פסוק י"ח).
ועוד י"ל שכינה את בנו בשם "ניין"
מלשון דג, כנגד עין הרע, כי לא שולטת
עין הרע בדגים. וכדרך שהיו נוהגים
בערי תוניס ג'ר'א וטריפולי, לכנות
בניהם בשמות שונים של דגים, כסגולה
נגד עין הרע, וכמו שהעיד על המנהג
הרב בוגיד סעדון זצ"ל, בספרו מגיד
תשובה ח"ו (אהע"ז סימן א' עמ' רפ"ז), שכך
נהגו רוב אנשי העיר ג'ר'א לקרא שם
בניהם על שם דגים כדי שלא תשלוט
בהם עין הרע. יעו"ש. וכן הביא בספר
מעיל שמואל עידן (עמ' 72) שהיו נוהגים
לקרא שמות רבים על שם דגים, כגון
חיותה שמשמעו דג, קארוץ סוג של דג
משובח. יעו"ש. וכן כתב בספר פרח
שושן (עמ' שכ"ז). יעו"ש. וי"ל דכך נהג

אשור בנה אותה לבניו. וכמובא תלמיד הרמח"ל, שכבר כתב בספרו אור
בבראשית (פרק י" פסוק י"א). עולם (בראשית פרק י') נינוה מלשון נין
- ו"ה, כי היתה מושגחת כבן המושגח - מאביו. יעו"ש.

ומצאתי לרבי משה ואלי זצ"ל,

וה' יאריך ימיכם ושנותיכם, כי היא חייכם ואורך ימיכם.
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן כ"ה

מה בא לרבות בתיבת "את", בפסוק "וה' פקד את שרה"

בעזה"י חשון התשע"ג

כבוד ידידנו המופלא, פלג אלקים מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"וה' פקד את שרה" (פרק כ"א פסוק א'), מה באה לרבות
תיבת "את".

בבריתא דל"ב מדות מובא, אילו כשהוא אומר "את", מלמד שכל
היה אומר "פקד שרה", העקרות נפקדו עמה. והובא ברש"י (שם
הייתי אומר, שרה לבדה נפקדה, פסוק ו'). עוד נלענ"ד ע"פ דברי

הספורנו, שסרה משרה קללת חוה ועפ"ז "את שרה", לרבות הדברים בצער העיבור בלידה ובגידול. יעו"ש. הנזכרים שזכתה בהם שרה.

וברכתי לכת"ר הדגול מרבבה, שימשיך בכוחו עדי זקנה ושיבה, בבריות איתנה ורוב טובה. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן כ"ו

למה הוצרך אברהם ליתן צאן ובקר לאבימלך בבריתת הברית

בעזה"י חשון התשע"ד

כבוד מעלת ידידנו הנעלה, לתפארת שם ותהילה. נטע נעמנים, ממלכת הכהנים, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

"ויקח אברהם צאן ובקר ויתן לאבימלך ויכרתו שניהם ברית" (פרק כ"א פסוק כ"ז). למה הוצרך לתת לאבימלך צאן ובקר להוכיח שהבאר שלו.

הספורנו כתב שכך היה המנהג לכרות ברית ע"י נתינת דבר מה, וזו היתה עדות הסכמת הבעלים להודאתם בדבר. **ובספר** צרור המור (שם) כתב, אברהם אבינו קבל מאבימלך צאן ובקר, והביא לו גם צאן ובקר כדי להשוות מתנתם, ולחזק הברית. ע"כ.

בספר ואתה תחזה ח"ב (עמי ח'), כתב
היות והיו בארץ כנען שבע
אומות, לכן הציב אברהם שבע כבשות
לבדנה, בכדי לקנות ולזכות בעלות על
הבאר מכל שבע האומות. וכתירוצו
הביאו רבים מהמפרשים.
והנלענ"ד שאברהם אבינו רצה לקיים
כדברי שלמה המלך "אם
רעב שונאך האכלהו לחם, ואם צמא
השקהו מים" (משלי פרק כ"ה פסוקים כ"א
כ"ב), שע"י שעוזר לשונאו, מיד הופך
לבבו מאויב לאוהב.

וזכות יצחק נאזר בגבורה, ישלח לנו משיחו במהרה,
ונזכה לבנין מקדשו בתפארה. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן כ"ז

מה בא לרבות בתיבת "את", בפסוק "את בנך יחידך"

בעזה"י חשון התשע"ג

כבוד ידידנו המופלא, פלג אלקים מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק" (פרק כ"ב פסוק
א'), "מה באה לרבות תיבת "את".

בספר ויגד יעקב (עמי ק') הביא בשם מהקב"ה שכשיבואו בניו לידי מדה זו
המדרש שאברהם בקש שיתאפקו מלחטא וימסרו נפשם על

לו, זה יחיד לאמו וזה יחיד לאמו, אשר
אהבת, את שניהם אני אוהב, אמר לו
יצחק. ע"כ. ולפ"ז יש לבאר תיבת את,
דאטייא על מחשבתו של אברהם, שאפילו
עליה קבל שכר, כי בתחילה חשב שאולי
צריך לעקוד שניהם. "את בנך", לרבות
ישמעאל, "את יחידך", גם בזה חשב על
ישמעאל. ותיבת "את יצחק". באה לרבות
שרה אמנו שנפטרה מיד לאחר ששמעה
על העקידה, וכמובא במדרש.

קדושת ה' כיצחק. ובזה ביאר "את בנך",
לרבות הדורות הבאים שתהיה להם
מסירות נפש. ועוד ביאר "את יחידך",
בשם הילקוט שהקב"ה בקש גם את נשמתו
של אברהם אבינו. "את יצחק", לרבות
מדת הדין של יצחק שנתמתקה. יעו"ש.

והנלענ"ד לבאר, ע"פ דברי המדרש,
אשר הובא ברש"י, את בנך,
אמר לו יש לי שני בנים, את יחידך, אמר

וברכתי לכת"ר הדגול מרבבה, שימשיך בכוחו עדי זקנה ושיבה,
בבריאות איתנה ורוב טובה. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן כ"ח

מדוע לא שאל "איה המאכלת" כמו ששאל "איה השה לעולה"

בעזה"י חשון התשע"ד

כבוד מעלת ידידנו הנעלה, לתפארת שם ותהילה. נטע נעמנים,
ממלכת הכהנים, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"הנה האש והעצים ואיה השה לעלה" (פרק כ"ב פסוק ז'). מדוע
לא שאל על המאכלת.

הרב קוק זי"ע בביאורו לפרשת העקידה בסידור עולת ראייה, כתב הטעם שלא הזכיר יצחק מאכלת, כי אינה מן עצם עבודת הקרבנות, כי השחיטה כשרה בזר, ורק נלקח בגלל ההכרח המעשי. ע"כ.

ובספר אור אברהם גורביץ (עמי מ"ד) כתב שהמאכלת היתה טמונה עם העצים על החמור, ולא ראה אותה. ע"כ.

ובספר אמרות ה' (עמי של"ו) כתב אברהם אבינו הסתיר את המאכלת פן יהיה נבעת, ועל כן שלח ידו לקחת את המאכלת ממקום רחוק, שלא יראה יצחק את הסכין, ולכן כתיב "ויקח", שלקחו ממקום שהיה קצת רחוק מהמזבח. ע"כ.

ובספר הרת עולם בעלזא (ראש השנה עמי י"ד) הביא בשם חידושי מהרי"ל דיסקין על התורה, ראייה לדבר שהסתיר אברהם אבינו את המאכלת ממה שנפסק בפ"ת (יו"ד סימן ל"ו ס"ק י"ד ט"ז) דלא תראה הבהמה או העוף כיצד שוחטין, משום צער בעלי חיים, או משום שמא תצטמק הריאה. והוא הדין סכין של שחיטה, ועל כן הסתירה אברהם. ועל כן שאל "איה השה

לעולה" שאתה מכסה הסכין מלפניה שלא תראה אותה. ע"כ.

ובספר ושמח בלבו חירארי (עמי ע"ר) כתב לתרץ, הואיל ולא מוכרח לשחוט דוקא בסכין, שכן נפסק בש"ע (יו"ד סימן ו'), בכל דבר תלוש שוחטים, בין בסכין בין בצור בין בקרומית, וכו', ועל כן לא שאל, כי היו דברים אלו מצויים. ע"כ.

ובספר עטרת זהב שטרן (פרשת וירא) כתב שיצחק ראה את המאכלת, וכמ"ש "ויקח בידו את האש ואת המאכלת", ולא שאל, כי בזמנם היו מעבירים את בניהם למולך באש בעודם חיים ללא שחיטה, וכשראה את הסכין הבין מיד שאין זו עבודת המולך, ועל כן שאל "ואיה השה לעולה". ע"כ.

ובספר קדושת הלוי (שם) כתב, שברית כרותה לשפתיים, ולא רצה להוציא זאת בפיו. ע"כ.

והנלענ"ד לתרץ, ע"פ המבואר בגמרא בחולין (י) וכן נפסק בש"ע (יו"ד סימן א'), שהשוחט צריך להראות סכינו לחכם, ואם היה שואל יצחק על המאכלת, היה נראה הדבר כחסרון כבוד לאביו, כאילו רוצה לבדוק סכינו שמא יש בה פגימה.

וזכות יצחק נאזר בגבורה, ישלח לנו משיחו במהרה, ונזכה לבנין מקדשו בתפארה. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן כ"ט

מדוע ציינה התורה שאברהם אבינו שלח את ידו לקחת את המאכלת

בעזה"י שלהי מר חשון התשע"ה

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י בת"ר, בפרשת העקידה נאמר "וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחוט את בנו" (פרק כ"ב פסוק י'), והקשה בת"ר מדוע ציינה התורה שאברהם אבינו שלח את ידו לקחת את המאכלת.

ובספר שער בת רבים ח"ג (וקרא עמי מ"ט) כתב, מדרך השחיטה לאחוז הסימנים ביד שמאל והסכין ביד ימין, וכן עשה אברהם, וישלח את ידו השמאלית לאחוז בסימנים, ויקח את המאכלת ביד מינו לשחוט את יצחק, ולכן אמר לו המלאך, "אל תשלח ירך אל הנער" לאחוז הסמנים, "ואל תעש לו מאומה" בסכין. יעו"ש.

והנלעני"ד לבאר בס"ד, ע"פ המובא במדרש (פרקי דרבי אליעזר, ומדרש רבה פרשה מ"ט סימן ב', והביאם בילקוט מעם לועז פרשת לך לך פרק י"ז פסוק כ"ג, וכן הביא רבי יוסף משאש זצ"ל בספרו נחלת אבות ח"ה - א' עמי נ"ו) בשעה שלקח אברהם

הנה, כבר הובא במדרש רבה (פרשה נ"ו פסוק ז'), שמרוב פחד נפלה המאכלת, אך אברהם אבינו שלח את ידו לקחתה. ובמדרש תנחומא (שם) כתוב שבא השטן והדף ידו של אברהם ונפלה הסכין מידו, ושלח ידו לקחתה, יצאה בת קול ואמרה לו מן השמים "אל תשלח ירך אל הנער".

והאלשיך הקדוש (שם), ביאר, שהיד לא היה ברצונה לשחוט, דנודע שהאבות הקדושים קיימו את התורה ע"י שקדשו וטהרו את האברים עד שהאיבר נעשה קל למצוה, ומזה היה להם סימן אם היא מצוה או עבירה. וכאן למרות הקושי שבדבר שלח את ידו לקחת את המאכלת. יעו"ש.

אבינו את הסכין למול עצמו, רעדה ידו, והיה מירתת מפני זקנותו, וירא שמא לא תעלה בידו מילה יפה כדת וכהלכה, והקב"ה עצמו החזיק בידו כדי לעודדו, ומל עצמו, ולכן אמר הכתוב "וכרות עמו הברית". יעו"ש. ולפי זה היה לו לאברהם אבינו גם כאן בעקידה לרעוד מחמת זקנותו, אך לא מצאנו שרעדה ידו, כלל, והטעם כי שלח את ידו כדי לחזקה ולחשלה לבל תרעד, כדי שלא יבא לידי דריסה או הגרמה בשחיטה. ומפני כך נאמר "וישלח אברהם את ידו". ובעת המילה רעדה ידו, כיון שחשש הואיל ונתברך בלידת יצחק, שמא ע"י מילה שלא כשורה, חס ושלום יפגע בעצמו, ולא יצליח ללדת. ועל כן רעדה ידו. מה שאין כן בעקידה שלא חשש לכל זה.

וזכות העקידה, תעמוד לישראל ויהודה, לגאלנו גאולה העתידה, לישועה לתורה ולתעודה. אכ"ר. עבד לאל ארון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ל'

למה אמר המלאך לאברהם בפעם הא' "ולא חשבת את בנך וגו' ממני" ובפעם הב' לא אמר "ממני"

בעזה"י חשון התשע"ד

כבוד מעלת ידידנו הנעלה, לתפארת שם ותהילה. נטע נעמנים, ממלכת הכהנים, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

בפעם הראשונה נאמר "ולא חשבת את בנך את יחידך ממני" (פרק כ"ב פסוק י"ב), אך בפעם השניה מוזכר רק "ולא חשבת

את בנך את יחידך" (שם פסוק ט"ז), ללא תיבת "ממני", מה החילוק ביניהם.

הספורנו מבאר שבפעם הראשונה דיבר המלאך, ועל כן אמר "ממני", כי הגדיל ה' אותך יותר ממלאכיו, אך בפעם השניה דיבר ה', ועל כן לא אמר ממני.

ובספר זכרון אפרים (עמ' נ"ז) ביאר בפעם הראשונה היה לאברהם סיוע מאת ה', ועל כן נאמר "ממני", אך בפעם השניה שהוא עצמו השתדל, במצוה, לא נכתב ממני.

והנלענ"ד להוסיף ולבאר ע"פ מה שהאריך הגאון רבי יוסף משאש זצ"ל בספרו מנחת יוסף (פרשת פנחס עמ' 114) כיצד אברהם אבינו מסר

וברכתי לכת"ר הדגול מרבבה,
שימשיך בכוחו עדי זקנה ושיבה, בבריאות איתנה ורוב טובה.
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ל"א

**מדוע היה צריך לקחת את יצחק לרפאותו
בגן עדן, והלא היה יכול להתרפאות בעוה"ז**

בעוה"ז חשון התשע"ד

כבוד מעלת ידידנו הנעלה, לתפארת שם ותהילה. נטע נעמנים,
ממלכת הכהנים, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

**מדוע היה צריך לקחת את יצחק אבינו לרפאותו בגן עדן,
והלא היה יכול להתרפאות בעולם הזה בלי לקחתו לגן עדן.**

להתרפאות בעולם הזה, ולשם מה נצרך כל כך הרבה שנים, והלא ברגע יכל להתרפאות, וביאר, שהכל היה במושגים רוחניים, כי לאחר העקידה הפך יצחק לקדוש ה' ומובדל כמלאך, ולא היה יכול לסבול את העולם הזה, וכפי שביאר רבינו האר"י ז"ל אצל אליהו הנביא וחנוך, שלא יכלו לסבול את העולם עד שנלקחו, ולשם כך נלקח לגן עדן מספר שנים כדי להכינו שיוכל לחיות בעולם הזה, ועוד רפאוהו ממידת הקנאה שלא יקנא בישמעאל. יעו"ש.

ובספר ישמח אב חירארי ח"ב (חיי שרה עמ' רס"א) ביאר שלאחר העקידה נכנסה ביצחק נשמה מסטרא דכורא, ועדיין לא היתה לו בת זוג ולכן נשאר

במדרשי חז"ל ובפרשנים מצאנו שיצחק אבינו היה בגן עדן כדי להתרפאות, ונחלקו אם היה ג' שנים או ב' שנים, ועוד נחלקו אם אברהם אבינו הטמינו, או מלאכי השרת לקחוהו (ראה בחיוקוני פרק כ"ב פסוק י"ט, ובפרק כ"ד פסוק י"ח. ובפירוש הטור על התורה, ובילקוט הראובני פרשת חיי שרה אות י"ג, ובעשרה מאמרות להרמ"ע מפאנו אם כל חי ח"ג סימן כ"ט).

ובספר אור חדש ח"א (פרשת וירא) ביאר שמטרת הרפואה היתה כדי להכשירו לחזור לעולם לחיות ולהיות מעורב עם הבריות אחר שזכה למעלות גבוהות ורמות במעשה העקידה, ובזה ביאר מדוע היה צריך ללכת לגן עדן, והלא היה יכול

תשלוט בו עין הרע, ולא יסתכלו בו העולם ויאמרו הזה יצחק אשר ניצל מן העקידה. ומעין זה הובא בילקוט שמעוני (סימן ק"ב) על הפסוק "וישב אברהם אל נעריו" ויצחק היכן היה, ר' יוסי בר חנינא אמר, שלחו בלילה מפני עין הרע שלא ישלוט בו, שמשעה שעלו חנניה מישאל ועזריה מכבשן האש, לא הוזכרו עוד להיכן הלכו. יעו"ש.

בג"ע ששם אין לחוש להרהור עבירה, וגם שם פטור ממצות פריה ורביה. ע"כ.

והנלענייד לבאר ע"פ מ"ש בגמרא בסנהדרין (צג.) אמר רב מישאל חנניה ועזריה בעין הרע מתו, שהיו מסתכלין בהן על שהיו תמהין בהן. ע"כ. ועל כן היה צריך לרפאות את יצחק אבינו בגן עדן, כדי שלא

וברכתי לכת"ר הדגול מרבבה, שימשיך בכוחו עדי זקנה ושיבה, בבריות איתנה ורוב טובה. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ל"ב

מדוע לא מוזכרת לידתו של לבן הרשע בסוף פרשת וירא

בעזה"י חשון התשע"ד

כבוד מעלת ידידנו הנעלה, לתפארת שם ותהילה. נטע נעמנים, ממלכת הכהנים, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

מדוע לא מוזכרת לידתו של לבן הרשע בסוף פרשת וירא

להזכיר רק השמונה שילדה מלכה לנחור, אבל הזכיר רבקה להודיע יחסה באה הפרשה. יעו"ש.

הנה עמד בזה הרמב"ן בסוף פרשת וירא, וכתב, לא הזכיר הכתוב את לבן, ואם הוא גדול מרבקה, כי לא בא

מלובן ברשע. וביאר העץ יוסף שם שאין שמו העצמי לבן, כי קמואל או בלעם, ומה שנקרא בפי הכל לבן, או מפני שהיה מלובן ביותר ומשונה מכולם, עד אשר רואיו ושומעיו יתמהו עליו ויקראו לו לבן, או שהיה מלובן ברשע. יעו"ש.

וע"פ דבריהם נלענ"ד לבאר בדרך מליצה, שהואיל והיה לבן, משונה במראהו מאוד, בעת לידתו התביישו הוריו בבנם, והחביאוהו מעיני כל, ומפני כך לא נזכר שמו בפסוקים.

ובמדרש הגדול (שם) הובא, קמואל אבי ארם זה לבן, ולמה נקרא שמו קמואל, שקם על אומתו של אל. ע"כ. ובספר חמדת ימים התימני הובא, למה נקרא לבן, שכל אורח שיבא אצלו, הוא מלבין פניו ומביישו. ומדרשים אלו הביאם הרב כשר בתורה שלימה (בראשית פרק כ"ד הערה קכ"ב).

ובמדרש רבה (נשא פרשה י"י סימן י"ד) רבי יצחק אומר אפרדוכוס היה, דהיינו מלובן ביותר, ורבי ברכיה אומר

וברכתי לכת"ר הדגול מרבכה, שימשיך בכוחו עדי זקנה ושיבה, בבריות איתנה ורוב טובה. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת חיי שרה

סימן ל"ג

מדוע נאמר בפטירת שרה "מאת שנה", ובפטירת אברהם "מאה שנה"

בעזה"י שלהי מר חשון התשע"ד

כבוד מעלת ידידי הנכבד ומאוד נעלה, לשם תפארת ותהילה.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, מדוע בפטירת שרה נאמר "ויחיו

חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה" (פרק כ"ג פסוק א'), ואילו
אצל אברהם נאמר "מאת שנה" (פרק כ"ה פסוק ז'). ומה החילוק
בין מאה למאת.

כתב בספר אגרא דכלה (פרשת וירא) על הפסוק "ואברהם בן מאה שנה בהולד לו", לא אמר "בן מאה", רק "מאת", לחיבור כל המאה שנה ביחד, להורות שכל המאה שנה מחוברים ליום זה, שכל ימיו היה משתוקק ומצפה שיהיה לו בן שיכנס בברית השנייה, וכעת נשלמה תשוקת כל המאה שנים ביום זה. ועוד הואיל וכל המאה שנה חשש שמא אחרי מותו יעברו בניו אחר עבודת אלילים או כסף וזהב וכעת בהולד לו, שראה שבנו כמותו בדמותו שמח. עכ"ד. וכן כאן יש לבאר "מאת שנה", שכל הימים ציפה להפטר מן העולם בשלמות ללא חטא.

הקדוש (שם), שדקדק בפסוק "אשר חי", הואיל וקצבו לו שנות חיים מאה ושמונים, כשנותיו של יצחק, ומת חמש שנים קודם, שלא יראה את עשיו יוצא לתרבות רעה (כמבואר ברש"י פרשת לך לך פרק ט"ו פסוק ט"ו). יעו"ש. ועפ"ז ניתן לבאר, הואיל וקצרו את חייו בחמש שנים, משום כך נכתב "מאת", ואילו אצל שרה שלא קצרו חייה נכתב "מאה".

עוד יש לומר ע"פ המובא במדרש, שבשעה ששמעה שרה על העקידה פרחת נשמתה, ויוצא אם כן שמיתתה היתה בפתע פתאום, ומשום כך נכתב בה "מאה", מה שאין כן אברהם אבינו, שנפטר בזקנותו, עליו נאמר "מאת".

והנלענ"ד לבאר ע"פ דברי האוה"ח

וה' ימלא ימינו ושנותינו, בבריאות וטובה באחריתנו,
ונזכה לראות בכל יוצאי חלצינו,
כולם יראי ה' בדרכי אבותינו, חכמינו ורבותינו. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ל"ד

מה הנפק"מ ביופיה של שרה, במה שפירש"י "בת כ' כבת ז' ליופי"

בעזה"י שלהי מר חשוון התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, במה שנאמר בשרה אמנו ע"ה,
בתחילת פרשת חיי שרה "ויהיו חיי שרה מאה שנה
ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה", והביא רש"י
דברי המדרש, בת ק' כבת כ' ובת כ' כבת שבע וכו'
ליופי. ע"כ. והקשה כת"ר, ומאי נפקא מינה לענין יופיה
של שרה אמנו.

ופחד זה מכחיש את הגוף ומביא זקנה
ושיבה על פני כל איש, אך אעפ"כ היא
נשארה ביופיה. וכן כל ימי עקרותה
בהיותה בצער, על כי לא זכתה להפקד,
צער מתיש ומביא קמטים על כל פני איש
ואישה, ואעפ"כ, שרה אמנו נשארה
ביופיה. וכן הצער שהיה לה עם הגר, ועם
ישמעאל, ועם מלחמת אברהם במלכים,
וכן כל טרחתה להכניס אורחים, ולהחזיר
בתשובה נשים, כל זה לא גרם לה
להתכער, ונשארה שרה ביופיה.

והנלענ"ד לבאר, ע"פ מה שהביא רש"י
בשם המדרש, בפרשת לך
לך, (פרק י"ב פסוק י"א), "הנה נא ידעתי כי
אשה יפת מראה את". מנהג העולם שעל
ידי טורח הדרך אדם מתבזה, וזאת עמדה
ביופיה. עכ"ד. וזה היה רק בתחילת
דרכיהם, כשעמדו ויצאו מאור כשדים
לארץ ישראל, אך כל ימי שנות חייה,
סבלה, כי הלא, פרעה מלך מצרים,
ואבימלך מלך גרר לקחוה, והייתה
מתיראת מפניהם, כמובא במדרשים,

וַלְלֵמֶדְנָו שְׁעִבּוּדָתָהּ בְּשִׂמְחָה, אֵינָה שֶׁל אָדָם, אֲלֵא לְהִיפֹךְ מֵאִירָה פָּנָיו שֶׁל מִכְעָרָת וּמִתִּישָׁה אֶת יוֹפִיו אָדָם, וְשׁוֹמֵרֶת עַל יוֹפִיו.

וְה' יִתְבָּרֵךְ יִזְכְּנוּ לַחַיִּים אֲרוּכִים, טוֹבִים וּמְבֹרָכִים. עֶבֶד לֹא אֲדוֹן, כִּפִּיר בְּרוּךְ מְבֹרָךְ דְּדוֹן ס"ט.

סימן ל"ה

מדוע בפרשת חיי שרה לא מוזכר שמו של אליעזר אלא רק "העבד"

בעזה"י שלהי מר חשוון התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

הקשה כת"ר, מדוע בפרשת חיי שרה לא מוזכר שמו של אליעזר אלא רק "העבד".

והנלענ"ד לבאר, ע"פ דברי המדרש (בראשית רבה פרשה נ"ט סימן ח'), שם מובא שדמות דיוקנו של אליעזר היתה דומה לדמותו של אברהם אבינו, וכאשר ראה אותו לבן, חשב שזה אברהם אבינו. ע"כ. ולפי זה מובן מדוע לא הזכירו בשמו, כי בכל פעם שדיבר

בספר שם משמואל מסוכוטושוב (פרשת חיי שרה עמ' רי"ד), כותב שהטעם שלא נזכר שמו של אליעזר, אלא רק העבד, להורות שאליעזר ביטל עצמו כלפי אברהם אבינו בבחינת יד עבד כיד רבו, ובכל פעולותיו הרגיש כאילו עושה אותם אברהם אדונו. יעו"ש.

חשבו שאברהם הוא המדבר, אך ידעו והבינו שהוא דובר אמת ולא נזכרו שהוא רק העבד ולא אברהם סתם "אליעזר" דאתא מן שוקא, ובא לרמות ולשקר, ולכן חזר בכל פעם עצמו.

"העבד", להורות שידעו והאמינו כי

הוא העבד

ועוד שמחמת דמיונו לאברהם אבינו

וה' יתברך יזכנו לחיים ארוכים, טובים ומבורכים.

עבד לאל אדון,

כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ל"ו

ביצד לא תפסו את אליעזר ששינה מדבריו כשסיפר השתלשלות השידוך לבתואל וללבן

בעזה"י שלהי ניסן המלומד בניסים התשע"א

כבוד ילד השעשועים. טוב ונעים. מפרחים שבכהונה, ומוכתר בתורה נאמנה,
ה"ה שלמה בן הרב גמליאל הכהן רבינוביץ יצ"ו,
בן חכם ישמח אב, יקר מפנינים וזהב.

ראה ראיתי שאלתו המחכימה בעלון מרי"ח ניוחח (מצורע
תשע"א), כאשר סיפר אליעזר עבד אברהם את השתלשלות
הדברים לבתואל וללבן (פרק כ"ד פסוק מ"ז), שינה הסדר, שהרי
הוא נתן תחילה ואח"כ שאל, אלא כדי שלא יתפשוהו
בדבריו ויאמרו האך נתת לה ועדיין אינך יודע מי היא, וכפי
שהביא רש"י שם. ושאל כת"ר כאשר רצה הנערה וסיפרה

לאמה, לכאורה סיפרה את השתלשלות הדברים בחייתן, שקבלה התכשיטים ואח"כ שאל בת מי את, ואם כן כיצד לא תפסוהו בדברים על שינוי דבריו לאחר מכן כשסיפר הדברים לבתואל ולבן.

מדברי העבד. (וידוע הדבר שכך המנהג אצל הערביים בני ישמעאל, שהנשים לא מתערבות כלל בשיחת הגברים, משום שזה נחשב חסרון כבוד אצלם שאשה תביע דעתה אחרת מן הגבר, או בפניו, או תוסיף על דבריו, כי האשה ודעתה נחשבת בזויה, וברוך שעשני יהודי, אשר תורתנו הקדושה מצוה לכבד את האשה ודעתה, ויתכן שכך נהגו בבית בתואל, שהנשים לא נכחו כלל בעת שיחת גברים, ואף אם אמה של רבקה רצתה לומר אחרת לא יכלה).

ב', רבקה רצה לבית אמה וספרה "כדברים האלה", קאי על דבריו האחרונים, דהיינו שיש מקום לנו ללין גם תבן גם מספוא רב, ויבא אלינו ללין בביתנו עם גמליו, וא"כ ליכא קושיא כלל, שהיא לא ספרה על קבלת התכשיטים ועל שאלת בת מי את, אלא שיבא אלינו אורח.

ג', יתכן והאם כלל לא שמה לב לדברי רבקה ולסדר השתלשלות הדברים שהרי רבקה באה עם הנזם ועם הצמידים, והאם הסתכלה עליהם ולא נתנה ליבה לדברי ביתה, וכדרך שעשה לבן בראותו את הנזם והצמידים על ידי אחותו שרץ מיד, (פסוקים כ"ט ל'), וביארו רשי והאזה"ח הקדוש שם בשם רבותינו למה רץ אלא שראה את הנזם ואמר עשיר הוא זה, ונתן עיניו בממון.

הנה כבר עמד בזה המעם לועז (פסוק כ"ח), וכתב בשם הריק"ש שרבקה היתה חריפה ולא סיפרה כפי שהיו הדברים במציאות, היינו שבתחילה נתן לה המתנות ואח"כ שאלה בת מי את, שאילו ספרה כך היו חושדים אותו באיזה דבר רע, כי אין נותנים מתנה לפני שיודעים מי המקבל, ולכן הפכה הדברים ואמרה ששאל תחילה בת מי את, ואחר כך נתן לה המתנות, וזהו שאמר הכתוב "ותגד לבית אמה כדברים האלה", דהיינו שספרה לאמה כדברים האלה בערך ולא בדיוק. עכ"ד, ודפח"ח.

ואני הדל נלענ"ד לתרץ בזה ג' תירוצים.

א', רבקה ואמה דברו בבית אחר, כמבואר ברש"י שם פסוק כ"ח, שדרך הנשים היתה להיות להן בית לישיב בה למלאכתן, ואם כן לבן ובתואל לא שמעו כלל את דברי רבקה, שהרי הם היו בבית אחד, והן היו בבית אחר, ורק אחר כך אחרי כל דבריהם קראו לרבקה לשאול פיה, כמבואר בפסוק נ"ח, ולכאורה למה לקרא לה, אלא מוכח שכל הזמן הזה בעת דיברו לא היתה רבקה כלל נמצאת שם, אלא היתה בבית אמה, וגם אמה לא היתה שם כלל אלא היתה בביתה, ולא יכלה אפילו לומר סדר ההשתלשלות, אחרת

יעו"ש. ויתכן שכך נהגה גם האם שנתנה עיניה בממון ולא שמה לב כלל לדברי ביתה, ועל כן לא יחסה משמעות לסדר ההשתלשלות.

מה ראתה רבקה להגיד לבית אמה

דווקא ולא לבית אביה, אלא מפני שבושה להודיע כזאת לגברים, ומפני שהנשים מבחינות תחילה בנזם ובצמידים ושואלות. ע"ש. וששתי מאוד

ואחר כותבי כל זאת, ראיתי בדעת מקרא (שם) שהביא בשם הרס"ג שכוונתי בס"ד לדעתו הרמה בב' תשובותי הנזכרות.

וברכתי לכבודו שיזכה לגדול בתורה לגאון ולתפארת, בתורת ה' הנהדרת, והיה שמך כאחד הגדולים, אשר בתורת ה' עמלים. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ל"ז

מדוע נשתנה שמה של "הגר" לקטורה", ולא נשתנה ל"הגר קטורה"

בעזה"י מר חשון התשע"ה

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא. הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

בפרשת חיי שרה נאמר "ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה" (פרק כ"ה פסוק א'), ובמדרש רבה (שם פרשה ס"א אות ד') אמרו קטורה, זו הגר בת פרעה. וכן הביא רש"י, והקשה

כת"ר, מדוע נשתנה שמה לגמרי, והלא היו יכולים להוסיף
לה גם את השם קטורה, ויקראו לה "הגר קטורה"?

הנה כבר הובא בזוה"ק ח"א (דף קלג), שאחר שפירשה הגר מאברהם וטעתה אחרי גלולי בית אביה, נקשרה שוב במעשים כשרים, ולכן נשתנה שמה לקטורה, ושלח אברהם והתחתן עמה שוב. יעו"ש.

והנלענ"ד כשחזרה הגר למצרים, הלכה לעיר בשם קטורה (כדרך שיש

גם בימינו מדינה ועיר בשם קטאר), ועל כן כשחזרה נדבק בה השם קטורה, על שם העיר ממנה באה, והיינו הבאה מקטורה.

וראיתי לרבי אליהו כץ זצ"ל, רבה של באר שבע, בספרו אמור ואמרת (שם) שלא שינו את שמה, שכן

ואתה שלום, עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ל"ח

מדוע לא פירסמה התורה את הנם שקטורה
שהיתה זקינה ילדה ששה בנים

בעזה"י שלהי מר חשוון התשע"ו

כבוד מעלת הרב הגדול, מעוז ומגדול,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת רחובות ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, למאן דאמר שהגר זו קטורה,

מדוע לא פרסמה התורה את הנס שאשה זקינה ילדה ששה ילדים.

הנה החת"ס בספרו תורת משה השלם (פרשת לך לך שיר מעון עמי י"ג), כתב

חשבון שנות קטורה, שכאשר ילדה הגר את ישמעאל, היתה הגר בת י"ג שנה לכל הפחות, ואז היה אברהם בן פ"ו שנים, וכשהיה יצחק בן מ' שנים היתה הגר לכל הפחות בת ס"ו שנים, והיה אברהם בן מאה וארבעים שנה והגר לערך בת שבעים, ותירץ שהנס היה על שרה, כיון שלא היה לה בית אב כל עיקר כמבואר ביבמות (סד). ע"כ. ולפי דבריו לא פרסם הכתוב אלא נס שרה שלא היה לה רחם ובכל זאת ילדה בגיל תשעים.

והנלענ"ד לתרץ בס"ד, שהואיל ונעשה נס אצל שרה, כבר לא התפעלו פעם שניה מנס שכזה, שנס זה נעשה כטבע. ועוד יש לומר הואיל ופעם אחת כבר הפילה הריונה הראשון (רש"י בראשית פרק ט"ז פסוק ה'), על כן מחשש עין הרע היתה מסתירה הריונה ולידתה, ורמז לדבר ממה שנאמר "ותלד לו" (פרק כ"ה פסוק ב'), שילדה לו בלבד ולא ספרה לאחרים. [ויש עוד לומר שהקב"ה לא קפח שכרה של הגר, ובשכר ששירתה את אברהם ושרה, ובשכר בזיונה שהיפלה עוברה וגורשה מביתה, הקב"ה נפרע לה וזכתה להפקד].

וכן בקודש חזיתי לרבי מילוכביץ' זצוק"ל שעמד על שאלה זו בליקוטי שיחות כרך ל"ה (חיי שרה שיחה ג'), ותירץ, שכשנפקדה שרה הרבה

סימן ל"ט

מדוע חזר וכפל "אברהם", בפסוק "ולבני הפלגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות"

כבוד מעלת חכם לבב מלא מגדים, כפרים עם נרדים, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.

שאל כת"ר בפסוק "ולבני הפלגשים אשר לאברהם נתן

אברהם מתנות" (פרק כ"ה פסוק ו'), מדוע חזר וכפל שוב בשם אברהם ואמר "נתן אברהם".

הנה כבר כתב בספר חמדת ימים שבזי (פרשת תולדות), שאברהם נתן את כל אשר לו ליצחק, וכדי שלא נאמר שיצחק נתן להם מתנות ממה שקבל, על כן כפל ואמר "נתן אברהם", דהיינו שאברהם עצמו נתן משלו. עכ"ד.

והנלענ"ד לתרץ בס"ד, שאברהם אבינו נתן בחייו ולא קבלו בירושה אחר מותו, ועל כן הדגישה התורה שנתן אברהם אבינו עצמו, עוד יש לומר שאברהם אבינו נתן בעצמו לכל בן ובן ביחס כבוד ולא עשה כן ע"י שליח.

והאל רוכב ערכות, אשר בדברו מגן אבות, יזכנו לשנים רבות, נעימות וטובות. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת תולדות

סימן מ'

מדוע שינה בסדר במה שכתוב קודם "יצחק בן אברהם", ואח"כ "אברהם הוליד את יצחק"

בעזה"י שלהי מר חשוון התשע"ו

כבוד החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב גמליאל הכהן רבנוביץ' שליט"א, מעיה"ת רחובות ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

"ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק"
(פרק כ"ה פסוק י"ט) מדוע שינה בסדר.

הנה כבר כתבו רבים מן הפרשנים בזה, ברחוב, היו כולם אומרים "הנה האבא והנלענ"ד ע"פ מה שמספרים על רבי שלום שבזי זצ"ל, מחכמי תימן, ויש לומר שכך היה הדבר אצל אברהם ויצחק, שמרוב חיבתם ליצחק החלו בשם שמעון, וכשהיה עובר רבי שלום לקרא לאברהם אבינו "אבי יצחק".

וה' יאריך ימינו ושנותינו בטוב ובנעימים, ויראנו בבנין מקדשו וקטורת סמים. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן מ"א

מה הפירוש "הפציר"

בעזה"י שלהי חשוון התשע"ד

כבוד מעלת חכם לבב מלא מגדים, כפרים עם נרדים, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

"ויעתר ה' לו" (פרק כ"ה פסוק כ"א), פירש"י, הרבה והפציר בתפילה. ע"כ. ושאל כת"ר, מה פירוש הפציר.

ביאור הפציר, הוא לא רק שהרבה ולחדד דבריו בטעמים וסיבות מדוע בתפילה, אלא הוסיף להתחנן מגיע לו ולרבקה להפקד, וכבר מצאנו

מילה דומה היא הפצירה (ספר שמואל א' פרק י"ג פסוק כ"א), וביאר שם הרד"ק, שכלי זה בו היו מחדדים כלי ברזל, ולטשו את כליהם, וכך היתה דרך ריבוי הדברים ותחנונים בליטוש דברים הלוך ושוב. יעו"ש.

והאל אשר אין בלתו, יגאל עמו וצאן נחלתו, על ארצו ונחלתו, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן מ"ב

**כיצד לא חשש יעקב לצער אמו במה שרצה
לצאת מאמו כשעברה ליד פתחי ביהכנ"ם**

בעזה"י כסלו התשע"ב

כבוד ידידנו, מאיר עינינו, הכהן הגדול, מעוז ומגדול, ותרב חכמתו כחול, מימין ומשמאל, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מעיה"ת בני ברק. רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י בת"ר, מה שנאמר בפרשת תולדות "ויתרוצצו הבנים בקרבה" (פרק כ"ה פסוק כ"ב), והביא רש"י (שם) בשם המדרש, שהיתה רבקה עוברת על פתחי בתי כנסיות ובתי מדרשות, היה יעקב אבינו רוצה לצאת, וכשעוברת על פתחי בתי עבודה זרה, עשו רוצה לצאת, וכיצד לא חשש יעקב אבינו לצער את אמו רבקה במה שרצה לצאת כשעברה על פתחי בתי כנסיות ובתי מדרשות.

והנה ע"פ פירוש בעל האור החיים דהוא מבאר את המילה "ויתרוצצו" הקדוש זי"ע, ליכא קושיא כלל, מלשון ריצוץ, כלומר, צפיפות ודוחק

הראש"ל הרב מרדכי אליהו זצוק"ל בשיעורו (אייר תשס"ו הופיע בעלון קול צופיד מספר 355) וז"ל: ביי"ד של מעלה לא דנים את האדם עד גיל עשרים שנה, אבל אחרי גיל עשרים, אם הוא שמר תורה ומצוות כדין וכדת יקבל שכרו. אבל אם המשיך בדרכו הרעה דנין אותו גם על מה שעשה לפני גיל עשרים, ואפילו על מה שעשה כשהיה תינוק וכגון על כך שנשך את הדדים של אימו כשינק חלב וציער את אימו. והאר"י הקדוש מביא כמה תיקונים קשים מאד למי שציער את אביו או אימו. עכ"ל. [נראה עוד בזה לרבי אהרן ראטה זצ"ל במאמר כניסה לתשובה שכתב לחלק בין העונשים שלפני גיל עשרים ועונשים שאחר גיל עשרים. יעו"ש בדברי קדש], וא"כ לפ"ז יעקב אבינו הואיל וכיבד אמו כל ימי חייו, תיקן מה שציערה בהריון.

עוד יש לומר, במה שמתה רחל בלידתה, נתקן מה שציער יעקב אבינו לאמו רבקה בעת הריונה, וידוע מה שהובא בספר מאור ושמש (פרשת מסעי ד"ה וידבר ה' אל משה בערבות מואב) שרבינו הקדוש רבי אלימלך זצ"ל עשה תשובה ושרף את ידו על אשר הכה על שדי אמו בעת שינק ממנה. ע"ש. ונלענ"ד כך היה גם כאן שבעת לדתה מתה רחל ובזה נתקן צערה של רבקה אמו.

(כמו "טומאה רצוצה", שאין מעליה טפח אויר). ורבקה אמנו כלל לא ידעה שיש לה תאומים בבטנה, ועם זאת הרגישה שהעובר נמצא בלחץ ובדוחק בלתי שגרתיים. לכן שאלה "אם כן למה זה אנוכי?", כלומר, אם אין ברחמי מקום לעובר מדוע עשה ה' לי נס שאכנס להריון לאחר שנות עקרות?, ועל כך משיב לה ה', שהסיבה לצפיפות הגדולה שבבטנה אינה נובעת מעקרותה, אלא מהעובדה שיש לה תאומים. ולא זו בלבד, אלא שהם כלל וכלל לא זהים. אלא אדרבא, הם עתידים לריב כל ימיהם, ולפיכך כבר עכשיו דרוש לכל אחד מהם מרחב מחיה משלו. ולפי פירושו לא היה לה כל צער אלא שהרגישה צפיפות בבטנה.

אך ליישב פירושו של רש"י, שרצה יעקב אבינו לצאת, ונצטערה בהריונה, יש לבאר ע"פ מה שכתב הרמ"א בהגהתו לש"ע (או"ח סימן שמ"ג), דקטן שהכה את אביו או עבר שאר עבירות בקטנותו, אע"פ שאין צריך תשובה כשיגדל, מ"מ טוב לו שיקבל על עצמו איזה דבר לתשובה וכפרה, אע"פ שעבר קודם שנעשה בר עונשין, ע"כ. וא"כ יעקב אבינו במה שסבל יסורים כבר תקן צער ההריון של אמו. **וגם** הלום ראיתי למו"ר המקובל האלקי,

וברכתי המרובה, לידידי הדגול מרבבה, שימשיך בכוחו זה, אשר מחזה שדי יחזה, להגדיל תורה ולהאדירה, בעוז וגבורה, לשם ותפארה, כפליים לתושיה, ויחזו עיניו בירושלים הבנויה, וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו. יידו ומכבד"ו. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן מ"ג

**מדוע הדגישה התורה שנאמר "לה", בפסוק
 "ויאמר ה' לה", והרי כבר ידוע שהיא הלכה
 לדרוש את ה'**

בעזה"י שלהי חשוון התשע"ד

כבוד מעלת חכם לבב מלא מגדים, כפרים עם נרדים,
 הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
 רוב שלום טובה וברכה.

**ויאמר ה' לה שני גוים בכמנך" (פרק כ"ה פסוק כ"ג), מדוע
 הדגישה התורה שנאמר לה, והלא ידוע, כי הלא היא זו
 שהלכה לדרוש את ה'.**

בספר שפת אמת (ליקוטים) כתב, אמר "לה" **ובדרך** רמזו אמרתי ל"ה נוטריקון,
 שלא תגלה לאחרים, ולכן לא גלתה **ל'שון ה'רע,** כי חששה
 ליצחק מעלת יעקב על עשיו. ע"כ. ובספר **לגלות הדבר ליצחק,** על מעשיו הרעים
 כרם הצבי (עמי צ"ה) פירש, מפני השלום **של עשיו,** שמא יש בזה משום לשון
 נאמר לה ולא לו, שמא יאמר שבגלל אחיה **הרע,** ואע"פ שידעה דברי הנבואה
 יצא עשיו, כי הלא אמרו חז"ל, רוב בנים **שנאמרו לה** אודותיו, עוד בהיותו
 דומים לאחי האם. ע"כ. **בבטן.**

והאל אשר אין בלתו, יגאל עמו וצאן נחלתו,
 על ארצו ונחלתו, עבד לאל אדון,
 כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן מ"ד

**ביצד מבואר שיצחק הפך את הגזירה מלהיות
עקר, והרי הקב"ה הבטיח לאברהם "כי ביצחק
יקרא לך זרע"**

בעזה"י שלהי חשוון התשע"ד

כבוד מעלת חכם לבב מלא מגדים, כפרים עם נרדים,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

במדרש רבה (פרשה ס"ג) מובא, ויעתר יצחק לה', ריש לקיש
אמר, שהיפך את הגזירה, ע"כ. והקשה בת"ר, כיצד היתה
גזירה על יצחק שלא יוכל להביא ילדים, והלא ה' הבטיח
לאברהם "כי ביצחק יקרא לך זרע", וממנה ימשיך עם ישראל.

התירוץ לדבר, הואיל וכל הגזירה
היתה על רבקה שלא תוכל
להוליד, אך יצחק אבינו עצמו, יכל
לשאת עוד אשה אחרת, וממנה היתה
ממשיכה השולשלת, אך התפלל עליה
שיהיו לו ילדים ממנה ולא מאשה
אחרת. וכבר הובא דבר זה במדרש
שכל טוב (בראשית פרק כ"ה), אמר יצחק,
רבש"ע יודע אני שגזירתך קיימת, ואתה
אמרת לאברהם אבי, כי ביצחק יקרא
לך זרע (בראשית פרק כ"א פסוק י"ב),
ועכשיו כל בנים שאתה עתיד ליתן לי,
תן לי מצדקת זו. ע"כ. וכ"כ
האברבנאל (שם), לנוכח אשתו התפלל
עליה שיהיו לו ילדים ממנה ולא
מאשה אחרת.

והאל אשר אין בלתו, יגאל עמו וצאן נחלתו,
על ארצו ונחלתו, עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן מ"ה

מדוע נתן יעקב לעשיו "לחם" והלא ביקש לו רק "נזיד"

בעזה"י שלהי חשוון התשע"ד

כבוד מעלת חכם לבב מלא מגדים, כפרים עם נרדים,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

לחם ונזיד עדשים" (פרק כ"ה פסוק ל"ד), מדוע נתן לו לחם,
והלא לא בקש אלא נזיד בלבד.

והקתולים קוראים ללחם זה שהם אופים בשם "קרבן" ולפי אמונתם הוא הופך לגופו של ישו, ואת הלחם הם מניחים בכנסיה, ונוהגים בו קדושה. ומרוב ימים בו הוא מונח שם, מופיעות על הלחם שלפוחיות אדומות, והנוצרים בימי הביניים קבעו כי שלפוחיות אלו, הן הדקירות שדקרו היהודים בסכין, את "קרבנם" ודם ישו מגולם בלחם זה, ופעמים רבות העלילו על היהודים שהם גונבים את "הקרבן", וכותשים אותו במכתשת עד זוב דם, ושולחים את הפרורים בכל קהילות ישראל, להינות את אחיהם בסעודה, ובשל עלילה שפלה זו, קהילות רבות מבני עמינו נשחטו נטבחו ונשמדו ע"י הנוצרים הפראיים, מדמיונם הפורה.

הנה כבר ביארו רבים מהפרשנים (הבן איש חי על התורה ועוד), כדי שלא יטען עשיו שהכל מקח טעות, והדבר נעשה מחמת רעבונו ובולמוס שאחזו, משום כך האכילו קודם לחם, ואח"כ נתן לו את הנזיד עדשים.

והנלענ"ד לבאר ע"פ מה שידוע אצל דת הנצרות, ע"פ מה שהאגדה הנוצרית מספרת, שנביא השקר ישו (נוטריקון י"מח שימו ויזכרו) טרם נלקח לצליבה, סעד עם תלמידיו ושתה יין, ואחר כך נתן להם מכוסו, ואמר להם, שתו כי זה דמי, ואחר כך אכל לחם, וחילק לתלמידיו ואמר להם, אכלו זה בשרי, והנוצרים עשו מלחם זה טכס דתי, והוא מסמל בשבילם את בשר ישו.

ובזה נלענ"ד לבאר, שנתן יעקב אבינו לחם ונזיד עדשים, כדי לרמז לו על אותם עלילות דם, על צבע אדום כביכול היוצא מן הלחם. ועל צאצאיו של עשיו שעתידיים להרוג מבני יעקב בשל בשל עלילה שפלה זו. בבחינת "הלעיטני נא מן האדום האדום הזה", שהוא דם בני ישראל השפוך. וה' ירחמנו, ויראה בצרותינו, ויגאלנו מהרה קוממיות בארצנו.

והאל אשר אין בלתו, יגאל עמו וצאן נחלתו, על ארצו ונחלתו, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן מ"ו

מדוע רק בבאר הזה נאמר "ויאמר כי עתה הרחיב ה' לנו"

בעזה"י שלהי חשוון התשע"ד

כבוד מעלת חכם לבב מלא מגדים, כפרים עם נרדים, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

"ויאמר כי עתה הרחיב ה' לנו" (פרק כ"ו פסוק כ"ב), מדוע רק בבאר הו' נאמר "ויאמר", ובשאר הבארות לא נאמר.

הנלענ"ד לומר, הואיל ובשאר ולא רצה שישמע הדבר לפלישתים הבארות היה גר שם, ויבואו ויריבו עמו, על כן אמר

הדברים בשקט, אך כאן הואיל ומיד חשש עוד מהם, ואמר הדברים בקול לאחר מכן, ויעל משם באר שבע", לא גדול.

והאל אשר אין בלתו, יגאל עמו וצאן נחלתו, על ארצו ונחלתו, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן מ"ז

**ביצד מבואר שעשיו צד נשים ארבעים שנה,
והרי עד גיל שלש עשרה היה תינוק וילד קטן**

בעזה"י שלהי שבט התשע"ב

כבוד ידידנו ויקרנו הנעלה, מיחידי סגולה, אור הנפלא, לשם ותהילה, הרב גמליאל הכהן הגדול מאחיו, בעיר בני ברק מגוריו, ושמנו נודע בשעריו, מוכתר בכתריו, בחיבוריו וספריו. רוב שלום לכבודו, ולכל הסובבים הודו.

נשאל נשאלתי מאת כת"ר אודות דברי המדרש בראשית רבה (פסקה ס"ה), שם דרשו את הפסוק "ויהי עשו בן ארבעים שנה ויקח אשה את יהודית בת בארי החתי ואת בשמת בת אילן החתי" (פרק כ"ז פסוק ל"ד), עשו כל ארבעים שנה צד נשי אנשים ומענה אותן, וכיון שהגיע לארבעים שנה דימה עצמו לאביו, אמר מה אבא נשא אישה בן ארבעים אף אני נושא אישה בן ארבעים שנה, ע"כ, והביא רש"י שם דברי המדרש.

והקשה בת"ר מדוע אמר המדרש "כל ארבעים שנה", וחלא
עד גיל שלוש עשרה עדיין היה תינוק וילד קטן, ומה מקום
לו לצוד נשים.

ומצוות כדין וכדת יקבל שכרו. אבל
אם המשיך בדרכו הרעה דנין אותו גם
על מה שעשה לפני גיל עשרים, ואפילו
על מה שעשה כשהיה תינוק וכגון על
כך שנשך את הודים של אימו כשינק
חלב וציער את אימו.

והאר"י הקדוש מביא כמה תיקונים
קשים מאד למי שציער את
אביו או אימו. עכ"ל. [וראה עוד בזה
לרבי אהרן ראטה זצ"ל במאמר כניסה
לתשובה שכתב לחלק בין העונשים
שלפני גיל עשרים ועונשים שאחר גיל
עשרים. יעו"ש בדברי קדש], וכבר
הזכרנו דברי קדשם, בתשובה דלעיל,
ולפי זה הואיל ועשו המשיך בדרכו
הקלוקלת גם אחר גיל עשרים, נחשבים
לו עוונותיו מרגע שנולד.

והנלענ"ד לתרץ ע"פ מה שביאר
רש"י בלידת עשו
(בראשית פרק כ"ה פסוק כ"ה) שהשם עשו
הוא לפי שהיה נעשה ונגמר בשערו
כבן שנים הרבה, ובתרגום יהונתן
מוסיף ומפרט שעשו נולד כאדם גמור
בשער הראש, הזקן והשיניים. יעו"ש.
ולפי זה מבואר שעשו נולד כגדול, והיו
לו גם תאוות כגדול, ומשום כך עוד
בהיותו תינוק וילד קטן כבר החל לצוד
נשי אנשים ולענותן.

ועוד נלענ"ד לתרץ ע"פ דברי מורינו
ורבינו המקובל האלקי הראש"ל
הרב מרדכי אליהו זצוק"ל בשיעורו
(אייר תשס"ו הופיע בעלון קול צופך מספר 355)
וז"ל: בי"ד של מעלה לא דנים את
האדם עד גיל עשרים שנה, אבל אחרי
גיל עשרים, אם הוא שמר תורה

וה' יעזרנו על דבר כבוד שמו,
לפארו לגדלו ולרוממו,
ויפקוד ארצו ועמו, כאיש אשר אביו ינחמו.
אכ"ר. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן מ"ח

**מדוע לא כהו עיניו של אברהם מפני בנו
ישמעאל שהיה רשע, כמו שכהו עיניו של
יצחק מפני בנו עשיו שהיה רשע**

בעזה"י כסליו התשע"ה

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

בפרשתנו נאמר "ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת" (פרק כ"ז פסוק א'). ובגמרא במגילה (כה). דאמר ר' יוחנן: אסור לאדם להסתכל בצלם דמות אדם רשע וכו', ר"א אמר: עיניו כהות, שנאמר "ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות" משום דאסתכל בעשו הרשע. ע"כ. והקשה כת"ר, ולפ"ז מדוע לא כהו עיניו של אברהם אבינו, הלא גם בנו ישמעאל היה רשע.

שמצאנו בעלי (שמואל אי פרק ג' פסוק י"ג) "ולא כהה בס", ובסוף גם כהו עיניו, ומפני שלא כיהה על כן כהו עיניו. יעו"ש. ולפ"ז מתורצת היטב קושייתו, כי אברהם מחה וכיהה בבנו ישמעאל, ועל כן לא כהו עיניו, ואילו יצחק לא מיחה וכיהה בבנו עשיו, ועל כן כהו עיניו. וכן הוא במדרש בראשית רבה (פרשה ס"ה אות י'), "ותכהינה עיניו מראות", אמר רבי אלעזר בן עזריה, מראות ברע, מראות ברעתו של רשע. ע"כ. ולפי המדרש מבואר שיצחק ראה ברעתו של עשיו.

הנה כבר כתב מרן החיד"א בספרו פני דוד (וירא), "וירע הדבר מאוד בעיני אברהם על אודות בנו" (פרק כ"א פסוק י"א), מפני שראה את ישמעאל יוצא לתרבות רעה, הירע הדבר לעיניו, ומפני כך גירשו. יעו"ש. ועפ"ז ביאר בספר ימין יוסף שמעונוביץ' (עמי ל"ז) שמפני כך אמר לו הקב"ה לאברהם "אל ירע בעיניך" (שם), דהיינו שלא יגרום לעיניך לכהות. יעו"ש.

וכתב הספורנו (שם), כהו עיניו של יצחק מפני שלא מיחה בבנו, וכמו

אבינו כלל ברעת מעשי נשותיו, משא"כ עשיו אשר כבר היה נשוי ובנוסף למעשיו הרעים, נוספו גם מעשי נשותיו, ועל כן כהו עיניו. וכ"כ במדרש לקח טוב "ותכהין עיניו מראות", כעס על נשות עשיו, והכעס מסלק מאור העינים. ע"כ.

עוד י"ל, הואיל ועסק אברהם אבינו בקירוב רחוקים, והיה מגייר את האנשים, וגם עמד והתווכח עם נמרוד הרשע, וניצחו בדברים. מימלא היה רגיל להביט בפני רשעים, והואיל והיה שליח מצוה, לא ניזוק בהסתכלות ברשעים, ואף מבנו ישמעאל לא ניזוק.

עוד יש לתרץ, ע"פ מש"כ בגליון הש"ס (מגילה שם), בשם המג"א (סוף סימן רכ"ו), אסור להסתכל בצלם דמות אדם רשע, היינו להסתכל ולהתבונן בו ביותר, אך ראייה בעלמא שרי. יעו"ש, ולפ"ז י"ל דאברהם לא הסתכל ממש בפניו, כי הלא אפילו על שרה אשתו לא הסתכל, וכפי שדרשו רבותינו, על הפסוק "הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את" שלא הסתכל בה עד אותו יום. והובא ברש"י (שם), וכל שכן על בנו ישמעאל.

עוד י"ל, שיש חילוק בין ישמעאל, שלא היה נשוי ולא ראה אברהם

וה' יעזרנו על דבר כבוד שמו לקדש עיננו, ונזכה לגדל בנינו ובנותינו, בדרכה הקדושה של תורתנו, אבותינו ורבותינו, עטרת הם לראשנו. אכ"ר. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן מ"ט

מדוע צריך לכתוב עשיו בנו "הגדול"

בעזה"י שלהי מר חשוון התשע"ו

כבוד החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב גמליאל הכהן רבנוביץ' שליט"א, מעיה"ת רחובות ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

"ויקרא את עשיו בנו הגדול" (פרק כ"ז פסוק א'). מדוע

כתבה התורה שקרא לעשו בנו "הגדול", והרי כולם יודעים
שעשיו היה הבן הגדול.

במדריש תנחומא (תולדות אות ח') הובא, שהחניף לו הכתוב, שהעולם הזה בידו, כפי שמחניפים לרשעים בשעתם. ובספר ישא מדברותיך (סימן ה') כתב, שתלה הברכות בבנו מפני שהוא גדול, ובספר לחם אשי וינגוט (עמ' ק') כתב, "הגדול", ולא הבכור, כי ידע יצחק שעשיו הוא בנו הגדול מצד הלידה, ורצה שהבכורה תשאר ליעקב. ע"כ.

והנלענ"ד לבאר בס"ד, שיצחק אבינו לא התעוור לגמרי, אלא כהו עיניו כלשון הפסוק, והיה רואה דמויות, והיה מזהה את עשיו לפי שהיה מגושם ונראה בגודל רוחב גופו, ועל כן כנהו בשם "הגדול".

וה' יאריך ימינו ושנותינו בטוב ובנעימים,
ויראנו בבנין מקדשו וקטורת סמים. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן נ'

למה הביאה רבקה לחם (ליצחק ע"י יעקב),
והרי יצחק ביקש רק מטעמים

בעזה"י שלהי מר חשון התשע"ה

כבוד מעלת החכם הנעים, תורתו כפרי טעים.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

יצחק אבינו ביקש מעשיו "הביאה לי ציד ועשה לי מטעמים"
(פרק כ"ז פסוק ז'), ולאחר מכן נאמר "ותתן את המטעמים ואת

הלחם אשר עשתה ביד יעקב בנה" (שם י"ז). ולכאורה למה הביאה לחם, והלא לא ביקש לחם, אלא מטעמים.

הנה עמד בזה בספר ויחי יוסף גרינוואלד (שם) וכתב כיוון שהיה ליל פסח ומצוה לאכול מצות, על כן הביאה מצות. יעו"ש. וכ"כ לדייק בספר אונזנים לתורה (שם) "הלחם אשר עשתה", דהיינו עשתה בחפזון עוגות מצות, שהרי היה זה ליל פסח. יעו"ש. ובספר מגלה עמוקות (שם) כתב היא עשתה בעצמה את הלחם כי אסור לאכול חמץ ועשתה מצות. יעו"ש.

הנה עמד בזה בספר ויחי יוסף גרינוואלד (שם) וכתב כיוון שהיה ליל פסח ומצוה לאכול מצות, על כן הביאה מצות. יעו"ש. וכ"כ לדייק בספר אונזנים לתורה (שם) "הלחם אשר עשתה", דהיינו עשתה בחפזון עוגות מצות, שהרי היה זה ליל פסח. יעו"ש. ובספר מגלה עמוקות (שם) כתב היא עשתה בעצמה את הלחם כי אסור לאכול חמץ ועשתה מצות. יעו"ש.

ובספר שמן למאור (עמי רכ"ה) ע"פ רש"י (אמור פרק כ"א פסוק כ"א), שכל מאכל קרוי לחם, ולפ"ז הכוונה לעוד מאכלים שבאו עם הבשר, ואין הכוונה לחם ממש. יעו"ש.

ובספר תורת ה' (שם) כתב דאין מטעמים בלא לחם, וכמ"ש הרשב"ם בפסוק "ויקח חמאה וחלב" וגו', שלא הזכיר לחם מטעם זה. יעו"ש.

והנלעני"ד לבאר בס"ד, דידוע שמי שהוא סומא, חוש ריחו היה מפותח יתר על המידה משאר אדם, ועל כן כדי שיאכל יצחק לשבעה, אפתה לחם, והגישו יעקב לאביו בעודו עדיין נותן ריחו כמ"ש, "ואת הלחם אשר עשתה", דהיינו באותו יום עשתה, וכל זה כדי שיהיה יצחק תאב לאוכל, ובעודו שמח וטוב לב מאכילתו, וריח הלחם והתבשילים, יעוררוהו לברכו בכל לב.

ובספר בוך לבונה הכהן (שם) כתב, רבקה היתה תמיד אופה לחם לסעודה, ואף אילו הביא עשו ציד, היתה היא עורכת השלחן עם לחם. יעו"ש.

ובספר כרמי ישראל (שם), כתב, שרבקה עשתה גם לחם בכדי שיצחק יתחייב בברכת המזון, ואז מכח מצות עשה דאורייתא, ימשיך וישפיע שפע אל יעקב, מטל השמים ומשמני

ויהי רצון ויבורך כבודו, וכל הסובבים הודו, בברכות האמורות בתורה, מטל השמים ומשמני הארץ לאורה. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן נ"א

מדוע היה צריך יעקב להתחפש כדי שלא
יקבל קללה, והרי היה נבואה שלא יבוא
עליו רעה

בעזה"י שלהי מר חשון התשע"ה

כבוד מעלת החכם הנעים, תורתו כפרי טעים.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"עלי קללתך בני" (פרק כ"ז פסוק י"ג). תירגם אונקלוס, נאמר
לי בנבואה שלא תבא עליך רעה, ולפ"ז למה היה לו להתחפש
אם לא יקבל קללה.

הנה קללה לא יקבל, כמו שנאמר ויגם ברכה לא היה מקבל, ולכך
בנבואה, אך אם לא היה מתחפש, התחפש. ומעין זה ביאר המלבי"ם שם.

ויהי רצון ויבורך כבודו, וכל הסובבים הודו,
בברכות האמורות בתורה, מטל השמים
ומשמני הארץ לאורה. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן נ"ב

למה פירט "אמו", בפסוק "ותעש אמו מטעמים וגו'"

בעזה"י שלהי מר חשון התשע"ה

כבוד מעלת החכם הנעים, תורתו כפרי טעים.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מציה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"ותעש אמו מטעמים כאשר אהב אביו" (פרק כ"ז פסוק י"ד),
למה פירט "אמו" וחוסף "כאשר אהב אביו".

אמו", היינו שמעת שנפטרה שרה אימנו, היתה רבקה מטפלת ביצחק כאם, ובישלה לבעלה כאהבת אם לבנה, ועל כן נאמר "ותעש אמו", ולאפוקי ממנהג הנשים האומרות לבעליהן שיאכל מה שימצא בבית, על כן אמרה התורה שימצא אהב אביו".

ובזה גם יש לבאר בס"ד, בקשת יצחק לעשיו "כאשר אהבתי" (שם פסוק ד'), דהיינו המטעמים אשר אהבתי לאכול בבית אימי, כי כל אדם אוהב את המטעמים מבית הוריו.

הנלענ"ד לבאר כי כידוע כל אם עבריה בעלת לב טוב, דואגת להאכיל ילדיה במאכלים ערבים לחיכם, והואיל ולא ראי זה כראי זה, כי יש ילד שאוהב מאכל מסוים, ויש שאוהב מאכל אחר, על כן דואגת שכולם יאכלו ומבשלת לכל אחד מטעמים אשר אהב. ויש אשה שמאהבת בעלה, יודעת מה אוהב לאכול, ומה התבלינים הערבים לחיכו. ויש נשים שאינם דואגות כל כך לבעל, ואומרות, מה שיש לאכול בבית שימצא לאכול. לא כן רבקה אשר נאמר עליה, "ותעש

ויהי רצון ויבורך כבודו, וכל הסובבים הודו, בברכות האמורות בתורה, מטל השמים ומשמני הארץ לאורה. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן נ"ג

מדוע כתוב "ותקח רבקה את בגדי עשיו בנה הגדול", והרי ידוע שעשיו הגדול

בעזה"י שלהי מר חשון התשע"ה

כבוד מעלת החכם הנעים, תורתו כפרי טעים.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"ותקח רבקה את בגדי עשיו בנה הגדול" וכו', (פרק כ"ז פסוק ט"ו). והלא ידוע שעשיו הגדול.

הנה עמד בזה האור החיים הקדוש (שם), **ובספר** הר צבי רייכמן (שם), וכתב
וביאר אפילו שהיו הבגדים גדולים, שהבגדים עלו על יעקב, על
התקינה אותם לפי מידת הקטן. יעו"ש. אף שלא היו במידות שלו. יעו"ש.

ובפירוש העמק דבר (שם) ביאר מדוע נשארו רק חלק צואריו מגולים, מאחר שעשיו היה גדול ויעקב קטן, ועל כן כיסו הבגדים כל גופו של יעקב ונשארו רק חלקת צואריו. ובשל פרט זה, תיארה התורה שעשיו גדול ויעקב קטן. יעו"ש.

והנלענ"ד, לבאר שילד גדול, אין צריך להלבישו כלל, כי יודע להתלבש לבד, אך אעפ"כ יעקב היה בעיניה כבן קטן מאהבתה אותו, עד שהוצרכה להלבישו, ואילו עשיו היה בעינה כבן גדול.

ויהי רצון ויבורך כבודו, וכל הסובבים הודו, בברכות האמורות בתורה, מטל השמים ומשמני הארץ לאורה. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן נ"ד

למה לא נאמר "ה' אלהינו", בפסוק "כי הקרה ה' אלהיך לפני"

בעזה"י שלהי מר חשוון התשע"ו

כבוד החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב גמליאל הכהן רבנוביץ שליט"א, מעיה"ת רחובות ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

"כי הקרה ה' אלהיך לפני" (פרק כ"ז פסוק כ'), מדוע לא אמר
"ה' אלהינו".

בפי יעקב, ונתן עצה בנפשו להזכיר
ולא לכלול. יעו"ש. והנלענ"ד לבאר
בס"ד, שעשיו היה עובד לעבודה זרה,
כמבואר במדרש בראשית רבה (פרשה
ס"ג אות י'), ואם היה אומר "אלהינו",
שמה ח"ו כוונתו על ע"ז של עשיו,
שהרי התחפש לעשיו, ועל כן שינה
ואמר "אלהיך", ולא "אלהי", או
"אלהינו".

בספר ושמח בלבו (עמי תקנ"ד) כתב
שמרוב ענוותנותו אמר כן,
וכוונתו שבזכות הצלחתי, וכ"כ בספר
חלק יעקב (עמי 84) שאם היה אומר
"אלהינו", היה משמע שבזכות שנינו
עשה ה', ועל כן חלק לו כבוד. ובספר
תירוש ויצהר (סימן קי"ד) כתב שידע
שעשיו איננו מזכיר שם ה', ועל כן
אמר "אלהיך", כי שם שמים היה שגור

וה' יאריך ימינו ושנותינו בטוב ובנעימים,
ויראנו בבנין מקדשו וקטורת סמים. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן נ"ה

מדוע לא התייעצה רבקה עם יצחק בענין הברכות והיתה צריכה לעשות כן במרמה

בעזה"י שלהי חשוון התשע"ד

כבוד מעלת חכם לבב מלא מגדים, כפרים עם נרדים,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

הקשה בשם אמו, הרבנית צביה תחי', מדוע לא התייעצה
רבקה עם יצחק בעניין הברכות, והיתה צריכה לעשות
כן במרמה.

ובספר בזך לבונה (עמי קליג) הוכיח
שהתייעצו מקודם רבקה ויצחק
על עניין הברכה. יעוש"ב, ודעתו יחידאה
בזה.

כבר עמד בזה הרמב"ן שם, וכתב, כי
אמרה רבקה שבאהבתו את עשיו,
לא יברך את יעקב ויניח הכל בידי
שמיים. ע"כ.

והנלעני"ד לבאר ע"פ דברי הספורנו (פרק
כ"ז פסוק ל"ה) ויקח ברכתך,
אותה הברכה שהיתה ראויה לחול עליך,
שהיתה בעניני העולם הזה. ע"כ. ולפ"ז
מובן מדוע רצתה רבקה שיתברך יעקב
ראשון, כי ידעה שבעניני העולם הבא ודאי
יהיה מבורך, כי הדבר תלוי במעשיו
ובתורתו, אך רצתה שיזכה גם בברכה על
עניני העולם הזה וגם על עניני העולם הבא.

וכבר כתבנו לעיל, בשם השפת אמת,
שנצטוה רבקה לא לגלות

ובדרשות הר"ן (דרוש חמישי) כתב,
שאם היתה אומרת לו כן,
היה מתעצב בזה, ויהיה עצבנו סיבה
שלא תחול עליו רוח ה' יתברך. ע"כ.

ובספר העמק דבר (פרק כ"ז פסוק מ"ו)
כתב, שרבקה פחדה מיצחק
כאשר ראתה אותו בא מן השדה, ומיני
אז לא היתה מדברת עמו כמו שרה עם
אברהם ורחל עם יעקב. ע"כ, ולפ"ז מובן
מדוע לא דברה עמו בעניין הברכות.

הנבואה, אודות עשיו, ולפ"ז לא יכלה רע. ולא יכלה לבאר דבריה מדוע מגיעה לומר מאומה אודות עשיו. מטוב ועד ליעקב הברכה.

והאל אשר אין בלתו, יגאל עמו וצאן נחלתו, על ארצו ונחלתו, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן נ"ו

למה נכפל תיבת "חיים", בפסוק "קצתי בחיי וגו' למה לי חיים"

בעזה"י שלהי מר חשוון התשע"ו

כבוד החכם המופלא, וכבוד ה' מלא, הרב גמליאל הכהן רבנוביץ' שליט"א, מעיה"ת רחובות ת"ו רוב שלום טובה וברכה.

"קצתי בחיי מפני בנות חת, אם לוקח יעקב אשה מבנות חת כאלה, למה לי חיים (פרק כ"ז פסוק מ"ו), למה כפלה לשון חיים.

הנצי"ב בספרו העמק דבר (שם) כתב הק' זעירא במילה "קצתי", לרמז שלא זו הסיבה, כי הורגלה בבית בתואל, ומורת רוח נשות עשיו, מפני שלא אהבתו ואת דרכו. יעו"ש, ולפי דבריו יש לבאר הכפל "קצתי בחיי", היינו על העבר, מפני

בית בתואל ולבן, ונשות עשיו, ולמה לי חיים כאלו בעתיד. והנלענ"ד לבאר בס"ד "קצתי בחיי", בעולם הזה מפני בנות חת, "ולמה לי חיים", בעולם הבא אם יקח יעקב אשה מבנות חת כאלה, וחס ושלום יעזוב דרך התורה והמצוות.

וה' יאריך ימינו ושנותינו בטוב ובנעימים, ויראנו בבנין מקדשו וקטורת סמים. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן נ"ז

למה הזכירה "מפני בנות חת", ושוב חזרה וכפלה "מבנות חת כאלה"

בעזה"י שלהי מר חשוון התשע"ו

כבוד החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב גמליאל הכהן רבנוביץ שליט"א, מעיה"ת רחובות ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

למה הזכירה "מפני בנות חת", ושוב חזרה וכפלה "מבנות
חת כאלה".

הנלעני"ד לבאר בס"ד, קצת אחת כמה וכמה. ועוד, קצתי מפני
בחיי מפני בנות חת - בנות חת, כשאני רואה בנות חת
באופן כללי, ומבנות חת כאלה על כאלה.

וה' יאריך ימינו ושנותינו בטוב ובנעימים,
ויראנו בבנין מקדשו וקטורת סמים.
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת ויצא

סימן נ"ח

למה נאמר "וילך לחרן", והרי היה יכול
לכתוב "ויצא יעקב מבאר שבע חרנה"

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה, כשמש נסוכה ומשאת וארוכה.

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" (פרק כ"ח פסוק י'), למה
אמר "וילך", והיה לו לומר "ויצא יעקב מבאר שבע חרנה",
בלי תיבת "וילך".

האֱלֹהִים הקדוש שם, עמד בזה וביאר, שיצא מבאר שבע, ללמוד בבית מדרשו של עבר י"ד שנה, ואח"כ הלך חרנה, ועל כן פירט. יעו"ש.	על כל פסיעה ופסיעה. עוד יש לומר, יעקב יצא עם רכוש רב ומתנות, אך בא לבן ולקח הכל ממנו, וכמבואר במדרש, ועל כן אמר "ויצא יעקב", שיצא עם רכוש רב. "וילך", שהלך לבדו ללא כל הרכוש בגלל גנבתו של אליפז.
---	---

וזכות יעקב איש תמים, יגאלנו האל גאולת עולמים,
ויחיינו כנהר שלומים. אכ"ר. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן נ"ט

**למה נזכר ברש"י שיעקב שימש בבית "עבר" ולא
בבית "שם", והרי זה היה בית של "שם ועבר"**

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה, כשמש נסוכה ומשאת וארוכה.

**וישכב במקום החוא (פרק כ"ח פסוק י"א), פרש"י, י"ד שנים
ששימש בבית עבר, לא שכב בלילה. ע"כ. מדוע לא
הזכיר את שם בן נח, והלא תמיד מוזכרים יחד בית
מדרש שם ועבר.**

שאביה של תמר היה שם בן נח, שנפטר
לפני מעשה תמר, ומסיימים התוס'
כדמוכחי קראי.

ולפי חשבון הפסוקים, שם חי שש
מאות שנה, ולידת יעקב היתה
בשנת חמש מאות וחמישים לחייו, ושם
מת כשהיה יעקב בן חמישים שנה.
ויעקב התחתן בן שמונים וארבע שנה
(רש"י פרק כ"ט פסוק כ"א), וכשנפחית שבע
שנים שעבד בשביל רחל ולאח, ועוד
ארבע עשרה שנה שהיה בישיבה של
עבר, יוצא א"כ שיעקב יצא מבאר שבע
בגיל ששים ושלוש, וודאי אחר פטירת
שם, ועל כן דייק רש"י בלשונו שהיה

הנה ידוע כי בתחילה היה בית מדרשו
של שם, וכמובא ברש"י (פרק כ"ה
פסוק כ"ב) על הפסוק "ותלך לדרוש את
האלהים", לבית מדרשו של שם. ע"כ.
ואחר שנפטר שם, המשיך עבר את בית
המדרש הזה, ובו למד יעקב אבינו, וכן
הובא במדרש רבה (פרשה ס"ג סימן ט"ו),
על הפסוק "ויעקב איש תם יושב
אהלים", שני אהלים אהלו של שם
ואהלו של עבר, והובא ברש"י (בראשית
פרק כ"ה פסוק כ"ז). ובזה מובן מדוע ציין
בית מדרש עבר, הואיל וכבר נפטר שם.

וכן הובא בתוס' (סוכה כד: ד"ה ע"מ) וכן
בקידושין (ה. ד"ה על מנת שלא),

בן נח שישב בהר הקדם. ע"כ. וא"כ מפורש להדיא, ששם בן נח לא היה באותה העת בבית מדרשו. ותהילות לאל שכיוונתי לדעתו הגדולה.

ובספר אור תורה להרב צמח צדק (פרשת תולדות ד"ה יושב אהלים) כתב, שבבית מדרשו של שם למד תורה שבכתב, דשם, מלשון שמותיו של הקב"ה, ובבית מדרשו של עבר למד תורה שבעל פה, מלשון והוא עבר לפניו. ע"ש. ולפ"ז יש לומר דמיירי בתורה שלמד בלילה, כי תורה שבכתב למד ביום, ותורה שבע"פ בלילה, והואיל ודיבר "בלילה ההוא", הזכיר את בית מדרשו של עבר, ולא הזכיר שם כי אצלו למד ביום.

וזכות יעקב איש תמים, יגאלנו האל גאולת עולמים, ויחיינו כנהר שלומים. אכ"ר. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ס'

כיצד הצליח יעקב אבינו לגלול את האבן בקלות, והלא תורה מתשת כוחו של אדם

בעזה"י כסליו התשע"ד

בבית עבר ולא בבית שם, שהרי כבר נפטר. ודברי התוס' מוכחי בקראי.

ובמדרש הובא ששם בן נח עלה בכח שמות לגן עדן, ואכל שם מעץ החיים והלך למדבר, ועמד שם שנים רבות, עד שבא שלמה המלך והתפלל עליו וימת כדרך כל הארץ, ויביאהו לארץ הקודש לקברו שם. (ראה בספר זכרון שמואל לוונסון פרשת נח עמ' ל"ט). ולפי המדרש, שם כלל לא היה באותה עת בבית מדרשו.

ועתה מצאתי מפורש בפירוש הטור על התורה "וילך ארצה בני קדם" (פרק כ"ט פסוק א'), מדוע הלך ארצה בני קדם, אלא שהלך ללמוד תורה אצל שם

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה, כשמש נסוכה ומשאת וארוכה.

ויגל את האבן מעל פי הבאר (פרק כ"ט פסוק י'), כיצד הצליח
יעקב אבינו לגלול את האבן בקלות, והלא תורה מבחשת
בוחו של אדם.

בפרקי דרבי אליעזר (פרק ל"ב) מובא, כשיצא יעקב מאת פני יצחק
אביו, ירד עליו טל מן השמים, ונדשנו
עצמותיו, ונעשה גיבור חיל וכח, ובפירוש
הרד"ל (אות נ"ד) ביאר שמטל זה יכל
לגלול את האבן מעל פי הבאר. יעו"ש.

ובספר צרור המור (שם) ביאר שממה
שראה יעקב את רחל, נעשה בו כח
לגלול את האבן. יעו"ש.

וכתב הרמב"ן שם שאף שהגיע עיף
מן הדרך, ותורה שלמד אצל
שם ועבר התישה כחו, קוי ה' חליפו
כח, וגלל האבן לבדו, מה שלא יכלו כל
הרועים לעשות. ע"כ.

וזכות יעקב איש תמים, יגאלנו האל גאולת עולמים,
ויחיינו כנהר שלומים. אכ"ר. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ס"א

**מדוע בכה יעקב שלא הביא מתנות, והלא
דבר זה אינו מתאים לאדם גדול**

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה, כשמש נסוכה ומשאת וארוכה.

מדוע בכה יעקב אבינו על שלא הביא מתנות, והלא דבר זה
אינו מתאים לאדם גדול.

בספר כרם טוביה (עמי קל"ג) כתב, שמתנות שמביא החתן, נחשבות כחלק ממצוות נישואין, וכמבואר בפסחים (טז.) ועל כן בכה, על שלא יכול לקיים מצווה זו. יעו"ש.

וייף שיעקב בכה לא על עצמו, אלא על אשתו, כיצד כלה צריכה להכנס בעוני ובדוחק, ללא כל מתנות לחופתה, והבכי לא היה על עצמו, אלא מדאגתו וצערו על הזולת.

ובספר אודה את השם (עמוד ט"ו) כתב, שיעקב אבינו בכה מדוע אינו יכול לעשות השתדלות בזיווגו כדרך שעשה אליעזר עבד אברהם, שהביא

וזכות יעקב איש תמים, יגאלנו האל גאולת עולמים, ויחיינו כנהר שלומים. אכ"ר. עבד לאל ארון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ס"ב

מדוע בדברי יעקב נזכר לגבי רחל ולאה "גדולה וקטנה", ובדברי לבן נזכר "צעירה ובכירה"

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה, כשמש נסוכה ומשאת וארוכה.

מדוע בכל הפרשה כולה מזכיר הכתוב גבי רחל ולאה, גדולה וקטנה, "ושם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל" "אעפ"ך שבע

שנים ברחל בתך הקטנה" אך בשלבן מדבר הוא קורא "צעירה ובכירה" "לא יעשה בן במקומו לתת הצעירה לפני הבכירה".

והנלענ"ד לתרץ שלבן רצה לעקצו בדברים, על שגנב את הבכורה. ואח"כ מצאתי שכ"כ התוספות על התורה (פרשת ויצא פרק ל', פסוק ט'), כשהתרעם יעקב על לבן, ואמר "מה זאת עשית לי הלא ברחל עבדתי עמך ולמה רמיתני", השיבו לבן עד שאתה מתרעם עלי, אדרבה אני הוא שראוי להתרעם עליך ולהאשימך, כי אמרתי

עשו אחיך הוא הבכור, ואתה הוא הקטן, ועתה ידעתי כי אחיך מכר לך את בכורתו, ואתה הוא היום הבכור, ולכן הסכמתי בתחלה לתת לך את רחל בתי הקטנה, אמנם עתה ידעתי כי אתה הוא הבכור, וכדין וכשורה עשיתי לתת לך את בתי הגדולה, "ואף גם זאת מלא שבוע זאת ונתנה לך גם את זאת". עכ"ד. וב"ה שכוונתי לדעתם הגדולה.

וזכות יעקב איש תמים, יגאלנו האל גאולת עולמים, ויחיינו כנהר שלומים. אכ"ר. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ס"ג

האיך יתכן שרחל גילתה את הסימנים לאחותה כדי שלא תתבייש, ומצד שני ציערה את יעקב

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה, כשמש נסוכה ומשאת וארוכה.

רחל גלתה את הסימנים לאחותה, כדי שלא תתבייש, אך מצד שני ציערה את יעקב.

קניבסקי (עמי קנ"ט) מובא בשם הרב רפאל שפירא זצ"ל, שיעקב אבינו חשב לשאת שתייה, ורק רצה לשאת קודם רחל, ואח"כ לאה. וכ"כ בספר סוכת דוד קוויאט (פרשת ויצא).

עוד י"ל, שרחל ידעה שיעקב ימחל לה על מעשיה, ומפני כבוד אחותה, גלתה את הסימנים. וראה עוד בזה בספר חומת אנך למרן החיד"א (פרשת ויצא).

הנה עמד בזה בספר ברכת אברהם ארלנגר (מגילה יג) וכתב שרחל חששה שאם תתבייש אחותה ויעזבנה, לכן יגרשו מביתו, ולא יתן לו גם כן את רחל, ויבא גם לידי בושח, וגם לריבוי צער שהפסיד את זיווגו, משא"כ בצער זה, שרימוהו, ושמסרה הסימנים, ברוב צדקותו יסכים ליקח את שניהם, וכמו שהיה באמת. עכ"ד.

ובספר דרך שיחה מתשובות רבי חיים

וזכות יעקב איש תמים, יגאלנו האל גאולת עולמים, ויחיינו כנהר שלומים. אכ"ר. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ס"ד

**מדוע בנישואי יעקב עם רחל לא מצינו
שעשה משתה, כמו בנישואיו עם לאה**

בעזה"י כסליו התשע"ב

לכבוד ידידנו, חריף ובקי, משנתו קב ונקי,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאלתי ע"י כת"ר, בנשואי יעקב אבינו עם לאה, לכן עושה

משתה, כפי שנאמר בפסוק "ויאסף לבן את כל אנשי המקום ויעש משתה" (פרק כ"ט פסוק כ"ב), אך מדוע בנישואי רחל, לא מצאנו שעשה משתה.

ועל ארבעה אשיבנו, בספר זכר בנימין (עמ' נ"ד) תירץ ע"פ המדרש רבה (פרשה ע') שלבן הודיע לכל אנשי העיר הרמאות שרוצה לעשות ליעקב להחליף לו את לאה ברחל, ולקח משכון מכל אחד שלא יגלה הסוד ליעקב, וכל המשכונות שלח לבעלי החנויות ולקח מהם בשר ודגים וכל צרכי הסעודה, וביום המחרת דרשו את המשכונות, ושלח אותם לחנוני, והוצרכו כולם לשלם הוצאות המשתה, ומוכן שבני העיר חרה אפם בלבן על מעשה זה, ומי ילך שוב אל המשתה, ועל כן לא עשה עוד משתה בנשואי רחל בידעו ששום איש לא יבא עוד. ע"ש.

תחילה וראש, הנה מצאנו שעמדו בזה כבר רבותינו בעלי התוספות בפירושם על התורה, דעת זקנים (שם), וכתבו שכל מטרת המשתה היתה כדי לשכר את יעקב ביין לרמותו לבל יבחין בין רחל ללאה, ועל כן אצל רחל לא עשה משתה כי אין עוד מה לרמות.

ועל ידו השני, עמד בזה האברבנאל (שם) וכתב שמטרת המשתה היתה כדי לפרסם דבר הנשואין כדי שיעקב לא יוכל לחזור בו ולגרש את לאה, ובזה מובן שאצל רחל לא היה שייך טעם זה, כי לא יבא לגרשה, ומשום כך לא עשה משתה בנשואי רחל.

ושלישי תעשנה, בספר מרפא ארכה (עמ' 6) אשר תירץ ע"פ דברי המגיד מדובנא, שדרך העולם לעשות משתה ולהכין את כל צרכי הסעודה, ואח"כ לקרא לאנשים, אך לבן היה רמאי ועשה משתה ממעות האנשים הקרואים אליו, ששאל אותם חידות, ומי שלא ידע היה צריך ליתן סכום כך וכך, ומכסף זה עשה משתה, וכן מדויק מן הפסוק, שקודם אסף לבן ואח"כ עשה משתה, ולפי זה בפעם הראשונה היה יכול להטעותם, אך בפעם השניה אצל נשואי רחל חסו על ממונם ולא באו, והוא בעצמו לא יכל ולא רצה לעשות משתה ממעותיו. יע"ש.

וחמישית יוסף עליו, בספר דברי יאיר (עמ' נ"א) כתב שלבן עשה משתה לכל אנשי מקומו כדי להאשים אותם שהם עצרו בעדו לתת את רחל ליעקב, ואמרו לו לתת את לאה, והעד כי בעת אשר נתנה לו באמת, לא עשה משתה ובדד ישב. ע"ש.

ונלענ"ד להוסיף עוד תירוצים מדילי, בעזר ה' החונן לאדם דעת, מדוע לא עשה לבן משתה בנשואי רחל, כי ידוע שדרך העולם, לבא לאירוע ולכבד את בעל השמחה, אך אם יעשה שמחה אחר שמחה בהפרש של

שבוע, לא יבואו כולם לכבדו, כי טורח הדבר עליהם, ועל כן הואיל ושמחת רחל היתה שבוע אחר שמחת לאה, לא עשה לבן משתה, כי חשש שמא לא יבואו, מחמת סמיכות האירועים, ומצא תירוץ שלא לעשות משתה.

עוד יש לומר, שלחתונה הראשונה היה זמן להתארגן למשתה שבוע שנים, אך בחתונה השניה לבן עשה אותה בחפזון, ולא היתה יכולת לעשות משתה.

ויש עוד לתרץ, שלבן רצה להעניש את אנשי מקומו על שניסו לגלות דבר המרמה, להחליף את לאה ברחל, וכפי שמובא במדרש בראשית רבה (פרשה ע'), שהיו משבחים לפניו "הא ליא" לרמוז לו זו לאה. ע"ש. והואיל וניסו לגלות דבר הרמאות, לבן הענישם ולא עשה להם משתה.

עוד יש לומר שיעקב אבינו כאשר ראה את החתונה הראשונה כיצד נאספו כולם, בחתונה השניה רצה חתונה צנועה יותר, ומשום כך לא עשה משתה.

עוד יש לומר שלבן אמר ליעקב הואיל וכוונת במחשבתך לקדש את רחל, אע"פ שקדשת את לאה הסעודה עלתה לשתייהן.

ועוד יש להוסיף על תירוץ זה, שייתכן ובחתונה הראשונה היתה שם הוללות ושכרות, דבר שלא היה לרוחו של יעקב אבינו, [וכפי שהבאנו לעיל בשם בעלי התוס', שזו היתה כל מטרת המשתה], ומשום כך בקש יעקב אבינו שלא לעשות משתה בנשואי רחל.

ויהי ויתקבלו תירוצים אילו לרצון, ויערב נא שיחי לפניך.

והנני מברכו ברכת הדיוט קלה, מעומקא דליבא עולה, שחפץ ה' בידו יצלח, להגדיל תורה ולהאדירה ברבות הטובה וברכה, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ס"ה

למה הוצרך יעקב לחזור על דברי לבן במה שאמר "ויברך ה' אותי לרגלי"

בעזה"י כסלו התשס"ט

כבוד מעלת ידידי היקר,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י בת"ר מדוע בפרשת ויצא (פרק ל' פסוקים כ"ז - ל') לבן אומר ליעקב "נחשתי ויברכני ה' בגללך" ויעקב חוזר ואומר "ויברך ה' אותך לרגלי", ולמה הוצרך לחזור על דברי לבן אחר שהודה בפה מלא "ויברכני ה' בגללך".

לך כלום ומיום שבאתי אליך התברכת, וכל זה עשה כדי לחזק את דברי לבן שיבין שהברכה הגיעה בזכותו.

והרה"ג רבי אביגדור נבנצל שליט"א ביאר בשיחותיו ע"פ רבינו יונה בפירושו למשלי (כ"א, י"ב) שאצל רשע יש לחפש תמיד כוונות רעות, וא"כ חזקה על לבן שהיתה איזו כוונה רעה בדבריו, שלבן אמר "נחשתי ויברכני ה' בגללך", ראיתי בנחשים ובכשפים שלי, ולכן סבר שיעקב מסתמא לא ירצה להנות מעבודה זרה, ולא יבקש משכורת גדולה ממה שבא כתוצאה מניחוש בכשפים, אך יעקב

הנה על קושיא זו כבר עמד הרמב"ן (שם פסוק כ"ז) וכתב שלא רצה לומר בגללי דרך ענוה, ואמר לרגלי, כי מעת שבא רגלי בבית היית מתברך. וביארו דבריו בשם הרב אבוהב שבגללך היא סיבה קרובה, ודברי יעקב הם על סיבה רחוקה, דרך מוסר וענוה.

והרה"ג רבי אברהם חפוטא שליט"א, ביאר בשיחותיו שיעקב אבינו ידע שלבן רמאי, ואם היה אומר לו שאינו ראוי לשבחים הללו, יאמר לו לבן אני רציתי לכבדך אך אתה בעצמך אמרת שאינך ראוי, ולכן יעקב אבינו ניצל את ההזדמנות ואמר ללבן לא היה

חכם וענה "ויברך ה' אותך לרגלי" אינני זקוק לנחשיך ואני יודע בעצמי שה' ברך אותך לרגלי.

מאמין בשיתוף של ע"ז עם הקב"ה אלא ונלענ"ד לבאר שהואיל ולבן סיפר בה' יתברך בלבד.

בברכה רבה,

כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת וישלח

סימן ס"ו

ביאור בענין הכאת המלאכים לעשיו עד שאמר שהוא אחיו של יעקב

בעזה"י כסלו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המפואר, ישראל אשר בך אתפאר.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

"ויאמר מי לך כל המחנה הזה אשר פגשתי ויאמר למצא חן
בעיני אדני" (פרק ל"ג פסוק ח'), רש"י הביא בשם המדרש, היו
המלאכים מכים אותו, ואף שאמר שהוא בנו של יצחק,

המשיכו להכות בו, ואמר שהוא נכדו של אברהם, והמשיכו להכות, ורק כשאמר שהוא אחיו של יעקב עזבוהו. ע"ש. ולפי זה מה ימצא חן במכות.

עבר שם באותו עסק, ואותו בן משפחה טרמפיסט, היה גבוה וחסון ובעל בשר, וכשראהו בעל העסק, מיד אמר: "כן, אל דאגה, תחזור עוד שעה ומיד אשלם כל שכרך". ואחר שלקח את הטרמפיסט למקומו, הלך שוב לעסק לקבל שכרו, ובא אליו בעל העסק ואמר לו, "קח את כספך, ואל תשוב, ככה אתה מבין, בעסק של עולם תחתון?" ואותו בן משפחה לא הבין על מה מדבר מעסיקו. והמשיך בעל העסק לצעוק: "למה אתה מביא לי בריונים, שיכו אותי, בשביל הכסף שלך? קח ולך!". ובן משפחתי צחק לצעקותיו, כי אותו טרמפיסט היה נדמה לו כבריון, אך בזכות הטרמפ קיבל את שכרו...

וע"פ מעשה זה יובנו דברי רבים מהמפרשים שכתבו לבאר את הפסוק "למצא חן בעיני אדוני", בדרך מליצה, כי עשיו הבין רק בשפת מכות ואלימות, והמלאכים באו ודברו בשפתו, היא שפת המכות, ובוה מצא חן בעיניו. כי רק בזה הבין. ודפח"ח.

הנה עמד על שאלה זו, האלשיך הקדוש (שם), וכתב, לא היתה עיקר כוונתם להכותך, רק למען אמצא חן במה שיניחוך באמרך כי אחי אתה. יעו"ש. והיינו שישמע שאחיו יעקב חשוב הוא בעיניהם ויניחוהו, בזה ימצא חן בעיניו, שבזכותו הניחוהו.

והיפה תואר ומהרז"ו במדרש הנזכר (מדרש רבה פרשה ע"ח סימן י"א), כתבו, שיעקב לא ידע שהרביצו לו המלאכים, ולפ"ז ליכא קושיא כלל.

ובספר אוצרות דוד פנטו (וישלח) ביאר, שימצא חן במה שיעקב אבינו שולט על מלאכים, והם נכנעים לו. יעו"ש.

והנלענ"ד לתרץ, ע"פ מעשה אשר אירע באחד מבני משפחתי, שעבד לפרנסתו אצל בעל עסק אחד, והיה המעסיק מלין שכרו, ואומר לו לך ושוב ומחר אתן, וכך אירע זה זמן רב, ופעם אחת, לקח עמו ברכב, מישוהו נוסף מבני משפחתינו, ועל הדרך

ויהי רצון ויתקיים כך ברכת המלאך ליעקב אבינו "ויברך אותו שם", מה בירכו, בירכו שיזכו בניו לעבוד בירושלים (לקח טוב). ואתה שלום, וביתך שלום, וכל אשר לך שלום. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ס"ז

איך יתכן שהמלאך הנלחם עם יעקב ממחר
כדי לומר שירה, ואח"כ יש לו פנאי לברכו
ולשאול את שמו

בעזה"י כסלו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המפואר, ישראל אשר בך אתפאר.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

המלאך הנלחם עם יעקב אבינו ממחר כדי לומר שירה (רש"י),
אך לאחר מכן יש לו פנאי לברכו, ושואלו לשמו, כיצד
מסתדרים הדברים.

ע"ב, כתב, שיעקב אבינו אמר למלאך,
שהשמש זרחה שלא בעונתה בשבילו,
ועדיין לא הגיע זמן השירה, והמלאך
לא ידע זאת, וזהו שאמר לו "לא
אשלחך כי אם ברכתני". יעו"ש. ולפ"ז,
היה למלאך עוד פנאי לשאול לשמו
ולברכו.

ובספר דביר המוצנע (וישלה) הביא
שהמלאך אינו אומר שירה עד
אחר שעושה שליחותו, וכאן לא סיים
שליחותו. יעו"ש, ולפי ביאורו, מפני כך
התעכב המלאך, כדי לסיים השליחות
ולומר שירה.

כבר כתבו הפרשנים שהמלאך היה
חייב לבקש רשות מיעקב
שישלחו, ולפי רבינו בחיי, המלאך
חשש מפולסא דנורא. וכתב רבינו חיים
בן עטר בפירושו האור החיים הקדוש,
שאחר שנצחו מימלא היה מושל עליו,
ולא היה יכול ללכת בלי רשותו.
והוסיף בעל הרוקח, שאף השביעו שלא
יזוז ממקומו.

ולפי הפרשנים הנזכרים, לא היתה
למלאך אפשרות אחרת, אלא
להיות ממושמע ליעקב אבינו.

ובספר ימין יוסף שמענוביץ (וישלה עמי

לועז (וישלח שם) שלאחר המאבק עם המלאך, וברכתו ליעקב אבינו, נהפך מלאך זה להיות מיכאל שר ישראל, וללמד זכות על עם ישראל. (וראה עוד בזה במדרש תנחומא הקדום וישלח" סימן ו', ובמדרש שוחר טוב סימן כ' אות ג'). ולפי זה, העדיף המלאך להמתין, כדי לומר שירה בתור המלאך מיכאל, ולא בתור שרו של עשיו.

ובספר תוספות השלם (וישלח), הובא בשם בעלי התוספות, "לא אשלחך כי אם ברכתני", ברכתני, מלשון ברך, והיינו שיעקב אבינו בקש שיחזיר את הברך שלו למקומו, יעו"ש. ומפני כך עכבו כדי שיטפל בברך שלו, והואיל והדבר תלוי ברפואה, משום כך התעכב המלאך.

והנלענ"ד לבאר ע"פ דברי המעם

ויהי רצון ויתקיים בך ברכת המלאך ליעקב אבינו "ויברך אותו שם", מה בירכו, בירכו שיזכו בניו לעבוד בירושלים (לקח טוב). ואתה שלום, וביתך שלום, וכל אשר לך שלום. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ס"ח

מדוע הקדים "שלם בגופו" ו"שלם בממונו" לפני "שלם בתורתו"

בעזה"י שלהי כסילו התשע"ה

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

בגמרא בשבת (לג:), דרשו את הפסוק "ויבא יעקב שלם" (בראשית

פרק ל"ג פסוק י"ח), שלם בגופו, שלם בממונו שלם בתורתו, והקשה כת"ר, מדוע הקדימה התורה גופו וממונו לתורתו.

הנה עמד בזה כבר הגאון רבינו יוסף חיים זצ"ל, בספרו בן יהוידע (שם), וכתב שמי שיש לו מיחוסים ומכאובים בגופו, אינו יכול להיות שלם בתורתו, כי יסורי גופו יעשו לו ביטול תורה, וכן מי שאינו עשיר, או עשיר ומפסיד מכך, אין לו דיעה צלולה, ולכן הקדים גופו וממונו, להורות שאין לו שום מיחוש ומכאוב, וגם היה עשיר, ולא היה לו הפסד בממונו, ועוד ביאר שהיה שלם בגופו ובריא, ולא מחמת שפיזר הרבה ממון על עצמו באכילה ושתייה חשובה ומלבושים, ולכן אמר שלם בממונו שלא פיזר ממון. עכ"ד.

והנלעני"ד לבאר, כי רבותינו דיברו לפי סדר הדברים, כי כשבא אליפז בשליחות אביו עשיו, ביקש להורגו ולאבד גופו וניצל, אך איבד ממונו שלקח ממנו, אך מ"מ נשאר שלם בגופו, ואח"כ בא לו עושר ע"י עבודתו אצל לבן, ואף שרימהו מ"מ נשאר שלם בממונו, ואח"כ בא מלאכו של עשיו, ופגע בכף ירכו, וכוונתו התה לפגוע בתומכ התורה, כמובא בזוהר (וישלח דף קעא.). ואעפ"כ נמצא יעקב שלם בתורתו, ולא נפגע מכך, וכל הצרות הללו, לא גרמו לו להפסיד מתורתו, ונשאר שלם בתורתו. והאל אשר אין בלתו, יגאל עמו וצאן מרעיתו. אכ"ר.

ובספר כוכב מיעקב (עמי קס"ב) ביאר דאחרון אחרון חביב, ולכן דרשו חז"ל גופו בתחילה ואח"כ ממונו ולבסוף תורתו. ע"כ.

ובספר מבית עבדים (עמי שע"ח) כתב דהסדר לפי שיעור הנס, מן הקטן עד הגדול, והביא ממדרש הגדול

עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ס"ט

מדוע נאמר "עיר שכם אשר בארץ כנען", והרי ידוע ששכם נמצא בכנען

בעזה"י טבת התשע"ב

כבוד החכם המופלא, וכבוד ה' מלא, הרב הכולל, בישראל להלל,
הרב גמליאל, הכהן רבינוביץ, מעיה"ת בני ברק.
רוב שלום טובה וברכה.

בפרשת וישלח (פרק ל"ג פסוק י"ח) נאמר "ויבא יעקב שלם
עיר שכם אשר בארץ כנען". והקשה כת"ר מדוע כתבה
התורה "אשר בארץ כנען", הלא הדבר ידוע ששכם נמצאת
בארץ כנען.

עיר שכם כדי שלא נחשוב שהכונה
לירושלים הנקראת בשם שלם, אלא
לשלם אחרת, ונתן דוגמאות רבות לדבר,
יעו"ש. וכך כתב גם בדעת מקרא
(בראשית פרק י"ד, ובפרק ל"ג) שהיו שתי
ערים בשם שלם, אחת ממנה בא מלכי
צדק מלך שלם, והשניה שלם עיר שכם.
ע"ש. ולפ"ז מבואר מדוע כתבה התורה
"בארץ כנען" להבדיל מעיר שלם
הנמצאת שלא במחוז יושבי כנען, אלא
במחוז יושבי היבוס.

ויש עוד לאל מילין, כי אנכי הדל,
התגוררתי וגדלתי בילדותי
ובחרותי בעיר התורה קרית גת ת"ו,

ומצאתי בחפשי'ה בספר תורה שלימה
ח"ב (עמי תתקצ"ד) שהביא
בשם מדרש לקח טוב, אשר בארץ כנען,
כנענים שטופי זימה היו. ע"כ. ולפי זה
התורה באה לרמז שאותם תושבי
המקום הכנענים שטופי הזימה, הם
הרקע והגורם למעשה דינה המובא
בהמשך, ומשום כך כתבה התורה "אשר
בארץ כנען".

וחמותי ראיתי לרשב"ם שם שמבאר
ששם העיר היה שלם, ושכם
היה שם האיש. ועל פי זה כתב הרב
יוסף שווארץ זצ"ל בספרו דברי יוסף (פרי
תבואה ערך שלם), שהתורה פרטה שלם

הנמצאת בארץ כנען, ויש שכמ
הנמצאת באיטליה...

עוד יש לתרץ בס"ד ע"פ מש"כ הגאון
רבי יוסף משאש זצ"ל בספרו
אוצר המכתבים (סימן צ"ו) על הפסוק
"וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ
כנען", למה הוצרך להודיענו בארץ
כנען, אלא שבחר יעקב אבינו לישב
בארץ מגורי אביו, מפני שהיא בארץ
כנען, אך אם היה אביו דר בארץ אחרת,
לא היה דר עמו, אלא הולך רק לארץ
כנען בה בחר ה', ועתה בצדקתו זכה
גם לכיבוד אב ואם ומצות ארץ כנען.
ע"ש. וע"פ דבריו ניתן לבאר גם כאן
שפרסם הכתוב מצות ישיבת ארץ
ישראל בה היה דבק יעקב אבינו, שעל
אף שהיה קשה לישב במקום שאנשיו
שטופים בזימה, לכבודה של ארץ
ישראל התיישב שם. וכיו"ב כתב
הראב"ע שם לבאר אריכות התורה
בסיפור קניית חלקת השדה ממי קנאו
וכמה שלם, להודיע כי מעלה גדולה יש
לארץ ישראל, ומי שיש לו בה חלק,
חשוב הוא כעולם הבא. יעו"ש.

וידוע שסמוך לעיר קרית גת לפני
מלחמת העצמאות היה שם כפר ערבי,
בשם עיראק אלמנשיא, שם שכנו
ערביים יושבי המדברות פולשים פורעים
וצמאי דם, ותהילות לאל כאשר יד ה'
גברה עלינו, וגבר ישראל, גרשום
למצרים, ויתקעום ימה סוף, והוקמה שם
העיר קרית גת ת"ו, ואם כן מצאנו בשם
הכפר הזה "עיראק אל מנשיה" שנקרא
בשם עיראק, על אף שיש כבר מדינה
בשם עיראק. ויש לומר שיתכן והיתה
עיר בחוץ לארץ באותם ימים בשם שכמ
או בשם שלם. ולאפוקי משם אותה
העיר הנמצאת בחוץ לארץ, על כן
כתבה התורה "אשר בארץ כנען".

וגם בימינו אנו, ידוע שהעיר שכמ
נקראת בלשון הערבים "נאבלוס",
ושמה נגזר מהשם היווני "ניאפוליס",
שפירושו "עיר חדשה", וגם באיטליה
יש עיר בשם "נאפולי", ושמה גם הוא
ניתן לה ע"י היוונים באותה משמעות
שם "עיר חדשה", ולפי זה יש לבאר
הפסוק שמשום כך הדגישה התורה
"בארץ כנען", משום שיש שכמ

וצור ישראל וגואלו, ברעש ישמע קולו, ויגאל עמו בחילו,
ויראנו בבנין היכלו, והמלוכה היתה לו,
וישכון לבטח ישראל אשר לו. עבד לאל אדון.
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ע'

מדוע חזר וכפל בתיבות "כל יוצאי שער עירו", בפסוק "וישמעו אל חמור וגו'"

בעזה"י כסליו התשע"ה

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

בפרשת וישלח נאמר "וישמעו אל חמור ואל שכם בנו כל יוצאי שער עירו, וימולו כל זכר כל יוצאי שער עירו" (בראשית פרק ל"ד פסוק ט"ו), ונשאל נשאלתי ע"י בת"ר, מדוע חזרה התורה וכפלה "כל יוצאי שער עירו", פעמיים.

היוצאים למלחמה היושבים ראשונה בשער, כי הם לוקחים ראשונה מן השלל, והם הסכימו ומלו ראשונה, ומלו בכח את כל זכר אשר בעיר, "וימולו כל זכר", ומי המוהלים, "כל יוצאי שער עירו", הם עצמם או ע"י עושי דברם, וכמובא במדרש שכל מי שבא לעיר היו אומרים לו בא ונמול אותך. ועליהם שוב חזר ואמר "כל יוצאי שער עירו". יעו"ש.

ובספר דברי מהרי"א (עמי ס"ג) לרבי יהודה אסאד זצ"ל, ביאר הכפילות, כי בסיפא מפרש מי היו

הנה בפירוש עץ יוסף על מדרש רבה (פרשה ל"ד) ביאר את דברי המדרש וכתב לבאר הכפילות, בראשונה נזכרו היושבים בעיר שנמצאו בעיצה, ואח"כ דיבר על הבאים לעיר הטעונים משא לפי תומם, שלא ידעו בהסכמה על המילה, והיו מסבירים להם טעם המילה. יעו"ש.

ובספר אוזנים לתורה (שם), הוסיף לבאר דברי המדרש, שהיושבים בשער העיר היו הלוחמים ויוצאי צבא, ומפני שהיה הדבר גם ענין צבאי, שהרי בני יעקב היו גיבורים, לכן התייעצו חמור ושכם עם אנשי החיל

המילה לבני יעקב, ולשאלם אם מלו
כהוגן וכשורה.

ויהי רצון ויתקיים בנו כפי שנאמר
בפרשה לאחר מעשה שמעון ולוי
"ויהי חיתת אלוהים על הערים אשר
סביבותיהם ולא רדפו אחרי בני יעקב"
(פרק ל"ה פסוק ה'). תיפול עליהם אימתה
ופחד. ומחילינו לא נעדר עד אחד.
ושבטי ישראל יטו שכם כאחד. לעבוד
ה' אל יחיד ומיוחד. אכ"ר.

המוהלים, לבל נחשוב שמלו בני יעקב,
אלא "כל יוצאי שער עירו", דהיינו הם
עצמם. יעו"ש.

והנלענ"ד בס"ד לבאר "וישמעו אל
חמור ואל שכם בנו כל
יוצאי שער עירו", היינו ששמעו
מחמור ושכם איך וכיצד מלים, והיו
יוצאים מן העיר לשאול גם את בני
יעקב כיצד סדר המילה. וגם אחרי
שמלו, שוב יצאו מן העיר להראות

עבד לאל אדון
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ע"א

מדוע הדגישה התורה "מבית שכם", בפסוק "ויקחו את דינה מבית שכם ויצאו"

בעזה"י כסליו התשע"ה

כבוד מעלת החכם המפואר בכתרי כהונה ותורה, ושם טוב לתהילה ותפארה.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"ויקחו את דינה מבית שכם ויצאו" (פרק ל"ד פסוק כ"ו), והקשה
כת"ר, מדוע הדגישה התורה "מבית שכם".

בילקונו שמעוני (שם) כתוב שלא רצתה לצאת מביתו, כי איך תשא את חרפתה, עד ששמעון הבטיח שישאנה. יעו"ש. ובמדרש בראשית רבה (פרשה פי אות י"א), הובא שהיו צריכם לגררה מבית שכם, כי הנבעלת לערל, קשה לפרוש. יעו"ש.

והנראה לעניות דעתי, לבאר בס"ד, שכם.

וה' ישמור צאתנו ובואינו, להדרך ולחנך בנינו ובנותינו, בדרך התורה היא דרך רבותינו, ויבנה לנו מהרה בית מקדשינו ותפארתנו. אכ"ר. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ע"ב

איך אמר יעקב "ונשמדתי אני וביתי" והרי אמירה כזו היא פתיחת פה לשמן

בעזה"י כסליו התשע"ה

כבוד מעלת החכם המפואר בכתרי כהונה ותורה, ושם טוב לתהילה ותפארה. הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

כאשר חזרו שמעון ולוי מהריגת העיר שכם, אומר להם יעקב

אבינו "ונשמדתי אני וביתי" (פרק ל"ד פסוק ל'), והקשה כת"ר,
והלא אמירה כזו היא פתיחת פה לשמן.

עול תורה ועזב את הדת, וכמו שאמרו רבותינו: המומר נקרא משומד, משום שהשמיד ועזב את אמונתו (ירושלמי סוכה פ"ה, תו"כ ויקרא ב'). וכך אמר להם יעקב אבינו, מה שרציתם לצרף את אנשי שכם אלינו, לא טוב עשיתם, כי אם היו באים כל אותם גרים, היו מבאישים את דרכנו, דרך התורה, והיו מביאים את כל העבודה זרה שלהם אלינו, כי גרים קשים כספחת וחס ושלום, "ונשמדתי אני וביתי", כי כולנו היו מתקלקלים בדרכם הנלוזה. ובנוסף לכל זה גם הרגתם אותם, ויכלתם לגרום למלחמה עם יושבי הארץ.

והן אמת שבספר ואתה תחזה אלבום (עמי פ"ב) כתב, "ונשמדתי אני וביתי", היה כעין פתיחת פה, וכשגגה שיצאה מפי השליט, וגרם הדבר, ומלוי נפלו במדבר בעדת קרח, ומשמעון נפלו במדבר בחטא בעל פעור, וגם ביעקב נתקיים הלשון "ונשמדתי אני" - בזה שנשמד שמו מעל שמעון ולוי באותם פרשיות, שלא הוזכר שמו של יעקב אבינו. יעו"ש.

והנלענ"ד בס"ד, שכוונת יעקב אבינו היתה על שמד רוחני, שכן הדרך לומר "משומד", על אדם שפרק

וה' ישמור צאתנו ובואינו, להדרך ולחנך בנינו ובנותינו, בדרך התורה היא דרך רבותינו, ויבנה לנו מהרה בית מקדשינו ותפארתנו. אכ"ר. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ע"ג

מדוע נכתב "קרית הארבע" בה"א הידיעה

בעזה"י שלהי ניסן התשע"ב

כבוד ידיד וחביבי, ליש ולביא, חכם עדיף מנביא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מעיה"ת בני- ברק ת"ו
שלום שלום בכפלים, ורוב ברכות שמים.

נשאל נשאלתי מעם כת"ר על הפסוק בפרשת וישלח (פרק ל"ה פסוק כ"ז) "ויבא יעקב אל יצחק אביו ממרא קרית הארבע", מדוע נכתב "קרית הארבע", בה"א הידיעה. וזה החלי, בעזר צור גואלי.

אברהם ענר אשכול וממרא, ומאברהם עד יעקב נתפרסמה חברתם של אלו יותר עד שנעשתה העיר לקרית הארבע, ואף לאחר פטירת אברהם נמשכה החברות עם יצחק ונשאר שמה קרית הארבע. ע"ש.

והנלעני"ד לבאר בס"ד, ע"פ מה שכתב רש"י בתחילת

פרשת חיי שרה, "קרית ארבע", על שם ארבעת הענקים שגרו שם אחימן ששי ותלמי ואביהם הענק, ע"ש. והוסיף כאן ה"א, להורות שאע"פ וגרו שם אותם הענקים, לא הזיקו ליצחק שהתגורר שם, ואף עתה כשבא יעקב להתגורר שם לא הפריעו לו. ולכך הוסיף ה"א לאותם ארבעה, לומר שעל אף היותם ענקים וגיבורים, לא הזיקום בבאם לגור לידם. וי"ל שלכך בתרגום א"י מתורגם כאן קרתהון דגבריא, ובמקומות אחרים פירש על דרך המדרש בקרתהון דארבעתי אבהתא. והובא בדעת מקרא (שם), שכאן רימז על אותם הארבעת ענקים גיבורים.

עוד נלענ"ד להוסיף ולבאר "קרית הארבע", הואיל וכעת יעקב בא

אל יצחק אביו לגור לידו ולכבדו, ורימז "הארבע" כנגד מה שאמרו במדרש אגדה (הובא בתורה שלימה יתרו עמי צ"ד),

הנה כבר רש"י שם עמד בזה וכתב, שכן דרך המקרא בכל דבר ששמו כפול, וכגון: בית לחם, אבי עזר, בית אל, אם הוצרך להטיל בו ה"א נותנה בראש התיבה השניה, בית הלחמי (שמואל א' פרק ט"ז פסוק א'), בעפרת אבי העזרי (שופטים פרק ו' פסוק כ"ד), בנה חיאל בית האלי (מלכים א' פרק ט"ז פסוק ל"ד). עכ"ד.

ובספר תורה שלימה (שם הערה ק"ד) הביא בשם רמז ר"י, ממרא קרית הארבע, למה הוסיף ה"א של הארבע, רמז כי ד' נשים נקברו שם שסוף שמותיהן ה"א, חוה, שרה, רבקה ולאה. עכ"ל.

ובספר צרור המור לרבי אברהם סבאע (פרשת וישלח) כתב וז"ל, נקראת קרית הארבע כי עתיד דוד המלך להתחבר עם האבות להיות רגל רביעית מהמרכבה, ולפיכך מלך דוד המלך בחברון ז' שנים לפי שנתחבר עם האבות, קרית ארבע היא חברון אשר גר שם אברהם ויצחק ועכשיו בא יעקב להתחבר עמהם. עכ"ד.

וראה עוד במהרש"א (עירובין נג.) שחברון נקראת על שם שחברו בה ארבעה אנשים מפורסמים,

ארבעה דברים נאמרו בכיבוד אב ואם, לו שכר לא בעולם הזה ולא לעולם צדיק בן צדיק מאריכין לו ימיו ושנותיו, הבא. ע"כ. והואיל ובא לכבודו והוא בין בעולם הזה בין בעולם הבא, צדיק בן צדיק זכה לאריכות ימים בן רשע אינו מקבל עליו שכר בעולם הזה. רשע בן צדיק נותנים לו בעולם הזה ולא לעולם הבא. רשע בן רשע אין ארבעה סוגי בני אדם.

והאל רוכב ערבות, בזכות ארבעה אבות, ירחיקנו מחטאים וחובות, וישמח נפשות עצובות, ויקבץ נדחות עזובות, נדכאות ועלובות, אל ערים חלב ודבש זבות, וישלח משיחו אהוב כבבות, ויבנה מקדש חמדת לבבות, מתוך אש להבות, ויזכנו לרוב טובות. אכ"ר. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת וישב

סימן ע"ד

מדוע דוקא במכירת יוסף קרא ל"צרה" "רוגז"

בעזה"י כסליו התשע"ו

כבוד מעלת הרב הגדול, מעוז ומיגדול.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת רחובות ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

רש"י בריש הפרשה כותב בשם המדרש "קפץ עליו רוגזו של

יוסף", ולכאורה כל הצרות הם רוגז, ומדוע דווקא כאן קרא צרה זו בשם רוגז.

בספר באר יוסף סלנט ח"א (עמי קכ"ו) כעס ושנאה גלויים, כי בצרתו עם עשיו, ביאר, רוגז מלשון פחד ורעדה, כי יעקב אבינו פחד מגהינם, שהיה מובטח לו שאם לא ימות אחד מבניו בחייו, מובטח שאינו רואה פני גהינם. עכ"ד.

והנלענ"ד לבאר בס"ד, שרוגז פירושו הקפדה וכעס גלויים, ובכל צרותיו של יעקב, לא מצאנו הקפדה

כעס ושנאה גלויים, כי בצרתו עם עשיו, היה עשיו שונאו בליבו ולא בגלוי, וכמבואר להדיא בסוף פרשת תולדות "וישטום עשיו את יעקב וכו', ויאמר עשיו בלבו" (פרק כ"ז פסוק מ"א), וכן בצרת לבן, הכל נעשה מנטירת השנאה בלב, ופניו לא היו כתמול שלשום, אך לא בגלוי, אך בצרה זו של יוסף, היו האחים כועסים ושונאים אותו בגלוי, ולכן אמר לשון "רוגזו של יוסף"

וה' יגאל עמו כצאן יוסף, וכן ירבה ויוסף, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ע"ה

מדוע נאמר "נשי אביו", בפסוק "והוא נער וגו' בני זלפה נשי אביו"

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא. הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני-ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

והוא נער את בני בלחה ואת בני זלפה נשי אביו (פרק ל"ז פסוק ב'), **מדוע אמרה התורה "נשי אביו".**

שאינן כן שאר האחים שהיו קוראים להם בני השפחות.

והנלעניד בס"ד לבאר, ע"פ מש"כ בספר דעת מקרא (פרק כ"ט פסוק כ"ד ופסוק כ"ט) שבלהה וזלפה נקראו על שם העיר בה נולדו בסביבות חרן. יעו"ש, ולפ"ז י"ל שנשים רבות נקראו בשמות אלו, הואיל ונולדו בערים הנזכרות. [וכפי שיש בדורינו בנות הנקראות בשמות ערים וישובים, כגון אפרת, ירדן, ועוד] ועל כן הואיל ושם זה היה מצוי באותו הזמן, בין הנשים, על כן הדגישה התורה בני בלהה ובני זלפה נשי יעקב, לאפוקי מבלהה וזלפה דעלמא.

ומה עוד שלאחר פטירת אמו, היו בלהה וזלפה מגדלות אותו ואת אחיו בנימין, ועל כן החשיבם לנשי אביו.

הרמב"ן (שם) עמד בזה וכתב, כשהזכירן יחד עם רחל ולאחריה קראן שפחות, ואילו כשמזכירן בפני עצמן קוראן נשים. ויתכן כי בחיי רחל ולאחריה יקרא אותם שפחות ופלגשים, ועתה מתו ולקחם לנשים.

ובאור החיים הקדוש כתב, שיוסף החשיבם כנשי אביו ללא הפרש ממנו.

ומרן החיד"א בספרו נחל קדומים (וישב), כתב בשם ספר פענח רזא, עד עכשיו קרא אותן שפחות, ועתה נשי אביו, אלא בעוד שהיתה רחל קיימת, לא היה מחשיבן מאהבת רחל, כיון שנפטרה רחל, היה מחבבן וקורא להם נשים.

ובספר אוזנים לתורה (שם) כתב, היה יוסף אומר להם נשי אביו, מה

ורועה כצאן יוסף, יגאל עמו הכוסף, ולעיר ציון אסוף יאסף. אכ"ר. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ע"ו

**מדוע אמר "אל אביהם" ולא "אל אביו",
בפסוק "ויבא יוסף וגו'"/>**

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני-ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם" (פרק ל"ז פסוק ב'),
מדוע אמר "אל אביהם", ולא "אל אביו".

הנלענ"ד שבא לדייק ולומר, "אל היה שווה בשווה. ולכל בניו דאג אביהם" ולא "אל אביו", שימשיכו בדרך האבות ולאו דווקא כי החינוך שהיה יעקב אבינו מחנכם, ליוסף.

ורועה כצאן יוסף, יגאל עמו הכוסף,
ולעיר ציון אסוף יאסף. אכ"ר. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ע"ז

מה בא לרבות בתיבת "את", בפסוק "את דיבתם"

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"את דבתם" (פרק ל"ז פסוק ב'), תיבת "את" מה באה לרבות.

הנלענ"ד לרבות שלא דנם לכף זכות, הירש בפירושו לתורה (שם), ויבא יוסף,
ואח"כ ראיתי שכ"כ הרש"ר שהביא אל אביהם מה ששמע שמספרים

עליהם בחוץ, וחטאו היה שלא דנם לכף גם עבר על "בצדק תשפוט עמיתך", זכות, יעו"ש. ולפ"ז נוסף להוצאת דיבה, לדון לכף זכות.

ורועה כצאן יוסף, יגאל עמו הכוסף,
ולעיר ציון אסוף יאסף. אכ"ר. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ע"ח

מה בא לרבות בתיבת "את", בפסוק "וישראל אהב את יוסף"

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני-ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"וישראל אהב את יוסף" (פרק ל"ז פסוק ג'), תיבת "את" מה באה לרבות.

בספר חידושי תורה מהר"א טב (עמ' ס"ב) כתב, לרבות שהיה ת"ח, **והנלענ"ד** לרבות אהבתו לרחל, אהב גם את יוסף שהיה בנה. או וכן"ש התרגום, ארי בר חכים, אפשר "את" לרבות אהבת יעקב לשאר ולרבות כבוד שנהג בו על תורתו. האחים, אלא שאת יוסף אהב יותר "כי ע"כ. בן זקונים הוא לו".

ורועה כצאן יוסף, יגאל עמו הכוסף,
ולעיר ציון אסוף יאסף. אכ"ר. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ע"ט

למה הוסיף יוסף לספר החלום השני לאחיו, אחר שראה בחלום הראשון ששונאים אותו

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

למה יוסף מוסיף לספר עוד על חלומותיו לאחים, לאחר
שראה כבר בחלום הראשון ששונאים אותו.

שחלם על אביו שמשתחוה לו, הבינו
שאינן כוונתו להשתרר על אביו, ואם כן
ודאי מן השמים עתיד למלוך, ולכן קנאו
בו. ע"כ. ולפ"ז מובן מדוע סיפר בפעם
השניה, כי רצה להוציא מלבותיהם
כאילו מתכוון להשתרר עליהם.

ועוד הלענ"ד לבאר ע"פ שינויי הלשון,
שבחלום הראשון כתוב "ויגד
לאחיו", ואילו בחלום השני כתוב
"ויספר אתו לאחיו". שבחלום הראשון,
היו כל דבריו קשים כגידים, ומפני כך
נכתב "ויגד", וכך הביא במדרש לקח
טוב על הפסוק "שמעו נא", שהיה
מספר להם ולא היו מקשיבים. ולכן

הנה כבר עמד בזה בפירוש מושב
זקנים וכתב, מכון שהיה רואה
ברוח הקודש, ידע שחלומו כנבואה,
ואסור לנביא לכבוש נבואתו שקבל
מן השמים.

וכ"כ גם האוה"ח הקדוש, שרצה
להודיעם שגדולתו נגזרה מן
השמים, ויחדלו מלשנאו, מכיון
שגזירה היא.

והנלענ"ד לבאר ע"פ דברי האוה"ח
הקדוש, שבפעם הראשונה
שנאוהו ובפעם השניה קנאו בו, מפני
שבפעם הראשונה עדיין היה ספק בלבם,
שמהרהורי לבו חלם, ובפעם השניה

בחלום הראשון דבר איתם קשות. כך בחר לספר להם שוב, כי שלא ולאחר מכן כבר נתרככו, וכאן כבר כבפעם הראשונה, הפעם השניה שכבר סיפר להם, בצורה עדינה יותר. ומפני נתרכך לבם לשמוע.

ורועה כצאן יוסף, יגאל עמו הכוסף,
ולעיר ציון אסוף יאסף. אכ"ר. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן פ'

מדוע כתוב "לכו ונמכרנו לישמעאלים וידנו
אל תהי בו", והרי אם ימכרו אותו ממילא
ידיהם לא תהי בו

בעזה"י כסליו התשע"ו

כבוד מעלת הרב הגדול, מעוז ומיגדול.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת רחובות ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"לכו ונמכרנו לישמעאלים וידנו אל תהי בו" (פרק ל"ז)
פסוק כ"ז), אם מוכרים אותו לישמעאלים ממילא ידיהם
לא תהי בו.

הנלענ"ד דעד אותו רגע נגעו בו כאשר הפשיטו את כותנתו, ולקחוהו
האחים ביוסף בידיהם בחוזקה והשליכוהו לבור, והמדרש

מספר, כיון שנתנוהו בתוך הבור, היה כן עתה החליטו שדי להם מלהרים שמעון מצוה והיו משליכים אבנים כדי ידיים עליו, והישמעאלים הם אלו להורגו (ילקוט שמעוני וישב סימן קמ"ב). ועל שיטפלו בו.

וה' יגאל עמו כצאן יוסף, וכן ירבה ויוסף, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן פ"א

מדוע חזר וכפל תיבת "בור", בפסוק "וישב ראובן אל הבור והנה אין יוסף בבור"

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני-ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"וישב ראובן אל הבור והנה אין יוסף בבור" (פרק ל"ז פסוק כ"ט) מדוע חזר פעמיים על תיבת בור.

הנראה לבאר על פי מה שכתב בספר פענח רזא, על דברי ראובן "השליכו אותו אל הבור הזה אשר במדבר", לשם מה הוסיף "אשר במדבר", משום ששני בורות היו לפניו ובאחד היו נחשים ועקרבים, ורצה שישליכו בבור השני, ולכן אמר להם "הבור הזה", כי אמנם אין מזיקים, אבל מכל מקום הוא במדבר, במקום ציה וצמאון וימות. יעו"ש. ולפי דבריו יש לבאר, "וישב ראובן אל הבור", שהלך לבור הראשון, מקום הנחשים והעקרבים,

"והנה אין יוסף בבור", אינו בבור השני בבור הראשון, ולא בבור השני. ומפני הריק מנחשים ועקרבים. ולא מצאו לא כך חזר על תיבת "בור" פעמיים.

ורועה כצאן יוסף, יגאל עמו הכוסף,
ולעיר ציון אסוף יאסף. אכ"ר. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן פ"ב

מה בא לרבות בתיבת "את", בפסוק "ויקרא את בגדיו"

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני-ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"ויקרא את בגדיו" (פרק ל"ז פסוק כ"ט), מה באה לרבות תיבת "את".

בספר ויגד יעקב גרינוולד (שס), כתב שיעקב הצטער גם על עצמו, כי היה סבור ראובן שנדחה מכח אותו מעשה, וע"י חלום יוסף, הבין שנמנה עם אחיו, וסבר שנתקבלה תשובתו, וראה שעתה נדחה, ועל כן קרא בגדיו על ב' העינים. יעו"ש. והנלענ"ד ע"פ המובא במדרשים, שבנוסף למה שקרא בגדיו, גם צעק, ובזה באה תיבת "את" לרבות צעקתו.

ורועה כצאן יוסף, יגאל עמו הכוסף,
ולעיר ציון אסוף יאסף. אכ"ר. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן פ"ג

מדוע חזר וכפל תיבת "אני", בפסוק "ואני
אנה אני בא"

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"ואני אנה אני בא", (פרק ל"ז פסוק ל'), מדוע פעמיים אמר אני.

אברח מצערו של אבא על יוסף, ועל
מעשה בלהה, ועל כן אמר פעמיים אני.

והנלענ"ד לתרץ, ע"פ מה שאמרו
חז"ל "כבד את אביך",
את לרבות אחיך הגדול (כתובות דף ק"ג),
ועל כן אמר ראובן, "ואני", אני חייב
בכבודו של אבא, וגם אחי חייבים
בכבודי, שהרי אני הבכור. ומדוע צערו
את אבא, וגם לי לא הקשיבו, ועל כן
פעמיים אמר תיבת אני, אחד כנגד כבוד
אביו ואחד כנגד כבודו, כי הוא הבכור.

הראב"ע כתב כך דרך הלשון.

ובתוספות השלם על התורה כתבו,
אני בלבלתי מצע אבי,
ונתנה הבכורה ליוסף, ואבי יעקב,
יחשדני שמא אני הרגתי אותו בקנאה.
ועוד אני אנה אני בעולם הזה, ואני אנה
אני לעולם הבא.

ובספרים רבים כתבו לבאר ע"פ
התרגום יונתן, שע"י הצלת
יוסף ממכירתו, חשב לתקן מעשה
בלהה, ואביו ישא לו פנים, וכעת אנה

ורועה כצאן יוסף, יגאל עמו הכוסף,
ולעיר ציון אסוף יאסף. אכ"ר. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן פ"ד

לשם מה הראו האחים ליעקב את הכתונת טבולה בדם

בעזה"י שלהי חסליו התשע"ה

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני - ברק ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י בת"ר, לשם מה הראו האחים ליעקב
אביהם את הכתונת טבולה בדם.

הפסים לשלל. יעו"ש. ולפ"ז מובן מדוע
הביאו את הכתונת כדי שיחשוב שחיה
רעה אכלתהו. וראה עוד בזה באור
החיים הקדוש.

ויש להוסיף עוד ע"פ מה שכתב האור
החיים הקדוש (פרשת וישב),
שהאחים רצו רק להפשיט את יוסף
מכותנת הפסים, שבה קנאו, ומרוב
הכעס והשנאה הסירוה באכזריות עד
שהסירו עמה גם את הכתונת שהיתה
תחת כתונת הפסים. יעו"ש. ולפ"ז יש
לבאר מדוע הביאו ליעקב אבינו גם את
כתונת הפסים, כיוון שקנאו בה ורצו
להראות לאביהם מה גרמה אותה
כתונת פסים לעין רעה, עד כדי כך

הנה עמד בזה בספר ליקוטי שי
בארפאס במדבר (עמי קל"ה) כתב,
שאם לא היו מביאים את הכתונת, היה
יעקב אבינו אומר להם ללכת ולחפש
את יוסף, ואף הוא עצמו היה הולך
ומחפש מעיר לעיר, ואם היה מוצאו
היה נודע הדבר ליעקב אבינו שמכרו
את יוסף, והיה מקפיד על בניו לרעה.
יעו"ש. וכן הביא בספר מתוקים מדבש
אמסלם (עמי ע"ט) שאם לא היו מביאים
את הכתונת היה חוקר את בניו ומגלה
ששיקרו עליו. יעו"ש.

ובספר שערי אהרן (פרשת וישב), הבא
בשם הראשונים, שיעקב אבינו
סבר, שאם היה יוסף נהרג ע"י לסטים
וכדומה, ודאי היו לוקחים את כתונת

שחיה רעה אכלתה את אחיהם. ובזה כתונת פסים, שבה העדיף את יוסף על
גם רצו כבכול להוכיח אביהם על אותה פניהם באהבתו.

ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום.
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן פ"ה

ביצד יתכן שחיה רעה אכלתה את הכתונת ונשארה שלימה

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני-ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

אם חיה רעה אכלתהו, מדוע הכתונת היתה שלימה.

הספורנו מבאר "וישלחו את כתונת הפסים" (פסוק ל"ב), העבירוה בשלח כדי שתהיה נראית קרועה ע"י חיות רעות. ע"כ. וכ"כ בפירוש דעת זקנים. יעו"ש. ולפ"ז הכתונת לא היתה שלימה.

ולפי שאר הפרשנים הסוברים ש"וישלחו", פירושו ששלחו את הכתונת לאביהם, י"ל שיסברו הואיל והיתה קלה מאוד, בדרך בריחתו נשמטה ממנו, ועפה ברוח ונותרה שלימה.

ורועה כצאן יוסף, יגאל עמו הכוסף,
ולעיר ציון אסוף יאסף. אכ"ר. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן פ"ו

מדוע הוסיפו האחים לומר ליעקב "טרוף טרוף יוסף" אחרי שכבר אמרו שחיה רעה אכלה אותו

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

אם חיה רעה אכלתהו, מדוע הוסיפו גם "טרוף טרוף יוסף",
ולמה הוסיפו תיבת "יוסף".

במדרש שכל טוב ביאר שנטרף הכל
ולא נותר דבר לקבורה.
ובאור החיים הקדוש כתב, שטרפתו חיה
והרגתו, וטרפה גופו למעונה.
ובפירוש העמק דבר כתב, שיעקב
היה סבור שליוסף יש כח להנצל אפילו
מבני אדם מבקשי רעתו, וקל וחומר
מבעלי חיים, והנה לא רק שלא נצל,
אלא נטרף ע"י חיה רעה. וע"פ דבריו
מובן מדוע הוסיף תיבת "יוסף",
להתפלא על כוחו של יוסף שלא עמד
לו.

ורועה כצאן יוסף, יגאל עמו הכוסף,
ולעיר ציון אסוף יאסף. אכ"ר.
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן פ"ז

מדוע הזכיר "בנו" ו"בני", בפסוקים "ויתאבל על בנו" "כי ארד אל בני"

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"ויתאבל על בנו ימים רבים" (פרק ל"ז פסוק ל"ד), "כי ארד אל בני אבל שאולה" (שם פסוק ל"ה). למה הוסיף תיבת "בנו" ותיבת "בני".

הנלענ"ד לתרץ ע"פ מה שכתב בפירוש המהרי"ק על התורה (בראשית פרק ל"ה), שלאה מתה באבלו של יוסף, ולפיכך לא נתפרסמה מיתתה כי הוקשה לו ליעקב אבלו של יוסף, מאבלה של לאה. יעו"ש. ולפ"ז מובן מדוע הזכיר בנו, משום שמיתתה של לאה היתה טפילה בעיניו לעומת אבל יוסף.

ורועה כצאן יוסף, יגאל עמו הכוסף,
ולעיר ציון אסוף יאסף. אכ"ר.
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן פ"ח

מדוע חזר וכפל "מאז הפקיד אותו בביתו",
והרי כבר אמר לפני כן "ויפקידהו על
ביתו"

בעזה"י כסליו התשע"ו

כבוד מעלת הרב הגדול, מעוז ומיגדול.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת רחובות ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

מדוע חזר וכפל "מאז הפקיד אותו בביתו" (פרק ל"ט פסוק ה'),
והלא לפני כן כבר אמר "ויפקידהו על ביתו".

והנלענ"ד שבתחילה הפקידו "וכל
יש לו נתן בידו", ואח"כ
כשראה שהוא נאמן "הפקיד אותו
בביתו ועל כל אשר יש לו", והוסיף
תיבת "אשר" לומר שנתן לו אישור
להשתמש בכל מה שחפץ, וכך הוא
אומר לאשת פוטיפר "ולא חשך ממני
מאומה כי אם אותך באשר את
אשתו".

הנה עמד בזה רבי משה כלפון הכהן
זצ"ל, בספרו יד משה (פרשת
וישב), וביאר שבתחילה פוטיפר לא
שעבדו לשום דבר, ורק הניחו לחקרו
ולדרשו ולעמוד על מידותיו, ורק
אח"כ כשראה הצלחתו מנהו על נכסיו
בבית ובשדה, ולכן אמר בתחילה "ויהי
בבית אדוניו המצרי", ואח"כ "וישרת
אותו". יעו"ש.

וה' יגאל עמו כצאן יוסף, וכן ירבה ויוסף,
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן פ"ט

מדוע חזר וכפל "ויהי שם בבית הסוהר", והרי כבר אמר לפני כן "ויתנהו אל בית הסוהר"

בעזה"י כסליו התשע"ו

כבוד מעלת הרב הגדול, מעוז ומיגדול.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת רחובות ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

מדוע חזר וכפל "ויהי שם בבית הסוהר" (פרק ל"ט פסוק כ'),
והלא כבר אמר לפני כן "ויתנהו אל בית הסוהר".

אסירי המלך וגם שם קבלו גינוני כבוד
מפני ששרתו את המלך, אעפ"כ הוא
יוסף היה שם בבית הסוהר, ולא קיבל
שום כבוד או הטבה.

ועוד י"ל "ויהי שם בבית הסוהר",
"שם" שהיה לו שם טוב בעיני
כל רואיו. ובדרך מליצה, יש לומר כי
באנגלית "שם" פירושו העמדת פנים, כי
הכל ידעו שיוסף נכנס לבית הסוהר
בזיוף ובשקר של אשת פוטיפר. ועוד
יש להליץ ע"פ דברי המדרש תהילים
(פרק פ"א) על הפסוק "כפיו מדוד
תעבורנה", שהיה יוסף משרת לשר
הטבחים ודוד מלשון סיר בו מבשלים,
שהיה יוסף מבשל אוכל, וגם בבית

רבינו בחיי מבאר, שהסמך הענין
להצלחת יוסף, כדי ללמד שאף
בבית הסוהר היתה שכינה עמו.

והמלבי"ם פירש שלא היה אסור ורק
היה שם.

ובספר ויבינו במקרא קארפ (עמ' קע"ט)
ביאר, שבית הסוהר היה בבית
אדוני יוסף, ולכן חזר ואמר ויהי שם,
דהיינו שנשאר בבית פוטיפר בבית
הסוהר. יעו"ש.

ובספר הר צבי על התורה (פרשת וישב)
פירש, שנגזר עליו מאסר עולם.

ויש לבאר בס"ד, שאע"פ שהיו שם

הסוהר עסק בזה, ובדרך רמז יש לומר מ'אסטר שיף, שפירושו באנגלית "ויהי שם בבת הסוהר", ש"ם נוטריקון.
מומחה בבישול.

זה יגאל עמו כצאן יוסף, וכן ירבה ויוסף,
עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת מקץ

סימן צ'

מדוע כתוב "ועל השנות החלום אל פרעה
פעמיים", והלא 'השנות' הוא 'פעמיים',
ולמה הכפילו

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת הכהן שדעתו יפה, כחתן יוצא מחופה, תורתו מנופה, בי"ג נפה,
פריו למאכל ועלהו לתרופה, וכחא דתורה עדיפא
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א. מח"ס פרדס יוסף על המועדים.
רוב שלום טובה וברכה.

שאל נשאלתי ע"י כת"ר מדוע נכתב בפרשת מקץ "ועל
השנות החלום אל פרעה פעמיים" (פרק מ"א פסוק ל"ב), והלא
השנות הוא פעמיים, ולמה הכפילות.

והנה בספר מושב זקנים מבעלי התוס' החלומות היו בלילה אחד, ובלא הבדל
(פרשת וישב), כתבו, ששני ימים. יעו"ש.

והרד"ק (סה"ש שי שנה) כתב, שזוהי תוספת ביאור, או לפי

שלשון השנות אפשר יותר משני פעמים, לפיכך פירש פעמים. יעו"ש.

ובספר דרישת שבת בורשטיין (מקץ) כתב פעמיים, בתכיפות. יעו"ש.

והנלענ"ד לרמז לשון "השנות", הוא מלשון שינה, כי פעמיים

נאמר בפרעה "ויקץ פרעה" ושנתו הופסקה, מחמת שנבהל מהחלום.

ובאזה"ח הקדוש (שם) ביאר, השנות הוא מלשון שינוי, שהחלום הראשון לא היה כחלום השני.

ובספר ערבי נחל (שם) כתב שהחלום

ואתה, שלום וביתך שלום, וכל אשר לך שלום, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת ויגש

סימן צ"א

מדוע ניגש יהודה ליוסף רק ל'מלחמה ופיוס ותפילה', ולא ניגש גם ל'דורון', כמו יעקב אבינו

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א. רוב שלום טובה וברכה.

"ויגש אליו יהודה" (פרק מ"ד פסוק י"ח), הובא במדרש בראשית רבה (פרשה צ"ג סימן ו'), נגש למלחמה לפיוס ותפילה. מדוע

לא נגש גם לדורון כמו יעקב אבינו, ומדוע יעקב אבינו
במפגש עם עשו לא נגש לפיוס.

הנה גבי דורון, כבר שלחו בני יעקב פיוס, הואיל וידע את טבעיו של
מנחה, "מעט צורי וכו'", והדורון עשיו, וידע שמתנחם להרגו, ולא יועיל
כבר ניתן. ומפני כך, לא הכין דורון. פיוס בו, מפני כך ידע שעמו שייך
רק שלושה דברים, דורון תפילה וגבי יעקב אבינו, מדוע לא הכין
ומלחמה.

והאל אשר אין בלתו, יגאל עמו וצאן נחלתו. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן צ"ב

מהו הלשון 'שמחה', בפסוק "והיה כראותו כי
אין הנער ומת"

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א.
רוב שלום טובה וברכה.

"והיה כראותו כי אין הנער ומת", (פרק מ"ד פסוק ל"א), חז"ל
אומרים, אין והיה אלא לשון שמחה, (בראשית רבה פרשה מ"ב
סימן ד'). ומה שמחה שייכת כאן.

בספר גדולי הדורות (עמ' 829) הביא שורק, שכשיראה שאין הנער, אז
תירוצו בשם בעל ספר נטע בשמחה "ומת", דהיינו יהיה מוכן למות

ב"מ בשמחה, משום שאינו חפץ יותר בחיים כי "נפשו קשורה בנפשו". באהבה, משום כך היתה לו שמחה גדולה בראותו.

ובספר ליקוטי יהודה (שם) כתב בשם הרבי מגור ע"פ המשנה בברכות (נד.) שחייב אדם לברך על הרעה, כשם שמברך על הטובה, ופירושו לקבלם בשמחה, ויעקב אבינו יקבל בשמחה, אך "ומת", כי לא יוכל לסבול זאת.

ובספר מדרש אריאל (ויגש) כתב, שמחתם תהיה כאשר יראוהו מת, מאשר יתענה על חסרון בנימין, וכ"כ גם בספר שמר ליבי חירארי (פרשת מקץ) שלטובת יעקב, היה שמח אילו ימות, מאשר יסבול עוד איבוד בן שני של יעקב.

ובספר אור הדעה (עמ' 103) תירץ ששמחתו של יעקב אבינו היתה לראות את בנימין, כי בזה התנחם על יוסף, ועתה לא יהיה לו במה להתנחם. ובזה ביאר בספר שלמי שמחה (ויגש), את המשך הפסוק "ונפשו קשורה בנפשו", שהואיל ונפשם קשורה

והנלענ"ד לבאר, שיהודה דיבר עם יוסף, המשנה למלך מצרים, ואמר לו בודאי "והיה כראותו כי אין הנער ומת", הגויים ישמחו אם ימות יעקב אבינו, כי זה דרכם לשמוח כאשר אחד מגדולי ישראל נפטר. וא"כ והיה, הולך על הגויים שהם ישמחו במיתתו.

והאל אשר אין בלתו, יגאל עמו וצאן נחלתו. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן צ"ג

מדוע אמר 'אבי' ולא 'אבינו', בפסוק "העוד אבי חי"

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א. רוב שלום טובה וברכה.

"העוד אבי חי" (פרק מ"ה פסוק ג'), מדוע אמר אבי, ולא אבינו.

הבִּלְי יקר (שם) כותב שלא התייחסו אל יעקב כאל אביהם אחרי שצערורו כל כך במכירת יוסף. ובספר מטעמי יצחק (שם) כתב, הואיל ויעקב אהב את יוסף מכל בניו על כן שאל "אבי".

החשיבוהו והתייחסו אליו כבן יעקב, על כן אמר "אבי", שהוא גם אבא שלי. ועוד שכל אותם שנים הייתי זקוק לחוס ואהבה של אבא שלי, "אבי", וכל אותם שנים התגעגעתי אליו, ואתם הייתם סמוכים לשולחנו, ועל כן הזכיר לשון "אבי".

והנִלְעֲנִיד דבא להוכיחם על שלא

והאל אשר אין בלתו, יגאל עמו וצאן נחלתו. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן צ"ד

מי שלח את העגלות יוסף או פרעה

בעזה"י שלהי טבת התשע"ה

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא. הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, בפרשת ויגש נאמר: "וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו" (פרק מ"ה פסוק כ"ז), ולאחר מכן נאמר שנשאו את יעקב אבינו "בעגלות אשר שלח פרעה לשאת אותו" (פרק מ"ו פסוק ה'), ואם כן מי שלח את העגלות?

הנה כבר הובא בילקוט (רמז קנ"ב) אלא אותן העגלות של פרעה, היתה ועגלות ששלח פרעה היכן היו, עבודה זרה חקוקה עליהן, עמד הודה

שמספרים על סידנא בבא סאלי זי"ע, שפעם אחת נצרך לרכב, ומיד אחד האנשים שהיה שם, חבר כנסת דתי, אמר לרב, שהוא מוכן לנדב את הרכב שלו, אך הבבא סאלי סירב, משום שאינו נוסע ברכב שחילל שבת, תמה אותו ח"כ, וכי הוא חס ושלום נוסע בשבת?, אולם לאחר מכן נזכר שפעם אחת הוא מסר את הרכב לחבירו, שאנו שומר תורה ומצוות, ואכן הוא נסע בשבת. (ספר ואביו שמר ח"ב עמי שע"א). ולפ"ז, יש לומר שיעקב אבינו לא רצה ליסוע בעגלות ששלח פרעה שמא חיללו שבת, אך כשאמרו לו שעגלות אלו עברו תחת ידו של יוסף, והוא שלחן, וודאי בדק שלא חיללו שבת, רק אז היה מוכן ליסוע בהם. ובזה ידויק גם לשון הפסוק "וירא את העגלות", ראה שאין בהן חילול שבת.

עוד יש לומר "בעגלות אשר שלח פרעה לשאת אותו", "אותו", היינו את יוסף, כי בעגלות אלו שלח פרעה לשאת את יוסף ולהוציאו מן הבור, ולהעמידו לפניו. ובאותם עגלות השתמש יוסף לשאת את אביו למצרים, לזכור את הנס, ומתוך שנעשה בו נס היה מעמיד העגלות הללו לפניו לזכור את אותו מעמד בו הוצא מן הבור ועלה לגדולה.

ושרפן. וכן הוא בבראשית רבה (פרשה צ"ד סימן ג'). ולפי המדרש מובן היטב, שיוסף שלח עגלות נוספות לבל ירגיש בעגלות ששלח ששרפן יהודה. ובזהו ח"א (דף רי"א). הובא ששש עגלות היו. ע"כ.

וגם הראשונים עמדו בזה, וכמ"ש הרשב"ם, עה"פ, אשר שלח יוסף, על פי פרעה שלח. ובתוספות השלם כתב, פרעה נתן עגלות לשאת את הנשים והטף, ואת יעקב ישאוהו כדרך שנושאים את הזקנים, ועל כן שלח יוסף עגלות משלו.

וגם בספרי האחרונים, הובאו מספר תירוצים, בספר דברי יוסף שוארץ (שם), כתב, יוסף שלח לאביו עגלות, אשר בהן ירד מצרימה, ורכב בהן מחברון עד באר שבע, וכשהגיע שמה, באו לקראתו עגלות ששלח פרעה, והוצרך לשבת שם מדרך כבוד. ע"כ. ובספר חן יוסף (עמי קל"א) הביא בשם הרב ניסים כהן, היות ואמרו ליעקב שיוסף מושל בארץ מצרים, ולכן אמרו לו ששלח יוסף ולא ששלחם פרעה, כדי להראות לו את גדולת יוסף, אך האחים ידעו שהיה ברשות פרעה. וסיים וקשה קצת כי לפ"ז שקרו. ע"כ.

והנלעני"ד בס"ד לבאר ע"פ המעשה

וכן יעלנו ה' יתברך מבור גלות לאורה וגדולה, בבנין עיר המהוללה, ובבנין מקדש אריאל, בבא לציון גואל. אכ"ר. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן צ"ה

מדוע פעם אחת הקדים 'אחיו' לפני 'אביו', ופעם אחת להיפך

בעזה"י כסליו התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א.
רוב שלום טובה וברכה.

פעם אחת נאמר "אעלה ואגידה לפרעה אחי ובית אבי" (פרק
מ"ו פסוק ל"א), ואח"כ כשבאו אל פרעה נאמר "אבי ואחי באו"
(פרק מ"ז פסוק א'). מדוע פעם אחת הקדים את אחיו, ופעם
אחת הקדים את אביו.

יוסף, כי יכלו לשלוח שליחים להביא
אוכל ממצרים, משום כהוסיף יוסף
שלא רק "אחי", אלא "בית אבי", באו
אליו, אך המצריים היו עושים את
אבותיהם לעבודה זרה, ומנציחים זכרונם
בפרמידות על קברם, ועל כן הקדים
"אבי ואחי". יעו"ש.

והנלענ"ד לתרץ, בפעם הראשונה
יוסף מדבר עם אחיו, ועל
כן מקדימם, משום שהם קשורים בעניין
למצא להם פרנסה. אך בפעם השנייה
רצה יוסף שיעקב יברך את פרעה ובין
היתר ימליץ על אחיו, למצא להם
פרנסה, ועל כן הקדים את אביו.

בספר באר מים חיים (דברים כתבי קודש
ויחי), כתב, הואיל ובתחילה
אמר, "והאנשים רועי צאן", על כן אין
זה מדרך המוסר לומר על אביו שהוא
מלך, לשון רועה צאן, ואף שלפני ה'
רועה צאן נחשב כעבד ה', מ"מ יעקב
בתחילה היה גם כן בן מלך. ואך
כשעמד לפני פרעה, אמר "אבי ואחי",
כי כאן פרעה שאלם, מה מעשיהם, והם
השיבו רועי צאן, והוא עצמו לא אמר,
אלא הם מעצמם. ע"כ.

ובספר זמר ארזים (עמי קי"ז) כתב לדייק
"אלי", שלא באו בעיקר מפני
הרעב, אלא כדי שיעקב אבינו יראה את

והאל אשר אין בלתו, יגאל עמו וצאן נחלתו. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת ויחי

סימן צ"ו

מדוע פירטה התורה "לבנו ליוסף", בפסוק
 "ויקרא לבנו ליוסף", והלא ידוע שבנו
 הוא יוסף

בעזה"י טבת התשע"ה

כבוד מעלת הרב הגדול, מעוז ומיגדול,
 הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
 רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר בפרשת ויחי (פרק מ"ז פסוק כ"ט)
 נאמר: "ויקרא לבנו ליוסף", והקשה כת"ר מדוע פרטה התורה
 "לבנו ליוסף", הלא ידוע שבנו הוא יוסף.

הבן ליוסף, כי הוא ובניו היו בגושן,
 ויוסף היה במצרים, וזה שאמר הכתוב
 "ויקרא לבנו", לצורך יוסף לקרא לו
 לבא לפניו. ע"כ.

ובספר פרפרת משה רובינשטיין (ויחי)
 ביאר, שליעקב אבינו היו שתי

בקשות, האחת מצד שהוא בנו, והשניה
 מצד שהוא יוסף המלך, את הבקשה
 שיעקב בקש לא לקברו במצרים, היה

הנה כבר עמד בזה האור החיים
 הקדוש (שם), וביאר, איך יקרא
 הדיוט למלך, והלא כבוד מלכות עדיף
 מכבוד רבו, כדאיתא בקידושין (ל"ג)
 אלא בהיותו בנו, ובהיותו יוסף אשר
 ידוע בצדקותו ובאהבתו לאביו, ובאהבת
 אביו לו. עכ"ד.

ובספר קרן לדוד חדאד (פרשת ויחי),
 ביאר, קרא לבנו, היינו קרא
 לאחד מבניו שנזדמן לפניו לקרא אותו

יוסף יכול לקיים גם כבנו של יעקב, אע"פ שהוא לא מלך, אבל את הבקשה שבקש לקברו מד בארץ כנען, היה יכול יוסף לקיים רק כמלך מצרים ולא כבנו של יעקב. יעו"ש.

והנלענ"ד בס"ד לתרץ, ע"פ מה שידוע אצל מלכי העבר, וגם היום מצוי בכמה מקומות, שמעמידים אנשים כפילים, אשר זהים בדמותם למלך, בשביל בטחונם, שאם יבא משהו לפגוע במלך, נמצא שפגע בכפיל, ולא במלך עצמו, ועל כן אמר "לבנו", היינו לבנו ממש ולא לכפיל. והואיל והיו רגילים לקראו "צפנת פענח", ועל כן אמר "ליוסף".

וכן ירבה וכן יוסף, בתורת ה' אשר כוסף. לחבר עוד חיבורים ולאסף. עבד לאל ארון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט

סימן צ"ז

איך יתכן שחסד שעושים עם המת, אינו מצפה לתשלום גמול, והלא לבאורה ידוע שנשמת המת עושה חסד עם החיים

בעזה"י שלהי כסליו התשע"ד

כבוד מעלת ידידנו הנעלה, לשם טוב ותהילה. הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א. מח"ס פרדס יוסף על המועדים. רוב שלום טובה וברכה.

"ועשית עמדי חסד ואמת" (פרק מ"ז פסוק כ"ט), ביאר רש"י, חסד שעושים עם המתים, הוא חסד של אמת, שאינו מצפה

לתשלום גמול. ע"כ. והלא לכאורה, ידוע שנשמת המתים
עושה חסד עם החיים.

הנה המתבונן בלשון הזוהר (בלק דף קצ"ו ע"ב) שם מובא שהנשמות מתפללות על החיים, וכן הלשון בספר קב הישר (פרק מ"ה). יעו"ש. ואך חסד ממש גשמי, כתשלום גמול, אין הן עושות, אלא חסד רוחני.

וכ"כ בספר נחלת אברהם (פרשת ויחי) הנשמה נותנת גמול, אך מה שגומלים חסד עם הגוף, נקרא אמת, שאינו מצפה לשום תשלום גמול. יעו"ש.

וה' יתברך יתן לנו חיים טובים וארוכים, ברוכים ומבורכים,
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן צ"ח

מדוע כשכירך יעקב את מנשה ואפרים אמר "בך יברך ישראל", ולא אמר "בכם יברך ישראל"?

בעזה"י שלהי טבת התשע"ד

כבוד החכם המופלא, וכבוד ה' מלא, נודע שמו בשערים, נרדים עם כפרים.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום לכבודו ולכל הסובבים הודו.

מדוע בירך יעקב אבינו את מנשה ואפרים "בך יברך ישראל" (פרק מ"ח פסוק כ'), ולא אמר "בכם יברך ישראל"?

הנה עמד בזה התרגום יונתן (שם) ישראל ביום המילה לאמור ישימך וכו'.
וכתב, כך בני יוסף יברכו בית וכ"כ בספר באר יוסף (עמי קל"ד) וכן

כנגד אפרים, אלא שהטפיל עמו את מנשה. יעו"ש.

ובספר אשי ישראל (עמי קמ"ז) וכן בספר אזנים לתורה (שם) כתבו ש"בך" לשון אחדות, כי הברכה תחול רק כשיהיו באחדות. יעו"ש.

והנלענ"ד לבאר ע"פ מה שכתבו רבינו תם והבכור שור על הפסוק "ועיני ישראל כבודו מזוקן" (שם פסוק י'), והלא בפסוק ח' נאמר "וירא ישראל", אלא שראה דמות אדם, ולא ראה בבירור. יעו"ש. ולפי זה ראה יעקב אבינו את מנשה ואפרים כדמות אחת, ועל כן אמר "בך" בלשון יחיד.

בספר אמרי אליעזר (עמי שכ"ט), ש"בך" מיירי על יוסף שזכה להעמיד בנים גדולים כל כך כאפרים וכמנשה על אף שהיה במצרים, ארץ הטומאה, והיה משנה למלך מצרים בין שרים גויים, וכן יזכו כל ישראל לבנים שיעלו מעלה מעלה. יעו"ש. ובספר תוספת ברכה (עמי 380) כתב לדייק מן הפסוקים שהברכה מכוונת כלפי יוסף, שהרי פתח ביוסף "ויברך את יוסף", וסיים בברכה לנערים, משום שכשהבנים מתברכים הברכה גם לאבות, וזהו ההמשך לברכת יוסף, ומשום כך אמר "בך יברך ישראל", בלשון יחיד. יעו"ש.

והרד"ק כתב שעיקר ברכתו של יעקב אבינו היתה מכוונת

ואל עליון, יגאל עם עני ואביון, לנוה אפיריון, בשוב ה' את שיבת ציון, אמן כן יהי רצון, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן צ"ט

מדוע פירט יעקב פירוש גדול על הקבורים במערת המכפלה

בעזה"י שלהי חסליו התשע"ד

כבוד מעלת ידידנו הנעלה, לשם טוב ותהילה.
הרב גמליאל הכהן רבינובין שליט"א. מח"ס פרדס יוסף על המועדים.
רוב שלום טובה וברכה.

"קברו אותי אל אבתי אל המערה אשר בשדה עפרון החיתי,
במערה אשר בשדה המכפלה אשר על פני ממרא בארץ כנען, אשר
קנה אברהם את השדה מאת עפרון החיתי לאחוזת קבר" (פרק מ"ט
פסוקים כ"ט - ל"א). מדוע פירט פירט גדול על מערת המכפלה.

הנה, עמדו בזה הרשב"ם והחזקוני שם, וכתבו שלא יוכלו לערער מלקברני. יעו"ש. וכן כתב בספר בכור שור, שציין כל הפירוט הזה, להורות שעשה חזקה בקרקע ע"י שקבר שם את לאה. יעו"ש.

ובספר הגיונות הגרשוני (עמ' רפ"ב) ביאר, ללמד דרך ארץ לדורות כשאדם מצוה צוואה, יפרט הכל, לבל יגרמו מחלוקות וחילוקי דיעות בפירוש צוואתו. יעו"ש.

והנלענ"ד בס"ד לבאר, שלא יבא מאן

דהוא מן האומות אשר מסביב, או מבני עשיו לומר ולטעון, לא היתה כאן שום אחוזת קבר או מערה נוכפי שעושים לדאבון כל לב יהודי, בני ישמעאל על הר הבית, אשר טוענים שלא היה שם כלל בית המקדש, וזו "המצאה יהודית ציונית", ועיני עיני יורדה מים, על ערבים אשר יושבים בתוכה, ורומסים חצרות בית ה', והשי"ת מהרה יעקור בית תיפלותם, ויבנה בית תפארתו ומפני כך פרט כל דבר ודבר לפרטי פרטים, להוכיח שהמקום נקנה ובבעלות יהודית, והינו חי וקיים.

וה' יתברך יתן לנו חיים טובים וארוכים, ברוכים ומבורכים, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ק'

מדוע העלימה התורה פטירתה של לאה וכתבו רק בדרך אגב, בפסוק "ושמה קברתי את לאה"

בעזה"י אלול המרוצה התשע"ב

כבוד ידידינו הנכבד והנעלה, לשם טוב ותהילה, מיחידי סגולה, תוך עדה כלולה, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני-ברק. שלום שלום בכיפלים, ונחת מלא חופנים, וברכות בעדי עדיים.

נשאל נשאלתי ע"י בת"ר, מדוע העלימה התורה פטירתה של לאה ורק בדרך אנג מספר יעקב אבינו "ושמה קברתי את לאה" (בראשית פרק מ"ט פסוק ל"א).

צדקת, אם לא ע"י מעשיה, כגון, שרה, רחל, דבורה ומרים. שרה, בשביל שהוציא אברהם דמים יקרים לקברה וכו'. יעו"ש. ולפ"ז מבואר מדוע לא פרסם הכתוב מיתתה של לאה, כי לא מפרסם הכתוב מיתת אשה, והואיל ולא היה מעשה הקשור בפטירתה, לא פרסם זאת הכתוב.

ובארבעה אשיבנו, ע"פ הנלענ"ד, לפי מה שהביא באריכות, בספר מעם לועז (סוף פרשת וישלח), שבני יעקב ערכו מלחמה עם העמים מסביב, ובתחילת פרשת וישב מספר המעם לועז שכעבור שנה מאותה המלחמה, עבר יעקב לחברון ושם נפטרה לאה. ולפ"ז יש לומר שיעקב ובניו, ערכו את הלויית לאה בצינעה, ולא בפרהסיא כדי שהעמים לא ינצלו הזדמנות זו שעסוקים באבלם לבא ולהלחם נגדם, וכפי שבשעה שבאו לקבור את יעקב, בא עשו והתווכח על מקום הקבורה. וכמבואר בגמרא בסוטה (יג.), ועוד חששו שמא יתעללו בגופה הקדוש להתנקם במעשי שני בניה שמעון ולוי, אשר הרגו את העיר שכם, וכפי שידוע וכתוב אצל הגויים שנוקמים בגופות המתים כדי לינקם מן החיים קרובי המת, ועל כן הסתירו והעלימו פטירתה, וגם התורה העלימה פטירתה.

ראש וראשון, עמד בזה הזוהר הקדוש (פרשת ויצא דף קנח.) וביאר שכל מעשיה של לאה היו בכיסוי, ומשום כך לא נזכרה מיתתה כמיתתה של רחל. יעו"ש.

ועל ידו השני, המהרי"ק בחידושיו על התורה (בראשית פרק ל"ח), כתב וז"ל: ושמעתי שלאה מתה באבלו של יוסף שעשה יעקב ממנו כשנמכר, ולפיכך לא נתפרסמה מיתתה, דהוקשה ליה ליעקב אבלו של יוסף מאבלה של לאה. עכ"ל. [מענין כי לשמועתו של המהרי"ק יש מקור מספר יובלים, שהוא אחד מן הספרים החיצוניים אשר לא נכנסו לתנ"ך, ושם מופיע שמכירת יוסף היתה ביום כיפורים, אשר הוא סוף הקיץ, ומשום כך נאמר שהבור היה ריק ממים, כי נגמרו המים בימות הקיץ. ועוד מופיע שם שמועתו של המהרי"ק אך קצת בשינוי, ושם מובא שבעקבות הצער על שמועה זו שטורף טורף יוסף, מתו באבלם בלהה ודינה, ע"כ. ואם נחבר שני הדברים יחד נמצאנו למדים שלא נפטרה ביום הכיפורים, דבר שלא מצאנו בכל מדרשי חז"ל כלל וכלל, וצ"ע].

ושלישים תעשנה, ע"פ מש"כ החידוקני (פרשת חיי שרה) שאין דרכו של מקרא לכתוב מיתת אשה, אע"פ שהיא

והאל אשר ממשלתו בכל מולכת, יחדש עלינו שנה טובה ומבורכת, אשר אורה עלינו נוסכת, וברכות ממעל עלינו שופכת, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ק"א

מדוע קראו לפטירת יעקב, בשם "אָבֶל מצרים"

בעזה"י שלהי טבת התשע"ד

כבוד החכם המופלא, וכבוד ה' מלא, נודע שמו בשערים, נרדים עם כפרים.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום לכבודו ולכל הסובבים הודו.

"על בן קרא שמה אבֶל מצרים" (פרק נ' פסוק י"א), מדוע קראו
בשם זה.

הנה, במדרש שכל טוב כתב שתמהו יושבי הארץ הכנעני מדוע המצרים בעברם בעבר הירדן מספידים, והלא אין זה מקום מיתה ולא מקום קבורה, אלא מכך הסיקו שהאבל למצרים על שלא זכו שיקבר בארצם, וזכותו היתה מגינה עליהם. יעו"ש. ובזה מובן מדוע נקרא בשם "אבֶל מצרים", כי אפילו "אבֶל מצרים", כי האבל היה למצרים.

והנלענ"ד ע"פ הגמרא בסוטה (י"ג.) והמהרש"א שם, שאפילו הסוסים והחמורים ספדו, שהלבישו אותם שחורים, ונראה כאילו בוכים. יעו"ש. והנראה שאף הדרכים היו בוכות וכדרך שנאמר באיכה גבי ירושלים "דרכי ציון אבלות". ועל כן נקרא המקום "אבֶל מצרים", כי אפילו המקום היה אבל ובכה על יעקב אבינו יחד עם מצרים.

ואל עליון, יגאל עם עני ואביון, לנוה אפיריון,
בשוב ה' את שיבת ציון, אמן כן יהי רצון, עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ק"ב

מדוע כפל 'קבורת אביו', בפסוק "וכל העולים אתו לקבור את אביו אחרי קברו את אביו"

בעזה"י שלהי כסליו התשע"ד

כבוד מעלת ידידננו הנעלה, לשם טוב ותהילה.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א. מח"ס פרדס יוסף על המועדים.
רוב שלום טובה וברכה.

"וישב יוסף מצרימה הוא ואחיו וכל העולים אתו לקבור את
אביו אחרי קברו את אביו" (פרק נ' פסוק י"ד). מדוע כפל "אחרי
קברו את אביו".

היה צריך לשים את יעקב. ובזה ביאר
"לקבור את אביו" - את יעקב. "אחרי
קברו את אביו" - את יצחק. יעוש"ב.

וכתב הרב משה דוד וואלי מתלמידי
הרמח"ל (בראשית שם), שאע"פ
שהבטיח יוסף אל המצרים לחזור מיד
אחרי קברו את אביו, לא עשה כן
בפחזות כדי להזדרז, אלא נתעכב כל
זמן ההספד והקבורה. ע"כ.

והנלענ"ד שהואיל ובאו עם יוסף עוד
אנשים רבים שהיו ממשמר
המלוכה המצרית, היינו חושבים שלא
היה להם כל צער בהלוויה ובקבורה, כי

בספר אהל רחל סופר (עמ' 657) כתב,
שהתורה רצתה לספר לנו
שכולם הלכו ללוות את יעקב ממצרים
לארץ כנען והלכו לכבוד יעקב, וכל
נחשוב שאלו העולים בלאו הכי היה
להם ללכת ממצרים לארץ כנען. יעו"ש.

ורבינו חיים בן עטר זצ"ל בספרו אור
החיים הקדוש, ביאר, שנתעכבו
עד שסיים לקברו. יעו"ש.

והרב יוסף רוזין זצ"ל, בספר צפנת
פענח על התורה ביאר ע"פ
הירושלמי, שכשקברו את יעקב היו
צריכים לפנות את קברו של צחק, כי

באו לעשות מלאכת שמירה על המשנה עוד יש לומר שלא עשו מעין הלוויה, למלך, אך אעפ"כ מתארת התורה בארץ ישראל, והשאירו את גופו "אחרי קברו את אביו", שכולם הרגישו הטהור של יעקב אבינו במצרים, על כן בצער הקבורה כאילו היה זה אביו הדגישה התורה ואמרה: "אחרי קברו ממש. את אביו".

וה' יתברך יתן לנו חיים טובים וארוכים, ברוכים ומבורכים, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת שמות

סימן ק"ג

מדוע חזר וכפל תיבת "נפש", בפסוק "ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב שבעים נפש"

בעזה"י שלהי טבת התשע"ה

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא. הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת, בני ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

"ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב שבעים נפש" (שמות פרק א' פסוק ה'), מדוע חזר וכפל תיבת "נפש" פעמיים.

הנלענ"ד לבאר בס"ד, כי הנה ידוע כל ילד שנולד בעל מום, או חלוש כח, שהיוונים היו נוהגים להרוג כי לדעתם מי שצריך לחיות הוא היפה

ומיד אח"כ בפסוק הבא שוב אמר, "ותחין את הילדים", והטעם לכפילות כפי שביארנו, כי כל ילד היה בעינם דבר יקר ערך ועל כן חזר וכפל שוב תיבת "הילדים".

עוד יש לבאר בס"ד, שעם כל אחד מעם ישראל שירד למצרים, ירדו שני מלאכיו אשר מימינו ומשמאלו, ועל כן הזכיר פעמיים תיבת נפש.

והחזק. ואצלם לא היתה חשיבות לכל נפש ונפש, וכך במצרים, אנו מוצאים שהרגו תינוקות הן של עם ישראל, והן של מצרים, בכדי שאותו רשע ירחץ בדמם, וכן השליכו ילדים ליאור, ועל כן הזכיר פעמיים תיבת "נפש", להורות על החשיבות של כל נפש. וכן יש לבאר במה שנאמר בהמשך "ותיראן המילדות את האלהים ולא עשו כאשר דבר אליהן מלך מצרים ותחין את הילדים (פסוק י"ז),

וכימי צאתנו ממצרים, כן יראנו בבנין ירושלים. אכ"ר.
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ק"ד

מדוע פירש"י ש'יוסף עמד בצדקו גם כשנעשה מלך', והרי היה רק משנה למלך

בעזה"י טבת התשע"ד

כבוד ידידנו הנכבד, כהן הלובש מדו בד,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שלט"א, מעיה"ת בני - ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

הריני להשיבו על שאלתו בפרשת שמות: "ויوسف היה במצרים" (פרק א' פסוק ה'), פירש"י, שעמד בצדקו גם כשנעשה

מלך, יעו"ש, והקשה כת"ר והלא יוסף היה רק משנה למלך,
ולא מלך ממש.

אמר "אני פרעה", והיינו, לי יהיה את
השם כבוד שאני פרעה, אבל ההנהגה
נמסרה ליוסף לבדו. יעו"ש.

עוד יש לומר, שליוסף היה כבוד
גדול כמו שהיה למלך פרעה,
והיו מחשיבים אותו כמלך, וראיה
לדבר ממה שאמר יהודה ליוסף
בתחילת פרשת ויגש "כי כמוך
כפרעה", ופירש הספורנו, חשוב אתה
בעיני כמלך. יעו"ש.

בפרקי דרבי אליעזר (פרק י"א) מובא
שיוסף משל מסוף העולם ועד
סופו, ארבעים שנה היה יוסף משנה
למלך במצרים, וארבעים שנה מלך
לעצמו, שנאמר "ויקם מלך חדש על
מצרים". יעו"ש. והביאו בספר תורה
שלימה (מקץ פרק מ"ב אות קמ"ה, ושמות פרק
א' אות פ"ה).

והמתכונן במלבי"ם (בראשית פרק מ"א
פסוק מ"ד) יראה שפרעה

והנה אלהינו זה, מהרה מלך ביופיו נחזה,
עם אליהו הנביא וחווה, עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ק"ה

מה באה התורה לרבות בתיבת "וכל", בפסוק
"וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא"

בעזה"י אלול המרוצה לתשובה התשע"ב

לכבוד ידידנו החסיד, מעין בור סיד, אשר טיפה אינו מפסיד.
מבני אהרון וכהניו, דבר דבור על אופניו, בתורתו ובעניניו.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום לכבודו, ולכל הסוככים הודו.

נשאל נשאלתי מעם כת"ר אודות מה שנאמר בתחילת פרשת שמות "וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא" (פרק א' פסוק ו'), ומה באה התורה לרבות בתיבת "וכל" השניה, הלא די היה לומר "והדור ההוא".

(עמ' 752) כשמתו הצדיקים הללו היה נדמה בעיני הנשאים כאילו מת כל הדור מרוב צער והספד. ע"כ. ולפ"ז מובן מדוע הוסיפה התורה תיבת "וכל", ללמד כמה גדול היה הצער.

ובארבעה אשיבנו, ע"פ מה שכתב רבי פנחס הורביץ בעל ההפלאה, בספרו פנים יפות על התורה (שם) "וכל הדור ההוא", קאי על המצרים שבאותו הדור.

וחמישיתו יוסף עליו, הנלענ"ד לתרץ "וכל" בא לרבות את ישובם ומלאכתם של עם ישראל, שכלו עם הדור, כי בבואם למצרים התישבו בגושן, ואח"כ עברו למצרים, וכמ"ש הנצי"ב בביאורו העמק דבר על הפסוק "ותמלא הארץ אותם" (שמות פרק א' פסוק ז'), שעזבו את גושן כדי להתקרב למצריים. יעו"ש. ועוד, בבואם לארץ מצרים היו רועי צאן, ובאותה העת שעזבו את גושן הפכו לעוסקים בשאר מלאכות, וגם בעבודת הפרך עסקו בשאר מלאכות, בבניה ובשדה. ומשום כך הוסיף תיבת "וכל", לרבות דברים הנזכרים.

תחילה וראש, הנה עמד בזה כבר הספורנו ופירש וכל הדור ההוא, כל שבעים נפש, שלא בא הדור לקלקול גמור כל ימיהם. עכ"ל. ועל פי דבריו יש לבאר בס"ד, שתיבת "וכל", באה לרבות את קדושת עם ישראל שגם היא מתה עם כל הדור ההוא, וכפי שמובא בילקוט שמעוני (שמות פרק א') על הפסוק, "ותמלא הארץ אותם". א"ר יוחנן מלאו את מצרים. דבר אחר שנתמלאו בתי טרסאות ובתי קרקסאות מהם. מיד גזרו עליהם שיפרשו מהן. עכ"ל. וא"כ עם ישראל באותו הדור התקלקלו בהליכה לטאטראות וקירקסאות, מה שעד עתה לא היו עושים, ועל כן באה התורה והוסיפה תיבת "וכל", ללמד שגם קדושת עם ישראל מתה עם אותו הדור.

ועל ידו השני, הנה מבואר בתוספות השלם על התורה, "וכל הדור ההוא", אין הכונה לכל הדור ממש, אלא לרוב הדור, שהרי נשאר יוכבד וסרח. ע"כ. ובזה הוסיפה התורה את המילה "וכל" ללמדנו ענין זה.

ושלישים תעשנה, ע"פ מה שכתב החת"ם סופר בדרשותיו

וכימי צאתנו ממצרים, יראנו בבנין ירושלים, ובית מקדשו בנוי משמים. אכ"ר. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ק"ו

מדוע בתחילת פרשת שמות מדבר פרעה על עם ישראל ב"לשון יחיד"

בעזה"י שבט התשע"ב

כבוד ידידנו החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק.
אחרי שים שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי מכת"ר מדוע בתחילת פרשת שמות מדבר פרעה על עם ישראל אך ורק בלשון יחיד "רב ועצום ממנו, הבה נתחכמה לו, פן ירבה ויהיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שונאינו, ונלחם בנו, ועלה מן הארץ". "וישימו עליו שרי מיסים, למען ענותו בסבלותם, ויבן ערי מסכנות, לפרעה את פיתום, ואת רעמסס. וכאשר יענו אותו, בן ירבה וכן יפרוץ".

והנלענ"ד דהואיל ועם ישראל היו מאוחדים כולם כאחד, וכפני שמובא בתנא דבי אליהו (פרק כ"ג) וז"ל: כשהיו ישראל במצרים, נתקבצו כולם וישבו יחד משום שהיו כולם באגודה אחת, וכרתו ברית יחד שיעשו גמילות חסד זה עם זה. ע"כ. ומשום כך דיבר עליהם בלשון יחד.

והאל אשר אין בלתו, ישמור עמו וצאן מרעיתו, על ארצו ונחלתו, ויראנו בבנין ביתו. אכ"ר. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ק"ז

מדוע כתוב "ותמלא הארץ אותם", ולא "ותמלאם הארץ"

בעזה"י שלהי טבת התשע"ה

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת, בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"ותמלא הארץ אותם" (פרק א' פסוק ז'), הול"ל "ותמלאם הארץ".

הנלענ"ד לבאר ע"פ המובא, במדרש וי"ל שלא כולם הלכו למקומות אלו,
תנחומא ישן (שמות ו'), ועל כן לא אמרה התורה "ותמלאם",
"ותמלא הארץ אותם", שנתמלאו בתי אלא הוסיפה תבת "אותם", לרמז שחלק
טאטראות ובתי קרקסאות מהם. ע"כ. מהם הלכו.

וכימי צאתנו ממצרים, כן יראנו בבנין ירושלים. אכ"ר.
עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ק"ח

מדוע דוקא בפסוק "הנה עם בני ישראל", כתוב גם "עם", ולא רק "בני ישראל"

בעזה"י שלהי טבת התשע"ה

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת, בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

**"חנה עם בני ישראל" (פרק א' פסוק ט'), בכל הפרשה נאמר
 "בני ישראל", מדוע כאן נקרא "עם".**

הנה עמד בזה בפירוש הכלי יקר, מלך מצרים התלונן על כך שעד עכשיו
 וביאר, בני ישראל נעשו לעם, היו בני ישראל שבטים ולפתע הפכו
 ואין שני עמים יכולים לגור במדינה לעם, ומתריבים, וכל זה עשה בכדי
 אחת. יעו"ש. ובפירוש העמק דבר להפחיד את עמו, כדרך שעושים כל
 ביאר, עם, היינו אנשי מלחמה, כי לבני היוצאים למלחמה שמדמיינים לעמם
 ישראל יותר מידי אנשי מלחמה. יעו"ש. את האוייב כדבר גדול ומפחיד, על אף
 והנלענ"ד לבאר בס"ד, כי פרעה שבפועל הם מתי מעט.

וכימי צאתנו ממצרים, כן יראנו בבנין ירושלים. אכ"ר.
 עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ק"ט

**מדוע כתוב "ויקוצו מפני בני ישראל",
 ולא "מפניהם"**

בעזה"י שלהי טבת התשע"ה

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
 הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת, בני ברק ת"ו.
 רוב שלום טובה וברכה.

"ויקוצו מפני בני ישראל" (פרק א' פסוק י"ב), הול"ל "מפניהם".

הנלענ"ד לבאר בס"ד שיש שונאי נגד היהדות אלא נגד ישראל, והציונות
 ישראל שטוענים שאינם וכו', ושאר בוקי סריקי אשר בפיהם,

וכך היו המצרים טוענים שאינם נגד ואומרת "מפני בני ישראל", דהיינו המעוניינים להיות כמותם, ומי שהתנהג מהפנים של עם ישראל. אך מי שהחליף כמיצרי אהבהו, ועל כן התורה מדגישה פניו להיות כמיצרי לא שנאוהו.

וכימי צאתנו ממצרים, כן יראנו בבנין ירושלים. אכ"ר.
עבד לאל אדון, כפיר
בורך מבורך דדון ס"ט.

סימן ק"י

**מדוע מסיימים לעולה השני, בשני וחמישי,
בפסוק "ויקוצו מפני בני ישראל", והלא
מקפידים לסיים בדבר טוב**

בעזה"י שלהי טבת התשע"ד

כבוד ידידנו הנכבד והנעלה, לשם טוב ותהילה,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי על ידי כת"ר, מדוע מסיימים לעולה השני,
בפרשת שמות בשני וחמישי, ובמנחה של שבת, בפסוק
"ויקוצו מפני בני ישראל", והלא זה פסוק עם משמעות
שלילית, ומקפידים לסיים בדבר טוב.

הנה המעיין בפירושי רבותינו יראה כלל, כי רש"י פירש, שהמצרים קצו
שאין מדובר רע על עם ישראל בחייהם של עצמם, כשהיו מזכירים שם

ישראל. וכן בספר מנחה בלולה ביאר שהמצרים היו מקיצים בלילה מפני טרדת מחשבותיהם על ישראל. יעו"ש. ולפ"ז לא מיירי כלל ברעת ישראל, אלא ברעת המצרים.

ועוד נלענ"ד שפסוק זה הוא בעל משמעות טובה, על פי המובא כי על ידי כך לא למדו ישראל ממצרי המצרים, ולא באו ליד התבוללות.

ואל עלום, יברך את עמו בשלום, וירב עושרנו כספיר ויהלום, ובשוב ה' ציון היינו כחלום, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קי"א

מה באה לרבות בתיבת "את", בפסוק "ותשלח את אמתה"

בעזה"י שלהי טבת התשע"ה

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא. הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת, בני ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

"ותשלח את אמתה" (פרק ב' פסוק ה'), מה באה תיבת "את", לרבות.

בתוספות השלם (שם) כתב, לרבות שנעשית אמתה באותה שעה בת שישים אמה. **והנלענ"ד**, שכששלחה את אמתה, עדיין לא רחצה, והיתה עדיין לבושה בבגדי מלכות, ובזה

רבתה תיבת "את", לרבות בגדי המלכות   להרטיבם ולטנפם במי היאור, ובזה
שהיתה לבושה בהם ולא חסה עליהם   הוסיפה שכר על מעשה זה.

וכימי צאתנו ממצרים, כן יראנו בבנין ירושלים. אכי"ר.
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קי"ב

האם בני ישראל צעקו לה' רק בקריעת ים סוף, או גם במצרים

בעזה"י שלהי שבט התשע"ד

כבוד מעלת ידידנו, יקירנו ומכובדנו, מאיר עיננו, ותפארת פארנו.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
שלום רב, וישע יקרב.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, מדוע נאמר "ותרא את עני אבותינו
במצרים ואת זעקתם שמעת על ים סוף" (נחמיה פרק ט'), ולכאורה
הלא כבר במצרים זעקו, וכמ"ש "ויאנחו בני ישראל, ויזעקו
ותעל שועתם אל האלהים מן העבודה" (שמות פרק ב' פסוק כ"ג).

הנה כבר כתב האור החיים הקדוש   כי אותה צעקה עלתה לפני ה'. יעו"ש.
בביאורו לתורה (שם), לא צעקו   ולפי דבריו מובן היטב שיש חילוק
לאל שיושעים, אלא צעקו מן הצער   בין הצעקה במצרים לבין הצעקה על
כאדם הצועק מכאבו, ומודיע הכתוב   ים סוף.

הים מיוחס אליו, בנפול זה יקום השני, וועל כן היו בני מצרים הקדמונים נמנעים מעבור דרך ים באניות מפחד הים וזעפו. יעו"ש. ועד היום הזה יש גויים רבים מהמלחים ועוברי הים, המפחדים לשרוק ליד הים מפחדם שמא מעוררים את "אל" הים. וכל שכן המצרים הקדמונים שהיו מפחדים לצעוק ליד הים. וכשעם ישראל זעקו ליד הים, שברו את כל אמונתם הטיפלית וכל פחדם מ"אלי" הים, ובזעקתם הראו מה גדול כוחו של ה' יתברך מעל כל אמונת ועבודת האלילים.

וכן בספר שיח יצחק, עמד בזה וכתב, שאף שנשמעה זעקתם במצרים, מ"מ לא היה זה מכח התפילה עצמה, אלא רק מכח יסוריהם, ועל ים סוף כבר עלו דרגה ונשמעה תפילתם (הובא בסידור אישי ישראל, בפירוש ל"ויברך דוד").

והנלענ"ד לבאר ע"פ מה שכתב המלבי"ם (ישעיה פרק י"ט), והובא בספר הכרמל ערך יאור) וז"ל: קדמוני מצרים היו מאמינים בהבליהם כי האליל המקודש אצלם המיוחס אל הנילוס, יש לו מלחמה עם האליל אשר

וכימי צאתנו ממצרים, כן יראנו בבנין ירושלים, ובשמחת בנינו ובנותינו על האבנים. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קי"ג

מדוע נאנחו בני ישראל "מן העבודה", ולא מ"רחיצת פרעה בדם התינוקות"

בעזה"י שלהי טבת התשע"ה

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא. הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת, בני ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

"ויאנחו בני ישראל מן העבודה" (פרק ב' פסוק כ"ג), והובא ברש"י

שהיה אותו רשע רוחץ בדם התנוקות של ישראל. ולבאורה
מדוע הזכיר "מן העבודה", ולא נאנחו מצער התינוקות.

הנלעני"ד שהיה ראשם של עם חשבו כלל על בני משפחתם שנספו, ישראל עסוק בצער אלא עסקו בעבודה ורק עליה היתה השעבוד עד כדי כך שלא חשבו כלל על התינוקות, ומעין זה לדאבון כל לב, כך שמענו מניצולי השואה הנוראה, במחשבתם על התינוקות, אלא על אשר בהיותם במחנות העבודה לא

חשבו כלל על בני משפחתם שנספו, אלא עסקו בעבודה ורק עליה היתה מחשבתם, ולתקפ"צ, וכך היה במצרים שמרוב שעבוד, לא היו עסוקים כלל במחשבתם על התינוקות, אלא על העבודה בלבד.

וכימי צאתנו ממצרים, כן יראנו בבנין ירושלים. אכ"ר.
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קי"ד

כיצד יתכן שברח משה ממצרים למדין, והרי
לא יכל אדם לברוח משם לעולם

בעזה"י שלהי טבת התשע"ו

כבוד מעלת הרב החכם משכיל לאיתן, כגנות בוסתן.
הרב גמליאל הכהן רבנוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

בפרשת שמות מסופר על משה רבינו שברח מפני פרעה
למדין, והקשה בת"ר איך יכל לברוח, והלא לא יכל לברוח
אדם משם לעולם.

בהם. ע"כ. ויש לומר שגם כאן לא שלטו הכשפים במשה רבינו, כי הקב"ה התיר הכישוף ממנו, וכן הובא במדרש שמות רבה (פרשה אי סימן ל"א), בשעה שבקש פרעה להרוג את משה, נעשה צוארו שיש ולא הצליח לשחטו, וכל עבדי פרעה שהיו שם, נעשו חירשים אילמים וסומים. ובעזרת ה' יתברך גבר על פרעה וחכמיו וגם על כישופיו.

והנלענ"ד בס"ד להוסיף ולבאר, דדבר ידוע ומפורסם שמי שנולד בחודש אדר, אין הכישוף שולט בו, ודבר זה הובא ברכינו אפרים וברוקח על התורה, והזכירו מרן החיד"א בספרו דבש לפי (פרק כי סימן ט"ז), והזכירוהו בספרים רבים, ועל כן י"ל שמשה רבינו יכל לצאת ממצרים ללא חשש כישוף.

וגם הלום ראיתי למה שהובא בספר ליקוטי יהודה (בשלח פרק ג'), בשם השפת אמת, שהמצרים כשפו את היוצאים ממצרים שינזקו בצאתם, ועל כן בני אפרים נהרגו בצאתם, ובצאת ישראל ממצרים ביטל הקב"ה את כל כוחותם, ויצאו ממצרים ביד רמה. ע"כ. ולפי דבריו עיקר הכישוף היה שמי שיוצא ממצרים ינזק בצאתו, ויש לומר שמפני כך מיד בבואו למדין ישב על הבאר, כי אם עובר על מקור מים חיים, מבטל הכישוף, (ראה ש"ך על התורה בראשית פרק ל"א פסוק כ"א, ומרן החיד"א בחיבורו ברית עולם ספר חסידים אות תע"ה).

הנה תחילה וראש בס"ד אציגה נא עמך את דברי המדרש (מכילתא יתרו פרק י"ח סימן י"א) וז"ל: לא היה עבד יכול לברוח ממצרים, שהיתה סוגרת ומסוגרת שסתמוה בכל מיני כשפים, כדי שלא יצא שום אחד משראל. עכ"ל. וא"כ לפי דברי המדרש, משה רבינו לא היה בכלל עבד, כי היה בבית פרעה, ומשבט לוי שלא עבדו במצרים, ועל כן לא היה בכלל הכישוף, ועל כן יכל לצאת ממצרים ולברוח למדין. (וראה עוד בספר מעם לועז תחילת פרשת בשלח, על הפסוק "סגר עליהם המדבר", שהביא בשם פרקי דרבי אליעזר, שבני אפרים לא היו עבדים, כי צאצאי יוסף לא נשתעבדו כמו שבט לוי, יעו"ש, ועפ"ז מוכן האידך יכלו לצאת בני אפרים ממצרים).

ובספר מדרש ילמדנו בביאור כתונת תשב"ץ (עמי שכ"ח) הביא ראיה מן הגמרא בסנהדרין סה, שאין כשפים שולטים בשבת, ואותו יום שברח משה רבינו למדין, היה יו"ט של פסח, שאז לא שלט הכישוף. יעו"ש.

ויש עוד לאל מילין לומר, ע"פ מה שהובא בזהר הקדוש (פרשת בלק דף ר"ב), שבלעם בהיותו במצרים היה קושר את ישראל בכשפים שלא יוכלו לצאת ממצרים, והקב"ה היה מבטל קשריו, וזהו מה שנאמר "אל מוציאם ממצרים", ולא הועילו כשפיו, כי לא נחש ביעקב, והם לא היו הולכים אחר כשפים, ולכן לא יכלו הכשפים לשלוט

וה' ישמור עמו ישראל ברחמים, וינחילנו נחלת עולמים, בבנין מקדשו על ההר רם מכל רמים, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קמ"ו

**מה באה לרבות תיבת "את", בפסוק "ומשה
היה רועה את צאן יתרו"**

בעזה"י שלהי טבת התשע"ה

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת, בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

**"ומשה היה רועה את צאן יתרו חתנו כהן מדין וינהג את
הצאן" (פרק ג' פסוק א'), מה באה לרבות תיבת "את", ומה
בא לומר "הצאן", בה' הידיעה.**

הנה עמד בזה כבר בספר חמדת ימים שבזי (שם) וכתב, שנתן לו יתרו חותנו צאן לעצמו, ולכך כתיב את הצאן, לרבות צאנו של משה. והביא בשם הזוהר, שמרוב ענוותנותו של משה רבינו היה מניח צאנו ורועה צאן יתרו. יעו"ש. והנלענ"ד "את צאן יתרו", לרבות צאנו של הקב"ה שהם עם ישראל, שגם אותם רעה, "את הצאן", הצאן הידוע, הוא עם ישראל שגם אותם נהג אחר המדבר.

וכימי צאתנו ממצרים,
כן יראנו בבנין ירושלים. אכ"ר.
עבד לאל אדון, כפיר
ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת וארא

סימן קט"ז

מדוע כתוב "נאקת בני ישראל" בלשון יחיד, ולא "נאקות" בלשון רבים

בעזה"י שבט התשע"ב

לכבוד ידידנו, החכם המופלא, וכבוד ה' מלא, הרב הכולל, בישראל להלל,
רבי גמליאל, הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר מדוע נאמר בפרשת וארא: "וגם
אני שמעתי את נאקת בני ישראל" (פרק ו' פסוק ה'), והיה לו
לומר "נאקות" בלשון רבים, ולא "נאקה" בלשון יחידה.

כתוב, "וגם" אני שמעתי את נאקת בני
ישראל, ולכאורה מה בא "וגם" לרבות,
אלא ללמדינו שבשעה שבני ישראל
נאנחו תחת עול מצרים, שמע כל אחד
גם את אנחתו של אחיו, ובשכר זה גם
השי"ת שמע את נאקתם והוציאם
מעבדות לחירות.

הרב משה סופר (בעל החתם סופר)
הצביע על זה שמילת "גם"
היא מיותרת לכאורה. אבל כוונת
הפסוק היא שלא רק הקב"ה, אלא גם

הנה מובא בספר פרפראות לתורה (חלק
שמות) מעשה בעשיר אחד שנכנס
פעם ל"חתם סופר" זי"ע, ושפך לפניו
את מר שיחו כי לאחרונה הגיעו עסקיו
למבוכה והוא זקוק לברכתו של ה"חתם
סופר". אמר לו החת"ס: גם אני שמעתי
שאחיק הוא עני מרוד ומטופל במשפחה
גדולה, ואתה אינך תומך בו כל עיקר,
העשיר תמה ושאל את החת"ס: הן
סיפרתי זה עתה עד כמה ירוד הוא
מצבי ואיך אוכל עוד לתמוך באחרים?
השיב לו החתם סופר, הנה בפרשה

נאקת כל אחד ואחד מישראל, ומשום
כך אמר נאקת בלשון יחידה ולא נאקות
בלשון רבים.

ועוד יש לומר שכל נאקות בני ישראל
עלו יחד לפני כסא כבודו והפכו
לנאקה אחת גדולה.

בני ישראל שמעו ה"נאקת" זה את זה.
למרות שלכל אחד היה הצרות שלו, זה
לא מנע ממנו להרגיש את צרות חברו,
ועל פי זה מובן עוד מדוע נאמר
"נאקת" בלשון יחידה.

עוד נלענ"ד להוסיף שהקב"ה שמע

ויהי רצון כשם שגאל את אבותינו ממצרים, כן יגאלנו בכפלים,
ויראנו בטוב ירושלים. אכ"ר. בברכה רבה, עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קי"ז

**ביצד יתכן שמשח רבינו חי ק"ב שנה, והרי
אם נחשב שנת המכות, יוצא שחי קב"א שנה**

בעזה"י שלהי ניסן התשע"ב

כבוד ידידנו הנעלה, לשם טוב ותהילה, החכם המופלא, פלג אלהים מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק.
שלום לכבודו, ולכל הסובבים הודו.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, בפרשת וארא נאמר שמשח רבינו
עמד לפני פרעה בן שמונים שנה, והמכות ארכו שנה, ואם
בן אם נוסיף עוד מ' שנה ששחו במדבר, יוצא אם בן לסוף
ארבעים שנה היה משה רבינו בן קב"א שנה, והלא נאמר
בפירוש שנפטר בן מאה ועשרים שנה.

מיום ליום, ומעתה ליכא קושיא כלל.
יעו"ש.

ומה עוד דיש לתרץ שכל זה אליבא דהמשנה בעדויות (פרק ב' משנה י') שעשרת המכות ארכו י"ב חודש, או לפי המדרש שמות רבה (פרשה ט' סימן י"ב) שכל מכה ארכה חודש ימים, אך לפי מדרש לקח טוב ופסיקתא זוטרתא (שמות פרק ח'), כל מכה ארכה שבוע ימים בלבד, כי מכת דם שבעת ימים בנין אב לכל המכות שכולן שבוע אחד, חוץ ממכת החושך שארכה רק שלושה ימים בלבד. יעו"ש. ולפי זה ליכא קושיא כלל כי כל המכות ארכו פחות משנה.

והנה עמד עמד על שאלה זו החת"ם סופר (שו"ת ח"ו סימן כ"ט, ובדרשות קי"ז ב', ד"ה רמב"ן, עה"ת שמות פ"א א', ד"ה ומשה), ותירץ שמה עמד לפני פרעה בתחילת שנת שנת השמונים, אולם עדיין לא הושלמה השנה, ולפי זה בסוף המ' שנות מדבר היה משה רבינו ע"ה בן ק"כ, ומוכיח החת"ס שהיכן שהתורה כותבת "ומעלה", הכוונה היא למנין שנים מיום ליום, אך אם כתוב בסתמא, יום אחד בשנה חשוב שנה, והואיל ונאמר אצל משה רבינו "בן מאה ועשרים שנה אנכי היום", ודרשו חז"ל היום מלאו, והוא כאילו נאמר ומעלה שהפירוש הוא

והאל אשר כבודו מלא, את מספר ימינו ימלא,
בבריאות ונהורא מעליא, ורב שלמא מן שמיא. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קי"ח

האם היה מותר ליהודי לשתות את דם היאור במכת דם שבמצרים

בעזה"י אייר התשע"ה

כבוד מעלת החכם חובר חיבורים, כשבילי הרקיע מאירים.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר האם היה מותר ליהודי לשתות את דם היאור במכת דם שבמצרים.

מערכת חמץ ומצה (סימן בי אות ג') בדין בהמה שנוצרה ע"י ספר יצירה, האם צריכה שחיטה, ואם יש בה איסור חלב ודם, וכן בדין בשר היורד בנס מן השמים. יעו"ש. ומחלוקת זו שייכת גם בנידון דידן, הואיל והדם הזה נעשה בנס מן השמים.

ב' בספר בחגוי הסלע (שמות ל"ט) הביא, שהיו כאלו במצרים שלא היה אכפת להם לאכול דם, והיו אוכלים על הדם כדי לעשות כישוף וכמ"ש הרמב"ן (ויקרא פרק י"ט פסוק כ"ו), אלא שלא יכלו לשתות מן היאור כי באש היאור מן הדגה, ומפני כך לא יכלו לשתות, ועל כן נכתב קודם "והדגה אשר ביאור מתה ויבאש היאור", ואח"כ "ולא יכלו לשתות מים". ע"כ. ולפ"ז היאור היה בואש, כך שאפילו המצרים שהורגלו בדם לא היו יכולים לשתותו.

ג' שאלה זו מלכתחילה כלל לא עמדה על הפרק, שהרי דם היאור נהפך בידי ישראל מיד למים כמבואר במדרש (שמות רבה פרשה ט' סימן י'), ומימלא בכל פעם שהרימו מהדם שביאור מיד נהפך למים ויכלו לשתות ללא כל פקפוק.

א' דם זה נעשה בנס, וכבר נחלקו הפוסקים במעין זה בדין עגל שנוצר ע"י ספר יצירה, האם טעון שחיטה, דעת השל"ה (וישב דף ל') שאינו טעון שחיטה, והביאו בפתחי תשובה יו"ד (סימן ס"ב ס"ק ב'), ובספר צער בעלי חיים (עמ' 652), למד מכאן דאף אין איסור באכילת דמו. אך בשו"ת רבבות אפרים ח"ז (סימן שפ"ה) הביא דעת רבי אבא אלבו בספר מילי דאבא (פנהדרין ס"ה) דטעון שחיטה ובדיקה מפני מראית העין, והוכיח בעל הרבבות אפרים דטעון שחיטה בברכה, ודינו כבהמה ממש. ע"כ.

וכן הובא במלבי"ם (בראשית פרק י"ח פסוק ז') שבן הבקר שעשה אברהם למלאכים היה ע"י ספר יצירה, ולכן הגישו לאורחיו עם חלב, כי אין לו דין בשר. יעו"ש. ולפי דבריו אין לו גם דין בדמו, ובספר בניהו בן יהוידע (פנהדרין ס"ה) כתב, בשר בהמה הנוצר ע"י ספר יצירה, אינו משביע ואינו עושה דם בגוף האוכלו. ע"כ. וזקנו הרה"צ רבי לוי הכהן רבינוביץ' זצ"ל שו"ת מעדני מלכים (סימן ס"ז) הביא שבשר זה הוא בלא דם, ואין מרגישים בו טעם. יעו"ש.

וכבר האריך בזה בספר שדי חמד

וכימי צאתנו ממצרים, כן נזכה לראות בבנין ירושלים, אכ"ר.
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קי"ט

מדוע מוזכר במכת צפרדע שיעלו "בית פרעה ובית עבדיו", ואצל "עמו" לא כתוב "בית עמו"

בעזה"י טבת התשע"ג

כבוד ידידנו החביב, ונוגה לו סביב,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א. מעיר התורה בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר כמה שנאמר בפרשתינו, פרשת וארא, על מכת הצפרדע "ועלו ובאו בביתך וכו', ובבית עבדיך ובעמך" (פרק ז' פסוק כ"ח), מדוע מוזכר בית פרעה ובית עבדיו, ואילו אצל עמו לא מוזכר בית.

את השיש כדי להכנס לבית, מה שאין כן ב"בתי עמך" שלא היו מרוצפים בשיש, מיד עלו מן התהום ונמצאו בבית, ועל כן לא היה צורך לכתוב "בבתי עמך". עכ"ד.

והנלענ"ד להוסיף טעם, בסייעתא דשמיא, הואיל ואדמת מצרים נמכרה ליוסף והועברה לפרעה, כמובא בפרשת ויגש (פרק מ"ז פסוק כ'), "ויקן יוסף את כל אדמת מצרים לפרעה", ועל כן בתי העם לא היו שייכים להם, כי כל האדמות היו שייכות לפרעה, ורק לעבדיו הוא נתן בתים, ומשום כך נאמר בתים רק אצל פרעה ועבדיו, ולא בשאר העם.

והנה כבר עמד בשאלה זו בספר יציאת מצרים שינברגר, ח"א (עמ' נ"ט), ותירץ ע"פ דבר המדרש שמות רבה (פרשה י" סימן ד'), האיך לקו בתיהם של גדולים שהיו עשויים ומרוצפים בשיש, אלא היתה הצפרדע עולה מן התהום ואומרת לשיש עשה לי מקום שאעלה ואעשה רצון קוני, והיה נבקע השיש ועולה אל הבית, ובזה ביאר הכפילות "ועלו ובאו", שגם עלו הצפרדעים, וגם באו ובקעו את השיש. ובזה גם ביאר מדוע נאמר "בית" אצל פרעה ועבדיו, ואילו אצל שאר העם לא נאמר, ועל פי המבואר, מוכן הטעם, הואיל ובתי פרעה ועבדיו היו גדולים וחזקים, והיו צריכים הצפרדעים לבקוע

עוד יש לבאר ע"פ המובא במדרש במצרים. ע"כ. ואם כן לשאר העם לא היה במדבר רבה (פרשה כי סימן ג') בית ששייך להם כי שכרו מעם ישראל כשירדו ישראל למצרים אחזו בה וקנו בתים, והיו משכירים אותם למצריים ומשום כך לא נאמר בית בשאר העם.

וכימי צאתנו ממצרים,
כן יראנו בבנין ירושלים,
ובשמחת בנינו ובנותינו על האבנים. אכ"ר.
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת בא

סימן ק"ב

מדוע כפל תיבת "ארבה", בפסוק "ויעל
הארבה וגו' לא היה כן ארבה כמהו"

בעזה"י שבט התשע"ה

כבוד מעלת הרב החשוב, כחיות הקודש רצוא ושוב.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, בפרשת בא נאמר: "ויעל הארבה
על כל ארץ מצרים וינח ככל גבול מצרים כבד מאד לפניו

לא היה בן ארבה כמהו" (שמות פרק י' פסוק י"ד), וחקשה כת"ר,
מדוע כפל תיבת "ארבה" פעמיים.

וראיתי תירוצים רבים בדבר, וואל היה כבוד משל משה, ועל כן חזר
והנלענ"ד, לתרץ בס"ד וכפל תיבת "ארבה", לומר שלא היה
ע"פ מה שכתב רש"י על הפסוק ארבה כמותו בסוג הארבה, כי בכמות
"ואחריו לא יהיה כן", שארבה שבימי היה ארבה כבוד יותר בימי יואל.

וכימי צאתנו ממצרים, כן יראנו בבנין ירושלים אכ"ר.
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קכ"א

**כיצד יתכן שצחקו ילדי ישראל על פרעה
בליל מכת בכורות, והרי היה אסור להם
לצאת מפתח הבית**

בעזה"י י"ז באדר ב' אדר התשע"ד

כבוד מעלת ידידנו הנעים, חכם דעים,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מח"ס פרדס יוסף על המועדים ושא"ס.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, האיך ילדי ישראל צחקו על פרעה
בליל מכת בכורות, והלא אסור היה להם לצאת מפתח הבית

וכמובא בספר שמות (פרק י"ב פסוק כ"ב) "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר". וזה החלי, בעזר צור גואלי.

כן גם הילדים יכלו לצאת ולדבר עם פרעה וללגלג עליו.

ואך לפי הרמב"ן, שאסור ממש היה לצאת מן פתח הבית, יש לומר שדברו עמו מן החלונות, ולא יצאו מפתח הבית ממש.

ועל ידו השני, יש לבאר ע"פ דברי הרב העמק דבר (פרק י"ב פסוק י"ג), שאע"פ שהוזהרו שלא לצאת מפתח הבית, מ"מ אף אם עבר איש מישראל על אזהרה זו, גברו רחמי ה', ואע"ג שבמצרים היה נגף, בישראל לא אירע מאומה. יעו"ש. ואף כאן ילדי ישראל, עם כל זאת שיצאו ה' שמר צאתם וכואם.

ועל ידו השלישי, ע"פ מה שמצאתי בפירוש מרכבת המשנה על המכילתא (שם) שהביא בשם הרא"ם, שדיבר על המשחית הבא לנגוף, שהוא מוזהר שלא לבא אל בתיהם, אך היו עוד משחיתים אחרים, ועליהם הזהיר שלא יצאו איש מפתח ביתו. יעו"ש. וע"פ דבריו הוכיח בספר אז ישיר (עמי קפ"ג) שמי שיצא מפתח ביתו עם ליווי של חבירו, לא נפגע, כי שאר מזיקים אינם פוגעים אלא במי שמהלך יחידי. יעו"ש. ולפי זה הילדים לא יצאו יחידי אלא ביחד, ומפני כך לא יכל המשחית לפגוע בהם.

בתחומא ישן (בא סימן י"ט) מובא, ויקרא למשה ולאהרן, היה הולך פרעה וקורא בלילה בכל שוק ושוק, ואומר היכן הוא משה והיכן הוא אהרן, והיו בניהם של ישראל משחקין בו ואומרים לו פרעה להיכן אתה הולך, והוא אומר להם למשה אני מבקש, והם אומרים לו כאן הוא דר ומשחקים בו עד שעמד עליו, א"ל פרעה קומו צאו מתוך עמי. ובמדרש ויושע בפסוק ימינך ה', קרא למשה ואהרן, וצועק והולך בכל חוצות ישראל ואמר היכן משה ואהרן עומדים, ונערים קטנים של ישראל משחקין ואומרים לו, היכן אתה הולך ומי אתה מבקש, ואומר להם משה אוהבי אני מבקש, והם אומרים בכאן הוא עומד, ואחרים אומרים במקום אחר, עד שמצא את הבית. והובא בספר תורה שלימה פרק י"ב הערה תקל"ז).

והנראה לתרץ קושייתו, תחילה וראש, ע"פ דברי האבן עזרא (שמות פרק י"ב שם), וכן החזקוני (שם פרק ט"ו פסוק מ"א) שרוב עם ישראל היו בארץ גושן, ומשה ואהרן ומקצת מהעם נשארו ברעמסס, עי הבירה שבה היה פרעה נמצא. יעו"ש. [וראה עוד בדברי הרמב"ן שם, שהשיג על דבריהם]. ולפי דברי הראב"ע, נראה שהאיסור לצאת איש מפתח ביתו היה דווקא ברעמסס, אך בארץ גושן יצאו מפתח ביתם, ועל

וזהו בארבע, יש לבאר ע"פ דברי התרגום יונתן (שמות פרק י"ט פסוק ד'), על הפסוק "ואשא אתכם על כנפי נשרים", שהקב"ה הביא את עם ישראל ממצרים להר המוריה מקום המקדש, לעשות שם הפסח ושוב החזירם למצרים. ע"ש. ולפי זה מי היה במצרים באותה העת?, והלא כולם עלו לירושלים?, אלא יש לומר שמלאכים בדמות בני אדם, הם אלו ילדי ישראל ששחקו בפרעה, והם אלו שלגלו עליו, וכפי שמובא בירושלמי (פאה פרק ג' הלכה ז'), שכשהיו ישראל עולים לרגל, היה הקב"ה עושה עמהם ניסים ומלאכים בדמות בני אדם שמרו על רכושם. ע"ש. וגם כאן כך היה במצרים שירדו מלאכים בדמות בני אדם, והם אלו שלגלו על פרעה.

וכימי צאתנו ממצרים, כן נראה בגאולת ירושלים, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת בשלח

סימן קכ"ב

**מדוע נתנה התורה ב' טעמים למה לא הלכו
בני ישראל דרך פלשתים**

בעזה"י שבט התשע"ג

כבוד ידידנו הנעלה, לשם טוב ותהילה,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיר התורה בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י בת"ר, אודות הנאמר בתחילת פרשת
בשלח (פרק י"ג פסוק י"ז) "ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים,

כי קרוב הוא, כי אמר אלהים פן ינחם העם בראותם מלחמה
ושבו מצרימה", ולכאורה מדוע נתן ב' מעמים "כי קרוב
הוא", ו"כי אמר" וכו'.

ולכן צריך לחתוך אותו לשתיים, ואת
זה אני צריך לעשות בעצמי, משום שאי
אפשר להעביר כוונות אלה...

בשבת השלישית היה שם עם הארץ,
וגם הוא שאל את הרב לפרש
הדבר. ענה לו הרבי, המשרתת לא
תוכל לדעת בדיוק מתי זמן הסעודה,
כי פעמים אני מקדים, ופעמים אני
מאחר, ולכן היא מכינה שעה ארוכה
לפני הסעודה, ובודאי יודע אתה כי
אם חותכים בצלים זמן רב קודם
האכילה, הם נהיים למרים, לכן אני
עושה זאת בעצמי.

אחד הגאונים אשר שהה שם בכל
שלוש השבתות, אמר כי עתה
הגיע למסקנה שאת טעמו האמיתי הרבי
לא מגלה. בהתחלה הוא חשב כי יש
לרבי טעם הלכתי, אחר כך חשב כי
אולי יש לו טעם קבלי, אך כששמע על
הבצלים המרים, הבין כי הרבי משיב
לכל אחד לפי בחינתו ודעתו. (ספר פי
צדיק עמי רנ"ו, הובא בספר הליכות חיים עמי
קפ"ו). וכך גם נהג הקב"ה עם עם ישראל
לתת להם תירוץ המיישב דעתם.

וראיתי רבים מהפרשנים אשר עמדו
על שאלה זו, והנלענ"ד לתרץ
שהקב"ה לעם ישראל נתן טעם "כי
קרוב הוא", אך הוא עצמו היה לו טעם
אחר "כי אמר אלהים פן נחם העם"
וכו', ועשה זאת כדי ליישב דעתם וליבם
של עם ישראל בתירוץ המיישב את
הדעת, וכמו שמספרים על הרבי מצאנו
זצוק"ל בעל ה"דברי חיים", שכאשר
שהה בעיר מרפא, ראה אותו רב ליטאי,
כשהוא עוסק בעצמו בחיתוך וריסוק
ביצים ובצלים בשבת קודש, ושאלו
מדוע טורח לעשות מלאכה השייכת
למשרתת, ענה לו הרבי, כבודו יודע כי
אם חותכים הבצלים דק דק, יש חשש
של איסור טוחן, ובדבר זה הנוגע
להלכה, איני יכול לסמוך על המשרתת.

בשבת הבאה שהה שם אורח חסיד,
ושוב שאל את הרב לפרש
מעשיו, ענה לו הרב, מאכלי השבת
עולים בגימטריא קטנה לחשבון שבע,
לאות כי השבת היא היום השביעי,
והחל לפרט, דג, בשר, מרק, ורק בצל
עולה בגימטריא קטנה, לארבע עשרה,

ואלהי הצבאות, כימי צאתנו ממצרים נפלאות,
כן יעשה עמנו לטובה אות, ישמח לבבות נכאות,
וירוה נפשות צמאות. אכ"ר. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קכ"ג

כמה זמן התארכה קריעת ים סוף

בעזה"י אלול המרוצה התשע"ב

כבוד ידידנו, החכם המופלא, וכבוד ה' מלא. דורש כל אתים, הנותן בינה לעיתים.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
שלום שלום בכיפלים, ועליו יחולו ברכות שמים.

מה ששאלת כמה זמן התארכה קריעת ים סוף:

הנה עמד בזה הגר"מ כשר זצ"ל היום, ובסוף היום, אחרי שעברו
בספרו הבהיר תורה שלימה שמונה שעות נתקיים "וישוב הים
(פרשת שלח עמי ע"ה), והביא בשם הרס"ג לפנות בוקר", ולפ"ז לדעת רס"ג
שבאשמורת הבוקר השקיף ה' אל מוישקף עד וישוב הים, עברו ח'
מחנה מצרים, היינו בד' שעות על שעות. יעו"ש באורך.

עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קכ"ד

מדוע נאמר קודם "מרכבות פרעה ירה בים" ואת"כ "נערמו מים" והרי היה צריך לכתוב להיפך

בעזה"י שבט התשע"ד

כבוד מעלת ידידנו הנעלה, לשם טוב ותהילה. מיחידי סגולה.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, מדוע בשירת הים נאמר "מרכבות
פרעה וחילו ירה בים וכו', וברוח אפיך נערמו מים נצבו וכו'"
(פרק ט"ו פסוק ד' ופסוק ח'), ולכאורה קודם נערמו מים, ואח"כ
מרכבות פרעה ירה בים.

שלאחר שראום מתים, סר פחדם מעליהם. וכ"כ הספורנו. ועוד הוסיף האור החיים הקדוש, שישראל ראו במיתתן כדי שיכירו בהם ישראל בעודם בחיים, והם יראו בישראל ותכסם בושה לפני מותם. יעו"ש. ולפ"ז לא היו יכולים ישראל לשורר מפני הפחד ממצרים, עד שראו אותם מתים, ואחר שראום מתים, יכלו לשורר, ומפני כך פתחו ב"מרכבות פרעה וחילו" ברישא, ואח"כ "וברוח אפיך נערמו מים".

עוד יש לבאר ע"פ דברי המלבי"ם שישראל לא ידעו כלל שמצרים רודפים אחריהם בים, כי עמוד הענן מנע אותם מלראות מה שמאחריהם, ורק כשיצאו על שפת הים, ראו את המצרים מתים. יעו"ש. ובזה מובן מדוע פתחו ב"מרכבות פרעה", כי דבר זה נודע להם רק אחר שעברו. ובשל כך מפני שהתפעלו מן הנס פתחו בו ראשון.

עוד יש לומר שמטביעת הסוסים ורוכביהם, התעשרו ישראל, כי היו המצרים מקשטים את סוסיהם בתכשיטי זהב וכסף ואבנים טובות והיו ישראל מוצאין אותם בים (רש"י שם פסוק כ"ב). ועל כן פתחו בזה בראש מפני השמחה על ביזת מצרים שבה זכו.

הנה כבר הובא במכילתא (שמות פרק ט"ו סימן ט'), "אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל", היה לו לאמרו בתחילת שירת הים ולא כאן, אלא שנכתב כאן משום שאין מוקדם ומאוחר בתורה. יעו"ש. והובא ברמב"ן (פסוק ט') עה"פ "אמר אויב", ועוד הוסיף לבאר בשם האונקלוס, שמתחילה טבעו המצרים בים, ואח"כ הביא את הסיבה, שכיון שנשף הקב"ה והקפיא תהומות, לכן נכנסו המצרים לים כדי לרדוף אחרי בני ישראל, וכשהיו בתוך הים הטביעם הקב"ה. יעו"ש. ולפי דבריו השירה בנויה כתוצאה וסיבה לדבר, ולפ"ז מרכבות פרעה וחילו טובעו בים סוף, ואיך נעשו, ע"י שברוח אפיך נערמו מים וכו'.

עוד נלענ"ד שהדבר הראשון שראו עם ישראל היה מות מצרים וכמ"ש "וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים" (שם פסוק ל'), ופרש"י שפלטם אל היבשה, וכך ראום ישראל מתים על שפת הים, וכ"כ הרשב"ם. ומשום כך הדבר הראשון שראו, עליו שרו "סוס ורוכבו רמה בים וכו' מרכבות פרעה וחילו וכו'". ורק אח"כ שרו על "נערמו מים".

עוד יש לבאר ע"פ מש"כ האבן עזרא

וכימי צאתנו ממצרים, כן יגאלנו בכיפליים, בבנין ציון וירושלים, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קכ"ה

**האם בני ישראל בירכו ברכת "אשר יצר"
במדבר, או מכיון שנתעכל המן באבריהם
פקעה מהם ברכה זו**

בעזה"י שלהי שבט התשע"ה

כבוד מעלת ידידנו הנעלה, לשם טוב ותהילה.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

**נשאל נשאלתי ע"י כת"ר האם עם ישראל בירכו ברכת "אשר
יצר" במדבר, או הואיל ונתעכל המן באבריהם (יזמא ע"ה):
פקעה מהם ברכה זו.**

וגם הלום ראיתי, לרב יעקב חיים סופר שליט"א, בספרו מנוחת שלום ח"ג (סימן טי'), שם הביא דעם ישראל אכלו גם ממה שאומות העולם הביאו להם, כמבואר בגמרא ביומא (שם), ואכלו פירות וצמחים שהעלתה להם בארה של מרים, כמו שדרשו רבותינו בשיר השירים רבה (פרשה די ס"ג), ולאחר שסרחו ואמרו נפשנו קצה בלחם הקלוקל, כבר לא נבלע באיברים, והחת"ס בחידושו לתורה (שמות בשלח דף פ"ד), כתב, שמה שקנו מתגרי אומות העולם, לא נבלע באברים. יעויין

הנה בספר בנין שלום (עמי כ"ג) כתב שבמדבר לא בירכו ברכת אשר יצר, כי המן היה לחם אבירים, ונבלע באבריהם, אמנם מים שתו, ועליהם בירכו ברכת אשר יצר. ע"כ. ואחר הקיד'ה חמש מאות, מש"כ שהמים לא נתעכלו במעיהם, עמו הסליחה, כי גם המים מבארה של מרים נתעכלו באבריהם כמן, וכמ"ש האוה"ח הקדוש (במדבר פרק ט"ו פסוק ל"ב), וכ"כ הרמ"ע מפאנו בספרו מאמר העיתים (סימן י"ז). יעו"ש, ולפ"ז גם על בארה של מרים לא בירכו אשר יצר.

כברכת השבח בבוקר אע"פ שלא נתחייב.

ובדרך רמז דרש בספר "הבה תמים" (אות צ"ב), את הפסוק ביואל

(פרק ב' הפטרת שובה) "ואכלתם אכול ושבוע והללתם את שם ה' אלהיכם אשר עשה עמכם להפליא ולא יבושו עמי לעולם", שאע"פ שלעתיד לבא יבלע האוכל באברים, לא תבטל ברכת אשר יצר, שמסיימת "ומפליא לעשות", ולזה אמר הנביא גם אז "ואכלתם אכול ושבוע והללתם את שם ה' אלהיכם", ותוכלו לברך ולהלל את ה' אלהיכם, אשר עשה עמכם להפליא, להאכילכם באוכל הנבלע באברים להפליא. "ולא יבושו עמי לעולם", להתבייש מצואתם. יעו"ש.

ועל פי האמור, יש לומר, שכך נהגו גם במדבר, בהיות האוכל נבלע באברים, שהיו מברכים ברכת אשר יצר בכל בוקר, אף ללא שנתחייבו בה.

והאל יתברך אשר יצר את האדם בחכמה, יתמיד בריאותינו ברפואה שלימה, כל ימי שנותינו על האדמה. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

בדבריו, באורך וברוחב. ולפ"ז, היו דברים שלא נבלעו באברים ועליהם בירכו ברכת אשר יצר, וכן יש להוסיף את השלושים, שלפי חלק מהפרשנים לא נבלע באברים.

והנלענ"ד לבאר בס"ד, ע"פ מה שהובא בתנא דבי אליהו (פרק ט"ז), שלעתיד לבא יתבטלו הבתי כסאות, ויהיה האוכל נבלע באברים כמו המן. ולפ"ז לא יתכן לומר שתבטל ברכת "אשר יצר" כליל, אלא יש לומר, שיברכו אותה בכל בוקר אפילו בלא שנתחייבו, וכמו שפסק הרמ"א (סימן די סעיף א'), בשם האבודרהם, דיש לברכה בכל בוקר, גם אם לא עשה צרכיו, וראה בב"ח פרישה מג"א והלבוש (שם), שכתבו טעמים לדבר. ואע"פ שהיום המנהג כדעת רבינו האר"י בשער הכוונות (ברכת השחר), שאם לא נתחייב אין מברך, מכל מקום לעתיד לבא, תשתנה המציאות, ועמה תשאר ברכת אשר יצר

סימן קכ"ו

מדוע נאמר "ואין מים לשתות העם", ולא "מים לשתות לעם", או "לשתיית העם"

בעזה"י אלול המרוצה התשע"ב

כבוד ידידנו, החכם המופלא, וכבוד ה' מלא. דורש כל אתים, הנותן בינה לעיתים.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני-ברק ת"ו.
שלום שלום בכיפלים, ועליו יחולו ברכות שמים.

מדוע נאמר "ואין מים לשתות העם" (שמות פרק י"ז פסוק א'),
לכאורה היה צריך להיות כתוב "מים לשתות לעם", או
"לשתיית העם".

כאן המקור במקום השם, וא"כ הל' של
לשתות משמשת גם להעם, ופירושו ואין
מים לשתיית העם. וכמו שמצאנו
"לשבת אברם" (בראשית פרק ט"ז פסוק ג'),
שפירושו לישיבת אברם. ע"כ.

וא"ל השלישי, עוד עמד בזה רבי משה
וואלי זצ"ל, מתלמידי הרמח"ל,
בספרו ברית עולם (עמ' רנ"ו), וכתב, מה
שאין מים לשתות, הגורם הוא העם
בגלל שרפו ידיהם מן התורה ברפידים.
ע"ש, והן אמת שדבר זה מבואר
בתרגום יונתן, שהיו ברפידים מעיינות
והתייבשו, הואיל ורפו ידיהם מן התורה.
ובזה מבואר השינוי "ואין מים לשתות
העם", כי הגורם הוא העם.

תחילה וראש, במדרש שמות רבה
(פכ"ו סימן ב') מובא לעם לא
היה, אך לצאן ולבקר היה, ולפי זה
מובן השינוי, כי אם היה כותב "לעם
לשתות", הוא אמינא לעם וכל שכן
לצאן ולבקר, ולשם כך שינה, ללמדנו
שלעם לא היה אך לצאן ולבקר היה.
וכן כתב מדידה, הגאון רבי יוסף
משאש זצ"ל בספרו נחלת אבות ח"ה
(כרך א' עמ' ע"ח) שמים זכים ונקיים
לשתות העם לא היו שם כלל, ואך
מעט מים עכורים ממי גשמים נשארו
שם, הראויים לשתיית בהמות ע"י
הדחק. ע"כ.

וע"ל ידו השני, הספורנו מבאר שבא

משה", ועל כן אמר "ואין מים לשתות העם", כי רק הערב רב התלונן, ולא שאר העם הכשרים. יעו"ש.

והנלעניד להוסיף ולבאר ע"פ מה שאומרים חכמי וחוקרי המדבר, שבמקום זה מצויים גבים במדבר המלאים מים, וכן מים בנקיקי הסלע, והיה די במים אלו להשקיט צמאונם, אך אעפ"כ בחרו העם, שלא לאסוף ממים אלו, או שלא ראו אותם, או שחששו שמתאימים רק לבהמות, ולא לבני אדם, ובמקום לחפש אחר המים, או לברר אם המים טובים לשתיה, עשו מריבה.

ועל כן אמר "ולא היה מים לשתות העם", דהיינו היו מים, בגבים ובנקיקי הסלע, ורק העם לא ראו אותם, ולא שתו מהם.

והאל השולח מים, יחיינו מיומים, וינחמנו בכפלים, ויאיר עינינו שבעתים, ויראנו בבנין ירושלים, אכ"ר.

עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

ובארבעה אשיבנו, כותב הנצי"ב מואלואזין זצ"ל בפירושו העמק דבר, כי באמת העם עוד לא צמאו כלל, אבל העם אמרו כי אין מים לשתות. יעו"ש.

וחמישיתו יוסף עליו, בספר עסק התורה (עמי צ"ו) תירץ שבאמת לא חסרו מים, כי אחר אכילת המן, שהיה לחם רוחני, לא היו צריכים לשתות, ורק העם אמרו זאת כי התאוו לשתות ממש, ונתגברה תאוותם עד שהיה נדמה להם שאם לא ישתו ימותו הם ובהמתם, ועל כן כתב "ולא היה מים לשתות העם", משום שהעם דימיין זאת בדעתו. יעו"ש.

וישש אנכי על אמרתך, ע"פ מה שהובא בספר טהרת יום טוב (עמי שי"ד) שכאשר באו עם ישראל לרפידים נאמר שם "ויסעו כל עדת בני ישראל", שהיו כשרים, ולא רבו ולא התלוננו, אך "העם", אלו הערב רב, הם אלו שהתלוננו, כמ"ש, "וירב העם עם

פרשת יתרו

סימן קכ"ז

מדוע הזכירה התורה עוונותיו הראשונים של יתרו, בפסוק "יתרו כהן מדין"

בעזה"י י' באב ה'תשע"ד

כבוד החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מח"ס גם אני אודך
רוב שלום טובה וברכה.

בפרשת יתרו (פרק י"ח פסוק א') נאמר "יתרו כהן מדין", והקשה כת"ר מדוע הזכיר לו עוונותיו הראשונים, שהיה כומר לעבודה זרה.

הגיע, שנתגייר וזכה לחסות תחת כנפי השכינה, וכעין זה כתב באוה"ח, ועוד הביא בשם מושב זקנים מבעלי התוס', שחזר לסורו. יעו"ש.

ובספר מקדשי השם מיזליש (יתרו) ביאר, שאין מקבלים גרים לימות המשיח, וה"ה בצאתם ממצרים, ואיך קבלו את יתרו, אלא כוונתו היתה לטובה, ולא לטובת עצמו, כי הוא היה כומר, ולא חסר לו מאומה, ומה שבא היה לכבוד ה' יתברך. יעו"ש.

הנה תחילה וראש דע ידידי שבמדרש תנחומא (פרק ס"ז סימן י"א), אמרו כהן מדין, רב וגדול שבמדין. ולפי מדרש זה לא הוזכר כלל כומר לע"ז, ואין בזה משום הזכרת עוונות ראשונים. אך לפי מי שסובר שכהן מדין מיירי בכומר לעבודה זרה, בזה יש להקשות.

והנה כבר עמד בזה הרב הגאון, רבי אהרן ליב שטיינמן שליט"א, בספרו אילת השחר (שם), שהזכיר "כהן מדין", כדי לשבחו מה היה ולהיכן

המדיינים, נידוהו על שנתגייר, ומפני כך שלח בנותיו לרעות צאנו כמובא בתנחומא (שמות י"א) וכן הוא בשמות רבה (פרשה א' סימן ל"ב). ואצל עמו המדיינים, כינוהו "חותן משה". ואילו בעם ישראל היו שביזוהו והזכירו מעשיו הראשונים שפיטם עגלים, וכפי שכינו את פנחס וביזוהו על אבי אימו שפיטם עגלים לעבודה זרה (במדבר רבה פרשה כ"א סימן ה' וסנהדרין דף פב), והם כינוהו "כהן מדין". ולשם כך הזכירה התורה "יתרו כהן מדין חותן משה", להורות על גדלותו, שעל אף שדחאוהו, אעפ"כ בא והתקרב לישראל.

ובספר תפארת שמואל קופמאן (שם) ביאר, שבין אם כינוהו "כהן מדין", ובין אם כינוהו "חותן משה" - לא התרגש מכך כלל, בין לכבוד, ובין לביזיון. יעו"ש.

והנלענ"ד לתרץ, ע"פ מה שקרה עם יהדות אתיופיה בארץ ישראל, שבהיותם בגולה, כינו אותם בכינוי גנאי "זרים" והחשיבום כזרים, וגם כאן בארץ ישראל קראום זרים ודחאום ממקומות רבים, ומעין זה קרה ליתרו, אשר בכל מקום נרדף, אצל עמו,

וברכתי ברכת הדיוט קלה, לכת"ר הנעלה, מיחידי סגולה,
זאת התורה העולה, שיזכה לרוב טוב בשמחה וגילה. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קכ"ח

**מדוע כתוב "כי הוציא ה' את ישראל ממצרים",
והרי כבר אמר לפני זה "ול ישראל עמו"**

בעזה"י שבט התשע"ה

כבוד מעלת החכם הכולל, אין גומרין עליו את ההלל.
הרב גמליאל הכהן רבינובין שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, מדוע נאמר בתחילת פרשת יתרו

"כי הוציא ה' את ישראל ממצרים" (פרק י"ח פסוק א'), וחלא
כבר פתח בתחילת הפסוק ואמר: "ול'ישראל עמו".

האֱלֹשִׁיךְ הקדוש (שם) כתב שה' הוציא את ישראל ממצרים, ואת האחרים, הם הערב רב, לא הוציאם הוא יתברך, אלא יצאו מעצמם, ועל כן אמר "כי הוציא ה' את ישראל ממצרים".
והנִלְעַנִּיד, דיתרו מיועצי פרעה היה רב. (סוטה יא.), והכיר את הערב רב שהיו עזי פנים שבדור (זוהר חדש פרשת יתרו), ועל כן לא התפעל כל כך מיציאתם יחד עם ישראל, כי ידע שעתידים לחטוא ולהחטיא את ישראל, ועל כן הזכיר ישראל דוקא, לאפוקי מהערב רב.

ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קכ"ט

**מדוע כפל בפסוקים "אשר הצילו" "אשר
הציל אתכם" "אשר הציל את העם"**

בעזה"י שבט התשע"ג

כבוד החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א.
רוב שלום טובה וברכה.

בפרשת יתרו (שמות פרק י"ח פסוקים ט' י') נאמר "ויחד יתרו על
כל המוכה אשר עשה ה' לישראל, אשר הצילו מיד מצרים,

ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד
פרעה אשר הציל את העם מתחת יד מצרים". והקשה כת"ר
מדוע כפל הדברים "אשר הצילו", "אשר הציל אתכם", "אשר
הציל את העם".

"אשר הציל אתכם" "אשר הציל את
העם", האבן עזרא, הרשב"ם
והספורנו מפרשים, אשר הציל אתכם,
נתכוון על משה ואהרן. ובספר באר מים
חיים (שם) ביאר אתכם ניתכוון על עם
ישראל, "אשר הציל את העם", נתכוון
על הערב רב.

ובשאלות ותשובות הלכות קטנות (כ'
ס"א) כתב, הצלה ראשונה,
"אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד
פרעה", נתכוון למשה ולאהרן שלא
פגעו בהם פרעה והמצרים, והצלה שניה
נתכוון על עם ישראל שנצלו מתחת יד
פרעה. ע"כ. ובספר ייטב לב פירש,
נתכוון על שבט לוי שלא נשתעבדו
שעבוד גשמי, אשר הציל את העם,
שהציל את העם משעבוד רוחני.

והנלענ"ד להוסיף ולבאר ע"פ
המבואר לעיל "אשר
הצילו מיד מצרים", שנתכוון על משה
רבינו, ולפ"ז אשר הציל אתכם", נתכוון
על בני משה, גרשום ואליעזר. שכל
הזמן הזה שהו עמו במדין ונצלו. ובסוף
הזכיר את הצלת העם.

הנה רבו הפירושים בזה, ואענה
בס"ד על ראשון ראשון ועל
אחרון אחרון:

"אשר הצילו מיד מצרים", המהרי"ל
דסקין על התורה שם, כתב
נתכוון יתרו על עצמו, שהרי ברח
אחר גזירת "כל הבן הילוד היאורה
תשליכוהו", ובזכות זה ניצל ולא
נענש עם המצרים, ועתה ששמע על
מכותם, הודה לה' על שהצילו. ע"כ.
ובספר חידושי תורה איטינגא (עמ' כ')
כתב נתכוין על משה רבינו שהצילו
מיד פרעה בעת שנטל כתרו ורצה
להרגו. ע"כ.

ובל זה למאן דאמר בפרש"י הראשון
ויחד יתרו ששמח, והנלענ"ד לבאר
ע"פ מה שהביא רש"י בפירושו השני,
ויחד יתרו, שנעשה בשרו חידודין
חידודין על אבוד מצרים, ולפ"ז מה
שהוסיף יתרו "אשר הצילו מיד מצרים",
י"ל דנתכוון על פרעה, שהרי פרעה ניצל
כמבואר בפרקי דרבי אליעזר (פרשה מ"ג),
ובזה שמח על פרעה שניצל, ואילו על
אבוד מצרים נתעצב ונעשה בשרו
חידודין חידודין.

והאל נותן התורה, יחזיר ליושנה העטרה, לפדות מחכי קץ מהרה,
ולבנות בית תפארה. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ק"ל

**ביצד דרשו חז"ל "כאיש אחד בלב אחד" מהפסוק
 "ויחן שם ישראל", שהוא בלשון יחיד, והרי גם
 כתוב שם "ויחנו במדבר" שהוא בלשון רבים**

בעזה"י שבט התשע"ג

כבוד החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
 הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א.
 רוב שלום טובה וברכה.

עוד הקשה כת"ר, על הנאמר (פרק י"ט פסוק ב') "ויסעו מרפידים
 ויבואו מדבר סיני ויחנו במדבר ויחן שם ישראל נגד החר",
 ורבותינו דרשו ויחן, כאיש אחד בלב אחד, וכן הביא רש"י,
 והקשה כת"ר והלא גם נאמר "ויחנו במדבר" בלשון רבים.

במדבר", מיירי על הערב רב שחנו
 בפילוג לבבות, ואולם על ישראל נאמר
 "ויחן", כאיש אחד בלב אחד.

עוד נלענ"ד לתרץ "ויחנו במדבר"
 דהיינו שהניחו את אהליהם
 ורכושם במדבר, אולם העם עצמו הגיעו
 לבדם רק עם הצאן והבקר אל מול
 ההר, וראיה לדבר מה שציוה הקב"ה
 אח"כ את משה רבינו "לך אמור להם
 שובו לכם לאהליכם" (דברים פרק ה' פסוק
 כ"ז), דהיינו האהלים היו רחוקים מעט
 מההר והיה צריך לשוב לשם. ולפ"ז

והנה כבר עמדו בזה הפרשנים וכתבו
 על שינוי הלשון "ויחנו", ויחן",
 שבתחלה היו הלבבות נפרדים, ואח"כ
 התאחדו והפכו ללב אחד. (ראה כלי יקר
 ועוד). וא"כ ליכא קושיא כלל.

והנלענ"ד להוסיף ולבאר ע"פ דברי
 הרמב"ן (שם), "ויחן שם
 ישראל", ישראל דוקא, כי עד מדבר סיני
 היה הערב רב בתוך המחנה, ובמעמד
 הר סיני נבדלו לעצמם, והבדילם משה
 ובני ישראל חנו לבדם לפני ההר, והערב
 רב אחריהם, כי לישראל יתן התורה.
 עכ"ד. ולפ"ז גם מה שנאמר "ויחנו

מובן השינוי, ויחנו במדבר", שחנו שם נגד ההר", היינו שהעם הגיע לבדו את האוהלים והרכוש. "ויחן שם ישראל כאיש אחד בלב אחד.

והאל נותן התורה, יחזיר ליושנה העטרה, לפדות מחכי קץ מהרה, ולבנות בית תפארה. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת כי תשא

סימן קל"א

מדוע מובא שבחרו בעגל כמנהיג, ולא בחרו באחרן כמנהיג

בעזה"י אדר הנאדר התשע"ה

כבוד מעלת הרב המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר מדוע בפרשת כי תשא, מובא
שבחרו בעגל כמנהיג, ולא בחרו באחרן.

הנה עמד בזה בספר פנים יפות (פרשת כי תשא), וכתב שהשטן הראה לישראל שמשוה מת, ושוכב במטה, ולכן עשו את העגל ולא בחרו באחרון, כי רצו מנהיג שלא ימות, ויהיה קיים לעולם, ולכן עשאוהו מזהב, שאינו מעלה חלודה ונרקב, ומשה לקח את העגל וטחנו היטב להראות להם שגם הזהב נשחק. ע"כ.

הנה עמד בזה בספר פנים יפות (פרשת כי תשא), וכתב שהשטן הראה לישראל שמשוה מת, ושוכב במטה, ולכן עשו את העגל ולא בחרו באחרון, כי רצו

נשיא הקהילה שי לרב, והרב פתח את האריזה המהודרת ומצא בתוכה קופסת טבק מכסף. שאל הרב את נשיא הקהילה מדוע בחרו במתנה זו, ונשיא הקהילה השיב, "אצלנו נותנים לכל רב הבא לכהן כאן קופסת טבק, ואומרים לו, כבודו ידחוף את האף שלו רק לפה". וכך העם העדיף לבחור בעגל שלא יחייבם במצוות ויוכיחם לעבוד את ה', על פני אהרון אשר יצווים לקיים את מצוות התורה.

והרב זקס בספרו מנחם ציון (עמ' שי"ח), כתב שזה טבע האנשים למצא סיפוק ולבכר בבריאה חדשה, ואפילו בעגל מאשר למצא סיפוק באהרון שהוא אחד משלהם. ע"כ.

והנלענ"ד לבאר בס"ד, ע"פ מעשה שהיה ברב אחד, אשר התקבל לכהן בקהילה בארה"ב, הקהל ערך לכבודו סעודה חגיגית בהשתתפות כל בני הקהילה ובסיום הערב, הגיש

ואת חג הפורים, תחוגו בשמחה ובשירים. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת ויקהל

סימן קל"ב

מה באה לרבות בתיבת "את", בפסוק "ויקהל
משה את כל עדת". ומדוע כתב "כל" והרי
בודאי יקהיל את כולם

בעזה"י שלהי אדר התשע"ב

כבוד ידידי החכם המפואר, ישראל אשר בך אתפאר,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני - ברק.
רוב שלומים, וברכות ממרומים.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר מדוע נאמר בתחילת פרשת ויקהל

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" (שמות פרק ל"ה פסוק א'), לכאורה מה באה התורה לרבות במילה "את", ומה היא ההווא אמינא שלא יאסוף את כל עדת בני ישראל שהוצרכה התורה לומר "כל".

לבית המדרש ללמד ולהורות לבני ישראל דברי תורה, כדי שיהא שמי הגדול מתקלס בין בני. ע"כ. ויש לומר שמשום כך אמרה התורה "את", לרבות את הנשים שגם הן תקבענה עיתים לתורה ביום שבת, ומה שאמרה התורה "כל עדת", דהו"א שנשים תהינה פטורות מקביעת עיתים לתורה בשבת, ובמקום זה תבטלנה זמנן לריק, משום כך אמרה התורה "כל". שגם הן בכלל קביעות עיתים בשבת.

ואחר כתיבי כל זאת ראיתי לראב"ע (שם פסוק י"ט ד"ה ויצאו) למדנו מזה שכל עדת בני ישראל באו אל אוהל מועד כת אחר כת. עכ"ל. ולפי זה מה שנאמר "את כל", בא ללמדנו שלא כולם נקבצו ובאו יחד, ולכך "את" בא לרבות כת אחר כת, "כל", ללמדנו שכולם נקבצו יחד בסופו של דבר.

עוד יש לומר "את" לרבות הנשיאים, שאע"פ שהביאו אחרונים והתעצלו, מ"מ גם הם נקהלו, והו"א שאולי לא יוזמנו מאחר שהתעצלו (כמבואר ברש"י שמות פרק ל"ה פסוק כ"ז) משום כך אמר "כל".

הנה הרמב"ן (שם ד"ה כל עדת בני ישראל), כתב, יכול כל עדת בני ישראל האנשים והנשים, כי כלם התנדבו במלאכת המשכן. עכ"ד. ויש לומר שבזה ריבה במילה "את", את הנשים, והווא אמינא הואיל ואין זו מדרך הצניעות לכנס גברים ונשים יחד, משום כך לא יכנסם יחד, קמ"ל שכינסם כולם יחד כדי לעודדם ולשבחם על מלאכת המשכן. אך כדי שתהיה צניעות ביניהם משום כך קראם "עדת בני ישראל", והיינו ששמרו על גדר הצניעות וכל עדה היתה לבדה ללא תערובת, גברים בנפרד ונשים בנפרד.

ומה עוד הואיל והזהירם על מלאכות שבת משום כך הקהיל האנשים והנשים להורות שהכל חייבים בשמירת שבת.

עוד יש לומר ע"פ ילקוט שמעוני (ריש פרשת ויקהל והובא בבעל הטורים שם) "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל". בכל התורה לא מצינו פסוק כזה שנאמר בו "ויקהל", אלא זה, על שבת בלבד. אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, עשה לך קהלות ודרוש בפניהם ברבים הלכות שבת, כדי שילמדו ממך דורות הבאים להקהיל קהלות בכל שבת ושבת ולהכנס

עד כאן נראה לדעתי הדלה, וברכתי ברכת הדיוט קלה, כברכת התורה לעם סגולה, שחפץ ה' בידו מעלה מעלה, להגדיל תורה לעילא, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קל"ג

מדוע הוצרכו הנשים לטוות את העיזים על גבם

בעזה"י שלהי אדר אדר התשע"ה

כבוד מעלת הרב החשוב, כמלאך רצוא ושוב,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, בפרשת ויקהל מסופר, שהנשים טוו את העיזים (שמות פרק ל"ה פסוק כ"ו), וביאר רש"י, אומנות יתירה היתה לטוות את העיזים על גביהם. והקשה כת"ר, לשם מה הוצרכו לטוות את העיזים על גבם.

על שם העז וגבורה שבהם, וכבר אמרו במליצה על העיזה שכשמה כן היא "עיזה פזיזה", ואעפ"כ במלאכת המשכן נעשה נס ונתן ה' חכמה בבהמה שתדע לכוון ויטוו את הצמר על גבה, וכמ"ש הכתב סופר (שמות פרק ל"ו פסוק א'). יעו"ש. ויש לומר, שלפיכך ספרה התורה מעשה זה, כדי ללמד את הנשים סבלנות, שאל להם לחשוש מעזות או פזיזות שיש לילדים, כי אם עיזה שהיא קשה הצליחו לטוות בחכמה ובסבלנות, ואף העיזים היו מוכנות לכך, גם ילד שובב יש לקרבו בעבותות אהבה ובשמחה, ולטוות על גבו תורה ויראת שמים טהורה.

הנה כבר האריכו רבים מן המפרשים לתרץ תירוצים רבים בדבר:

הספורנו כתב, כדי שלא תתמעט איכותם כשיעקרו ממקום גידולם. ובמשך חכמה כתב שלא יטמאום נידות שביניהן, שאין טומאה במחובר.

ואמרתי אענה חלקי גם אני בס"ד, כי הנה ידוע מה שאמרו חז"ל, עזים שבבהמות עיזים (ביצה כה:), וידוע לכל מגדל צאן, שלעזים יש תכונה לציית רק לרועה שלהם ולהתנגד ולנהוג בעקשנות עם שאר אדם, וכבר כתב הרש"ר הירש שעל כן נקרא שמם עיזים,

ויהי רצון ונזכה לחנך ילדינו על אדני התורה, ויראת שמים טהורה. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת ויקרא

סימן קל"ד

מדוע נקרא "קרבן חטאת" בשם זה, ולא
נקרא בשם "סליחה ומחילה"

בעזה"י אייר זיו התשס"ט

כבוד מעלת ידידי ורעי היקר
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאלתי ע"י כת"ר מדוע נקרא קרבן חטאת בשם זה ולא
נקרא בשם סליחה ומחילה.

טיהור וניקוי, כמו "תחטאני באזוב
ואטהר" (תהילים פרק נ"א פסוק ט"ז) ששם
תרגם ד'כיתני, ונקרא קרבן זה כן כי על
ידו מתנקה המקריבו משגגתו. ע"ש.

תחילה וראש כתב הרמב"ן (ויקרא פרק
ה' פסוק ט"ז) שהשם חטאת
מורה על דבר בו נטה מן הדרך, מלשון
"קלע באבן אל השערה ולא יחטא"
(שופטים פרק כ"ג פסוק ט"ז).

ונלענ"ד להוסיף שקרבן חטאת נקרא
בשם זה ולא בשם קרבן
סליחה ומחילה, משום שבקרבן חטאת
מלבד שצריך לחשוב לשם קרבן חטאת
צריך גם שתהיה מחשבתו לשם חטאו
שהוא מביאו עליו, וצריך לכוון לכפר על
החטא כמו שנאמר "על חטאתו" (ויקרא
פרק ד' פסוקים כ"ח - ל"ה) שתיעשה לשם אותו
החטא, וכמ"ש הרמב"ם (פסוה"מ פט"ו ה"ג),
ועל כן נקרא שמה חטאת כדי להזכירו
שקודם ההקרבה יכוון לשם אותו חטא.

והראב"ע (שמות פרק כ"ט פסוק י"ד)
כתב לפי שהיא קרבה
לכפר על החטא מלשון וחטאו את
המזבח (יחזקאל פרק מ"ג פסוק כ"ב),
שפירושו יסירו חטאו מעליו.

והרמ"ג (ויקרא פרק ד' פסוק ג') כתב,
לחטאת ד'כוה, וכתב על
דבריו בחומש תורת חיים (הערה 19) שכך
תרגם כל קרבן חטאת שבמקרא, וענינו

עוד נלענ"ד שקרבן חטאת נקרא בלשון נקבה, חטאת, ולא נקרא בשם קרבן חטא בלשון זכר, משום שנקבה מולידה וזכר אינו מוליד, וכשאדם חוטא בשוגג יכול להתרגל בעבירה ותיעשה לו כהיתר ועבירה גוררת עבירה, ומשום כך נקרא קרבן זה קרבן חטאת בלשון נקבה להזהירו מן החטא שלא יגרום להביא עמו עוד חטאים, ומשום זהירות זו לא נקרא בשם קרבן סליחה ומחילה, מה שאין כן בקרבן אשם שהוא לשון זכר ואינו מוליד עוד חטאים משום שעל עבירות הבאות במזיד אדם נזהר בפעם הבאה מלשוב ולחטוא בהן.

עוד נלענ"ד שאף בזמן הזה שאין ביהמ"ק קיים מי שעבר עבירה שחייב עליה קרבן חטאת, כשיבנה ביהמ"ק בימיו יש עליו חיוב להקריב קרבן חטאת, וכמו שמסופר על רבי ישמעאל שקרא לאור הנר וכתב על פנקסו לכשיבנה ביהמ"ק אביא חטאת שמינה (שבת י"ב:), ויש לומר שמשום כך נקרא בשם חטאת, מלשון חטאת בעבר, וכמו שמצאנו בארמית על לשון עבר על דאטפת וכיו"ב, וגם כאן נקרא בשם קרבן חטאת בלשון עבר, שעל מה שחטאת בעבר תזכור להביא קרבן חטאת בעתיד, ומשום כך נקרא בשם חטאת ולא בשם סליחה ומחילה.

וברכתי המרובה. לידידי הדגול מרבכה. רב אהב'ה ומר חביבא. שיזכה לברכה רבה. וחפץ ה' בידו יצלח. בברכה רבה, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קל"ה

מדוע נזרקים רק הזפק והמעיים כיון שניזונו מהגזל, והרי כל העוף ניזון מהגזל

בעזה"י אדר א' הנאדר התשע"ד

כבוד ידידנו הנעלה, לשם טוב ותהילה,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א.
רוב שלום טובה וברכה.

ידוע כי הזפק והמעיים אינם מוקרבים על גבי המזבח, אלא

נזרקים, הואיל וניזונו מן הגזל (רש"י ויקרא פרק א' פסוק ט"ז),
והקשה בת"ר מדוע רק הם נזרקים, הלא לכאורה אם העוף
כולו גזל, כולו היה אסור.

הנה כבר עמד בזה האברבנאל (שם) מי שפיו נודף ריח רע ובנוסף מוציא
וכתב שמשליכים את הזפק ובני מפיו גם מילים בוטות קללות ונאצות,
המעיים, כי שם לא נשתנתה הגניבה, אך הסובבים אותו מתרחקים ממנו, הואיל
שאר האברים שבהם נשתנה הגזל, לא ומוסיף חטא על פשע, כי לא די בזה
צוה להשליך. יעו"ש. וכ"כ רבינו בחיי שריח פיו רע, גם מוציא מהפה מילים
(שם) לפי שהוא כלי הגזל. ע"ש. אשר לא יאמרו. וכך גם הזפק ובני
המעיים, לא די בזה שגזלו גם ריחם רע. ומהגזל עושים סירחון, מפני כך אמר
והנלענ"ד לתרץ בדרך צחות, בדרך משל, אומרים העולם כי
הקב"ה להתרחק מהם.

וה' יעזרנו להתרחק מן הגזל, ונזכה לצינה וסוחרה כאבן האזל,
עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת שמיני

סימן קל"ו

מדוע נאמר רק ביום השמיני בלשון "ויהי"
שהוא לשון צער, ולא מיום הראשון

בעזה"י שלהי אדר ב' הנאדר התשע"ד

כבוד מעלת ידידנו הנעים, חכם דעים.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מח"ס פרדס יוסף על המועדים.
רוב שלום טובה וברכה.

"ויהי ביום השמיני (פרק ט' פסוק א')", לשון צער על שלא שרתה שכינה, ולפי זה היה לו לומר לשון ויהי עוד מהיום הראשון ולא ביום השמיני.

הימים ועוד לא שרתה שכינה, כאן החל הצער.

ועוד יש לומר, שהדבר דומה לאשה ובעל המצפים לפרי בטן, והצער שיש להם בשנה הראשונה אינו דומה לצער בשנה השניה. וכן אצל המשכן, שצער השראת השכינה אחר שעברו שבעת ימים, הוא גדול מן הצער ביום הראשון, ולכך נאמר ביום השמיני לשון "ויהי", כי בעת שנאמר לשון "ויהי" טרם שרתה שכינה.

הנה ביאור זה הובא באלשיך הקדוש שם, בשם הירושלמי, ש"ויהי" הוא צער שכל שבעת ימים לא שרתה שכינה ע"י משה. יעו"ש.

והטעם שדווקא ביום השמיני נאמר ויהי ולא ביום הראשון, הואיל ונצטוו משה רבינו על שבעת המילואים, וכמ"ש "שבעת ימים תכפר על המזבח" (שמות פרק כ"ט פסוק ל"ז), וכן "כי שבעת ימים ימלא את ידכם" (ויקרא פרק ח' פסוק ל"ג). ומרגע שעברו שבעת

וה' יתברך יאריך ימינו ושנותינו בטוב ובנעימים, לחזות בבנין עולמים, ולו יקתה עמים. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קל"ז

מדוע נאמר אצל אהרן "וידום", ואצל יעקב "החריש", מה ההבדל ביניהם

בעזה"י שלהי אדר ב' הנאדר התשע"ד

כבוד מעלת ידידנו הנעים, חכם דעים.
הרב גמליאל הכהן רבינובין שליט"א, מח"ס פרדס יוסף על המועדים.
רוב שלום טובה וברכה.

אצל אהרן נאמר "וידום" ואילו אצל יעקב "החריש", מה
ההבדל ביניהם.

הנלענייד שלשון החריש, הוא עושה
עצמו כלא שומע, שעל אף
שכבר נודע לו ליעקב אבינו ששכם
טימא את דינה ביתו, עשה עצמו כחרש
וכלא שומע והמתין עד לבואם של בניו,
ועד אותו העת המשיך במלאכתו.
ואילו אצל אהרן על אף ששמע את
השמועה הקשה, נדם ושתק ולא
עשה מאומה.

וה' יתברך יאריך ימינו ושנותינו בטוב ובנעימים,
לחזות בבנין עולמים, ולו יקתה עמים. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קל"ח

מדוע 'חצי תורה' הוא דוקא בפסוק "דרש
דרש משה והנה שרף"

בעזה"י שלהי אדר ב' הנאדר התשע"ד

כבוד מעלת ידידנו הנעים, חכם דעים.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מח"ס פרדס יוסף על המועדים.
רוב שלום טובה וברכה.

מדוע "דרש דרש משה והנה שרף" (ויקרא פרק י' פסוק ט"ז), זה
חצי התורה בתיבות ומה רמז יש בדבר.

שתלמיד חכם נקרא משה), ותלמיד חכם כזה שרק דורש ואינו מקיים, תמצא שתורתו היא רק חצי, שחצויה ושסועה, ויש יותר מכך שאם דורש ורואים אותו שעושה ההפך ממה שדרש, נמצא מחלל שם שמים "והנה שורף", שתורתו הרי היא כשרופה וחרוכה. ולכך נאה דורש ונאה מקיים.

הנה רמזים רבים נאמרו בזה, וראי זה לא כראי זה, ואמרתי בס"ד החונן לאדם דעת, אענה חלקי גם אני.

בגמרא בחגיגה (י"ד): אמרו, יש נאה דורש ואינו נאה מקיים, והנה ידוע שמשה הוא בבחינת תמיד חכם, (ראה רש"י ביצה ל"ח: משה שפיר קאמרת,

וה' יתברך יאריך ימינו ושנותינו בטוב ובנעימים, לחזות בבנין עולמים, ולו יקתה עמים. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת תזריע

סימן קל"ט

האם מותר למצורע לשבת עם שאר מצורעים

בעזה"י אלול המרוצה התשע"ה

כבוד החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב אליעזר רבינוביץ שליט"א
רוב שלום טובה וברכה.

שמוע שמעתי ע"י אחיו היקר, ידידנו עוז הרב גמליאל הכהן

רבינוביץ' שליט"א, שכבודו עורך אסופת מערכות בענין "בדד יושב מחוץ למחנה מושבו" (ויקרא פרק י"ג פסוק מ"ו), האם מותר למצורע לשבת עם שאר מצורעים, וכבר האריך בזה בספר גם אני אודך (חלק א' סימן מ"ו), ואיישר חיליה דמר, וברכת כפליים לתושיה.

בצוותא עם שאר מצורעים, מן הלשון "בדד יושב", דבודד הוא אדם המבודד משאר בני אדם, אך איננו מובדל כלל, ואילו גלמוד הוא יחידי ממש, כדוגמת "ואני שכולה וגלמודה" (ישעיה פרק מ"ט פסוק כ"א). ולפ"ז המצורע רשאי לשבת עם שאר מצורעים. יעו"ש.

גם מצאנו אצל עוזיהו המלך אשר נצטרע והלך וישב ב"בית החופשית", שע"פ חלק מן הפרשנים היה בית מושב מצורעים. ולפ"ז המצורע היה אסור לשבת עם שאר טמאים, ומותר לשבת עם מצורעים כמותו.

ואמרתי אוסיפה לכת"ר, הגיג אחד, גרגיר בראש אמיר, דע"פ המבואר ברש"י (שם), שכתב לפרש בדד יושב, שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ע"כ. משמע שדווקא עם שאר טמאים לא יושב, אך עם מצורעים אחרים, רשאי לשבת, וכן מצאנו בארבעת המצורעים שישבו יחד כמבואר במלכים ב' (פרק ז' פסוק ג'), וכבר האריכו בזה הרב אהרון שטיימן שליט"א, בספרו אילת השחר ח"ג (עמ' צ"ב), ובספר אמרי שמאי ח"ה (עמ' נ"ח).

ובספר משאת ישראל כרמל (עמ' 252), הוכיח דמותו למצורע לשבת

ובתר החתימה הנני מברכו בברכת שנה טובה,
ופרנסה מידו הרחבה, כברכת כהן באהבה,
גדושה ברוח נדיבה,
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת מצורע

סימן ק"מ

האם נקרא פרשה זו "פרשת מהרות"

בעזה"י אייר זיו התשע"ג. טו"ב למטמוני"ם

כבוד ידידנו הנעלה, לשם טוב ותהילה,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר מדוע פרשת מצורע, נקראת בשם זה, ולא בשם מהרות שזה לשון נקיה, ועל אתר השבתיך כי אכן היא נקראת בשם מהרות, ורק אין השם נפוץ ומפורסם.

ברויאר סוף כרך של תורה. וכך נהג האדמו"ר ממונקאץ' בכותרת לפרשת מצורע שבספרו, חיים ושלוש, שם כתב "פרשת זאת תהיה". יעו"ש באורך במאמרו הנפלא.

ובספר עלי תמר (עמ' נ"ג) הביא שהרס"ג בסידורו (עמ' ש') קורא לפרשת מצורע בשם "וזאת תהיה", וכן מבואר ברש"י בפרשת תזריע (פרק י"ג פסוק ח'), שקורא לה פרשת "וזאת תהיה". עכ"ד.

ועל ונסתפק ברעיוני, איך השתנה המנהג היום והכל קוראים

וזה אמת שכבר האריך בזה הרב טוביה פרשל בקובץ סיני (כרכים קכ"ג קכ"ד), במאמרו "שמותיה של פרשת מצורע", והביא שרבים מחכמי ישראל קראו לפרשה זו בשם מהרות, כך נהג מרן החיד"א בספריו על התורה לכנותה בשם מהרה, כך נהגו רבי אליהו הכהן האיתמרי, בעל שבט מוסר, כך נהג רבי חיים פלאג'י, כך נהגו חכמי חאלב, כך נהג רבינו יוסף חיים בספרו בן איש חי שם מכנה את פרשת מצורע בשם מהרות, ועוד. ואך התימנים קוראים לפרשת מצורע בשם "וזאת תהיה", וכמ"ש הרב קפאח בתנ"ך מהדורת

חכ"ב (עמ' 78) שהואיל באר, שרק בדורות האחרונים החלו לקרא בשם מצורע, משום שזהו דור המשיח שנשאר לתקן רק את החיצוניות ואת העור. יעו"ש ובטעמו.

והנלענ"ד הדלה, שטעם השינוי, מדוע החליפו מטהרות למצורע, הואיל והמדפיסים חששו שהקוראים לא יבדילו, בין פרשת טהרות שבתורה, לבין סדר טהרות שבמשנה, ולשם כך כינו את הפרשה בשם מצורע, כדי ליתן הבדל בין הדברים.

והא"ל נותן התורה, יזכנו לשמירת הטהרה, ולהרים קרן התורה, בתפארת עוז וגבורה.

עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

לפרשה זו בשם "מצורע", ומצאתי בספר במסילה נעלה (עמ' קפ"ד) לרב שמואל דוד מונק, שעמד בזה וז"ל: מנהג האשכנזים לקרא לאחת מפרשיות התורה פרשת מצורע, אבל הספרדים קורין לה פרשת טהרות. ולכאורה יש לתמוה על מנהג האשכנזים, כי מצורע הוא שם מגונה, ונלענ"ד דמעיקרא היה שם הפרשה "טהרת המצורע", ובפי ההמון שקיצרו נשתייר השם "מצורע", וגם הספרדים קצרו, ונשתייר טהרת, ומפני שהוא נסמך ואין לו טעם בפני עצמו, שינו וקראו לה טהרות. עכ"ל.

וכן בקודש חזיתי, לרבי מילובביץ' זצ"ל, בספר ליקוטי שיחות

סימן קמ"א

מדוע בפרשיות תזריע וטהרות מופיע פעמים רבות "הכהן", בה"א הידיעה

בעזה"י ניסן התשע"ה

כבוד מעלת הרב הגדול שמו בישראל, איש חיל מקבציאל,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

מדוע בפרשיות תזריע וטהרות מופיע פעמים רבות "הכהן",
בה' הידיעא.

הראייה קוק זי"ע בספר שמועות ראייה (עמ' כ"ז) כותב שאצל שם בן נח היתה כהונה, אך ללא השפעה על הזולת, ולכן נכתב אצלו "והוא כהן", ללא ה' הידיעא, אך הכהן מבני אהרן מכפר ומכשיר את העם לקדושה להשפיע על העם, ועל כן נאמר "הכהן". ע"כ. ומעין זה כותב בספר דרושים לחפציהם (עמ' קס"ט) הכהן הידוע כצדיק שעליו נאמר "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו. ע"כ.

והנלע"ד לבאר בס"ד דהואיל והצרעת היא מחלה, יש אדם שילך אל הרופא, בכדי לקבל איזו תרופה, אך כאן התורה מלמדת שזו מחלה רוחנית, ועל כן יש ללכת אל הכהן שילמדנו אורחות חיים להשמר מעבירות אשר מביאות לידי הצרעת, ושמא יאמר המצורע שילך לרופא אשר הוא גם כן כהן, על כן הדגישה התורה ואמרה "והובא אל הכהן", דהיינו, אל הכהן הידוע שעושה כסדר האמור בתורה, ולא מסתפק בתרופה גרידא.

ואל רופא רחמן, ירפא עם לא אלמן, מחולי כצרעת נעמן, ועובדי ירח וחמן, וצרים כאדום ותימן, וחומות ירושלים יחיש להקימן, ולבנות מקדשו תמן. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קמ"ב

מדוע נכתב "זאת תורת המצורע" בה"א הידיעא

בעזה"י ניסן התשע"ה

כבוד מעלת הרב הגדול שמו בישראל, איש חיל מקבציאל,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

מדוע נכתב "זאת תורת המצורע" בה' הידיעה.

הנה כבר עמד בזה בספר כותנות פסים הירש (פרשת מצורע), וכתב, המצורע הידוע בלשון הרע, יש לו תקנה בלימוד תורה, וכמ"ש בעירובין (סה): א"ר חמא בר חנינא מה תקנתם של מספרי לשון הרע, אם תלמיד חכם הוא יעסוק בתורה. ע"כ.

והנלענ"ד לבאר בס"ד, "המצורע", הידוע, כי כולם יודעים עליו שנצטרע הואיל "וטמא טמא יקרא" (פרק י"ג פסוק מ"ה), וקורא בקול להזהיר ולהודיע לרבים שנצטרע, כדי שיבקשו רחמים עליו, ולבל יתקרבו אליו וכמבואר בגמרא מו"ק (ה). אי לכך הכל יודעים שנצטרע.

ואל רופא רחמן, ירפא עם לא אלמן, מחולי כצרת נעמן, ועובדי ירח וחמן, וצרים כאדום ותימן, וחומות ירושלים יחיש להקימן, ולבנות מקדשו תמן. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת אמור

סימן קמ"ג

מדוע נקטה התורה בלשון "שבת", בפסוק
 "וספרתם לכם ממחרת השבת", ולא נקטה
 "יום טוב" או "מועד"

בעזה"י אייר התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
 הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א. מח"ס גם אני אודך.
 רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, מדוע נאמר בפרשת אמור (ויקרא פרק כ"ג פסוק ט"ו) "וספרתם לכם ממחרת השבת", ולמה נקמה התורה בלשון "השבת", ולא "המועד", או "יום טוב", ובזה היתה סרה המחלוקת הידועה עם הצדוקים.

וראיתי בזה תירוצים רבים. והנלענ"ד לבאר, ע"פ מה שטועים העולם וחושבים שיום הכיפורים חמור יותר משבת, וניתן לראות רבים מעם ישראל הנזהרים בכבוד יום הכיפורים ובכל איסוריו, ומתפללים בבית הכנסת ביראה ובפחד, עטופי טלית ולבושי לבן. אך ביום השבת נוהגים בו קלות. ולא מבינים ששבת חמורה יותר, כי עונשה בסקילה. וה' הטוב יכפר במחילה. ועל כן ציינה התורה בכל מקום "שבת", כדי להורות על חומרתה, ואף במועדים ציינה שבת שבתון, להורות על חומרת השבת ולכל יזלזלו ויקלו ראש בה.

וזכות יום השבת הקדושה. נזכה לבנין אבן הראשה. ולמנורת זהב וגולה על ראשה. אכ"ר. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת בהר

סימן קמ"ד

מדוע בפסוק אחד נאמר "לבטח עליה", ובשני "לבטח בארצכם", ובשלישי "וישבתם בטח"

בעזה"י ליל ט"ו באב ה'תשע"ד

כבוד ידידי הנעלה, לשם ותהילה. חכם לבב, יתר וחובב. הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מח"ס גם אני אודך. רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י בת"ר, ליישב מספר פסוקים: בפרשת בהר נאמר "ונתנה הארץ פריה, וכו', וישבתם לבטח עליה" (פרק כ"ה פסוק י"ט). ובפרשת בחוקותי נאמר "וישבתם לבטח בארצכם" (פרק כ"ו פסוק ה'). ובפרשת ראה נאמר: "והניח לכם מכל אויביכם מסביב וישבתם בטח" (דברים פרק י"ב פסוק י'). והקשה בת"ר מדוע בפסוק אחד נאמר "לבטח עליה", ובשני "לבטח בארצכם", ובפסוק השלישי "וישבתם בטח".

לחשוב, כי הקב"ה ישמור עליכם ותשבו לבטח עליה.

ובפסוק השני מדובר על כלל ישראל היושבים על אדמתם אותם ברכה התורה "וישבתם לבטח בארצכם".

ובפסוק השלישי המדובר הוא על חיילי עם ישראל העומדים על המשמרת למען הגנת העם והמולדת, ולפעמים אף יוצאים מגבולות הארץ בכדי להלחם, אותם בירכה התורה "והניח לכם מכל אויביכם מסביב וישבתם בטח".

והנלענ"ד לבאר בס"ד החונן לאדם דעת, ע"פ מה שאירע

בשנים האחרונות במלחמות ישראל ובתקומתו על אדמתו. הפסוק הראשון, מדבר על היהודים היושבים בארצם ועל אדמתם, ומורה להם התורה לבל יחששו שמא מתחת לאדמה מתחבאים מחבלים טרוריסטים צמאי דם, החופרים מזימות ומחילות, ומנסים לצאת ממאורתם לפגוע ולהשמיד, ולשם כך בירכה התורה: "וישבתם לבטח עליה", היינו גם כשתשבו עליה, והמחבלים יהיו למטה בעובי האדמה, אין לכם ממה

והאל היושב במרומים,
הוא ישמח נפשות עגומים,
ויגאלנו בשובה בנחת וברחמים.
עבד לאל אדון.
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת בחוקותי

סימן קמ"ה

מה ההבדל בין ללכת בחוקים וללכת בדרכיו

בעזה"י שלהי אייר התשע"ה

כבוד מעלת החכם הנבון, עיניו ברכות בחשבון.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

בפרשת השבוע נאמר "אם בחוקותי תלכו" (ויקרא פרק כ"ו),
ומאידך מצאנו במקומות רבים שנאמר לשון ללכת על "דרך",
כגון "אם תלך בדרכי" (מלכים א' פרק ג'), והקשה כת"ר מה
ההבדל בין ללכת בחוקים וללכת בדרכיו.

יבחר אם להכנס או לאו, והדבר נתון
לשיקול דעתו, כי יש דרך עפר ויש דרך
משובשת ויש דרך המלך, ולפי הדרך
שיבחר כך תהיה דרכו נינוחה או שוכה
דרכו בסירים.

ובך הדבר בעבודת ה', "אם בחוקותי
תלכו", יש דרך שהיא חוק, ללא
טעם, וחייב ללכת רק על פיה, ומי
שאינו שומע לחוק, עתיד להיענש. ויש
עוד הרבה דרכים שאינן מסומנות כגון

וראיתי שתירצו בזה תירוצים רבים,
והנלענ"ד לבאר ע"פ מה
שידוע שיש בדרכים תמורות המציינים
להיכן ניתן להכנס ולהיכן אסור, ואם
יחליט אדם להכנס ע"פ דעתו יענש
בקנס, כי הדבר מעוגן בחוק המלכות.
ואף אם יסביר מדוע לפי דעתו מותר
להכנס באותה דרך, לא ישמעו לדעתו
כי זהו חוק ותם ונשלם, ושאר דבריו
בהבל כל פיהו.

ויש דרכים שאינן מסומנות והבוחר

בהשקפה מחשבה ומידות, וגם כאן בדרך הנכונה, יתעה במדבר לא דרך, אך צריך ללכת בדרך ה', ומי שאינו הולך לא יענש ממש כמו מפיר חוק.

וה' יעזרנו ללכת בדרכיו ואורחותיו, בחורף בקיץ באביב ובסתיו. ויריק עלינו ברכותיו, ברכות שמיים באורותיו, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קמ"ו

מדוע נאמר "ונתתי גשמיכם" בלשון רבים

בעזה"י שלהי אייר התשע"ג

כבוד מעלת ידידנו הנעלה, לשם ותהילה, זאת התורה העולה. כש"ת הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני-ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י בת"ר מדוע אמרה התורה "ונתתי גשמיכם" (במדבר פרק כ"ו פסוק ד'), גשמיכם בלשון רבים.

<p>והנה עמד בזה התרגום יונתן, וכתב כנגד יורה ומלקוש, וכ"כ לפרש בספר משכיל לדוד. יעו"ש. ובספר הכתב והקבלה הואיל באר, לפי שהמטר מינים רבים, ולדשאים שאינם מזריעים זרע וגדלים על כל מים, די להם בגשמים דקים כשעירים, והעשבים</p>	<p>המזריעים צריכים רביבים, ומפני כך אמר "גשמיכם" בלשון רבים. יעו"ש.</p> <p>ובספר צרור המור לרבי אברהם סבע תירץ, שעם ישראל יודעים להוריד גשמים בתפילתם, ומפני כך קרא "גשמיכם", כי הגשם שייך לכם, וידוע</p>
---	--

מעשים רבים בזמן עצירת גשמים שרק ע"י תפילות הצליחו להורידו. יעו"ש.
 "בעתם", באופן שתתן הארץ פריה ועץ השדה יתן פריה.

והאברבנאל כתב, גשמיכם, לפי שהמטר מינים רבים וכל אחד יבא בכוחו באופן שתתן הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריה. יעו"ש. וכוונתו, כי ידוע שיש פעמים שהגשם יורד במדבר או במקומות שאין צורך לנטיעות ולשדות, ועל כן אמר "גשמיכם", דהיינו, שהגשם ירד במקומות שלכם הנצרכים, וירדו גם

והנלענ"ד להוסיף ולתתן, כאן אמר "גשמיכם", כי כאן הברכה היא שיהיה גשם רב עד כדי שיהיה ממנו גם לשתיה לאדם ולבהמה, גם למלאות ממנו שיחין ובורות, גם לרחצה וגם להשקות ממנו היכול ועץ השדה. והיינו לכם לכל צרכיכם. ומשום כך אמר בלשון רבים.

והאל השולח מים על פני חוצות, יקבץ נדחינו מכל ארצות, דחיות מדוכאות ונפוצות, וישמחנו בבנין מקדשו בעליצות. אכ"ר.
 עבד לאל אדון,
 כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט

סימן קמ"ז

**מדוע פירטה התורה "ונתתי שלום בארץ
 ושכבתם ואין מחריד", והרי אם יש שלום
 בודאי ישכבו ללא פחד**

בעזה"י ר"ח כסליו התשע"ג

לכבוד ידידנו החכם המופלא, פלג אלקים מלא,
 הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א. מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
 רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי מכת"ר מה טעם פירטה התורה "ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד" (ויקרא פרק כ"ז פסוק ו'), הלא אם יש שלום בודאי ישכבו ללא פחד.

ויעל אתר השיבותיך את אשר עיננו רואות בעשרות שנים האחרונות, כאשר באים כל מיני מנהיגים וראשי מדינות ומספרים כאילו כביכול הגיע שלום לארצנו ולאזורנו, וכביכול חותמים על הסכמים וחוזים ומוסרים שטחי ארץ ישראל, ועל אף כל הסכמי שלום מדומים אלו, מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה, ולדאבון ליבנו באו והתרגשו עלינו דקירות חרב, חטיפות חיילים ואנשים, פיגועי ירי ופיגועי אוטובוסים, ירי רקטות ודריסות טרקטורים ומכוניות, רציחות וגניבות, וכל מיני חבלה, בר מינן, לא תקום פעמיים צרה, וכל שומע תצלינה אוזניו מצער יושבי בת עמי.

ויעל כן מבטיחה התורה ואומרת שאם נלך בחוקות ה' ובמצוותיו, "ונתתי שלום בארץ", הוא עצמו יביא שלום לארץ, לא שלום מדומה, אלא שלום אמת, ואז "ושכבתם ואין מחריד", תשנו לבטח ללא פחד, כי שלום שיתן ה' יתברך הוא שלום אמיתי ללא חת ומורא ופחד ובשלום כזה יתקיים "ושכבתם ואין מחריד", ולשם כך פירטה התורה את הדברים.

עוד יש לתרץ, כשיש שלום בארץ אזי יש עושר ושפע רב, ומעושר זה יכול אדם לדאוג לעשרו ונכסיו, ולא ישן טוב, וכפי שאמר שלמה המלך בחכמתו (קהלת פרק ד' פסוק י"א) "והשבע

ולסבר את האוזן, אספר כי אחת מאחינויותי הקטנות [בת אחי] אשר גרה בדרום בעוטף עזה, בכל פעם ששומעת רעש אופנוע או קול רעש אחר, מיד מסתתרת מתחת לשולחן מפחד, שמא זו רקטה, ומרוב שרגילה לשמוע אזעקות חדשים לבקרים. ועד היכן חומרת פני הדברים מגיעים... ומעין זה אירע לאנשים רבים במלחמת המפרץ, אשר קול עלה נידף וקול מקל שנפל או רכב, היה נדמה בעיניהם כטיל סקאד, ורק הפחד הבעית את ליבם, והכרתי אדם אחד שלקה בלבו מחמת כן, בר מינן.

לעשיר איננו מניח לו לישון", ועל כן בארץ ושכבתם ואין מחריד", שתשכבו
מברכת התורה ואומרת "ונתתי שלום לישון ללא דאגות.

ואל עילום, יברך את עמו בשלום, וירב עושרנו כספיר ויהלום,
ובשוב ה' ציון היינו כחלום, עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קמ"ח

**מדע נאמר פעמיים "בשר", בפסוק "ואכלתם
בשר בניכם ובשר בנותיכם תאכלו", והרי
היה לו לומר "בשר בניכם ובנותיכם"**

בעזה"י אייר התשע"ה

כבוד הרב הגדול, מעוז ומגדול.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מח"ס גם אני אודך.
רוב שלום טובה וברכה.

**בפרשת השבוע, פרשת בחוקותי נאמר "ואכלתם בשר בניכם,
ובשר בנותכם תאכלו" (פרק כ"ו פסוק כ"ט). והקשה בת"ר למה
נאמר פעמיים "בשר", והיה לו לומר "בשר בניכם ובנותיכם".**

ויש לומר שהקללה בר מינן היא ורזה מן הרעב, ואיננו משביע, יצטרכו
שמרוב הרעב ירצו לאכול בשר לאכול בשר הבנות אולי ישביע. וה'
בניהם, אך הואיל ובשר בניהם כחוש ישמור ויציל.

ובדרך ברכה יש לבאר הפסוק ע"פ מה שראיתי בעיני לאבא אחד ושהיותו משתעשע עם ילדיו, היה מנשקם וסיים בנשיקות פיהו ועבר לנשיכת בשרם ולחיכתם, והכל מרוב אהבה ואחוזה, והיה נושך בשרם, והילדים היו צוחקים ומשתעשעים מכך, וכשעבר לידו חכם אחד אמר בזה קיימת "ואכלתם בשר בניכם ובשר בנותיכם תאכלו". שתשתעשעו עם הבנים והבנות. (וכן שמעתי ביאור לפסוק מתמיר עדן חייו, מעיה"ק צפת ת"ו).

וה' יריק עלינו ברכות שמיים, ויראנו בטוב ירושלים, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת במדבר

סימן קמ"ט

**מדוע כתב "מטה זבולון", ולא כתב "ומטה",
כמו בשאר השבטים**

בעזה"י שלהי אייר התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

**"מטה זבולון" (פרק ב' פסוק ז') מדוע לא כתב "ומטה זבולון",
כפי שנאמר בשאר השבטים "ומטה".**

בע"ה הטורים עמד בזה וכתב בשם מפרנס ליששכר, שהיה זבולון עוסק המדרש תנחומא שזבולון היה בפרקמטיא, ונותן לתוך פיו של יששכר

לפיכך לא רצה הכתוב לעשותו טפל לו, ומצליח מאוד בעשרו (מגילה ו. וראה לומר ששכרו גדול כמותו. ולכן חשוב הכל כמטה אחד וכאילו אמר "יששכר מטה זבולון. יעו"ש.

והנלענ"ד בס"ד לבאר שעל אף ושבט זבולון היו בעל פרקמטיא

ומצליח מאוד בעשרו (מגילה ו. וראה בפירוש רבינו בחיי שמות פרק כ"ח פסוק י"ח, שמפני כך היתה אבנו בחושן אבן יהלום לרמז על עשרו והצלחתו של שבט זבולון). אך אעפ"כ לא התגאה בעשרו והרגיש שהוא "מטה בלבד", ללא כל תוספות תוארי כבוד.

וה' יאריך ימינו ושנותינו בטוב ובנעימים, ללמוד וללמד בחסד וברחמים, ויגאלנו מהרה גאולת עולמים, בבנין מקדשו ולו יקתה עמים. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ק"נ

רמז אודות שם הנשיא משבט מנשה "גמליאל בן פדהצור"

בעזה"י תמוז התשע"ג

כבוד ידידנו החכם הכולל, בישראל להלל, שמו הטוב בישראל, רבינו גמליאל, מבני ברק, עיר התורה, זכה וברה, כש"ת הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א. רוב שלום טובה וברכה.

נתבקשתי מכת"ר לכתוב רמז אודות שם הנשיא גמליאל בן פדהצור, משבט מנשה. והנה כבר כתבו רבים וטובים ממני רמז' ואין מספר על שמו הקדוש והמהור, ובס"ד אמרתי אענה חלקי גם אני.

שנאמר "כי מראש צורים אראנו" (במדבר פרק כ"ג פסוק ט'), ועוד, כי הם כסלעים החזקים בפני האומות שנמשלו לחרס ושוברין אותם. יעו"ש.

ועפ"ז נראה לבאר, השם גמליאל בן פדהצור, שבזכות שפדה עם שנמשלו לצור, לבל יוכו ע"י המצרים, בזכות זה, גמלו האל, ונתמנה לנשיא.

ועוד יש לרמז, גמליאל, ששם גבו כגמל לכבוד האל ולכבוד עם ישראל, לקבל מכות מידי המצריים, ובלבד שעם ישראל לא יוכו, פדהצור, ששם עצמו כצור, לקבל המכות ובלבד לפדות את עם ישראל.

והאל אשר אין בלתו, יגאל עמו ונחלתו, בבנין מקדשו וביתו, אכי"ר, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

כידוע נשיאי ישראל היו שוטרי בני ישראל, שמינו נוגשי פרעה המצרים בשעבוד, כן הובא במדרש במדבר רבה (פרשה י"ב סימן ט"ז), ובספרי (פרשה ז' סימן ב'). וכן הביא רש"י בספר במדבר (פרק ז' פסוק ב'). והקב"ה נתן שכרם מושלם, הואיל והוכו שוטרי בני ישראל, וספגו המכות במקום העם, כמ"ש "ויוכו שוטרי בני ישראל (שמות פרק ה' פסוק י"ד), משום כך נתמנו לנשיאים.

ועוד ידוע שעם ישראל נמשלו לצורים וכמו שאמרו רז"ל במדרש אסתר רבה (פרשה ז' אות י'),

סימן קנ"א

מדוע הקדים אהרן למשה, בפסוק "ואלה תולדות אהרן ומשה"

בעזה"י שלהי אייר התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא. הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

"ואלה תולדות אהרן ומשה" (פרק ג' פסוק א'), מדוע הקדים אהרן למשה.

אהרן זקן ממנו, וכשמונה התולדות מונה לפי השנים ולא לפי החכמים. יעו"ש.

והנלענין להוסיף ולבאר בס"ד, ע"פ מש"כ הרמב"ן (שמות פרק די פסוק כ"ז), שאהרן נשק למשה, כי משה העניו נהג כבוד באחיו הגדול, ולכן לא אמר "וישקו איש לאחיו". יעו"ש. וכן כאן משה רבינו נהג כבוד באחיו אהרן והקדימו.

במדבר רבה (פרשה ב' סימן כ'), מובא כיון שהלך אהרן ליחסן אמרו לו ישראל עד שאתה מיחסנו יחס אלעזר בנך למי הוא נושא, לא לבתו של פוטיאל?, כיון שראה הקב"ה שהיו מזלזלין בו, הקדים כבודו של אהרן לכבודו של משה. ע"כ.

ובמדבר ואלה תולדות מובא, ללמד ששניהם שקולים. ע"כ.

וכתב המהר"ם מרוטנבורג, לפי שהיה

וה' יאריך ימינו ושנותינו בטוב ובנעימים, ללמוד וללמד בחסד וברחמים, ויגאלנו מהרה גאולת עולמים, בבנין מקדשו ולו יקתה עמים. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קנ"ב

מדוע אמרה תורה "בכור" בלשון יחיד,
בפסוק "כי לי כל בכור וגו'"

בעזה"י שלהי אייר התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"כי לי כל בכור ביום הכותי כל בכור בארץ מצרים הקדשתי

לי כל בכור בישראל (פרק ג' פסוק י"ג). מדוע אמרה התורה
בלשון יחיד "בכור", ולא "בכורים" בלשון רבים.

לו, ובזה ביאר את הפסוק "ביום הכותי
כל בכור", שלא היניחם יום אחד
להיות מושפעים ממזל טלה, שהותש
כוחו. עכ"ד.

ובזה יש גם לבאר מדוע אמר בלשון
יחיד "בכור", וגם במכת
בכורות נאמר "וזה הכה כל בכור
בארץ מצרים" (שמות פרק י"ב פסוק כ"ט),
כי כל בכור ובכור מבכורי מצרים
היכה אותו ה' באופן אישי, ולהבדיל,
כל בכור ובכור מבכורי ישראל קידש
אותו ה' באופן אישי. ובזה גם סתם
טענות המינים, ובמכה זו גילה ה'
לכל שהוא מצוי ומשגיח לכל אחד
ואחד בהשגחה פרטית, ולא כפי
טענתם האוילית שהקב"ה לא מכבודו
להשגיח (ראה במלכ"ם שמואל א' פרק כ'
פסוק ב').

הנלעני"ד לבאר ע"פ מה שכתב
בהגדת רבי אליעזר
אשכנזי (עמ' קפ"ד), שמזל טלה שהוא
ראש וראשון למזלות היה משפיע טוב
על הבכורות, וכשבא הקב"ה להכות את
הבכורות התיש כוחו והרג את
בכוריהם, וכמ"ש "ומצרים מקברים את
אשר הכה ה' בהם כל בכור ובאלהיהם
עשה ה' שפטים".

וכך כתב הרמב"ן על הפסוק "ובכל
אלהי מצרים אעשה שפטים"
(שמות פרק י"ב פסוק י"ב), שעשה שפטים
בשרי מעלה של אלהי מצרים. וקודם
עשיית המשפט באלוהיהם, מזל טלה,
היה מגיע גם לבכורי ישראל שפע טוב
ממנו, וכתוצאה מהתשת כוחו נבע להם
חסרון, על כן הביטחם הקב"ה שיהיו
נשפעים מאיתו יתברך, ותחת שהיו עד
עתה תחת ממשלת מזל טלה הקדישם

וה' יאריך ימינו ושנותינו בטוב ובנעימים,
ללמוד וללמד בחסד וברחמים,
ויגאלנו מהרה גאולת עולמים, בבנין מקדשו
ולו יקתה עמים. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קנ"ג

**מדוע רק אצל קהת נאמר "כל בא לצבא",
ולא "כל הבא", כמו שנאמר אצל גרשון ומררי**

בעזה"י שלהי אייר התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

**"כל בא לצבא" (פרק ד' פסוק ג'), מדוע רק אצל קהת נאמר
"כל בא", ולא "כל הבא", כפי שנאמר אצל גרשון ומררי.**

חסר. וכדרך שרגילים מנהלים לומר
לפועלים בדרך מליצה "אתה בא לעבוד
או בא לעבודה". שיש פועל הבא
לעבוד ויש היושב כל היום בעבודה
ללא מעש. ולהבדיל קורח זכה למשרה
מכובדת, ודבר זה לא הספיק לו והוא
"בא", ולא "הבא".

עוד נלענ"ד הואיל ובני קהת היו
נושאים את הארון ושם מונחים
לוחות ושברי לוחות. רימז כל "בא",
ולא "הבא", כי לוחות ראשונים
שבורות היו.

רבים מן הפרשנים עמדו ותירצו בזה
תירוצים רבים ונפלאים (ראה לרבינו
חיים בן עטאר ולנצי"ב בפירושו העמק דבר ועוד).

ואמרתי בס"ד אענה חלקי גם אני,
והנלענ"ד לתרץ ע"פ מה
שאמרו על קרח שהיה מנושאי הארון
(במדבר רבה פרשה י"ח סימן ב'), ועל כן
כשהזכיר בני קהת ועבודתם, אמר "כל
בא", ולא "כל הבא", כי על אף שזכה
במשרה מקודשת זו לשאת את הארון,
דבר זה לא הספיק לו, ורצה יותר, ועל
כן אמר "בא", שרמז לקורח שהיה

וה' יאריך ימינו ושנותינו בטוב ובנעימים, ללמוד וללמד
בחסד וברחמים, ויגאלנו מהרה גאולת עולמים, בבנין מקדשו
ולו יקתה עמים. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת נשא

סימן קנ"ד

מדוע בברכת כהנים נאמר "וישם לך שלום"
באחרונה, והרי היתה צריכה להיות ראשונה,
שהרי לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה
לישראל כמו השלום

בעזה"י סיון המוכתר התשע"ה

כבוד מעלת החכם חובר חיבורים, נרדים עם כפרים.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מח"ס גם אני אודך.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, מדוע בברכת כהנים ברכת השלום
"וישם לך שלום", נאמרת אחרונה, ולכאורה היתה צריכה
להיאמר ראשונה, שהרי לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה
לישראל כמו השלום, והיה צריך לכתוב שלום יברכך ה' וגו'.

הנה כבר עמד על שאלה זו הרב שמואל לאניאדו זצ"ל, בספרו כלי חמדה (במדבר פרשת חוקת), וכתב שהשלום בא בסוף ברכות התפלה ובסוף ברכת כהנים, והביא את דברי חז"ל במדרש, שאין הברכות מועילות כלום, אלא אם כן שלום עמהם, שאין חותם כל התפילה וברכת כהנים אלא השלום, וביאר הטעם לדבר, כי השלום הוא הכלי שמחזיק ומקיים את כל הברכות, וכמו מלך ותבלין, שאין מניחים אותם בראש, אלא לאחר נתינת האוכל, שאם

לא כן, לא יורגש היטב, כך השלום ניתן בסוף. עכ"ד.

ובספר עוללות אפרים ח"ג (עמוד י" מאמר שע"ג) כתב, שהמאחר חביב יותר משלפניו, שכל הקודמים צריכים להשלמתו, והאחרון אינו חסר מאומה, ואין דבר בא אחריו להשלים דבר שנחסר בו, נמצא שאחרון הוא השלם שבכולם, ובאיחורו תגלה ותראה מעלתו. עכ"ד.

לא כן כשאדם מתעשר אנשים רבים מנסים להלחם בו ובנכסיו, ולאחר שנתעשר צריך ברכת השלום, וכן מי שבניו מרובים, בן פורת יוסף, צריך שלום לחלק נכסיו ללא תככים ומריבות, וכן במשא ומתן צריך שלום.

וכן על זה הדרך בכל אחת ואחת מן הברכות צריך שיעשה הדבר בשלום, ועל כן נתברך בשלום בסוף כל הברכות להורות שלאחר שנתברך זקוק לשלום.

והנלעני"ד לבאר בס"ד, שבברכת כהנים מתברך האדם בכל הברכות ובכל השפע, וכמו שמבואר במדרש ובפרשנים, מתברך בעושר בבנים ובבנות במשא ומתן באריכות ימים ושנים בבריאות ובקיבול תפלות ועוד ועוד. וכל זמן שאדם פשוט עני ומסכן, אף אחד לא מנסה להלחם ולריב איתו, כי מה ריוח יצא מן עני ודלפון, וחכמת העני בזויה.

ועוד יש לומר ע"פ מה שהובא במדרש אגדה "וישם לך שלום", שיפטר מן העולם בשלום ובשיבה טובה, שנאמר "ואתה תבא אל אבותיך בשלום תקבר בשיבה טובה". ע"כ.

ולפייץ ברכת השלום היא אחר אריכות ימים ושנים שיפטר מן העולם בשלום, ועל כן הופיעה בסוף כל הברכות.

וה' יאריך ימינו ושנותינו, ונזכה מהרה לבנין בית מקדשינו ותפארתנו. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת שלח

סימן קנ"ה

מדוע נאמר "וידבר" שהוא דיבור קשה, בפסוק
"וידבר וגו' שלח לך", והרי זה היה לדעתו

בעזה"י שלהי סיון המוכתר התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא רב מעלות, כולל תהילות.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א,
מעיה"ת בני ברק ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

"וידבר וכו' שלח לך אנשים" (פרק י"ג פסוק ב'), פרש"י לדעתך
ע"כ. ואם כן היה לו לומר "ויאמר", באמירה רכה ולא
בדיבור קשה.

הנלענ"ד בס"ד, דהנה המתבונן בספר ונתאמרו נשלחה אנשים לפנינו", והואיל
דברים (פרק א' פסוק כ"ב) ונעשה הדבר בתביעה קשה ובדיבור עז,
וברשי שם, יראה שמעשה זה התחיל על כן נאמרו הדברים בלשון "וידבר",
מתביעת העם "ותקרבו אלי כולכם ולא "ויאמר", באמירה רכה.

והאל הנקדש בקדושות שלושה, יחיש לגאול ארץ הקדושה, מיד כף
מעוול ויוקשה. ומהרה תהיה לאבן הראשה. אכ"ר. עבד לאל אדון
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קנ"ו

מדוע אמר קודם בלשון "שלח לך אנשים", ואח"כ סיים בלשון "תשלחו"

בעזה"י שלהי סיון המוכתר התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא רב מעלות, כולל תהילות.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

מדוע אמר "שלח לך אנשים", וסיים "תשלחו" (פרק י"ג פסוק ב').

לשלוח תשלח. ובזה ביאר "שלח לך",
ב' אנשים. "תשלחו", שאר המרגלים
אם תרצה.

והנלענ"ד לבאר בס"ד, שמשם רבינו
נצטוה לשלח מרגלים,

וזהו "שלח לך", ואח"כ אמר
"תשלחו", היינו ללוות אותם לדרך,
וכדרך שמלווים את האורח או אדם
הנפרדים ממנו.

במדרש ילקוט הראובני (דף י"ח), כתב
כל הי"א מרגלים היו
בשליחות ישראל, ועל כן אמר
"תשלחו", בלשון רבים. ע"ש. והיינו
שמשם רבינו שלח את המרגלים שהיו
ממונים מטעם ישראל.

ובספר ארן עדת (שלח לך) ביאר שה'
ציוה לשלוח רק ב' מרגלים,
והכוונה היתה על יהושע וכלב, ושאר
האנשים זו היתה רשות, שאם תרצה

והאל הנקדש בקדושות שלושה, יחיש לגאול ארץ הקדושה,
מיד כף מעוול ויוקשה. ומהרה תהיה לאבן הראשה. אכ"ר.
עבד לאל אדון
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קנ"ז

מדוע כפלה התורה, בפסוקים "ואלה שמותם", "אלה שמות האנשים"

בעזה"י שלהי סיון המוכתר התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא רב מעלות, כולל תהילות.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

התורה אומרת "ואלה שמותם" (פרק י"ג פסוק ד'), ומדוע אח"כ
אומרת "אלה שמות האנשים" (שם פסוק ט"ז).

ששלח אותם משה, אבל אח"כ שנו
שמותם כמה פעמים בשמות נכרם כדי
שלא יכירום וכדרך מרגלים. עכ"ד.

ועוד הנלענ"ד בס"ד, שהעם עצמו
שלח את המרגלים כל שבט
ושבט מטעמו, וכמ"ש בפרשת דברים
(פרק א' פסוק כ"ב) "נשלחה אנשים לפנינו"
והשבטים הם אלו שהכריזו על שמות
האנשים שרוצים לשלוח, וכנגד קריאת
השבטים אמר "ואלה שמותם", ואח"כ
משה רבינו עצמו זימנם וקרא להם
וכנגד משה אמר "אלה שמות האנשים".

כבר עמד בזה הראב"ע וכתב להודיע
כי אלו היו שמותם מעולם, ולא
נשתנו כיהושע. ורבינו חיים בן עטר
זצ"ל, ביאר בפירושו אור החיים
הקדוש, לומר, שמשמותם השכיל משה
מעשיהם הרעים, ולכך הוצרך להתפלל
על יהושע.

ורבינו יוסף משאש זצ"ל בספרו נחלת
אבות (חלק ה' כרך א' עמ' קמ"ח)
ביאר, שדרך המרגלים לשנות שמם בכל
מקום, כדי שלא יכירום, ועל כן העיד
הכתוב, שאלה שמות האנשים בשעה

והאל הנקדש בקדושות שלושה, יחיש לגאול ארץ הקדושה, מיד כפ
מעוול ויוקשה. ומהרה תהיה לאבן הראשה. אכ"ר. עבד לאל אדון
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קנ"ח

מה החידוש בתיבת "המה", בפסוק "ראשי בני ישראל המה"

בעזה"י שלהי סיון המוכתר התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא רב מעלות, כולל תהילות.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מעיה"ת בני ברק ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

"ראשי בני ישראל המה" (שם פסוק ג'), מה החידוש בתיבת "המה".

הנלעני"ד בס"ד, ע"פ מה שידוע לכל מיני דמויות אנשים, אך
בדרך הסוואת המרגל, המרגלים ששלח משה, לא פשטו
שכל מרגל עושה לעצמו כפיל הדומה צורה או התחפשו או שלחו כפילים,
לו בדמותו ובצורתו, כדי שלא יתפש, אלה "המה", הם ממש היו ולא
יש הפושט צורה ולובש ומתחפש אחר.

והאל הנקדש בקדושות שלושה, יחיש לגאול ארץ הקדושה,
מיד כף מעוול ויוקשה. ומהרה תהיה לאבן הראשה. אכ"ר.
עבד לאל אדון
כפיר ברוך מדון ס"ט.

סימן קנ"ט

מדוע חזר פעמים רבות על המילה "ארץ", "וראיתם את הארץ", "ומה הארץ"

בעזה"י שלהי סיון המוכתר התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא רב מעלות, כולל תהילות.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מעיה"ת בני ברק ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

מדוע חזר פעמים רבות על המילה "ארץ", "וראיתם את הארץ", "ומה הארץ".

הנלענ"ד בס"ד שמשה רבינו רצה להלהיב ליבם להשתוקק אל הארץ לראות אותה ולעלות אליה, שכן דרך האוהב משהו חוזר על שמו פעמים רבות ומדבר עליו כל הזמן, וגם כאן המילה המנחה היא "ארץ" מאהבתו אותה.

והאל הנקדש בקדושות שלושה, יחיש לגאול ארץ הקדושה, מיד כף מעוול ויוקשה. ומהרה תהיה לאבן הראשה. אכ"ר.
עבד לאל אדון
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ק"ם

**איך אמר משה למרגלים לבדוק אם יש אדם
כשר שיגין בזכותו, וכי בזכות אותו אדם
תיבטל מהם הבטחת ה' לכבוש את הארץ**

בעזה"י סיון המוכתר בכתר תורה התשע"ג

כבוד מעלת ידידנו הנעלה, לשם טוב ותהילה. מיחדי סגולה,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר אודות מה שמובא בפרשת שלח
לך, כאשר משלח משה רבינו ע"ה את המרגלים הוא אומר
להם לבדוק "היש בה עין אם אין" (פרק י"ג פסוק כ'), ופרש"י
בשם המדרש, אם יש בהם אדם כשר, שיגן עליהם בזכותו.
וחקשה כת"ר וכי בזכות אותו אדם, תיבטל מהם חס ושלום
הבטחת ה' וזכות האבות לכבוש את הארץ.

יחזור בו, דכשר הוא שאינו עושה
עבירות, כמו בהמה כשרה דאינה טריפה,
וכפי שמצינו בברכות (טז:) שאמר ר"ג על
טבי עבדו כשר היה, אף שעבדים
חשודים על הגזל, מ"מ טבי כשר שאינו
בעל עבירה. יעו"ש. ולפ"ז מובנת היטב
שאלת משה רבינו על "אדם כשר", ולא
"אדם צדיק", כי זכותו של אדם כשר
מעוררת ובקל ובנקל יכול לחטוא, ורק
בזמן כשרותו יכול להגן עליהם,
וכשיחטא תבטל זכותו ויוכלו לכבוש.

הנה עמד בזה בספר חשבון עולם (עמ'
156) וכתב שאם היה אדם כשר שיגן
עליהם, היו מוציאים אותו משם, כדי שלא
יעשה להם נס בשבילו וינצלו מידי
ישראל. יעו"ש. ולפ"ז מובנת שליחות
משה רבינו לדעת אם יש שם אדם כשר
כדי לדעת אם צריך לדאוג להוציאו משם.

ובספר עיוני רש"י (עמ' קצ"ז) עמד על
לשון "אדם כשר", וכתב שכשר
אינו מחייב שצדיק, כי אין הבטחה שלא

ישראל. וכן הדבר מדוקדק מלשון רש"י
"שיגן עליהם בזכותו". והיינו הגנה בלבד.

עוד נלענ"ד לתרץ, שאילו היה שם אדם
כשר, היו משה רבינו ועם ישראל
מרבית בתפילות בתחנונים ובזכויות, כדי
לבטל זכויותיו של אותו אדם כשר,
ואח"כ מצאתי שכ"כ בספר קול יהודה
קליין (עמ' ר"ט) אף אם יש שם אדם כשר
המגן עליהם, אל תראו אלא
"והתחזקתם", תתחזקו ביראת ה' ותנצחו.
ע"כ. וב"ה שכונתי לדעתו הגדולה.

ובספר זכרון איש (עמ' קנ"ה) תירץ הרב צבי
ויספיש שליט"א, שכוחו של אדם
כשר לעכב השעה, ולדחות את זמן כניסתם,
ולכשילך מן העולם רק אז יוכלו להכנס
לארץ. וכ"כ בספר שלמי שמחה (עמ' קב"ד).

והנלענ"ד להוסיף ולתרץ, שדבר ה' יקום
לעולם, ומה שהבטיח לאבות
ולעם ישראל, הבטחה זו לא תבטל אף אם
יש שם אדם כשר, אלא זכותו יכולה להגן
עליהם במלחמה, אך לא יכולה זכותו
להפקיע הבטחת ה' יתברך לאבות ולעם

והאל אשר אין בלתו, יגאל עמו וצאן מרעיתו, על ארצינו
ונחלת אבותינו. בברכת התורה, עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קס"א

**מדוע פירטה התורה, בפסוק "אל משה ואל
אהרן ואל כל עדת בני ישראל אל מדבר
פארן קדשה"**

בעזה"י שלהי סיון המוכתר התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא רב מעלות, כולל תהילות.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

**"אל משה ואל אהרן ואל כל עדת בני ישראל אל מדבר
פארן קדשה" (פרק י"ג פסוק כ"ו). מדוע פירמ.**

הנלעניד בס"ד, להורות כיצד לא כל העדה. ואל כל אחד ואחד, והכל נתעצלו המרגלים ללכת אל כל אחד ואחד ולספר לשון הרע על הארץ, הלכו אל משה ואל אהרן, ואל כל אחד ואחד, ובשל כך פרטה התורה ללמד כיצד לא נתעצלו לספר לכל אחד מהם.

והאל הנקדש בקדושות שלושה, יחיש לגאול ארץ הקדושה, מיד כף מעוול ויוקשה. ומהרה תהיה לאבן הראשה. אכ"ר. עבד לאל אדון כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קס"ב

**מדוע כשאמר כלב "וכי זו בלבד עשה לנו
בן עמרם", לא הזכיר שם "משה"**

בעזה"י שלהי סיון המוכתר התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא רב מעלות, כולל תהילות. הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו רוב שלום טובה וברכה.

ויהם כלב (פרק י"ג פסוק ל'), פירש"י וכי זו בלבד עשה לנו בן עמרם. ע"ב. והקשה כת"ר, מדוע לא הזכיר שמו.

הנה כבר עמד בזה הגאון ר"י מליסא ידוע שאם אוהבים מישהו קוראים אותו בספרו נחלת יעקב (שם) וביאר, כי בשמו, ואם לאו, לא מזכירים שמו, ועל

כן אמר "בן עמרם", וכדי שישמעו דבריו עשה כן. יעו"ש. ובספר מרגליות הש"ס (פוסה ל"ה ע"א), הביא דוגמאות נוספות לדבר יעו"ש.

עוד יש לומר שדרך זילזול יש בדבר, כי כשבא בפעם הראשונה לומר לעם ישראל על הגאולה, לא הכירוהו בשם "בן עמרם" כדי שישמעו דבריו.

והאל הנקדש בקדושות שלושה, יחיש לגאול ארץ הקדושה, מיד כף מעוול ויוקשה. ומהרה תהיה לאבן הראשה. אכ"ר. עבד לאל אדון כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קס"ג

מדוע אמר "על משה ועל אהרן", בפסוק "וילונו על משה ועל אהרן", ולא אמר "על משה ואהרן"

בעזה"י שלהי סיון המוכתר התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא רב מעלות, כולל תהילות. הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו רוב שלום טובה וברכה.

"וילונו על משה ועל אהרן" (פרק י"ד פסוק א'), מדוע אמר על משה ועל אהרן. די היה לומר "על משה ואהרן".

והנלענ"ד בס"ד שלכל אחד היתה העלה אותם וכו', ועל אהרן התלוננו תלונה גם על משה וגם על נשיהם וטפם שיהיו לבז וכו', על אהרן בנפרד, והתלונות לא היו ובשל כך הפריד "על משה ועל שוות, כי על משה התלוננו למה אהרן".

והאל הנקדש בקדושות שלושה, יחיש לגאול ארץ הקדושה, מיד כף מעוול ויוקשה. ומהרה תהיה לאבן הראשה. אכ"ר. עבד לאל אדון כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קס"ד

מדוע חזרו פעמיים "לו מתנו", בפסוק "לו מתנו בארץ מצרים או במדבר הזה לו מתנו"

בעזה"י שלהי סיון המוכתר התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא רב מעלות, כולל תהילות. הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו רוב שלום טובה וברכה.

"לו מתנו בארץ מצרים או במדבר הזה לו מתנו" (פרק י"ד פסוק ב'). מדוע חזרו פעמיים "לו מתנו".

הנלענ"ד שכך דרך הבוכה ומיכב שמפני כך השתמשו בלשון "לו" לחזור בכפל דברים על פעמים רבות כיון שלשון זו נשמעת דבריו, וכך הם עשו. ועוד יש לומר כבכיה וכיבוב.

ועוד יש לומר, שהם באו וטענו, לו במדבר, מחוס המדבר ופגעיו, ואילו לא מתו בארץ מצרים, ע"י המצרים, מתו בזה ולא בזה, לו מתו סתם כך ואילו לא מתו בארץ מצרים, היו מתים בלא טעם מחולי או דבר אחר.

והאל הנקדש בקדושות שלושה, יחיש לגאול ארץ הקדושה, מיד כף מעוול ויוקשה. ומהרה תהיה לאבן הראשה. אכ"ר. עבד לאל אדון כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קס"ה

מדוע נענשו המרגלים דווקא בעונש כזה שנשתרבה לשונם ונפלה על טבורם

בעזה"י שלהי סיון המוכתר התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא רב מעלות, כולל תהילות.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

מדוע נענשו המרגלים דווקא בעונש כזה שנשתרבה לשונם
ונפלה על טבורם (סוטה לה.) מדוע בלשון ארוכה ועד הטבור,
ומדוע לא היה די בפה.

הנה כבר עמדו בזה האלשיך הקדוש והכלי יקר, וביארו שארץ ישראל נקראת טבור כי היא טבור הארץ, ועל כן נענשו בשירבוב לשונם עד הטבור מידה כנגד מידה.
והרי"ף על עין יעקב ביאר, שרצה הקב"ה להורותם שנוח היה להם שלא יצאו לאויר העולם, כי בעוד הולד במעי אימו הטבור פתוח כי משם הוא ניוון, והפה סתום ועכשיו היו

תולעים יוצאים מלשונם ונכנסים בטבורם, שנפתח פי הטבור כאשר היו בבטן אימם. יעו"ש.

תולעים, והואיל ואמרו "אנשי מידות", גם לשונם נעשתה לבלי מידות. והואיל ואמרו "ארץ אוכלת יושביה" (שם ל"ב), וביאר בספר מנחה בלולה, שהאוכל שם בדוחק. יעו"ש. מפנ כך נתארכה לשונם עד הטבור, מקום הכרס, והכל נעשה מידה כנגד מידה. ובכדי שיראו זאת כולם נעשה הדבר דווקא בלשון ארוכה ולא בפה בלבד, כי אם היה נעשה בפה סגור לא היה ניכר הדבר לעיני כל.

והנלעני"ד לבאר בס"ד, הואיל והוציאו מלשונם "ונהי בעינינו כחגבים (שם פסוק ל"ג), ופירש"י, שמענו אומרים זה לזה, נמלים יש בכרמים כאנשים. ע"כ. מפני כך מידה כנגד מידה, נשתרבה לשונם בה דברו, ויצאו ממנה

והאל הנקדש בקדושות שלושה, יחיש לגאול ארץ הקדושה, מיד כף מעוול ויוקשה. ומהרה תהיה לאבן הראשה. אכ"ר. עבד לאל אדון כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

והאל הנקדש בקדושות שלושה, יחיש לגאול ארץ הקדושה, מיד כף מעוול ויוקשה. ומהרה תהיה לאבן הראשה. אכ"ר. עבד לאל אדון כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קס"ו

**מדוע אמר "אל" בכל פעם, בפסוק
"ויקריבו אותו וגו' אל משה ואל אהרן ואל
כל העדה"**

בעזה"י שלהי סיון המוכתר התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא רב מעלות, כולל תהילות הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

"ויקריבו אותו וכו', אל משה ואל אהרן ואל כל העדה" (פרק ט"ו פסוק ל"ג), מדוע אמר "אל" בכל פעם.

הנלעניד בס"ד, שרצו להראות לכל לעשות עמו, מפני כך הקריבוהו לפני אחד מהם שמצאו מקושש. משה ואח"כ לפני אהרן, ואח"כ לפני כל ועוד י"ל, שהואיל ולא ידעו כדת מה העדה כדי לדעת מה לעשות.

והאל הנקדש בקדושות שלושה, יחיש לגאול ארץ הקדושה, מיד כף מעוול ויוקשה. ומהרה תהיה לאבן הראשה. אכ"ר. עבד לאל אדון כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קס"ז

מדוע פירט פעמיים תיבת "אחרי", בפסוק "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם"

בעזה"י שלהי סיון המוכתר התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא רב מעלות, כולל תהילות.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

"ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" (פרק ט"ו פסוק ל"ט).
מדוע פירט "אחרי", והלא היה די לומר "אחרי לבבכם ועיניכם".

והנלעניד לבאר בס"ד שיש אדם עיניו או ישן שאינו תר אחרי העיניים, סומא שאינו תר אחרי אף יכול לתור אחר מחשבת הלב. עיניו כי אינו רואה אף יכול לתור ובשל כך אמר "אחרי לבבכם ואחרי אחרי ליבו, וכן בשעה שאדם עוצם עיניכם".

והאל הנקדש בקדושות שלושה, יחיש לגאול ארץ הקדושה, מיד כף מעוול ויוקשה. ומהרה תהיה לאבן הראשה. אכ"ר. עבד לאל אדון כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת קרח

סימן קס"ח

מדוע אהרן הכהן שהיה 'רודף שלום', לא ניסה להשכין שלום בינו לבין קרח

בעזה"י סיון המוכתר בכתר תורה התשע"ג

כבוד הרב המהולל, יקר כזהב קלל, חריף ובקיא, משנתו קב ונקי,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

**אהרן הכהן היה כידוע אוהב שלום ורודף שלום, ומדוע לא
ניסה להשכין שלום בינו לבין קרח.**

ולהרבות שלום במחלוקות של אחרים,
אך במחלוקת קרח וכל עדתו, לא יכל,
הואיל ואין חבוש מתיר עצמו מבית
האסורים, ובמחלוקת זו שמו מוזכר
בדבר, וכל טענה שיאמר בכדי להרבות
שלום, יחשבו שבא להתווכח
ולהתמקח עמם, ומגן על עצמו לבל
יטלו את משרתו, ונמצא שלא הרבה
שלום, אלא הוסיף ריב ומדון. ולכך
בחר במידת השתיקה.

הנה כבר עמד בזה הרמב"ן (פרק ט"ז
פסוק ד'), וכתב וז"ל: ויפול על
פניו, ולא ויפלו, כי אהרן במוסרו
ובקדושתו לא ענה דבר בכל המחלוקת
הזו, ויהי כמחריש וכמודה שמעלת קרח
גדולה ממעלתו, אבל הוא עושה כדבר
משה ומקיים גזירת מלך. עכ"ל.

והנלענ"ד להוסיף בס"ד, דאהרן
הכהן היה יכול להשכין

ואל עילום, יזכנו לרדוף שלום,
ולחפשנו כמטמונים ויהלום, אכי"ר, עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קס"ט

מדוע פירש"י דוקא כאן את המילה "מחתה", ולא ביארו בפרשיות המשכן ששם כבר הוזכרה מילה זו

בעזה"י שליחי סיון המוכתר בכתר תורה התשע"ד

כבוד מעלת, הילת ותהילת. החכם המופלא, וכבוד ה' מלא. הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

בפרשת השבוע, פרשת קרח (פרק ט"ז פסוק ו'), מבאר רש"י, מחתות, כלים שחותין בהם גחלים, ויש להם בית יד. ע"כ. והקשה כת"ר, מדוע רש"י ביאר כאן את המילה מחתה, ולא ביאר בפרשיות המשכן, שם כבר הוזכרה מילה זו.

הלוחשות. וא"כ אין זה מפורש בקרא. ובירושלמי (פ"ד ה"ד) אמרו, במחתה של יום הכיפורים היה שם נרתיק של עור סביב יד המתכת, כדי שלא יכווה, וקבעוהו במסמר. יעו"ש.

ואי"ל כאן בפרשת קרח, מפורש להדיא בקרא "קחו לכם מחתות וכו'", ותנו בהן אש" (שם פסוקים ו"ז ו"ח). וא"כ שמו על המחטות אש ממש, והאיך לא נשרפו ידיהם, ולכך ביאר רש"י דווקא כאן, כלים שחותין בהם גחלים, ויש להם בית יד. והיינו, אם תשאל האיך

הנה ראיתי שכבר עמדו על שאלה זו רבים וטובים, ותירצו תירוצים שונים. חדשים גם ישנים. והנלענ"ד בס"ד לבאר, שבשום מקום מכלי המקדש, לא במנורה ולא במזבח. לא מבואר שהניחו במחתה דבר אש ממש. ואפילו במלאכת יום הכיפורים, נאמר אצל הכהן הגדול "ולקח מלא המחטה גחלי אש" (ויקרא פרק ט"ז פסוק י"ב), ולא מפורש במקרא שאלו גחלים חמות, אלא גחלי אש, ויתכן ועוממות, ועד כדי שחז"ל (פסחים עה) אמרו יכול עוממות, ת"ל גחלי אש, הא כיצד מביא מן

לא נשרפה ידיהם, התשובה היא, כי היתה למחתה בית יד. ודבר זה לא היה שייך לבארו ולפרשו בכלי המשכן. וכן ראיתי למוה"ר הרב אהרן שטיימן שליט"א שכתב בספרו אילת השחר (קרח שם), הידית של המחתה נעשתה מעץ, דאם יהיה ממתכת, יתחמם מהגחלים, ואי אפשר לאחוז המחתה, ומה שאמרו שאין עושים כלי שרת מעץ, צריך לומר דידיה אפשר גם מעץ וביומא (לז) איתא דמונבו עשה כל ידות הכלים דיוהכ"פ מזהב. עכ"ד. ודברי פי חכם חזן.

והאל אשר אין בלתו, ונפרע מקורח ועדתו, ירחיקנו ממחלוקות ויקרבנו לעבודתו. אכ"ר. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ק"ע

מה בא לרבות כל "את", בפסוק "ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת בתיהם ואת כל האדם אשר לקרח ואת כל הרכוש"

בעזה"י סיון המוכתר בכתר תורה התשע"ג

כבוד הרב המהולל, יקר כזהב קלל, חריף ובקיא, משנתו קב ונקי, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

שאל כת"ר על הפסוק "ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת בתיהם ואת כל האדם אשר לקרח ואת כל הרכוש" (פרק ט"ז פסוק ל"ב). מה בא לרבות כל "את", שבפסוק.

אשיבו בס"ד על ראשון ראשון ועל **"את פיה"**, הספורנו כותב, שהארץ נתרבה עד מקום בתיהם, אחרון אחרון:

ולפ"ז "את פיה", בא לרבות התרחבות הארץ.

והגאון רבי יוסף משאש זצ"ל, בספרו נחלת אבות ח"ה (כרך א' עמ' רס"ג) כותב שנוסף למה שנפתחה האדמה, היא נעשתה כמו פה של חיה רעה נוראה, והקב"ה נתן בפיה רוח חיים וכח המריח והמושך, והיה פיה מתנועע ומתארך לכאן ולכאן ומריח ריח רע של נכסי קרח וחבריו ומושכם אצלו. עכ"ד. ולפ"ז "את פיה", לרבות בקיעת הארץ המוזכרת בפסוק לפני "ותבקע האדמה אשר תחתיהם", וגם פתחה הארץ את פיה, ומשכה אותם לתוכה.

והנלעני"ד "את פיה", לרבות פתחו של גהינם שגם הוא נפתח לקבלם.

"ואת בתייהם", כתבו בספר העקידה, וכ"כ הראב"ע, לא בתים ממש, שהרי גרו באוהלים, אלא שם כולל לנשיהם ובניהם וטפם. [וראה באוזניים לתורה, שהכופרים שאמרו "אף לא אל ארץ", בנו בתים ממש, ולשאר ישראל היה אוהלים]. ולפ"ז "את", בא לרבות הנשים הבנים והטף.

והנלעני"ד ואת בתייהם, בא לרבות בית גנזיו.

"ואת כל האדם", בספר תורה שלימה (אות רכ"ה), הביא בשם ספר ילקוט מאור האפלה, אלו בניו הקטנים, יעו"ש. והחזקוני כתב, כל האדם, היינו הנשים והטף עבדיו ושפחותיו. יעו"ש, והרמב"ן כותב, עבדיו ושפחותיו מצריים וכנענים שקנה, וגם עבדים שלו מישראל. ולפ"ז "את", בא לרבותם.

והנלעני"ד להוסיף, ע"פ ירושלמי (סנהדרין פ"י ה"א), שאף שמותיהן פרחו מן השטרות. ולפ"ז "את", בא לרבות אפילו שמותם.

"ואת כל הרכוש", במדרש במדבר רבה (פרשה י"ח אות י"ג) כתוב, אפילו מחט שהשאלו נבלעה. וא"כ "ואת כל הרכוש", בא לרבות אפילו מחט.

והנלעני"ד "את" בא לרבות גם את עושרו המובא בגמרא בפסחים (ק"ט). המפתחות של בית גנזיו, והאתונות עליהן היה נושא את המפתחות, וכל עושרו, גם הם נבלעו באדמה. והיינו "ואת כל הרכוש", לרבות מה שמשמר את רכושו, והם המפתחות האתונות והתיבות, וכיו"ב.

ואל עילום, יזכנו לרדוף שלום, ולחפשנו כמטמונים ויהלום, אכ"ר,
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קע"א

מי ששאל בגדים מקרח ועדתו, האם
נבלעו בהיותו לבוש בהם, והאיך נותר
ערום ללא צניעות

בעזה"י תמוז התשע"ה

כבוד מעלת החכם חובר חיבורים, נרדים עם כפרים.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מח"ס גם אני אודך.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, מי ששאל בגדים מקרח ועדתו,
האם נבלעו בהיותו לבוש בהם, והאיך נותר ערום ללא צניעות.

להקשות לכאורה מדוע הוצרכו לתת
בגדיהם לכובס, והלא הענן היה מכבס
בגדיהם, אלא שכתמים שרצו שהענן
יכבס, היו מתכבסים, וכעין נס המן
שטעמו בו איזה טעם שרצו לטעום
(ראה ספר בחגוי הסלע עמי שפ"ח), ויש עוד
לומר, שלא היה מכבס אלא בגדים
שלבושים בהם, אך המקופלים לא כיבס
הענן, ולכך ציום משה רבינו לפני מתן
תורה לטהר עצמם, ולכבס בגדיהם,
והיינו אף המקופלים].

ואף אם תמצא לומר, שאדם שאל
בגדיו מקורח ועדתו, ודאי שלא
נותר ערום בלא צניעות בעת שפתחה

במדריש (במדבר רבה פרשה י"ח סימן י"ג),
הובא, אפילו מחט שהיתה
שאוּלה ביד ישראל מיד קרח ועדתו,
אף היא היתה נבלעת שנאמר: "וירדו
הם וכל אשר להם חיים שאולה". וכן
אמרו בירושלמי (סנהדרין פ"ו), אפילו
הכלים ביד הכובס או מחט שהיתה
שאוּלה בידי ישראל מידי קרח ועדתו
היתה נבלעת.

והנלענ"ד ששאלת כת"ר לא היתה
בנמצא, כיון שלא הוצרכו
כלל וכלל לשאול בגדים זה מזה, כיון
שגדל לבושם עמהם כמבואר ברש"י
(דברים פרק ח' פסוק ד') על הפסוק
"שמלתך לא בלתה מעליך". נויש

האדמה את פיה, ובלעה את רכושם, כי עור והלבישם, ודאי הלבישו לבל
הקב"ה אשר תפר לאדם ולאשתו כתנות יתבזה ברבים.

והאל העושה שלום במרומים, יבנה בית מקדשו רם על כל רמים,
ויגאלנו בישועה וברחמים. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת חוקת

סימן קע"ב

מדוע מופיעה המילה "מדמה", מספר פעמים בתחילת פרשת חוקת

בעזה"י תמוז התשע"ג

כבוד ידידנו החביב, ונוגה לו סביב,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א. מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר מדוע מופיעה המילה "מדמה",
מספר פעמים בתחילת פרשת חוקת, בענין פרה אדומה,
"ולקח אלעזר הכהן מדמה, וכו', מדמה שבע פעמים וכו',
ואת דמה" וכו'. (פרק י"ט פסוקים ד' - ה').

והנלענ"ד לתרץ ע"פ מה שהובא מ"ט, בשם הספרי, להורות על כל הזאה
בתוספות יו"ט (פרה פ"ג טבילה, וצריך לטבול אצבעו על כל

הזיה, דשיירי הדם שנשארו באצבע וּלפ"ז יש לומר שמפני כך (כה) שאם נשפך הדם על הרצפה ואספו פסול, כי נאמר הדם, דמיירי בלתיחה דוקא מדמה ולא מהרצפה. ולפ"ז מובן מדוע נאמר "מדמה", כי יש צריכות טבילה מדמה על כל הזיה.

וזכות התורה, מפנינים יקרה, יאיר לנו אורה, ובעגלא ומהרה, נזכה לשריפת הפרה, ולרוח טהרה, בבנין מקדשו בתפארה. אכ"ר.
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קע"ג

מדוע נאמר באותו פסוק, "ודברתם" בלשון רבים, "והוצאת" בלשון יחיד

בעזה"י תמוז התשע"ג

כבוד ידידנו הנעלה, לשם טוב ותהילה, מיחידי סגולה.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א. מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר על הפסוק "ודברתם אל הסלע ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע" (פרק כ' פסוק ח').
וחקשה כת"ר, מדוע שינה בלשון ואמר, "ודברתם", בלשון רבים, "והוצאת", בלשון יחיד.

והנה כבר עמד בזה בתרגום יונתן בן עוזיאל ופירש, ששניהם, משה ואהרן ידברו עם הסלע, ואחר שידברו אל הסלע, אם יסרב, ימחה משה לבדו במטה שבירו ויוציא להם מים. יעו"ש.

והאלשיך הקדוש תירץ, שהציווי היה לתקן מה שפגעו בכבוד משה ואהרן, היינו על שניהם ביחד, אבל כיון שהוסיפו לריב בפרטות עם משה כמ"ש "וירב העם עם משה", על זה אמר השי"ת למשה רבינו "והוצאתם להם מים", כלומר כי מתחילה "ונתן מימיו", שהוא השיעור שהיה מנהג הבאר ההיא לתת, אך אח"כ תוסיף אתה לבדך לדבר ולהראות כבודך בפרטות ולהוציא להם מים בריבוי. יעו"ש.

ורבינו יוסף חיים זצ"ל בספרו בן איש חי דרושים (פרשת חוקת), כתב, שגם משה וגם אהרן דברו, כי בדיבור של משה רבינו, יצאו מים להשקות את העדה, ובדיבור של אהרן, יצאו מים להשקות את בעירם, ובזה ביאר "ונתן מימיו" שני חלקי מים, "והוצאת להם",

לצרכם, "והשקית את העדה", בזכות דבורך, "ואת בעירם", בזכות חלק אהרן. יעו"ש.

והנלעני"ד לבאר ע"פ מה שכתב בספר כלי יקר בשם החזקוני, למה לא אמר "מטך", אלא "את המטה", בה"א הידיעה, להורות שהמדובר הוא במטה אהרן, שהונח למשמרת לפני העדות אחר שהוציא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים, וביאר הכלי יקר, שידברו אל הסלע ויאמרו כשם שהוציא ה' מים מן עץ יבש אשר לא היה בו לחלוחית מים כלל, והוציא פרח ויצץ, כך יעשה גם הסלע. יעו"ש. ולפ"ז הואיל והיה זה מטה אהרן, משום כך גם אהרן היה צריך לדבר אל הסלע ואל העם דברי תוכחה, כי זהו מטהו, והוא עצמו בעל המעשה, שכאשר עוררו על כהונתו, פרח המטה, ובזה שהוא עצמו ידבר בנוסף למשה רבינו, יזכיר לכולם את המעשה. ובזה מובן מדוע נצטוו שניהם לדבר, ורק לתת את המים נצטווה משה לבדו, מפני שהוא המנהיג, והוא ראוי לו ליתן לעם.

וה' יעזרנו על דבר כבוד שמו, ויגאל את ישראל עמו, ויקבץ נדחים אל תוך כרמו. אכ"ר.
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת בלק

סימן קע"ד

ביצד לא התעלפו בלעם ושרי מואב מרוב פחד, כאשר דיברה האתון אל בלעם

בעזה"י תמוז התשע"ה

כבוד מעלת ראש השואלים, פריו קודש הילולים.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א. מח"ס פרדס יוסף החדש.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י בת"ר, ביצד לא התעלפו בלעם ושרי
מואב מרוב פחד כאשר דברה האתון אל בלעם.

שמעה האתון את הדברים האלה,
הוכיחה אותו בפני השרים, כי הוא כזבן
ושקרן. ע"כ.

ובספר דרך שיחה מתשובות הגר"ח
קניבסקי (עמי תמ"ד) הובאה
תשובת הרב שליט"א וז"ל: אמר הרב,
הרי היה צריך בלעם מיד להתעלף מרוב
פחד ואימה, אלא שגאוותו היתה כה
גדולה שהראה עצמו כאילו הוא כבר
רגיל בזה ואינו מתפעל מכך. עכ"ל. והן
אמת שכבר מצאנו כדברי הרב שליט"א,
בספר שמואל, כאשר נחרב משכן שילה
ונשבה ארון ברית ה' בידי פלישתים הם

הנה כבר עמד על שאלה זו בספר איל
וצבי (עמי ע"א) והביא בשם אביו,
שכשם שנתן הקב"ה כח לאתון לדבר
אל בלעם, כך נתן כח לבלעם לשמוע
דבריה, ואם היה מתעלף או מת
מהפחד, מה היה מועיל נס פתיחת פי
האתון. יעו"ש.

ובספר תורת גבריאל מרגליות (בלק).
הביא בשם הילקוט ששרי
מואב היו תמהים שראו נס שלא ראו
כמותו בעולם, והוא אמר להם מה
תתפלאו על זה, כי לא דבר חדש אצלי,
כי תמיד היא מדברת עמי, וכאשר

לתחילת הפרשה עה"פ "בלק בן ציפור", שהיתה לו לבלק ציפור וע"י כישוף היתה מדברת ומגלה לו כל מה שקורה בעולם. יעו"ש. וגם שרי מואב היו עוסקים בכישוף כמבואר ברש"י (פסוק ז' ד"ה וקסמים בידם), ועל כן לא היה הדבר חידוש בעיניהם.

ויש עוד לומר שהקב"ה הקשה עורפם והכביד ליבם בכוונה, בכדי שילכו לנסות לקלל יראו ויתבדו במעשיהם, וכעין זה כתב האור החיים הקדוש (פרק כ"ב פסוק ל"ה) עה"פ "לך עם האנשים", שלא יאמרו שה' מפחד שכשילך יצליח לקלל נגד רצון ה'. יעו"ש.

ואלהי המערכה, אשר הפך הקללה לברכה, כן יברכנו כדת נסוכה, ומשאת וארוכה. אכ"ר. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קע"ה

מדוע פירש"י "גוי רשע" ולא "גוי", לענין השראת השכינה על גוי רשע

בעזה"י תשרי התשע"ב

החזירו את הארון לאחר שנענשו קשות על כך, והניחו את הארון על גבי עגלה נהוגה על ידי פרות, ואמרו רבותינו בגמרא בעבודה זרה (כד:) "וישרנה הפרות בדרך על דרך בית שמש", נעשה נס ואמרו הפרות שירה לה' כנגד ארון האלהים. וביאר בספר דגל המוסר ליבמן (פרשת בחוקות) למרות שראו הכל בחוש, לא הפסיקו להיות פלישתים, או לבא אל ישראל להתגייר, כי היו עם קשיות עורף. עכ"ד.

והנלענ"ד לתרץ שאלתו, שהיו בלק ובלעם רגילים בכישוף, וכמ"ש רבינו חיים בן עטר ז"ע, [שהשבוע חל יום הילולתו], בפירושו

כבוד ידידי היקר מזרע הכהונה. ויהי ידיו אמונה. הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק. רוב שלום טובה וברכה.

רש"י בפרשת בלק (פרק כ"ב פסוק ה' ד"ה ארץ בני עמו) כתב וז"ל: ואם תאמר מפני מה השרה הקב"ה שכינתו על גוי רשע, כדי שלא יהא פתחון פה לאומות לומר אלו היו לנו נביאים חזרנו למוטב, העמיד להם נביאים, והם פרצו גדר העולם, שבתחילה היו גדורים בעריות, וזה נתן להם עצה להפקיר עצמן לזנות. עב"ד. וחקשה בת"ר למה כתב רש"י "גוי רשע", והיה די לכתוב גוי, שכבר בזה יש לשאול למה השרה שכינתו על גוי.

ל"ב) "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט" לא הניח הקב"ה לעובדי כוכבים פתחון פה לעתיד לבא לומר שאתה רחקתנו, מה עשה הקב"ה? כשם שהעמיד מלכים וחכמים ונביאים לישראל כך העמיד לעובדי כוכבים, העמיד משה לישראל ובלעם לעובדי כוכבים, ראה מה בין נביאי ישראל לנביאי עובדי כוכבים? נביאי ישראל מזהירין את ישראל מן העבירות, שנא' (יחזקאל ג') ואתה בן אדם צופה נתתיך וגו', ונביא שעמד מן הגוים העמיד פרצה לאבד את הבריות מן העולם, ולא עוד אלא שכל הנביאים היו במדת רחמים על ישראל ועל עובדי כוכבים שכן ירמיה אומר (ירמיה טז) לבי למואב כחלילים יהמה וכן יחזקאל (יחזקאל כ"ז) בן אדם שא על צור קינה, וזה אכזרי עמד לעקור אומה שלימה חנם על לא דבר, לכך נכתבה פרשת בלעם, להודיע למה סלק הקב"ה רוח הקדש מעובדי כוכבים, שזה עמד מהם וראה מה עשה. עכ"ל. ומבואר אם כן שהנבואה לא הפכה אותו לאדם טוב, אלא נשאר

הנה כבר נחלקו הרמב"ם ורבי יהודה הלוי, האם נבואה ניתנת לגויים או לא, דעת הרמב"ם נבואה ניתנת לגויים וכראיה הביא את איוב ושלוש רעיו וכן בלעם. (עיוין באגרת תימן).

ולעומת זאת רבי יהודה הלוי כותב בספר הכוזרי (מאמר א' אות קט"ו) שאף גר שנתגייר שווה לא ישווה לנו, שהרי אין שכינה שורה אלא על משפחות מיוחסות שבישראל, ולגבי גוי מפורש בספרי על הפסוק "נביא מקרבך מאחיד יקים לך ה' אלוֹקֶיךָ" (דברים פרק י"ח פסוק ט"ו) - ולא נוכרים.

ואם כן מה שהוסיף רש"י תיבת גוי, לפי הרמב"ם ליכא קושיא כלל, שהרי נבואה ניתנת לגויים. ולפי ריה"ל הסובר שאין נבואה ניתנת לגויים, יש לבאר, שאף ובלעם קבל נבואה, הוא לא השתנה והפך להיות אדם טוב יותר, אלא אדרבה, הוסיף רשע, וכן אמרו במדרש (במדבר רבה) (פרשה כ) וז"ל: וירא בלק בן צפור, זה שאמר הכתוב (דברים

לעבודת ה', אלא במה שנתן ה' לגויים
את בלעם, אשר נשאר ברשעו, מכאן
שלא די בנבואה אלא צריך הכנה ראויה
לכך. (רבי דוד לבנון נ"י).

ברשעו, ובזה מתורצת גם הקושיא, הלא
עדין יש לגויים פתחון פה לומר שקבלו
נביא רשע כבלעם ולא צדיק כמשה,
ונביא כזה לא יוכל החזירם בתשובה

והאל אשר אין בלתו יגאל עמו ונחלתו,
ויראנו בביתו, אכי"ר. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת פנחס

סימן קע"ו

**מדוע כפל פעמיים תיבות "בני ישראל",
בפסוק "פינחס בן אלעזר וגו'?"**

בעזה"י תמוז התשע"ד

כבוד מעלת, החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

בתחילת פרשת השבוע, פרשת פינחס אומר הקב"ה למשה
רבינו "פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל
בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כיליתי את בני

ישראל בקנאתי". והקשה כת"ר מדוע חזר וכפל תיבות "בני ישראל פעמיים".

שהובא בילקוט מעם לועז (כמדבר פרק כ"ה פסוק ב'). יעו"ש. וזו הסברה שאומר כל מתבולל, "מה ההבדל בין יהודי לגוי, ולמה לא להתחתן עמהם". ולכך חזרה התורה וכפלה "מעל בני ישראל", "ולא כילית את בני ישראל". להזכיר שאנו עם ישראל ואסור לנו להתבולל עם הגויים, כי דבר זה מביא חמה וכליון. ואלהינו שונא זימה.

עוד י"ל בס"ד שיש בזה תשובה מוציאת לטעת הנוצרים החושבים באיוולתם, כאילו הקב"ה חס ושלוש עזב את עם ישראל, מפני שכעס עלינו, ובחר באומה אחרת, ולכך חזר הכתוב על תיבת "בני ישראל" פעמיים להורות שאע"פ שהיתה חימה, וח"ו גזירת כיליון, הם נשארו "בני ישראל", ונשארו הבנים שלי, ולא המירם ח"ו באומה אחרת.

הנה ראיתי רבים אשר עמדו על שאלה זו, וכבר כתב בספר אגרא דכלה על התורה (פרשת פנחס), חזר וכפל "בני ישראל", להורות שהיה בתוך בני ישראל, ועמד לפניהם, ולא התבייש מפני המלעיגים, ולנוכח פניהם עשה מעשה. יעו"ש. וכ"כ בספר משנת רבי אליעזר (פנחס עמי רנ"ז) שכל הי"ב ניסים שנעשו לפנחס השנויים במדרש במדבר רבה (פרשה כי אות כ"א), הכל נעשה לעיני בני ישראל. יעו"ש.

והנלענ"ד לתרץ שזמרי בן סלוא, וכן מי שחטא עם בנות מדין, חשבו שאולי בשביל "השלום", עם הגויים, כדאי להתבולל עמהם, וגם בנות מדין בזה השפיעו על בני ישראל, להכנס לאוהליהם והיו אומרות להם "כלום אין אנחנו בני אב אחד, תרח אבי אברהם, ולמה השנאה הזאת שבנינו, הרי אנו אוהבים ומוקירים אתכם". וכפי

והאל אשר נתן בריתו שלום, יגאלנו בשוב ה' ציון והיינו כחלום, וירב עושרנו כספיר ויהלום. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קע"ז

מדוע לא מוזכרים בני משה בסדר מנין עם ישראל

בעזה"י שלהי אב ה'תשע"א

לכבוד ילד השעשועים, משכיל ונעים, מפרחי כהונה, עם חכמה ותבונה,
שלמה הכהן נ"י, בן ידידנו הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א.
רוב שלום טובה וברכה.

ראה ראיתי את שאלתו, מדוע לא מוזכרים בני משה בסדר
מנין עם ישראל.

וכדי ללמדנו שהתורה אינה ירושה, על
כן לא נזכרו, וכפי שהובא במדרש (שמות
רבה פרק ב'), בקש משה שיעמדו ממנו
כוהנים ומלכים א"ל הקב"ה "אל תקרב
הלום" כלומר לא יהיו בניך מקריבין
שכבר מתוקנת הכהונה לאהרן אחיך.
וכן הביא רש"י (במדבר פרק כ"ז על פסוק
ט"ז) "יפקד ה'" - כיון ששמע משה
שאמר לו המקום תן נחלת צלפחד
לבנותיו, אמר הגיע שעה שאתבע צרכי
שיירשו בני את גדולתי. אמר לו
הקב"ה: לא כך עלתה במחשבה לפני,
כדאי הוא יהושע ליטול שכר שמושו
שלא מש מתוך האהל.ע"כ.

והן אמת שכבר עמד בזה המהר"ל
בספרו גבורות ה' (פרק י"ט) וכתב
שמה רבינו לא היה אדם פרטי, אלא
שקול כנגד כל ישראל, ועל פי זה
ביאר את הטעם שנשא משה רבנו ע"ה
גיורת, כי לא היה כאדם פרטי שראויה
לו אישה פרטית. ומטעם זה לא
הזכירה התורה את משפחתו, אולם
טרם הגיע למעלה זו, דהיינו לפני
מעמד הר סיני כשלא עלה לאותה
מדרגה עליונה של דיבור עם ה' פה
אל פה, נזכרו בניו ומשפחתו,
שמותיהם, והמעשה בהיותו בדרך
במלון, אך משקיבל את התורה ופרש
ממשפחתו, אינם מוזכרים יותר. יעו"ש.

עוד נלענ"ד ליתן טעם נוסף, מדוע לא
נזכרו בני משה, הואיל ונכדו יצא

ונלענ"ד להוסיף טעם נוסף, הואיל
ובני משה לא ירשו אותו,

כומר לעבודה זרה, על כן לא הזכירה
התורה את יוצאי חלציו, כדי לא
לביישו, וכפי שמובא בגמרא בבבא
בתרא (קט:) "ויהונתן בן גרשום בן
מנשה הוא ובניו היו כוהנים לשבט
הדני עד יום גלות הארץ" (שופטים י"ח,
פסוק ל"ז), וכי בן מנשה הוא, והלא בן
משה הוא, דכתיב ובני משה גרשום
ואליעזר, אלא מתוך שעשה מעשה
מנשה תלאו הכתוב במנשה".

וברכתי לכת"ר שימשיך לעלות ולגדול על אדני התורה והיראה,
ובכל אשר יפנה ישכיל ויצליח. בברכה רבה,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת דברים

סימן קע"ח

**מדוע פרשת וספר דברים נקראים בשם זה
ולא נקראים "הדברים", והרי בפסוק נאמר
"אלה הדברים" ולא "אלה דברים"**

בעזה"י שלהי תמוז התשע"ה

כבוד מעלת הרב הגדול, מעוז ומגדול, טוב ונעים, חכם דעים.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מח"ס פרדס יוסף החדש
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר מדוע פרשת וספר דברים נקראים

בשם זה ולא נקראים "הדברים" כי הלא בפסוק נאמר "אלה הדברים" ולא "אלה דברים".

ופרשת דברים היתה נקראת בפי הראשונים "ספר אלה הדברים", ו"פרשת אלה הדברים".

והנלענ"ד שהמדפיסים קצרו הלשונות ובמקום לקרותם באריכות קצרו וקראום "דברים" בלבד, וגם ה' הידיעא השמיטו כדי לחסוך בתיבות ומילים, וכך נשתקע הדבר והונהג בכל בית ישראל לקרות הספר והפרשה בשם "דברים" בלבד.

ויש עוד לומר שקראו הספר והפרשה בשם "דברים" ולא "הדברים", כדי להוציא מליבותיהם של המינים והכופרים לבל יאמרו שאלו הדברים שנאמרו על פי השכינה ושאר התורה ח"ו לא, ולכך שינו לומר "דברים", היינו כשאר כל דברי התורה שמשה אמת ותורתו אמת.

הנה כבר כתב הרב גבריאל פרוידנשטיין בקובץ המעין (כרך ל'), מאמר אודות שמות פרשיות התורה כפי שנזכרים בגמרא ברש"י ובתוס', ובפרשת דברים ציין לפרש"י (במדבר פרק ל"ב פסוק י"ז) שם כותב רש"י פרשת "אלה הדברים", וכן הוא בפרש"י (חולין פ: ד"ה ליתו וליפקו), וכן נקרא הספר "אלה הדברים", כמוזכר בפרש"י בראשית (פרק כ"ט פסוק ל"ד), וכן בתוס' שבת (פט. ד"ה מדבר צין), וכן ברשב"ם פסחים (קכד: ד"ה בשאר), וכן מופיע במנחת שי. עכ"ד.

וכן מצאתי לראב"ע בפרושו על התורה (שמות פרק י"ח פסוק כ'), וכ"ע הרב אליהו מזרחי בפרשת בראשית (פרק א' ד"ה משום כח), וכן כתב הרשב"א ח"א (סימן תמ"ו).

נמצאנו למדים מכל האמור שספר

וה' יגאלנו גאולת עולמים, ויבנה בית מקדשו רם על כל רמים, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת ואתחנן

סימן קע"ט

מדוע נכתב כפל לשון, גדלו וחזקו, בפסוק "את גדלך ואת ירך החזקה"

בעזה"י אב הרחמן התשע"ה

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"את גודלך ואת ירך החזקה" (פרק ג' פסוק כ"ד). לבאורה נראה
הפסוק ככפל לשון.

הנלענ"ד שאין הדבר כפל לשון, בגדים וכדומה, אך הוא איננו חזק, כי
שהרי יש דבר שהוא גדול הוא רק בובה. ויש חזק שאיננו גדול,
אך איננו חזק, ויש חזק שאיננו גדול, כדוגמת מנוף קטן מימדים שיש בו
כדוגמת דחליל המונח בערוגות הגינה כח להרים דברים כבדים. ולהבדיל
ובא להפחיד את הצפורים, הוא יכול אלף אלפי הבדלות, הקב"ה גם גדול
להיות גדול, כי ממלאים אותו בבלויי וגם חזק.

וזכות משה רבינו, נזכה לבנין בית מקדשנו ותפארתנו,
על ארצנו ונחלת אבותנו. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ק"פ

מדוע כפל פעמיים, בפסוק "לבלתי עברי וגו', ולבלתי בא אל הארץ"

בעזה"י אב הרחמן התשע"ה

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

**"לבלתי עברי את הירדן ולבלתי בא אל הארץ" (פרק ד' פסוק
כ"א), מדוע חזר וכפל פעמיים, בלתי עברי ולבלתי בא.**

במדריש פטירת משה רבינו, וכן
בתנחומא ישן (ואתחנן), וכן
במדרש דברים רבה פרשה ט' סימן
ט') מובא, שמשה רבינו בקש להכנס
לארץ כחיות השדה, או כעוף הפורח
או כדג שיעבור את הירדן, או יניחנו
על כנפי העננים ויראה את הארץ,
או יחתכו לאיברים איברים וישליך
את אבריו אל עבר הירדן ושם
יחייהו לראות את הארץ, ובכל

הדברים הנזכרים סירב הקב"ה, ולפ"ז
י"ל מכל האפשרויות הנ"ל, יש
אפשרות שיבא בלי לעבור כמו ציפור
או בעננים, או חתיכות חתיכות,
שאיננו עובר את הירדן ביבשה, אלא
באוויר, ויש שיעבור בלי לבא בדמותו
ממש כגון חיות השדה, אך הקב"ה
לא הסכים לא לעבור ולא לבא,
ולכך כפל פעמיים לבלתי עברי
ולבלתי בא.

וזכות משה רבינו, נזכה לבנין בית מקדשנו ותפארתנו,
על ארצנו ונחלת אבותנו. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת עקב

סימן קפ"א

מדוע בפרשת "והיה אם שמוע", כתובות הברכות ב"לשון יחיד", והקללות ב"לשון רבים"

בעזה"י שלהי אב ה'תשס"ז

כבוד מעלת ידידי היקר והחביב.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א.
רוב שלום וברכה. כשמש נסוכה. ומשאת וארוכה.

כת"ר שאל מדוע בפרשת "והיה אם שמוע" (דברים פרק י"א
פסוקים י"ד - י"ז) כתובות הברכות בלשון יחיד, כגון: "ואספת",
"בשדך", "ואכלת", "ושבעת" וכו', והקללות כתובות בלשון
רבים כגון: "וחרה אף ה' בכם", "ואבדתם" וכו'.

ויש לומר שכל ישראל ערבים זה לזה, ואם חס ושלום יהודי חוטא ובאה בגללו פורענות חס ושלום, כל ישראל נענשים בעבור זה, והצדיקים בתוכם, ואפילו בראשם, וכמו שאמרו בגמרא בשבת (נח.) על הפסוק ביחזקאל (פרק ט') "וממקדשי תחלו", תני רב יוסף אל תקרי מקדשי אלא מקודשי, אלו בני אדם שקיימו את התורה כולה מאלף ועד תיו. ע"ש. ועל כן דיבר בקללה בלשון רבים. אולם בברכה, כל אחד ואחד מקבל מה שמוכן ומזומן לו מן השמים, ואין נוגע במה שמוכן לחבירו, ומה עוד שכל אחד מקבל ברכתו לפי מעשיו, ועל כן בברכה דיבר הכתוב בלשון יחיד.

וה' יתברך יזכנו לכל הברכות האמורות בתורה, ויבנה לנו בית הבחירה, וישלח גואל מהרה, וליהודים היתה אורה, בברכה רבה, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קפ"ב

מדוע בפסוק "ולמדתם וגו'", פתח בלשון רבים, וסיים בלשון יחיד

בעזה"י שליחי אב הרחמן התשס"ז

כבוד מעלת ידידי היקר והחביב.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א.
רוב שלום וברכה. כשמש נסוכה. ומשאת וארוכה.

עוד שאל כת"ר מדוע בפסוק "ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך" וגו'. פתח בלשון רבים "ולמדתם", "בניכם", וסיים בלשון יחיד "בשבתך בביתך ובלכתך" (פרק י"א פסוק י"ט).

ובספר לבוש יוסף ביאר, שהתורה רצתה ללמדנו שהדוגמה האישית היא החינוך הגדול ביותר, ועל כן רמזה התורה, אם רוצים אתם לקיים את "ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם", ראשית כל "בשבתך בביתך", דהיינו, אתה האבא תשב ותלמד ותהיה לדמות חינוכית בביתך, וכל דבריו בנחת יהיו נשמעים, וכן הביא בשם האדמו"ר מויזניץ שהחינוך המועיל ביותר הוא התנהגות האב. ע"כ.

והנלענ"ד לבאר "ולמדתם אותם את בניכם", בניכם, בלשון רבים, תלמידכם וכמו שאמרו בגמרא בקידושין

ומצאתי בחפיש'ה בספר לקוטי בתר לקוטי שהביא בשם ספר שפתי כהן שכתב שכתב להסביר שאם מלמד את בניו או תלמידיו לדבר בם, אזי ע"י הבנים או התלמידים זוכה הוא עצמו לדבר בם בשבתך בביתך בשבתך בביתך בעוה"ז, ובלכתך בדרך, והלך לפניך צדקיך, ובשכבך, שפתותיך דובבות בקבר, כל זמן שהבן או התלמיד לומד, וכן ובקומך, בזמן התחיה, ולכן נאמר בלשון יחיד יען מוסב על המלמד, ולכן גם נאמר "לדבר בם", ולא נאמר "ודברת בם", שע"י הבנים או התלמידים יהיה נחשב לך כאילו דברת אתה. עכ"ד.

(ל), וא"כ זהו המלמד שמלמד את כל תלמידיו יחד ועל כן פתח בלשון רבים, אך אם רואה שאחד התלמים קשה עליו לימודו יביאו אל ביתו וישן אצלו וילמדנו וזהו "בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך". בלשון רבים "ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם" מופנה אל ראשי הקהל שאם יודעים על יתום או נזקק שאינו יכול ללמוד תורה חובה עליהם לדאוג לו ועל כן פתח בלשון רבים, ועל דבר זה ידאג כל אחד מראשי הקהל "בשבתך בביתך" וכו' ועל כן סיים בלשון יחיד.

וה' יתברך יזכנו לכל הברכות האמורות בתורה, ויבנה לנו בית הבחירה, וישלח גואל מהרה, וליהודים היתה אורה, בברכה רבה, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קפ"ג

מדוע בפסוק "ונתתי מטר ארצכם וגו'", פתח בלשון רבים, וסיים בלשון יחיד

בעזה"י שליחי אב הרחמן התשס"ז

כבוד מעלת ידידי היקר והחביב.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א.
רוב שלום וברכה. כשמש נסוכה. ומשאת וארוכה.

עוד שאל כת"ר מדוע בפסוק "ונתתי מטר ארצכם וכו'

ואספת דגנך (י"א פסוק י"ד) פתח בלשון רבים "ארצכם" וסיים בלשון יחיד "ואספת".

דבי שותפיי" ולכן נאמר ואספת דגנך. ע"ש באורך וברוחב.

ובספר לך דוד לרבי דוד הכהן זצ"ל מהעיר דברו שבמרוקו ביאר שאפילו היחידים שאינם עושים רצונו של מקום ופורשים מן הרבים המקיימים "לאהבה את ה' אלהיכם", מ"מ גם הוא יתקיים בו "ואספת דגנך" בזכות הצדיק, וכיו"ב ראיתי שכן פירש בספר אמרי יחזקאל לרבי יחזקאל הכהן זצ"ל.

וראה עוד בספר נועם אלימלך (פרשת עקב) שביאר בזה ע"פ החסידות. יעו"ש ויערב לך.

וגם הלום ראיתי לרבי יוסף משאש זצ"ל בספרו נחלת אבות ח"ה (כרך ב' עמוד נ"ז) שעמד בזה וכתב וז"ל: והטעם שנקט בלשון רבים, נראה לקוצ"ד, שאם היה אמרו בלשון רבים, היה משמע שאף אם לא יאספו כולם רק רובם, הרי קי"ל רובו ככולו, ולא חישנין למיעוטא, לכן כתיב בלשון יחיד, לומר שכל אחד ואחד יאסוף את תבואתו, אחד מהם לא יהיה נעדר מזה. עוד טעמא אחרינא שבא להורות שלא יצטרכו זה לזה, וכ"ש לעם אחר. עכ"ל.

ובקודש חזיתי בספר נפש החיים (שער א' פרק ח') כתב שדיבר בלשון יחיד הואיל ולכתחילה צריך ללמוד תורה ורק היחיד שאינו יכול ללמוד קובע עצמו לפרנסה. ע"ש.

ובספר דעת סופרים עמד בזה וכתב שהואיל ועבודת האדמה לא היתה נחלת הכלל, לכן דיבר בלשון יחיד. ע"כ. גם בספר תוספת ברכה לרב אפשטיין עמד בזה וכתב לבאר ע"פ הגמרא בברכות (לה): שדיבר בלשון יחיד "ואספת" כנגד "והגית בו" ללמדנו שגם בהיותו חורש וזורע יקבע עיתים לתורה. ע"ש. ובספר אזנים לתורה לרב סורוצקין זצ"ל הביא כמה תירוצים בזה, תירוצ' א'- ואספת דגנך - דגנך ולא שיגזול של אחרים, מאחר שרוב הרועים מקילים לעצמם לרעות בשדה אחר. תירוצ' ב' - שמא יאמר אדם מאחר ורוב ישראל הולכים בדרך ה' ושומרים מצוותיו, ממילא מובטח שיהיו גשמים בעיתם לכן דיברה התורה בלשון יחיד ללמדנו שכל אחד יקבל כדרכיו וכפרי מעלליו וחלקה אחת תמטר וחלקה אחת לא תמטר. תירוצ' ג' - באה התורה להוציא מחשבת הרכוש השיתופי כגון "קדירא

וה' יתברך יזכנו לכל הברכות האמורות בתורה, ויבנה לנו בית הבחירה, וישלח גואל מהרה, וליהודים היתה אורה, בברכה רבה, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת ראה

סימן קפ"ד

מדוע אמר בלשון "אנכי", ולא אמר "אני", או
"הנני", בפסוק "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה"

בעזה"י שלהי אב ה'תשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מח"ס פרדס יוסף על המועדים.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר מדוע נאמר בתחילת פרשתינו
"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה". ומדוע אמר בלשון
"אנכי", ולא אמר "אני", או "הנני".

זצ"ל, בספרו אוצר המכתבים (סימן תשפ"ב)
שעמד בזה, וכתב שיש הבדל בין אני
לאנכי, וז"ל: ולדעתי המעט נראה לחלק
ביניהם על פי נוהג שבעולם, שהמודיע
שהוא עשה או אמר איזה דבר בין בעבר
בין בהווה בין בעתיד, אם הוא מדבר ברגש
הוא מדגיש דבריו ומוסיף להניח כף ידו
על חזהו להראות את עצמו שהוא הוא ולא
אחר, ולא ע"י שליח אלא הוא בעצמו, לא
כן המדבר בלא רגש ובלא הדגשה, הוא
אומר רק בפיו ואינו מראה בכף ידו, וא"כ
נוכל לומר כי אנכי בכל מקום היא אמירה

הנה, כבר כתבו המפרשים (הובא במלבי"ם
וברש"ר הירש בכמה מקומות, וכן כתבו
כמה מפרשים), שתיבת אני נאמרת במי
שהוא איש זר, ואין מכירים אותו כלל,
ולא שמעו ממנו מעולם, ובא ואומר "אני
איש מעיר פלונית", אך תיבת "אנכי",
נאמרת על מי ששמעו שימעו מפורסם
ומוכר. ועל כן גם כאן אמר לשון
"אנכי", כי כבר מכירים את משה רבנו.

ומצאתי לסבא דמשפטים, דורש כל
את"ם. הגאון רבי יוסף משאש

ותיבת "אנכי", נאמרת בדבר כבוד משמעות. ולעומת זאת תיבת "אני" היא מלשון "אניה", כמו אניה השטה, ותיבת אני נאמרת בדבר קל לשמיעה. וגם כאן הואיל ונאמרו דברים כבדי משקל בין הבחירה בין הברכה לקללה. על כן השתמש בלשון "אנכי".

ותיבת "הנני", פירושה הריני מוכן, ובספר אספיה כבודך (עמי ל"ה), כתב שתיבת "הנני", מורכבת משנים "הן אני", דהיינו אני מוכן. ע"כ. וודאי שלא שייך לאומרה במקום זה.

וה' הטוב מקור הברכות, ישלח לנו משאות וארוכות, מאירות ומזהירות כשמש נסוכות. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קפ"ה

מה באה לרבות תיבת "את", בפסוק "את הברכה אשר תשמעו"

בעזה"י אלול המרוצה התשע"ה

כבוד מעלת הרב המפואר, ישראל אשר בכך אתפאר, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מח"ס פרדס יוסף החדש, החונה בעיה"ת רחובות ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

בתחילת פרשת ראה נאמר "את הברכה אשר תשמעו" והקשה בת"ר, מה באה לרבות תיבת "את".

הנה רבים מן הפרשנים כתבו "את",
 לרבות שכר העולם הזה, נוסף
 למה שמקבל שכר מצוות בעולם הבא
 (ראה חסד לאברהם שפירא עמ' צ"ט).

ובספר גנזי שערי ציון (עמ' קל"ה) כתב
 "את", לרבות התענוג
 שבשמיעת התורה שהיא מחיה את הנפש.

ורבי יעקב חיים סופר זצ"ל, בספרו
 ישמח ישראל (עמ' רפ"ט) כתב בא
 לרבות מחשבה טובה שאם בא לעשותה,
 מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, [והיינו
 שתיבת "את", באה לרבות תיבות "אשר
 תשמעון", לענין קיום המצוות].

ובספר שלחן מנחם מונדר (פרשת ראה)
 כתב, "את", לרבות תלמיד
 חכם, שאם תתחבר לתלמידי חכמים גם
 תקבל את ברכתו של ה' יתברך.

והנלענ"ד דתיבת "את" באה לרבות את
 הברכה שתבא לבני ביתו
 ולרכושו של האדם, שאם הוא ישמע אל
 מצוות ה' יתברך, הוא יתברך וכל מעשי
 ידיו מתברכים, וכן נזכה לחיים טובים
 ארוכים ומבורכים, ממקור הטוב נסוכים.

עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת כי תצא

סימן קפ"ו

מה באה לרבות תיבת "את", בפסוק "ובכתה
 את אביה ואת אמה"

בעזה"י אלול המרוצה לתשובה התשע"ב

כבוד ידידנו עצום ורב, המלמד ידיו לקרב,
 הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א. הברכה החיים והשלום.
 הנני להשיבו על שאלתו המחכימה, מאירה ככלה בהינומה.
 וזו תשובתי, בעזר אלהי ישועתי.

מדוע נאמר בפרשת כי תצא (פרק כ"א פסוק י"ג) "ובכתה את
 אביה ואת אמה", ומה באה לרבות תיבת "את".

זה אלא על דרך האפשר, כי יתכן ונתעברה האם מאחר, או נתחלפה ביתה זו באם אחרת, מחמת שהיתה בושה בביתה זו שנתעברה בה בזנות, וכפי שדברים אלו ידועים ומפורסמים בקורות עולם אצל האומות, ועל כן אומרת התורה "את" אביה "ואת" אמה, לרבות את הוריה הביולוגיים והוריה המאמצים.

ובארבעה אשיבנו, עוד יש לומר "ובכתה את אביה ואת אמה", לרבות נכסי אביה ונכסי אמה, שכעת היא מנושלת מירושתם.

הנה ראש וראשון, עמד בזה רבינו סעדיה גאון, אשר תרגם בתרגומו לתורה, בוכה את דת אביה ואמה שעזבתם. ולפי זה תיבת "את" באה לרבות את דת אביה ואת דת אמה.

ועל ידו השני, עוד נלענ"ד להוסיף ולבאר, תיבת "את" באה לרבות את אחיה ואחיותיה, שגם עליהם בוכה, או לרבות את ידידיה ובני עירה.

ושלישים תעשנה, עוד נלענ"ד שהגויים ידועים ששטופים בזימה ובזנות, וגם מי שנראה אב או אם, אין

ובתר החתימה, הנני מברכו, המקום יהיה בעזרו, וימשיך לזכות הרבים בדברו, ולחדש בטובו חידושים במאמרו, ותתחדש עליו ובני ביתו השנה החדשה, טובה ומתוקה כאשישה, כה דברי יידו, המוקירו ומכבדו, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קפ"ז

מה דינו של הגיור שעשתה היפת תואר, האם נשארת בגיורה, או חוזרת לבית אביה כנעוריה

בעזה"י כסליו התשע"ב

כבוד יידינו, מאיר עינינו, הכהן הגדול, מעוז ומגדול, ותרב חכמתו כחול, מימין ומשמאל, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מעיה"ת בני ברק. רוב שלום טובה וברכה.

באשת יפת תואר מצווה תורתינו הקדושה, "והיה אם לא חפצת בה ושלחתה לנפשה ומכר לא תמכרנה בכסף לא תתעמר בה תחת אשר עניתה" (דברים פרק כ"א פסוק י"ד), ושאלני כת"ר מה דינו של הגיור שעשתה, האם נשארת בגיורה, או חוזרת לבית אביה כנעוריה.

א) שאם איננה פורשת מעבודת גילולים, מוכרח ומצוה להורגה כיון שהיא תחת ידו וברשותו היא, והביא שהרמב"ם למד דבר זה מהספרי הנ"ל, יעו"ש. וראה עוד בזה בפירוש רבי דוד פארדו על ספרי (שם). וא"כ מבואר מדבריהם שהאשת יפת תואר דינה כגיורת לכל דבר, ועל כן נהרגת אם ממשיכה בעבודה זרה.

וכתב המלבי"ם (שם) וז"ל: והיה צריך לומר "ושלחתה למקומה" או "לארצה" או "ושלחתה" סתם, ואמר "ושלחתה לנפשה", ר"ל שלא תחזור אל בית אבותיה, ששם עובדים עכו"ם, כמ"ש הנה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהיה, כי היא ישראלית גמורה. עכ"ל. ומכאן תשובה מוצאת שדינה כישראלית גמורה.

והנה אמרו בספרי (תצא פסקא רי"ד) ושלחתה לנפשה. ולא לבית אלהיה, ע"כ. וכתב הרמב"ן וז"ל: "ושלחתה לנפשה" - אמרו בספרי (תצא י"ד) ולא לבית אביה ולא ידעתי אם לומר שהיא יהודית ואין מניחין אותה לעזוב תורת ישראל ולשוב אל עמה ואל אלהיה או לומר שלא ישלחנה לבית אביה על ידי שלוחים כי יסייע ידי עובדי עבירה אבל הוא יוציאנה מביתו לגור באשר תמצא כי אולי תשאר בארץ ותלך אחרי הבחורים ותנשא לאחד מהם. עכ"ד. יוצא א"כ שהסתפק בזה הרמב"ן.

והרמב"ם (פרק ח' מהלכות מלכים הלכה ט') כתב וז"ל: יפת תואר שלא רצתה להניח ע"ז אחר השנים עשר חדש, הורגין אותה. ע"כ. וביאר דבריו בעל האור שמח (רמב"ם הלכות מילה פרק

וברכתי המרובה, לידידי הדגול מרבבה, שימשיך בכוחו זה, אשר מחזה שדי יחזה, להגדיל תורה ולהאדירה, בעזו וגבורה, לשם ותפארה, כפליים לתושיה, ויחזו עיניו בירושלים הבנויה, וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו. ידידו ומכבדו. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת כי תבוא

סימן קפ"ח

**מדוע נאמר הציווי "והיה כי תבוא אל הארץ"
בלשון יחיד, ולא "כי תבואו" בלשון רבים**

בעזה"י אלול המרוצה התשע"ה

כבוד מעלת הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שלט"א,
החונה בעיה"ת רחובות ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

**נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, מדוע בפרשת "כי תבוא", נאמר
הציווי בלשון יחיד, "והיה כי תבוא אל הארץ", ולא "כי
תבואו" בלשון רבים.**

הנה, כבר כתבו מפרשים רבים שמצווה על כל יחיד ויחיד לעלות ולבא אל ארץ ישראל, והנלענ"ד לבאר ע"פ מה שאמרו רבותינו (בראשית רבה פרשה מ"ב) אין והיה אלא לשון שמחה, ולפ"ז נאמר "כי תבוא", בלשון יחיד, כי הקב"ה שמח בכל יהודי ויהודי העולה ובא לארץ ישראל.

בברכת שנה טובה ומבורכת, כשמש בכנפיה סוכת,
וקרני אור נוסכת, עבד לאל אדון
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קפ"ט

מדוע נאמר "כי תבוא אל הארץ", ולא "כי תכנס"

בעזה"י אלול המרוצה התשע"ה

כבוד מעלת הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שלט"א,
החונה בעיה"ת רחובות ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

שאל כת"ר מדוע לא נאמר "כי תכנס אל הארץ", ורק לשון
"כי תבוא".

הנה הדבר ידוע שיש כמה רבדים בלשון הקודש, לשון מקרא ולשון משנה, כדוגמת עץ בלשון המקרא ואילן בלשון המשנה, וגם כאן לשון תכנס היא לשון המשנה ולא תמצא לשון "תכנס" במקרא, וכך מצאנו דוגמא לדבר, כשהקב"ה אמר אל נח "בא אל התיבה" (בראשית פרק ז'). ועוד דוגמאות רבות יש לדבר. ועל כן אמר "כי תבוא", ולא "כי תכנס". ומה שנאמר בקהלת (פרק ג' פסוק ד') "עת לפזור ועת לכנס", לכנס פירושו לאסוף, ולא מלשון להכנס.

בברכת שנה טובה ומבורכת,
כשמש בכנפיה סוכת,
וקרני אור נוסכת, עבד לאל אדון
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ק"צ

מדוע נאמר "וירישת וישבת בה", והלא אם ירשו אותה ודאי ישבו בה

בעזה"י פורים דמוקפין התשע"ג

כבוד ידידי הנעלה, לשם טוב ולתהילה, הרב המפואר,
 ישראל אשר בך אתפאר.
 הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
 רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר מדוע בתחילת פרשת כי תבא נאמר
 "וירישת וישבת בה", והלא אם ירשו אותה ודאי ישבו בה.

ויצרו רצועה של כמה עשרות מטרים שאינה בבעלות אף אחד מהצדדים, ואליהם לא יכלו להכנס כלל אף אחד מהצדדים, בשטחים הללו שכללו עשרות מטרים, היו בתים, ולא היה ברור למי שייכים הבתים הללו. בעיות נוספות היו, שהמפה שורטטה על הרצפה והעיפרון זו, ועוד שבמשך הזמן הצבע של הקוים דהה, וכל אלו היוו בעיה כאשר ניסו במהלך הזמן ליישב מחלוקות בין הצדדים בעזרת המפה.

[מכאן גם מגיע שם הגבול "הקו הירוק", על שם אותו עפרון ירוק. קטע הגבול הירושלמי הזה זכה לכינוי הקו העירוני, כיום תהילות לאל נוסעת בו הרכבת הקלה בירושלים,

והנלענ"ד לתרץ, ע"פ מה שאירע בשנת תש"ח, לאחר מלחמת העצמאות, כאשר נפגשו מפקד החטיבה הירושלמית, משה דיין, עם מפקד הליגיון הירדני בירושלים, בבית במוסררה, ושרטטו על גבי מפה, כל אחד את הקו אליו הגיעו כוחותיו. דיין שרטט את עמדות כוחותיו הקדמיים בעפרון שעווה ירוק (ציינוגרף) בעובי של שלשה מילמטרים, והישמעאלי סימן את עמדות כוחותיו הקדמיים בעפרון שעווה אדום. כך נוצרו שני קוים, האחד מול השני, הקוים ששורטטו היו עבים, והשטח שעל הקו נקרא "עובי הקו", ובשל כך השטחים בהם שורטטו הקוים נקראו "שטחים מתים", ו"שטחי הפקר",

אדמותינו ורכושינו, ונתקיימו דברי הסליחות, "פי אדמתינו לזרים, כוחנו לנכרים", והלב רואה כואב ודואב, ומי יבנה ומי יישב את המקומות הללו, ומי יקיים דברי הנביא ישעיה (פרק ל"ה פסוק א') "יששום מדבר וציה ותגל ערבה ותפרח כחבצלת".

וכמה מקומות יש אשר ירשנו אותם, אך לדאבונינו לא ניתן לשבת בהם מחמת סכנת האויבים הפורעים שלא נותנים לנו מנוחה לשבת על ארצנו ונחלת אבותינו. ועפ"ז מובנת ברכת התורה "וירישתה וישבת בה", שנזכה גם לרשת וגם לשבת.

לאות ולמופת כי זכינו לכבוש את ירושלים ולשבת בה].

ועל כן ע"פ מעשה זה נקל למבין, שאין זה ברור שכאשר יורשים את הארץ גם מתישבים בה, כי במלחמת העצמאות, ירשו שטחים שלמים, אך בגלל עפרון ירוק בו סומן הגבול, לא יכלו להתיישב בהם.

עוד עיננו הרואות את השטחים הרבים בנגב וכן בגליל, שזכינו בחסדי שמים לרשת אותם במלחמות ישראל, אך הם שאות ושממה כארץ ציה מבלי יושב, ורק מידי פעם זעיר שם זעיר שם רואים בדואיים, הגוזלים

ומהרה יראו עיננו וישמח לבנו, ותגל נפשנו בישועתך מלכנו.
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קצ"א

**מדוע חזר ואמר שוב "כי תשמע בקול ה'
אלהיך", והלא כבר אמר לפני זה "והיה אם
שמוע תשמעו"**

בעזה"י אלול המרוצה התשע"ה

כבוד מעלת הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שלט"א,
החונה בעיה"ת רחובות ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

שאל כת"ר מדוע נאמר (פרק כ"ח) "והיה אם שמוע תשמע בקול ה' אלהיך וכו', ואח"כ חזר ואמר "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך כי תשמע בקול ה' אלהיך", ומדוע חזר ואמר שוב "כי תשמע בקול ה' אלהיך", והלא כבר אמר "והיה אם שמוע תשמעו".

הנה הנצי"ב (שם) פירש "כי תשמע", שאפילו בעת שעוסק בתורה, ודעתו כלל איננה על מסחר ורווח והבלי העולם הזה, אפילו הכי בזמן הזה תרדוף אחריו הברכה ותשיגו.

וכדברי חז"ל, שכר מצוות בהאי עלמא ליכא. יעו"ש.

ובספר שמחת אבי (כי תבא) פירש, אע"פ שכבר שמע פעם אחת, בכל פעם שישמע יהיה הדבר מחודש בעיניו. יעו"ש.

ולפי דבריו "כי תשמע", היינו בעת שעוסק בתורה.

והנלענ"ד לבאר הכפילות והחזרה "כי תשמע בקול ה' אלהיך", היינו אע"פ שבאו עליו כל הברכות ונעשה אדם עשיר וחשוב יזכור את הקב"ה אשר נתן לו את העושר, ולא ירד בעבודת ה' בתורתו ובמצוותיו אלא עדיין יהיה עובד ה' "כי תשמע בקול ה' אלהיך".

ובספר שפת כהן לרבי מרדכי הכהן מצפת (פרשת כי תבא עמ' ס"ט) עמד בזה ותיקן שהברכות הן על השמיעה לבד ולא על העשיה, כי המעשה אין לו ערך ושכר בעולם,

בברכת שנה טובה ומבורכת,
כשמש בכנפיה סוככת,
וקרני אור נוסכת, עבד לאל אדון
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קצ"ב

מדוע נאמר "שמלותיכם" בלשון רבים ו"נעלך"
בלשון יחיד, בפסוק "לא בלו שמלותיכם
מעליכם ונעלך לא בלתה מעל רגלך"

בעזה"י תשרי התשע"ד

כבוד מעלת החכם הנהדר, כולו עוז והדר,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, מדוע נאמר בפרשת כי תבא "לא
בלו שמלותיכם מעליכם ונעלך לא בלתה מעל רגלך" (דברים
פרק כ"ט פסוק ד'). "שמלותיכם" בלשון רבים ואילו "נעלך"
בלשון יחיד.

הנה כבר עמדו בזה גדולי הדורות
ואזכיר מעט מתירוציהם:

והגר"א נבנצל בספרו ירושלים
במועדיה שבת ח"ב (עמ'
רפ"א), הביא בשם הרוגאצ'ובי,
"שמלותיכם", אחד לחול ואחד לשבת,
"ונעלך", לשון יחיד, כי אין צורך ליחד
נעליים לשבת. יעו"ש.

בספר אור החמה קרוזר (שם), כתב,
שלכולם היו מלבושים, אך נעליים
היו רק למיעוט שבהם, שהם הזקנים.

והנלענ"ד לבאר בס"ד, שהיו לובשים
עם ישראל מספר שמלות
היינו הבגד העליון והתחתון ועל
שניהם אמר "שמלותיכם", והיו
השמלות מכסות את הרגליים, וגם את

ובספר ברוך שאמר אפשטיין (הגדה של
פסח עמ' נ"ד) כתב, אין דרך
לנעול מנעל אחד, ועל כן שני נעליים
כחד חשיבי, משא"כ במלבושים, אין
אחד משועבד לחבירו, כי אי אפשר
ללבוש כל אחד לעצמו. יעו"ש.

הנעליים, עד שהנעליים לא היו ניכרות, אחת מפני שבזמן העמידה הן צמודות והיו מבצבצות מבעד השמלות רק אחת לשניה, ומפני כך אמר "נעלך קצות הנעליים, עד שהיו ניראות כנעל בלשון יחיד.

וה' יטיב לנו החתימה, שתהא צרופה ותמימה, ככלה יפה בהינומה, וידינו רמה רמה. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

פרשת האזינו

סימן קצ"ג

האם משה רבינו נסתלק בדיון או לא

בעזה"י באחד בשבת ב' בחשון התשס"ח

כבוד מעלת ידידי עוז,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א.
רוב שלום וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר על מאי דכתיב בפרשת האזינו "ומות בחר אשר אתה עולה שמה וגו' על אשר מעלתם בי בתוך בני ישראל במי מריבת קדש "וגו' (פרק ל"ב פסוקים ג'- נ"א) והלא איתא בזוהר פרשת יתרו (דף פ"ט ע"א) וז"ל: ובהאי רצון אסתלק משה נביאה מהימנא קדישא מעלמא, בנין למנדע דלא בדינא אסתלק. [ובזה הרצון הסתלק משה נביא

הנאמן כדי לדעת שלא בדיון הסתלק. עכ"ל. והקשה כת"ר
והרי מבואר כאן שנסתלק במידת הדיון על מי מריבה.

של רבי, שאמרו ז"ל (בי"ט פה.) על ידי מעשה באו ועל ידי מעשה הלכו ובאמת לא היו היסורין ההם אלא מיסורי הצדיקים, אבל כך היא המידה, שהקב"ה מרכיב שתי ההנהגות האלה ביחד, ואף גזירות המזל לא יבואו אלא על ידי ענין מה המתיחס אל השכר ועונש שיוכלו ליתלות בו, שהרי אגביו יתגלגל כל הצריך להתגלגל, אף על פי שבעצמו לא יהיה אלא דבר קטן. עכ"ד. ויסוד זה ביאר גם המהר"ל בספרו גבורת ה' (פרק ט"ז) על דברי רז"ל (נדרים ז'): שגלות מצרים נגזר על זרעו של אברהם משום ששאל "במה אדע", וכתב לבאר דלא יקשה בעניינו משום מה להביא על זרע אברהם עונש גדול מפני חטאו של אברהם, וביאר שדבר זה נגזר מאיתו יתברך, ודבר זה צריך רק חטא מעט וקטן להכריע. עכ"ד. וכן הדבר גם אצל משה רבינו ע"ה שנגזרה הגזירה מאיתו יתברך שלא יכנס לארץ, ובשביל להוציא לפועל גזירה זו היה צריך רק חטא מעט וקטן להכריע, וא"כ משה רבינו לא בדיון אסתלק, דהיינו לא מפני חטאו בלבד אלא כך גזרה חכמתו יתברך, וכדי לדעת זאת נסתלק בזמן רעוא דרעוין לרמז על כך. עוד יש לומר דאב המעניש את בנו עושה זאת בפנים זועפות ורוח זלעפות, ומענישו במילים קשות ונזיפות. ומשה רבינו ע"ה כאשר נסתלק נלקח בעת רצון ובמיתת נשיקה,

ותחילה וראש יש לדעת שהזוהר הנ"ל פירשו "דלא בדינא" הוא שלא בזמן שליטת הדיון אלא בעת רצון, וכן נראה הפירוש מדברי הזוהר שנאמרו קודם, בא וראה, בכל ששת ימי השבת, כשמגיע שעת תפילת המנחה, דין שולט, וכל הדינים מתעוררים, אבל ביום השבת, כשמגיע שעת תפילת המנחה, רצון הרצונות נמצא, ועתיקא קדישא מגלה הרצון שלו, וכל הדינים נכנעים, ונמצא רצון ושמחה בכל, וברצון הזה נסתלק משה, רעיא מהימנא הקדוש, מן העולם, כדי לדעת שלא נסתלק בדיון. וא"כ פשט הזוהר מיירי בזמן סילוקו שלא נסתלק בדיון, אלא בעת רצון. ולאפוקי מפירוש "בדיון" שהוא בעונש.

ועל אף גם זאת, ניתן לפרש דברי הזוהר כהבנת כת"ר, שמשה רבינו נסתלק בזמן תפילת מנחה, שהוא רעוא דרעוין כדי לדעת שלא נסתלק בדיון, דהיינו מפני העונש על חטאו, ומש"כ בפרשת האזינו "על אשר מעלתם בי" וכו', הנה כבר כתב בזה הרמח"ל בהנהגת המזל וז"ל: כי אפילו בזמן שהאדון ב"ה רוצה לנהג את עולמו בהנהגת המזל שזכרנו, הנה הוא מחזיר ומסבב הדברים, שאפילו מה שצריך לבוא לפי המזל, יגיע מתוך דרכי הנהגת השכר והעונש. וכענין זה מצאנו יסורין

והשי"ת דיבר עמו בדרך כבוד כמבואר הסתלק, דהיינו שאין זה עונש הבא במדרשים, וכל זה להורות שלא בדין בדרך דין אלא בעת רעוא דרעוין.

וזכות משה. אשר לא ינשה. רעיא מהימנא. ויהי ידיו אמונה. ישלח ה' משיח. ונקריב קרבן נוחח. על אדמתינו ונחלתינו. יראו עינינו וישמח ליבנו. בברכה רבה, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

ספר יהושע

סימן קצ"ד

מדוע כשאמר מלך יריחו לרחב "כי לחפור
את כל הארץ באו", הוסיף תיבת "כל"

בעזה"י סיון המוכתר בכתר תורה התשס"ט.

כבוד מעלת ידידי היקר
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ הי"ו מעיה"ת בני-ברק.
רוב שלום וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, מדוע ביהושע פרק ב' מובא
שהמרנגלים נשלחו לדגל את הארץ, ונאמר למלך יריחו "הנה
אנשים באו הנה הלילה מבני ישראל לחפור את הארץ" (פסוק
ב'), וכאשר בא מלך יריחו אל רחב הוא בא ואומר לה "כי

לחפור את כל הארץ באו" (פסוק ג'). ומדוע הוסיף בדבריו "כל הארץ"?

הנה ראיתי בספר מעם לועז (יהושע עמי ל"ד) שהביא על המרגלים שעשו עצמם כמוכרי קדרות, ולכן נכנסו לביתה של רחב, כי בהיותה פונדקאית היתה צריכה לכלים, ובכך לא יחשדו בהם שהם מרגלים. ורחב הודיעה כי זה שבאו היה כדי לחפור את הארץ, היינו להוציא עפר לעשות בו קדירות, ואילו המלך אמר לה, לא כן הדבר אלא לחפור את כל הארץ באו, ואם בשביל כלים לא צריכים את כל הארץ, ואין זאת אלא כי מרגלים הם. עכ"ד.

הנה ראיתי בספר מעם לועז (יהושע עמי ל"ד) שהביא על המרגלים שעשו עצמם כמוכרי קדרות, ולכן נכנסו לביתה של רחב, כי בהיותה פונדקאית היתה צריכה לכלים, ובכך לא יחשדו בהם שהם מרגלים. ורחב הודיעה כי זה שבאו היה כדי לחפור את הארץ, היינו להוציא עפר לעשות בו קדירות, ואילו המלך אמר לה, לא כן הדבר אלא לחפור את כל הארץ באו, ואם בשביל כלים לא צריכים את כל הארץ, ואין זאת אלא כי מרגלים הם. עכ"ד.

ועוד נלענ"ד שפנחס הוא אליהו והוא בארבע עפיתו יכל להגיע לכל הארץ, וידוע מה שאמרו רז"ל שמשום כך נאמר שם "ותיקח האשה את שני האנשים ותצפנו", שהצפינה רק את כלב, כי פנחס הוא אליהו, ולא היה נראה. וידוע כי אנשי יריחו היו בעלי כשפים (כמובא במעם לועז שם עמי ל"ז), ומשום כך הטמינתם בפשטי העץ כי בפשתן לא שולט כישוף, ואנשי יריחו בכישופם יכלו לדעת היכן נמצאים, ומשום כך הוסיף מלך יריחו "לחפור את כל הארץ באו", כי היה מכשף ובכישופו ידע שפנחס הוא אליהו הגיע בעפיתו לכל הארץ, ושאר האנשים שדיברו עם המלך לא ידעו שחפר כל הארץ.

ומשום כך הוסיף המלך בדבריו "כל הארץ", כי ראה את המרגלים שמוציאים עפר מכל מקום בארץ, ובשביל כלים אין צורך להוציא עפר מכל מקום ודי במקום אחד, ואם כן ממה שחופרים את כל הארץ משמע שהם מרגלים.

וכן ראיתי למקובל רבי ראובן טמסטית זצ"ל בספרו מנוחת שלום (עמי ס"א) שעמד בזה וכתב שמלך יריחו כיוון בזה לומר לרחב שלא תסמוך על ביטחונם שאם הבטיחו לעשות חסד עמה ועם בית אביה, לא יעשו עמהם טובה אחר כיבושם את הארץ כי לחפור את כל הארץ באו, לרבות ביתה ובית אביה שגם

וברכתי לכת"ר שיזכה להגדיל תורה ולהאדירה ברבות הטובה וברכה, כשמש נסוכה ומשאת וארוכה. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קצ"ה

למה לא הזכיר יהושע תיבת "את" אצל אמורי וחיבוס, כמו שהזכיר אצל כולם

בעזה"י ד' בתשרי התשס"ח

לכבוד ילד השעשועים. חביב ונעים. מפרחי כהונה הקדושים.
אראלים ותרשישים. גזע ישישים. שלמה הכהן רבינוביץ יצ"ו,
בן ידידי הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק.
רוב שלום וברכה.

הנה שאל כת"ר על הפסוק "ויאמר יהושע בואת תדעון כי
אל חי בקרבכם והורש יוריש מפניכם את הכנעני ואת החתי
ואת החוי ואת הפרזי ואת הגרגשי והאמורי וחיבוס" (יהושע
פרק ג' פסוק י'), ומצאנו בכולם הזכיר "את" ובאמורי וחיבוס
לא זכר מילת "את".

לועז ספר יהושע פרק ט' פסוק ח'), שעשו
שלום עם ישראל במרמה, וא"כ לא
ירשו את ארצם ורכושם, ורק היו חוטבי
עצים ושואבי מים.

וכן חיבוס לא יכלו להורישו עד זמן
דוד (כמבואר בספר יהושע פרק ט"ו
פסוק ס"ג), וגם רכושם לא ירשו כי
שלחו את העיר באש (שופטים פרק א'
פסוק ח'). [ואף שגם יריחו לא ירשו
את רכושם, מ"מ זה בגלל החרם
שהחרימו לה', אך מתחילה גם רכושם
הגיע אליהם].

וחיפשתי בזה בספרי הפרשנים.
חדשים גם ישנים. ולא
מצאתי שדברו בזה. והנלענ"ד לפרש
בזה בעזר השי"ת החונן לאדם דעת,
דידוע הכלל שלימדונו רבותינו שמילת
את באה לרבות, ובכל העממים הזכיר
את לרבות רכושם, ועל כן כפל בדברו
"הורש יוריש" להורות על החוזק
ותקיפות הדבר שהקב"ה יעזור לעם
ישראל להוריש את ארצם ואת רכושם,
ואם כן בכל האומות הוריש השי"ת לעם
ישראל את ארצם ורכושם, לבד מן
האמורי שהם הגבעונים (וכמו שהביא במעם

זה הנראה לתרץ לדעתי. בעזר צור ביראה ואהבה. ותתחדש עליך ועל ישועתי. וקח נא את ברכתי. ויהי רצון ותהיה לגברא רבה. ולעבד ה' דמיטב מידו הרחבה. בברכה רבה,

כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קצ"ו

**מדוע בהפטרת השבת מבקשת רחב להחיות
את משפחתה, ומיד נענים לה עם ישראל
בחפץ לב**

בעזה"י שלחי סיון המוכתר התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא, רב מעלות, כולל תהילות.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

**נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, מדוע בהפטרת השבת מבקשת
רחב להחיות את משפחתה, ומיד נענים לה עם ישראל
בחפץ לב.**

התוס' (סוטה לה: ד"ה לרבות כנענים). ועוד תירצו שהואיל ורחב ובני
הקשו האיך קיבלו לרחב, משפחתה קיבלו עליהם את התורה
שהרי היא היתה מהכנענים שבתוך ארץ קודם שהתחילו במלחמה, מפני כך היה
ישראל, ותירצו שהיה ע"פ הדיבור, מותר להצילם. יעו"ש.

והנלעני"ד לבאר, ע"פ מה שידוע אצל
הגויים בדורות שעברו, ועד
היום בחלק מהמדינות, שמי שפשע
בבגידה כנגד המדינה, מענישים אותו,
וגם בני משפחתו וקרובו נענשים, ונלקח
מהם ממונם. [ומעין זה ראה בשו"ת ציץ
אליעזר (חמ"ז סימן ס"ד) שבפנקס מדנת
ליטא כתוב, שהתה גזירת גירוש על כל
משפחת החוטא] ועל כן ביקשה רחב
הצלה גם בעבור בני משפחתה וגם
בעבור ממונם.

ובפירוש הגר"א על ספר יהושע (פ"ב
פסוקים י"ג, י"ד), ביאר
שההצלה היתה מדין הכרת הטוב.

ובספר שמחת הגיון פלטרוביץ (הפטר
שלח) כתב שאם לא היו מצילים
את משפחתה, היתה מצטערת באבדן
מולדתה ובית אביה, מה שאין כן אם
יצילו גם את משפחתה, שאז החסד
שעשו עמה הוא אמת בלי שום צער
ודאגה. יעו"ש.

והאל הנקדש בקדושות שלושה, יחיש לגאול ארץ הקדושה, מיד כפ
מעוול ויוקשה. ומהרה תהיה לאבן הראשה. אכ"ר. עבד לאל אדון
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

ספר שופטים

סימן קצ"ז

מדוע התגלה המלאך אל האשה ולא אל מנוח

בעזה"י ער"ח סיון המוכתר התשע"ד

כבוד ידידי הנעלה, לשם טוב ותהילה.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

בספר שופטים (פרק י"ג פסוק ג'), במעשה לידת שמשון, נאמר

"וירא מלאך ה' אל האשה", ושאלני כת"ר מדוע התגלה המלאך אל האשה ולא אל מנוח.

עתיד ליפול בידי אשה, ולמות מיתה משונה בלא עיתו, לכך נתבשרה האשה דווקא. ע"כ.

ובספר אילה שלוחה וילהלם (שופטים) כתב, זכתה האשה בזה, כיוון שהיא היתה עקרה, והאלהים יענה נרדף. ע"כ.

והנלע"ד להוסיף ולבאר, ע"פ המובא במדרש רבה הנזכר, שם הובא טעם להתגלות ע"י האשה, כדי לחבבה בעיני בעלה, והטעם שהיה צריך לחבבה, מפני המחלוקת שהיתה ביניהם מי עקר, האם היא או הוא. והיה יכול מנוח לפטור המחלוקת, ולגרשה ולשאת אשה נוספת, או להוסיף עוד אשה על אשתו, וממנה להביא ילדים. ולכך היתה אשת מנוח בצער, כי נתגנתה בעיני בעליו, ולכך היה צריך לחבבה בעיני בעלה, כדי שלא יגרשנה ולא יוסיף אשה על אשתו. כי כשישמע שזכתה לגילוי מלאך, יכיר מעלתה, יעריכנה ויכבדנה בגדולתה, ויאהבנה יותר מעתה, ולכך נתגלה דווקא אליה בכבדו אותה.

הנה במדרש במדבר רבה (נשא פרשה יי סימן י"ד), הובא, "ואשתו עקרה ולא ילדה", מלמד שהיתה מחלוקת בין מנוח לאשתו, הוא אומר לה עקרה את, ולכך אינך יולדת, והיא אומרת לו, עקר אתה לכך לא ילדתי, ולא היה מנוח עקר. ע"כ. וכתב בספר כסף מזוקק למהר"י פינטו (דרוש אי' לפרשת נשא), מפני כך לא נגלה המלאך אל מנוח, כי אם היה אומר, אשתך עקרה, היתה מתחזקת ביניהם המחלוקת, ולכן כדי לתמוך השלום ביניהם, נגלה אל האשה. ע"כ.

וכן עמד בזה רבי יצחק אברבנאל (שופטים שם), וכתב, שהאשה היתה יותר מוכנה בשכלה ובחכמתה, וכן יש לראות ממה שדברו ביניהם שלא ימותו על שראו את המלאך. ועוד תירץ, אליה בא המלאך כי אליה בא הציווי לשמור עצמה מאכילת דבר האסור לנזיר, ולא לבעלה. יעויין שם. ובספר כלי יקר לאניידו שם, הוכיח דבריו מתוך המדרש רבה שם, מלמד שצדקת היתה. יעו"ש.

ובמעם לועז שם, כתב בשם חכמי האמת, מפני שהיה שמשון

ואת חג הקציר, תחוגו בשמחה ושיר. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

ספר שמואל

סימן קצ"ח

באיזה חודש אירע המעשה של "ויאמר לו יהונתן מחר חודש"

בעזה"י ר"ח אייר זיו התשע"ה

כבוד מעלת הרב המוכתר בנימוסו, דעת ובינה בקולמוסו,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, אודות מה שנאמר בהפטר
"ויאמר לו יהונתן מחר חודש" (שמואל א' פרק כ'), באיזה חודש
אירע המעשה.

ובדרך רמז יש להוסיף בס"ד, "מחר
חדש", עם הכולל עולה חמש
מאות שישים ושש, כמנין "א' אדר שני".
ועוד יש להוסיף ולרמז דשם בהפטרה
נאמר "קחנו ובאה" (פסוק כ"א) "ובאה"
נוטריקון א'דר ב' ה'תחדש ו'בא.

והשבתין על אתר, דהנה כבר הביא
בספר מעם לועז (שם פסוק
כ"ז) על הפסוק "ויהי ממחרת החודש
השני", בשם חכמי אשכנז, דיש מפרשים
ראש חודש אדר השני היה, וזהו
שמתרגם "והוה עיבור ירחא". עכ"ד.

ואתה שלום, עבד לאל אדון
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן קצ"ט

מדוע מוזכר על דוד המלך הרבה פעמים בלשון "ודוד מכרכר", "ודוד חגור", "ודוד וכל בית ישראל"

בעזה"י אייר זיו התשע"ג

כבוד ידידנו הנעלה, לשם טוב ותהילה,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

בספר שמואל ב' פרק ה', מסופר על דוד המלך ע"ה, שמעלה
את הארון לירושלים. ופרק זה אנו קוראים בהפטרת שבת
שמיני, ונשאל נשאלתי ע"י כת"ר מדוע, מוזכר וחוזר שם
פעמים רבות שמו של דוד המלך "ודוד מכרכר", "ודוד חגור",
"ודוד וכל בית ישראל".

עצמו רקד, ולא כשאר שרי החיל
המהדרים בריקודם בסדר נכון. "ודוד
חגור אפוד בד", במלבוש פשוט שאינו
תואם למלך. ומה עוד דוד לא הביא
להקנת מנגנים, אלא די היה לו בתרועה
ובקול שופר. יעו"ש. וכ"כ המלבי"ם (שם)
שדוד המלך עצמו רקד עם כל בית
ישראל, ללא נכל הבדלי מעמדות. יעו"ש.

ולפ"ז מובן מדוע מוזכר פעמים רבות
השם דוד, הואיל ולא החשיב
עצמו כמלך אלא כאדם פשוט.

והנה כבר עמד על קושיא זו בספר
כתב אמת ח"א (עמי שכ"ה) וכתב
שדוד כל כך כרכר ורקד, עד שכל מקום
שהסתכלו ראו את דוד. יעו"ש.

עוד נלענ"ד לבאר בס"ד, ע"פ מה
שכתב הרלב"ג (שם) שמרוב
שמחה היה דוד מרקד ומפזז לפני ה'
כאילו לא היה מלך. ע"ש, וכ"כ בספר
שער בת רבים (הפטרת שמיני) שדוד המלך
החשיב עצמו כאדם פשוט בכל מעשה
ומעשה "ודוד מכרכר בכל עוז", הוא

והאל הבוחר בשירי דוד עבדו, ישלח משיחו ואליה על ידו,
ויבנה מקדשו אשר נוגה הודו. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ר'

מדוע אמר "ולא אשוב עד כלותם", והלא כבר אמר לפני כן "ארדוף אויב ואשמידם"

בעזה"י אב הרחמן התשע"ד

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

בשירת דוד (שמואל ב' פרק כ"ב פסוק ל"ח), הנאמרת בהפטרת
שביעי של פסח, אומר דוד המלך "ארדפה אויבי ואשמידם
ולא אשוב עד כלותם", ופסוק דומה לזה מובא בתהילים (פרק
י"ח), וחקשה כת"ר, מדוע אמר "ולא אשוב עד כלותם", והלא
כבר אמר לפני כן "ארדוף אויב ואשמידם".

אם לא אוכל להשיגם, ולא, אשוב,
היינו אעשה תשובה עד שאכלה אותם
בכח התשובה.

ובספר מעין גנים (עמ' מ"ב) כתב, על
אף שהיה מלך ויכל לחזור
לביתו לנוח מעט, לא אשוב עד כלותם,
לא חזר עד שהכרית את כולם.

ומרן הראש"ל רבינו מרדכי אליהו
זצ"ל, היה אומר בדרך רמז:
"דוד המלך אומר בתהלים: "ארדוף
אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם".
לא כתוב "עד כלוא אותם" אלא "עד

והנה כבר עמד בזה רבי יהונתן
איבישיץ זצ"ל, בספרו אהבת
יונתן (הפטרת שביעי של פסח), וכתב, שדוד
המלך קיבל על עצמו שלא ישוב מן
המלחמה עד שיהרגו באבדן גמור, שלא
כמו שנכשל שאול המלך והשאיר את
אגג. ועוד אמר דוד המלך, שלא יהרגם
מיד, אלא יצערם "ואכלם ואמחצם",
כדי שימותו ביסורים. ע"כ.

ובפירוש כנסת ישראל על תהילים
(שם) הביא ביאור בשם ספר
דגל מחנה אפרים, אמר דוד המלך
מתחילה, ארדוף את אויבי ואשיגם, אך

כלותם". כי לא די בזה שכולאים אותם בבית הסוהר...

והנראה לעניות דעתי לבאר בס"ד, על פי מה שידוע בספרי ההיסטוריה, שהיו האויבים מתחפשים בכל מיני תחפושות בכדי להפתיע במלחמה, ולבל יגלום, ובכדי לברוח, וכפי שעשה עמלק שהתחפש למלך ערד (במדבר פרק כ"א פסוק א' בפירש"י), ומפני כך נצטווה שאול המלך להרוג החיות והבהמות במלחמת עמלק, מפני ששינו עצמם בדרך כישוף לבהמות (שמואל א' פרק ט"ו פסוק ג' בפירש"י). וכן להבדיל בין הטמא ובין הטהור, כך נהג אחאב המלך אשר התחפש במלחמתו נגד ארם, כדי שלא יכירוהו (מלכים א' פרק כ"ב). ולדאבון כל לב, גם במלחמות ישראל עם קום המדינה, היו אויבינו מתחפשים בתחפושות תמימות, לאנשים תמימים כביכול, כמו רועי צאן, או חולים מדומים הבורחים באמבולנסים, בכדי להפתיע את חיילנו, בידעם כי עם ישראל רחמנים בני רחמנים, ולא יפגעו בחפים מפשע, ואותם הנלווים בקרבם

ישימו אורבם, ובתחפושם זו פוגעים לרעה, וחרבם תבא בליכם, וכל קשתותם תשברנה. וכבר אירע לאחרונה, שבאו ישמעאלים וביימו מעין חתונה, והביאו חתן וכלה ומוזמנים ועימם שיירת מלווים וקול צהלה, ותכננו לפגוע ח"ו, ויד ה' היתה בם להומם, ונסו כרגע ממקומם.

וכך גם היה עם דוד המלך, כי האויבים בראותם שנוצחו ע"י דוד וחיילותיו, היו מתחפשים לכלות, בקול צהלות, וידעו שלא יפגעו בהם לרעה, ודוד וחיילותיו היו תופשים את האויבים מחופשים לכלות, והיו האויבים מתבזים כיפליים בכל חטאותם, על פחדם ועל התחפושת שבחרו להתחפש.

ועל כך אמר בדרך רמז "ארדוף אויבי ואשמידם", מתחילה ניסה לרדוף אחריהם ולהשמידם, אך לאחר מכן כשהתחפשו האויבים לכלות "ולא אשוב עד כלותם", שב על המלחמה, ותפש אותם מחופשים לכלות, ועם התחפושת השמידם.

וכימי דוד כן אויבנו ישפלו, רעדה תאחזם ונבהלו, וינסו בלי נעלים ינעלו, וחיילינו פניהם יצהלו, וכימי צאתנו ממצרים יגאלו. אכי"ר. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

ספר מלכים

סימן ר"א

מדוע בהפטרת שבת שקלים, מוזכרות פעמים רבות המלים "בית ה'"

בעזה"י אדר א' התשע"ד

כבוד מעלת החכם לבב מלא מגדים, אוצר בלום מלא מחמדים,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, מדוע בהפטרת שבת שקלים (מלכים
ב' פרק י"א), מוזכרות פעמים רבות המלים "בית ה'".

לבדוק אם צרך לחזק את בדק הבית.
יעו"ש. והואיל ואותה העת הגיעה שנת
השבע, לכן חיזק יהוידע את המודעות
לבניין המקדש ובדק הבית.

ג', יהוידע הכהן ואשתו החביאו את
יואש בקודש הקדשים, כדי שעתליה
לא תהרוג אותו, ואחת לשבע שנים היו
מפנים את קודש הקדשים, והיו
משלשלים את האומנים בתיבות, ולכן
לא יכלו עוד הצפינו שם שלא ידעו
האומנים ויגלו את הסוד (ראה מעם לעז
שם). והואיל והכניסו את יואש לצורך
שעה לשמרו בעלית קודש הקדשים,

והנלענ"ד בס"ד לתרץ בזה מספר
תירוצים:

א', בניה של עתליה המרשעת פרצו את
בית ה', ועשו את קודש בית ה'
לבעל ולעבודה זרה. כמובא בדברי
הימים ב' (פרק כ"ד), ובכדי לתת תוקף
לבית ה', ולמען יתרמו לבדק הבית,
משום כך חזר יהוידע הכהן על המילים
"בית ה'", בכל פעם ובכל הזדמנות.

ב', הרמב"ם (סוף פרק ז' מהלכות בית
הבחירה) כותב שאחת לשבע שנים
היו נכנסים לעליית בית קדש הקדשים

יכלו העם לחשוב כאילו נפרצה היריעה ומותר להכנס שם, מפני כך חיזק יואש את תוקף בית ה', והאיסור להכנס לקודש הקודשים.

להאמין בה', והם נתצו את המזבחות והצלמים והרגו את מתן כהן הבעל. והואיל והעם היו שטופים אחר העבודה זרה באותה העת, לאחר שעזבו את העבודה זרה, רצה שיחזקו את בנין ועבודת בית המקדש.

ד', יהוידע הכהן כרת ברית עם העם

וה' יתברך יבנה לנו בית המקדש, אשר בימינו יחודש, אכ"ר.
עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

ספר יחזקאל

סימן ר"ב

מדוע בהפמרת קדושים, נאמר פעמיים "התשפט התשפט את עיר הדמים"

בעזה"י איסרו חג פסח התשע"ד.

כבוד מעלת ידידנו הנעים, חכם דעים.
הרב גמלאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מח"ס פרדס יוסף על המועדים.
רוב שלום טובה וברכה.

בהפמרת קדושים לפי חלק ממנהגי אשכנז קוראים את הפמרת
"התשפוט" שבספר יחזקאל (פרק כ"ב). והקשה בת"ר למה נאמר
שם פעמיים "התשפט התשפט את עיר הדמים".

הנה בתנא דבי אליהו (אליהו רבה פרק ה') עמד בזה, וכתב, מאי פעמים, אלא כך אמר הקב"ה
תלמוד לומר, "התשפט התשפט", ב'

שני מיני משפט על עבירות קלות
 וחמורות, והרואה את חברו נענש על
 עבירות קלות, ידאג מעבירות חמורות
 שבידו, ודבר זה בא לרמז בכפל דבריו
 "התשפט התשפט". יעו"ש.

והנלענ"ד לבאר "התשפט התשפט",
 אתה ה' יתברך תשפט את
 המשפט ואת השופטים, שמצדדים
 בשפיכת דמים. עוד נלענ"ד, שבא לרמז,
 שאף אם בא לשפוט ולישב על כסא
 דין, ישב וישפוט על כסא רחמים.

ליחזקאל, בן אדם לי ולך נאה
 להוכיח את ישראל. ע"כ.

ובספר מדרש הביאור אלדמארי (עמ' קל"ה)
 כתב, אחת על עבודה זרה, ואחת
 על שפיכות דמים. ובילקוט מדרשים שואל
 ומשיב (עמ' 195) הובא, אחת על ביטול
 ברית מילה, ואחת על עבודה זרה. יעו"ש.

ובספר נשמת חיים משאש (עמ' ק"ז)
 כתב שכפל הדבר לחיזוק
 הענין. יעו"ש.

ובספר אלף המגן (עמ' תל"ט) כתב, שיש

ומלך אוהב צדקה ומשפט מישרים. יבנה ביתו על אחד ההרים.
 עבד לאל אדון,
 כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

ספר הושע

סימן ר"ג

**מדוע משליך את החטאים דווקא למצולות ים.
 ומדוע צריך להשליך למצולות, אם כובש העוונות**

בעזה"י שלהי אלול המרוצה התשע"ג

כבוד ידידנו הנעלה, לשם טוב ותהילה, מיחידי סגולה,
 הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו
 רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר על מה שנאמר בחושע (פרק י"ד פסוק י"ט) "יכבוש עוונותינו, ותשליך במצולות ים כל חטאתם", מדוע משליך דווקא למצולות, וכן אם כובש העוונות, למה צריך להשליך למצולות ים כל חטאתם.

במצולות ים כל חטאתם", היינו תשליך הכל על שר הים אשר ממנו למדו לא לשמוע ולהקשיב להשי"ת. ועל כן משליכם למצולות.

עוד יש לבאר ע"פ מה שאמרו בגמרא בעירובין (י"ט.) ג' פתחים יש לגהינם, אחד במדבר, ואחד בים, ואחד בירושלים, ועל כן מצאנו שכנגד שלושם משליכים למירוק העוונות. כנגד המדבר- משליכים שעיר לעזאזל, כנגד הים- הקב"ה משליך למצולות חטאתם. וכנגד ירושלים- בשעה שגזר הקב"ה על בית המקדש שיחרב, אמר לו למלאך גבריאל טול ב' גחלים והטל על ירושלים, ולקח גבריאל שני גחלים וציננס. וכמבואר בגמרא ביומא (עז.). ועל כן הקב"ה משליך העוונות למצולות ים, כנגד פתחו של גהינם.

וגבי שאלתו השניה, אם כובש עוונות, למה צריך להשליכם למצולות, הנה גם בזה עמד האלשיך הקדוש (שם), וכתב, שע"י התשובה, הקב"ה מתיש רוב כח העוונות כדחוקים תוך מכבש, ועושה אותם שגגות הנקראות חטאות, אך הואיל ונשאר רושם משליכם במצולות ים מקום שלא יזכר ולא יפקד עוד. יעו"ש.

על שאלתו הראשונה, הנה עמד בזה האלשיך הקדוש בפירושו לתורה (פרשת אחרי מות פרק ט"ז), על הפסוק "ארץ גזירה, וכתב שמצולות ים הוא מקום ששם יש גזירה שלא נפקד ולא נזכר, וכמו המדבר שגם הוא נקרא "ארץ גזירה", שלעומת ארץ החיים ששם הולכים בני אדם. וכך העוונות לא יזכרו ולא יפקדו. יעו"ש.

עוד נלענ"ד לבאר ע"פ מה שמוכא בגמרא בבבא בתרא (עד) אמר רב, בשעה שבקש הקב"ה לבראות את העולם, אמר לשר של ים, פתח פיך ובלע כל מימות שבעולם. אמר לפניו רבנו של עולם, די שאעמוד בשלי. מיד בעט בו והרגו, שנאמר "בכוחו רגע הים ובתבונתו מחץ רהב" (איוב פרק כ"ו פסוק י"ב), א"ר יצחק ש"מ שרו של ים רהב שמו, ואלמלא מים מכסין אותו אין כל בריה יכולה לעמוד בריחו שנאמר "לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, וגו', כמים לים מכסים" (ישעיה פרק י"א פסוק ט"ז), אל תקרי לים מכסים, אלא לשרה של ים מכסים. ע"כ. ובשער הפסוקים (נחמיה) מובא "רודפיהם השלכת במצולות", ראשי תיבות, רה"ב. יעו"ש. ועפ"ז יש לבאר "ותשליך

העוונות ומוחל וסולח לעם ישראל.
עוד ידוע, אחר שמכים בברזל או משייפים אותו, הוא הופך להיות חם ומקררים אותו במים. ובגמרא בקידושין (ז:) המשילו את יצר הרע לברזל, ועל כן אחר שהקב"ה כובש את העוונות, צריך להשליכם במצולות ים כדי לקרר חומם.

ובזה אמרתי גם לבאר בס"ד מדוע טחן משה רבינו את העגל עד אשר דק, וגם זרה אותו על פני המים, כדי לקרר את החום של הזהב אחר שטחנו והתחמם, ובה גם רצה לרמז את הקירור של חום העבירה.

ובספר שיטות קמאי (קידושין לז:) הביא, כובש עוונות, פירוש מעלים את העוונות, וכפי שתירגם "ואם העלם יעלימו" (ויקרא פרק כ' פסוק ד'), מכבש יכבשון. ופירושו שכובש את העוון וגונזו. עכ"ד. ולפי דבריו, הקב"ה יעלים את העוונות ע"י שישליכם למצולות ים.

עוד נלענ"ד שידוע כי הדבר הקל דרכו לצוף במים, והכבד דרכו לשקוע, ולשם כך משליך הקב"ה את החטאים למצולות ים, להורות שאף אם החטאים כבדים מאוד, שעד כדי כך שוקעים למצולות ים, אע"פ הקב"ה כובש את

וה' יתברך יזכנו לשנה טובה, בלי גבול וקצבה, שנת גאולה וישועה, ששון וישועה משמיעה. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

ספר יונה

סימן ר"ד

כמה ביאורים ודיוקים בענין הפסוק "כי ידעו האנשים כי מלפני ה' בורח כי הגיד להם"

בעזה"י אלול המרוצה התשע"ג

כבוד ידינו הנעלה, לשם טוב ותהילה, מיחידי סגולה, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר מדוע נכתב בספר יונה "כי ידעו
האנשים כי מלפני ה' בורח כי הגיד להם" (פרק א' פסוק י'),
היכן נזכר שהגיד להם, ואם ידעו, מדוע הגיד להם, ומה
פירוש משמעות הלשון הזו "הגיד", ולא "אמר".

לכטוח בה' אלהיו שיזמין לו פרנסתו
בביתו, ומזה ידעו שמלפני ה' הוא
בורח, ואפשר ששאלוהו והוצרך להגיד
להם, וזהו "כי ידעו", קודם, ואח"כ,
"הגיד להם", שהודה לדבריהם. עכ"ד.
וכתירוף הזה כתב בספר חמדת אברהם
רפפורט (עמ' 99) שירא ה' בוטח וישב
במקומו, ואינו מסכן נפשו בשביל
פרנסה, ומזה ידעו כי הוא בורח. ע"כ.

והנלע"ד בס"ד, שלשון הפסוק
"הגיד", ולא "אמר", כי

כל אחד דיבר בשפה אחרת, ויונה
הוצרך לרמז לכל אחד ואחד בידיו
ובאצבעותיו, והיה קשה עליו הדיבור,
כי הוא מדבר בלשון הקודש, והם כל
אחד ואחד בשפתו. וזהו "כי ידעו"
האנשים וכו', כי הגיד להם", ידעו אחרי
שהגיד להם בשפת סימנים וברמזים
שבידיו ואצבעותיו. "והגיד", בלשון
קשה ולא באמירה רכה, כי היה קשה
להסביר לכל אחד ואחד, כדי הבנתו.

ואל עילום, יכתבנו בספר החיים והשלום, עבד לאל אדון
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט

הנה במצודת דוד שם, כתב שמצירוף
כל הדברים שאמר להם עד עתה
הם הבינו וידעו שהוא בורח, ולפי דבריו
כי ידעו האנשים, מדבריו שהגיד להם.

ובספר מעם לועז (עמ' רע"ג) ביאר
בשם מדרש האיתמרי, שבזמן
שנתן שכר כל הספינה כולה, כדי
ליסוע עמם, נתן להם הטעם, מפני
שבורח מלפני ה'. וזהו כי מלפני ה'
הוא בורח, שהגיד להם שהוא בורח
כשאמר לבא עמם תרשישה.

ובספר תורת חיים בלומנפלד (עמ' נ"ג)
כתב "כי הגיד להם", שעד
אותה העת האמינו האנשים לעבודה זרה
שלהם, וזעקו איש אל אלהיו, והוא הגיד
להם מיהו ה'.

ובספר גביע הכסף ריבלין (עמ' 22)
כתב, שכשהגיד להם שהוא
עברי, וירא את ה' אלהי השמים אשר
עשה את הים ואת היבשה, ותמהו למה
לו לילך בימים במקום סכנות, והיה לו

ספר מלאכי

סימן ר"ה

מדוע בפסוק "וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים
כימי עולם וכשנים קדמוניות", כופל הנביא "כימי
עולם", "וכשנים קדמוניות"

בעזה"י שבט התשע"ג

כבוד הרב הנכבד, ככהן לבוש בגדי בד,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר מדוע בפסוק "וערבה לה' מנחת
יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות" (מלאכי פרק ג'
פסוק ד'), כותב הנביא: "כימי עולם", "וכשנים קדמוניות",
שנראה לכאורה ככפל לשון.

אנשי יהודה וירושלים, היתה עריבה
לפני ה' יתברך, הואיל והובאה בעסק
גדול באחדות ובקול אחד. ועל כך
מתנבא הנביא מלאכי ואומר שכך תערב
לה' אותה מנחה, שתוקרב לעתיד לבא
בבית השלישי, "כימי עולם", כימים
בהם כך נהגו בבית הראשון והשני, וגם
"כשנים קדמוניות", אף קודם לכן לפני
בנין בית המקדש, כך נהגו, וכפי

והנלענ"ד לתרץ דפסוק זה מיירי
בקצירת העומר במוצאי
יו"ט של פסח, דאיתא במשנה במנחות
(פרק י' משנה ג') כל העיירות הסמוכות
לשם מתכנסות לשם כדי שיהא נקצר
בעסק גדול. וכולם היו עונים ביחד על
שאלותיו, בא השמש אומרים הין, מגל
זו אומרים הין, וכו'. ואם כן, אותה
מנחת העומר שהיו מביאים אותה יחד

שמובא במדרש רות רבה (פרשה ג' אות ו'), על הפסוק "ותהום כל העיר עליהן", שבאותו היום קציר העומר היה וכולם נתכנסו לשם כדי שיהא נקצר בעסק גדול. ומוכח מכאן שאף קודם בית ראשון כבר אז היה נקצר העומר בעסק גדול. ובזה היתה עריבה מנחת אנשי יהודה ואנשי ירושלים, שהיו שניהם גם יחד באים ונאספים לקצור את מנחת העומר.

עוד יש לפרש ע"פ המובא במשנה במנחות (פרק י' משנה ב') מצות העומר לבא מן הקרוב, לא בכר הקרוב לירושלים מביאים אותו מכל מקום. ועפ"ז יש לבאר את הפסוק "וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים", היינו מנחה שהיו מביאים מיהודה הקרובה לירושלים ומירושלים עצמה, והקדים יהודה לירושלים שע"פ רוב השדות הנמצאות בה מעטות, הואיל ואין נוטעים, ואין זורעים בירושלים (כמבואר

בגמרא בבבא קמא (פב.) ובתוספתא דנגעים (פרק ו' הלכה ב'). ומה עוד שכבר אמרו רבותינו, אין עומר בא אלא מיהודה מפני אביב שבה (סנהדרין יא.; וירושלמי סנהדרין פ"א ה"ב).

והמשנה ממשיכה ומספרת, שפעם אחת הביאו עומר מגגות צריפין, ושתי הלחם מבקעת עין סוכר, ובגמרא מנחות (סד:) אמרו, שמעשה זה אירע כשצרו מלכי בית חשמונאי זה על זה, והיתה מלחמה בין האחים הורקנוס ואריסטובלוס, והגייסות החריבו סביבות ירושלים, והוצרכו להביא עומר ממקום רחוק. ועפ"ז יש לבאר המשך הפסוק "כימי עולם וכשנים קדמוניות". "כימי עולם", כפי שהיה מאז ומעולם שהביאו את העומר באהבה ואחוה ולא במלחמה, "וכשנים קדמוניות", כפי שהביאו כל השנים מיהודה וירושלים, ולא הוצרכו להביא מן הרחוק.

וה' יום ליום יביע אומר,
יזכנו להקריב מן העומר.
ע"י משיחו רם ונישא כתומר.
אכ"ר. בברכה, עבד לאל אדון
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

ספר רות

סימן ר"ו

מדוע לא נענשה נעמי, בדרך שנענש יעקב כשהשיב לפרעה על שנות חייו "מעט ורעים"

בעזה"י שבט התשע"ה

כבוד מעלת החכם הכולל, אין גומרין עליו את ההלל.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נעמי אומרת לנשים: "אל תקראנה לי נעמי קראן לי מרא בי-
המר שדי לי מאד. אני מלאה חלבתי וריקם השיבני ה', למה
תקראנה לי נעמי ויהוה ענה בי ושדי הרע לי (רות פרק א' פסוק
כ'), והקשה בת"ר, מדוע לא נענשה נעמי, בדרך שנענש יעקב
אבינו כשהשיב לפרעה על שנות חייו "מעט ורעים" (פרק מ"ז
פסוק ט'), ונחסרו מחייו ל"ג שנים, כמבואר בבעלי התוספות שם.

הנה המתבונן בספר רות בפרשנים שם, יראה, שנעמי לא
התרעמה על הקב"ה, בדרך שעשה יעקב אבינו, אלא אמרה את הדברים
כידיו דברים על חטאיה, וכמבואר ברש"י ובאלישיך הקדוש שם, ועל כן
לא נענשה. והנלענ"ד שנעמי מזכירה שם ה'
בדבריה, ויודעת שהכל מאת ה', ואילו יעקב אבינו לא הזכיר
שם ה' בדבריו, והיה הדבר נראה חס
ושלום כחיסרון, בדרגתו הרמה של
יעקב אבינו, ואם כן יש חילוק והבדל
רב בין יעקב אבינו לבין נעמי.

ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

ספר איכה

סימן ר"ז

מדוע נכתב "איכה יושבה בדר", בלשון עבר,
ולא "איכה יושבת", בלשון הווה

בעזה"י אב הרחמן התשע"ה

לכבוד הרב המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמלאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מח"ס פרדס יוסף החדש.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר מדוע נכתב בתחילת מגילת איכה
"איכה יושבה בדר", בלשון עבר, ולא "איכה יושבת", בלשון הווה.

פישט הדברים, דמגילה זו נאמרה ע"י
ירמיהו הנביא עוד טרם החורבן,
והזהירים שכך יאמרו עם ישראל לעתיד
לבא כשתחרב ירושלים "איכה יושבה",
ועל כן הזהירים לשוב בתשובה.

ועוד תירוצים רבים נאמרו בדבר,
והנלענ"ד לפרש בס"ד, דהנה
כידוע ירושלים ובית המקדש קדמו
לעולם, וכדאיתא בפסחים (נד.) אמר רבי
עקיבא, שבעה דברים קדמו לעולם, וכו',
ובית המקדש. וכן אמרו בבראשית רבה
(פרשה נ"ו אות ט"ז) ובמדרש שוחר טוב
ו**לפ"ז** י"ל שלכך הוכיחם הנביא ירמיהו
בלשון עבר, להזכירם "איכה
יושבה בדר", דהיינו הזכרו איכה יושבה
ירושלים לפני בריאת העולם, מבלי בניה
בתוכה, "העיר" שהיא עכשיו "רבתי
עם" והזהירים שכך תהיה העיר אם לא
ישוּבו בתשובה.

ואנכי הדל כדת שואל, יהי רצון ונזכה מהרה לביאת גואל,
ולבנין בית מקדש ואריאל, אכ"ר. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ר"ח

מה טעם פירט הנביא "ודמעתה על לחיה", הלא ידוע שהדמעה על הלחי

בעזה"י תמוז התשע"ג

כבוד ידידנו בנן של קדושים, אראלים ותרשישים, גזע ישישים, חכם חרשים,
הרב גמליאל הכהן רבינובין שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר על הפסוק המובא בספר איכה
(פרק א' פסוק ב') "בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה", מה
טעם פירט הנביא "ודמעתה על לחיה", הלא ידוע שהדמעה
על הלחי.

דברי המדרש הנזכר, כי ביום לא היו יכולים ישראל לבכות מחמת היראה, כי לא היו מניחים לישראל לבכות, כי הדמעות והבכי מרגיעים, וכשאינו יכול לבכות, יש לו כאב גדול בלב, ובלילה כשהיו בוכים, לא היו יכולים לנקות ולטהר הדמעה, כי היו ידיהם אסורות, ומחמת חמום הדמעה, היתה מולידה אבעבועות בלחיים, והיו יוצאים מכאב אחד, ונכנסים בכאב אחר. עכ"ד.

והא"שיר הקדוש פירש "ומעתה על לחיה", שהדמעות נשארו תלויות על לחיה, ולא נתקבלו בשמים. יעו"ש. ורבים מבעלי המוסר הוסיפו על

והנה כבר אמרו במדרש איכה רבתי (פרשה א' סימן כ"ה) בשעה שנכנסו טמאים לירושלים, כפתו לבחורים את ידיהם, והיו הדמעות יורדות על לחיהם, ולא יכלו לקנחם, ונתייבשה הלחי כצרכת השחין, וזהו שאמר הכתוב "ודמעתה על לחיה", דבר אחר, על שלא קיימו הלוחות, דבר אחר, על שלא נתנו מתנות כהונה, זרוע לחיים וקיבה, דבר אחר, על שהכו הנביאים על הלחי. ובמדרש שם עוד ביארו, על הכהנים, על הגיבורים ועל השופטים. יעוש"ב.

ובפירוש לחם סתרים למקובל ר" טייטצאק, ביאר על פי

איתו הלילה, "ודמעתה", אותה דמעה של אז נותרה "על לחיה" של שאר הדורות. עכ"ד.

ובספר שיח שדך (עמי שנייה) כתב ע"פ מה שאמרו במדרש רבה (פרשת כי תשא) על הפסוק "לוחות אבן", כל מי שאינו משים לחייו כאבן, אינו זוכה לתורה, והיינו "ודמעתה על לחיה", על עוון הלחיים שלא עסקו בתורה. עכ"ד.

והנלענ"ד להוסיף ולבאר, כי כשהיו עם ישראל בארץ ישראל ובירושלים, היו שבעים ודשנים משוב חלב הארץ, ולחיהם היו שמנות, ואולם בגלות, היו חיים בכפן וברעב, ונראו רזים, עד שהלחיהם נראו כלחי אחת, ועל כן נכתב "ודמעתה על לחיה", בלשון יחיד, ולא בלשון רבים "לחיים", כי היו נראים בעלי לחי אחת, מפני הרעב.

עוד נלענ"ד להוסיף ולבאר, שבשעה שאדם מתבייש גוון וצבע לחייו משתנה, ובזה נענשו ב"דמעתה על לחיה", על לחיה, והיינו על בושת פנים שגרמו בין אדם לחבירו, אשר הביאה לצערינו לחורבן הבית.

ואל חי נעלם, יבנה דביר ואולם, ובית מקדשו יכון לעד לעולם. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

דבריו, שהדמעות נשארו רק על לחיה, ולא נכנסו ללבבות לעורר בתשובה.

ובספר עטרת ישועה (ליקוטים) ביאר, "בכה תבכה בלילה", בוכים בגלות הזו הדומה ללילה, אך מדוע לא נענים, כי "ודמעתה על לחיה", אין בוכים על עיקר הישועה בגלות השכינה, אלא רק על הפרנסה שלועסים עם הלחיים. עכ"ד. והביאו בספר מבשר טוב (עמי ש"ז).

ובספר ברכת מועדיך (עמי ת"ב) כתב, שבמקום לקיים בעצמם, "נאוו לחיך בתורים", וכפי שדרשו חז"ל ב' תורות, תורה שבכתב, ותורה שבעל פה, לחיהם עסקו בדברי שקר לשון הרע וחנופה, ולזה אמר, "ודמעתה על לחיה", והיינו דכתיב "מלכה ושריה בגוים אין תורה". עכ"ד.

ובספר ספרא חדתא (עמי 270) הביא בשם רבי יעקב מליסא, כשהעם בכו על דברי המרגלים, בכו בלילה, אך הדמעה הזו של בכיית המרגלים עדיין נותרה בלחיים של הדור הזה, דור דור ומרגליו ובכיותיו, ועל כן אמר "בכו תבכה בלילה", על עסקי

מגילת אסתר

סימן ר"ט

מדוע נכתב בתחילת מגילת אסתר "ויהי בימי
אחשורוש", ולא נכתב "ויהי בימי מרדכי ואסתר"

בעזה"י שלהי טבת התשע"ו

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת רחובות ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר מדוע נכתב בתחילת מגילת אסתר
"ויהי בימי אחשורוש", ולא נכתב "ויהי בימי מרדכי ואסתר".

המקדש בחורבנו, ואותו רשע נשתמש
בכליו, וליהודים לא נחשבו הימים כלל,
ולכן לא נכתב "בימי מרדכי ואסתר", כי
הימים נחשבו ללילות בעיניהם.

ואולם כאשר נבנה בית המקדש השני,
ותקנו אנשי כנסת הגדולה את
נוסח "על הניסים", שם נכתב "בימי
מרדכי ואסתר", כי כבר בית המקדש
היה עומד על תילו, והימים חזרו
להיות כתקונם.

הנה נכתבו בדבר תירוצים רבים,
והנלענ"ד לתרץ בס"ד, ע"פ מה
שאמרו רבותינו בגמרא בסוטה (מט.) אמר
רשב"ג בשם רבי יהושע מיום שחרב
בית המקדש, אין יום שאין בו קללה,
ואמר רבא בכל יום ויום מרובה קללתו
משל חבירו. וכן מובא בזוהר הקדוש
(מקץ דף קצ"ו:) מיום שחרב בית המקדש
נסתלק אור השמש, שנאמר "חשך
השמש בצאתו" (ישעיה פרק י"ג), ובאותה
העת בה אירע מעשה המגילה היה בית

והרחמן יבנה לנו את בית הבחירה, ויחזו עיננו בשובו לציון מהרה,
ובעבודת הכהנים ולויים בשירה, וישראל במעמדם בעיר הבירה,
עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ר"י

**איזה גאולה יש בפסוק "איש יהודי היה
בשושן הבירה ושמו מרדכי וגו'" שאומרים
אותו בקול רם משום גאולה**

בעזה"י אדר הנאדר התשע"ב

כבוד ידידנו עוז,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

הרמ"א (סימן תר"צ סעיף י"ז) מביא בשם הגהות מיימוני פ"ח,
כל בו ואבודרהם, את המנהג לומר בקול רם ד' פסוקים של
גאולה בקריאת המגילה, והקשה כת"ר מה גאולה יש בפסוק
"איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי" וכו'. (אסתר פרק
ב' פסוק ה').

ובאבודרהם הוסיף ליתן טעם כדי
לעורר הלב אם יתנמנם
אחד מהם שלא ירדם, ואומרים אילו
הפסוקים מפני שהם כתובים גבי
מרדכי, ומשום כבודו ושענין הנס היה
על ידו. ע"כ. ולפי טעמו יש משמעות
באמירת אילו הפסוקים דוקא מפני
שבאילו הפסוקים מוזכר כבודו של
מרדכי וענין הנס שנעשה על ידו. ולפי
טעמו מבואר היטב מדוע אומרים
הפסוק "איש יהודי" וכו', הואיל ובו
מוזכר כבודו של מרדכי.

הנה בספר הפרדס הביא בשם רבינו
קלונימוס הטעם לאמירת פסוקים
אלו משום שמחת התינוקות, והואיל
באר המנהג וטעמו בכה"ח (שם ס"ק ק"ו)
בשם ספר מטה משה, שהתינוקות
בראותם שינוי בקריאת הפסוקים בקול
ישאלו מה זאת, ומתוך כך יבא לספר
גבורותיו של הקב"ה למען ישמחו
ולמען ילמדו ליראה אותו כל הימים.
ע"כ. ולפי טעמו פסוקים אילו לאו דוקא
משום שיש בהם משמעות של גאולה,
אלא כדי לעורר התינוקות לשאול.

מוזכרת המילה "גלות" בפסוק, ללמדנו ששלוש פעמים גלה מרדכי, פעם ראשונה בימי יכניה, ואז שוב חזר לארץ ישראל מחמת אהבתו לארץ, ושוב גלה בעת חורבן הבית י"א שנה לאחר מכן. ושוב חזר לארץ כאשר כורש התיר ליהודים לעלות לארץ ישראל, ואז התחיל בניין ביהמ"ק, אבל זמן קצר לאחר מכן ביטל כורש את הרשיון, ושוב גלה מרדכי והגיע לשושן. ע"כ. ויד ה' היתה בדבר על מנת להציל עם ישראל משמד, ולהביא על ידו נס, ומשום כך הביאוהו דוקא לשושן ולא למקום אחר.

ועוד יש לומר ע"פ דברי הגר"א בביאורו למגילת אסתר, וכן במדרש לקח טוב, שאחשוורוש בקש מאומנים שהיו בשושן, שיבנו לו כסא כדוגמת כסא שלמה המלך, וכיון שלא הצליחו להרימו משך את כל מלכותו לשושן, יעו"ש, ובמקום אחר הארכתי להביא את כל המעשה. ונס עשה ה' יתברך, עם עמו ישראל, אשר הקדים רפואה למכה, ומרדכי היהודי היה בשושן הבירה. [ויעויין עוד במה שתירצנו עפ"י במק"א בנוסח על הניסים מדוע ציינו את שושן הבירה].

ונלענ"ד להוסיף טעם של גאולה בפסוק זה, שנס גדול עשה ה' יתברך עם עם ישראל כדי לגאול אותם מיד המן הרשע, כי הלא גלות יכניה קדמה לגלות צדקיה י"א שנה, וכל זה עשה הקב"ה כדי שיקדימו חכמי ישראל מגלות יכניה להקים ישיבות בבבל, כדי שאחיהם אשר באו מגלות צדקיה ימצאו ישיבות ותורה מוכנים, ולא תשתכח תורה מישראל, וכמבואר בגמרא בגיטין (פח.). וזו הגאולה הראשונה המופיעה בפסוק זה, שגלו בגלות יכניה כדי להקדים ישיבות ותורה בבבל.

ועוד יש לומר הגאולה המצויה בפסוק זה היא, שמאת ה' היתה זו ומרדכי הגיע דוקא לשושן ולא לשאר מדינות, וכמ"ש המהר"ל בספר אור חדש (אסתר פרק ב' פסוק ו'), שמרדכי לא הגיע לשושן על דעת עצמו, אלא הוגלה מן הארץ. ודייק דבר זה מן הפסוק "אשר הגלה", ולא יצא לחו"ל מדעתו, ועוד הוסיף המהר"ל לבאר שם, שמרדכי היה קרוב למלכות נבוכדנצר, וכאשר התבטלה מלכותו על ידי מלך פרס, מיד לקחוהו יועציו וחכמיו של נבוכדנצר עמם לשושן עכ"ד. ובתרגום שני וכן בגר"א (שב) מובא ששלוש פעמים

ואת חג הפורים, תחוגו בשירים, עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן רי"א

**מדוע אמר מרדכי "כי אם החרש תחרישי וגו',
ואת ובית אביך תאבדו", והלא היתה יתומה, ומה
יש לבית אביה להאבד**

בעזה"י אדר הנאדר התשע"ג

כבוד ידידנו הנעלה, לשם טוב ותהילה, הכהן המרומם מעם, גבוה נשא ורם.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

**מדוע אמר מרדכי "כי אם החרש תחרישי וכו', ואת ובית
אביך תאבדו" (אסתר פרק ב' פסוק י"ד), והלא היתה יתומה, ומה
יש לבית אביה להאבד.**

ובספר בי חיי (עמי קע"ב) כתב ע"פ דברי
המדרש אסתר רבה (פרשה ו' סעיף
י"ב) שתפשה אסתר מידת השתיקה
מאבותיה, שרחל שתקה ובנימין שתק,
ושאול שתק. ועפ"ז ביאר שאם תחריש
בעת הזאת, לתפוש מדת השתיקה שלא
בעת ובזמן, תאבדי את מידת בית אביך,
ותהפוך מידה זו לגנאי. יעו"ש.

והנלעני"ד להוסיף ולבאר, שהואיל
אסתר לא הגידה את עמה
ואת מולדתה, הזהיר אותה מרדכי, שאם
חס ושלוש תצא לפועל גזרת אותו
רשע, יקחו לה את הבית שנפל לה

הנה פשט הדברים הוא, שהזהירה
מרדכי שאם לא תציל בני עמה,
שמה היא ובית אביה יאבדו מספר דברי
הימים, כי מי ירצה לזכור ולהיזכר במי
שהיה בידו להציל ולא הציל. וכדוגמא
לדבר, עד היום הזה, אנשים רבים
מוזכרים לדראון עולם, באשר היה בידם
להציל חלק מיהודי אירופה בשואה
האיומה, ולא הצילו. וגם כאן, הזכיר
בית אביה, שמה יאבדו כליל מספרי
דברי הימים, ולאחר שהצילה את עמה,
מוזכרת אסתר בסוף המגילה בשם אביה
"ותכתוב אסתר בת אביחיל" (פרק ט'
פסוק כ"ט).

בירושה מבית אביה, וכדרך שבסיעתא דשמיא, ונהפוך הוא, ולהיפך, נתן המלך את בית המן למרדכי, ובזה יש לרמוז "ואת ובית אביך תאבדו", את שלא מגלה את זהותך, בית אביך יאבד, כי ילך לרכוש המלך.

ואת חג הפורים, תחוגו בשמחה ובשירים. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן רי"ב

כיצד יתכן ש"אמרה אסתר למלך בשם
מרדכי", ולא גרם הדבר לאחשורוש להבין
שיש קשר בין מרדכי לאסתר

בעזה"י ערב ר"ח סיון המוכתר בכתר תורה התש"ע.

כבוד מעלת ידידי היקר
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א.
רוב שלום טובה וברכה.

אדוני שאל ממני. אני עני. מה שכתוב במגילה "ותאמר אסתר
למלך בשם מרדכי" (פרק ב' פסוק כ"ב), וכי לא גרם הדבר
לאחשורוש להבין שיש קשר בין מרדכי לאסתר.

ומצאתי במדרש לקח טוב שכתב וז"ל: ויגד לאסתר המלכה ע"י שליח. ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי. פה אל פה. עכ"ל. ובזה סרה הקושיא, שהרי מרדכי לא דבר פה אל פה עם אסתר, אלא שלח שליח, ורק

רציחת המלך, והם בשער המלך, גם אסתר כבודה פנימה ומי הביאה לשער המלך לשמוע שריקות היושבים בשער, כי כן היתה מוכרחת במעשיה לומר רק בשם מרדכי. עכ"ד. ודברי פי חכם חזן.

ומה עוד שכתב בפירוש יוסף לקח הביאו במעם לועז על אסתר (פרק ב' פסוק כ'), שאסתר גילתה שנתגדלה בביתו של מרדכי, אך לא גילתה שהיא קרובתו, וכן מרדכי אמר שנתגדלה בביתו, וכולם ראו את מרדכי נכנס ויוצא לפני חצר בית הנשים, וכן במעשה בגתן ותרש סיפרה אסתר למלך בשם מרדכי, והמלך היה שואל בודאי מה ראה מרדכי להגיד לך ולא לי, ועוד שעל ידה נעשה דיין וישב בשער המלך, ע"ש. ובזה הדבר מתורץ.

אסתר היא באה ודברה אל המלך פה אל פה ואמרה לו בא שליח אלי בשם מרדכי, ואמר לי שמבקשים לשלוח יד במלך, ובודאי שבזה אין למלך במה לחשוד, שהרי בכל יום ויום השליחים אתי ואזלי. וכן בקודש חזיתי לרבי יוסף משאש זצ"ל בספרו נחלת אבות ח"ו (עמי רצ"ה) שכתב שאסתר עצמה היתה מוכרחת בעל כרחיה לומר רק בשם מרדכי, שהרי אמרו בגמרא במגילה (יג:) שבגתן ותרש היו טרסיים, ודברו בלשון טרסי שלא יבין אדם, ולא ידעו שמרדכי מיושבי לשכת הגזית הוא, והיה מבין בשבעים לשון. ולכן אסתר לא היתה יכולה להגיד בשם עצמה, כי כאשר ישאליה המלך מאין ידעה לא תמצא מענה, כי בלשון המדינה אי אפשר להם לדבר ואפילו לרמוז על

ויה"ר ונזכה לנתינת התורה, ואת חג הקציר, תחוג בשמחה ושיר. בברכה רבה, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן רי"ג

מדוע בפסוק "בכל מדינות מלכותך וגו', ואת דתי המלך אינם עושים", פתח בלשון נוכח "מלכותך", וסיים בלשון נסתר "דתי המלך"

בעזה"י ערב ר"ח סיון המוכתר בכתר תורה התש"ע.

כבוד מעלת ידידי היקר
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א. רוב שלום טובה וברכה.

עמך הסליחה על איחור מכתבי מכמה חבילי טרדין,
נשאלתי מכת"ר על מגילת אסתר, וזו תשובתי בעזר אלהי ישועתי.

נאמר במגילה "ויאמר המן למלך אחשורוש ישנו עם אחד
מפוזר ומפורד בין העמים בכל מדינות מלכותך וכו',
ואת דתי המלך אינם עושים "וגו' (אסתר פרק ג'). אמאי
פתח בלשון נוכח "מלכותך", וסיים בלשון נסתר "דתי
המלך", והיה לו להמשיך על פי דברו "ואת דתי מלכותך
אינם עושים".

דהיינו יש מלך אך הם לא שומעים
לו. ע"ש.

וּנְלַעֲנֵנִי לבאר ע"פ הגמרא במגילה
(ג:) "ישנו" עם אחד, שישנו
מן המצוות, וביאר המהרש"א שם או
מלשון שינוי שמשנים מן המצוות, או
מלשון שינה, שישנים מן המצוות, ובזה
יבואר יפה המשך דברי המן שהיהודים
הנמצאים בכל מדינות מלכותך משנים
מן המצוות וישנים מן המצוות, והמשיך
בקטרוגו על ישראל "ואת דתי המלך"
- הוא מלכו של עולם, "אינם עושים"
שאינם שומרים תורה ומצוות, ובזה
מבואר השינוי בלשון מלכותך והמלך.

וראיתי לאלשיך הקדוש (שם) שהסביר
בזה שהמן אמר "מלכותך"
לומר שאף אם יאבד את היהודים
הנמצאים שם, בכל זאת יהיו מצויים
אנשים אחרים שם, ואין מלכות אחרת
תחת שלטונה, ולכן כשתאבדם לא
תקרא מלכותך מלכות קטיעה, וזהו
הדקדוק בלשונו "מלכותך" לומר
שתשאר מלכותך. ע"כ.

ובספר דעת מקרא (שם) ביאר שהמן
דיבר בשטנה על היהודים
שאינם מכירים בשלטון המלך אלא
מתנהגים ע"פ חוקיהם, כאילו עומדים
ברשות עצמם, ולכן אמר "המלך",

ויה"ר ונזכה לנתינת התורה,
ואת חג הקציר, תחוג בשמחה ושיר.
בברכה רבה, עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן רי"ד

מדוע שלחה אסתר למרדכי בגדים, וכי חשבה שהוא מחוסר בגדים

בעזה"י שלהי אדר התשע"ה

כבוד ידידנו הנעלה, לשם ותהילה, מיחידי סגולה,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"ותשלח בגדים להלביש את מרדכי ולהסיר שקו מעליו ולא
קבל" (פרק ד' פסוק ד'), למה שלחה לו בגדים, וכי חשבה שהוא
מחוסר בגדים?

ונאמרו בדבר עוד תירוצים רבים,
ואמרתי אענה חלקי בס"ד
החונן לאדם דעת, והנלענ"ד, שחוק ודבר
ידוע בכל מלכות, שהמקבל אות מלכות
מן המלך או המלכה, זכאי להכנס לארמון
המלכות בכל עת, ואסור לפגוע בו. ועל
כן כאשר שמעה אסתר שמרדכי לבוש
בגדי שק, חשבה שמהו רוצה לפגוע בו
בלבד, ולא ידעה שנגזרה הגזירה על כל
עם ישראל, ועל כן שלחה לו בגדי מלכות
עם אות מהמלכה, ובזה תהיה לו שמירה,
לבד פגעו בו, אך מרדכי שידע כוונתה
סירב לקבל את הבגדים, כי הגזירה לא
רק עליו, וכשבא התך בשליחותה לפני
מרדכי, הסביר לו פשר הגזירה.

הנה כבר הואיל באר הגר"א בביאורו
למגילת אסתר שם, שכשאסתר
שמעה שמרדכי יוצא לרחוב העיר בלבוש
שק, נחרדה למאוד ורצתה לידע תיכף
מה אירע, ולכך שלחה לו בגדים כדי
שיכנס עמהם אצלה לומר לה מה אירע,
שכן היא לא יכלה לצאת אליו מפני כבוד
המלכות, ומרדכי בלבוש שק אינו יכול
להכנס אל שער המלך, ועל כן שלחה לו
אסתר בגדים להלבישו מיד, ולבל ימתין
לילך לביתו להחליף שם שקו, ויכנס
אצלה תיכף כדי לברר מה אירע, אך
מרדכי לא קיבל ולא רצה לקחת את
הבגדים ממנה כי לא רצה להבדל משקו
ותעניתו אפילו לרגע אחד. יעו"ש.

וכימי הפורים, כן יראנו נפלאות לדור דורים,
ונהיה שמחים ומאושרים, אכי"ר. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן רמ"ו

מדוע שלחה אסתר למרדכי "לדעת מה זה ועל מה זה" רק לאחר שסירב להסיר שקו מעליו, ולא שלחה מיד כששמעה על אבלותו

בעזה"י ערב ר"ח סיון המוכתר בכתר תורה התש"ע.

כבוד מעלת ידידי היקר
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א.
רוב שלום טובה וברכה.

שאל כת"ר מדוע שלחה אסתר "לדעת מה זה ועל מה זה" (אסתר, ד', ה') למרדכי רק לאחר שסירב להסיר שקו מעליו, ולא שלחה מיד כששמעה על אבלותו לדעת מה ראה לנהוג כך.

אחד בשם חיים אורנשטיין ז"ל, ואמר לי, קח ממני כסף לקניית משקפים, ואני עניתי לו, יש לי משקפים, והוא שוב אמר לי, ראיתך בלי משקפים וחשבתי שנשברו, הודתי לו מאוד והסברתי לו שהורדתי את משקפי כדי לתת מנוחה לעיני בלבד, אך משקפי לא נשברו, והיהודי הטוב הזה מלבו הטהור כבר חשב כיצד ואיך לעזור בלי לשאול מה קרה. [ולצערי הרב, כאשר עליתי לבית העלמין בקרית גת בסיום השבעה על מור אבי, ראיתי את קברו, והצטערתי והזדעזעתי לשמוע על חיים הנזכר,

וראיתי למלבי"ם (שם) שכתב לבאר ששליחת הבגדים היתה על מנת שיוכל להכנס בשער המלך ויסיר שקו, וכך תשמע ממרדכי מדוע אבל, וכשלא קיבל הבגדים שלחה את התך, ומשום כך לא שלחה מיד לדעת מה זה ועל מה זה. יעו"ש.

ונלענ"ד לתרץ בזה ע"פ שני מעשים שראיתי, בדידי הוא עובדא, מעשה בהיותי בחור פעם אחת הורדתי את משקפי, על מנת לתת מנוחה לעיני, והנה בבואי לבית הכנסת תפסני יהודי

שנהרג במיתה משונה, ב"מ, ויהיו דברים אלו לע"נ הטהורה].

עוד אספר מעשה נוסף, בקהילות תונים נוהגים לאכול יונים בשבת פרשת יתרו, ועושים סעודה הנקראת סעודת יתרו. ופעם אחת, יהודי אחד הלך לשוחט עם היונים על מנת שישחט לו אותם, אחר השחיטה באה יהודיה אחת מבנות אתיופיה ונתנה לו כסף, שאל אותה היהודי לשם מה הכסף? ענתה לו, ראיתי שאין לך עופות לשבת ובמקום

זאת אתה שוחט יונים על כן לך ותקנה בכסף זה עופות לשבת עד שהסביר לה היהודי שכך מנהגם... כך חשבה היהודיה הטובה הזו מלבה הטהור לעזור ליהודי בלי לשאול אומר ודברים.

ובך עשתה אסתר שהיתה בת ישראל ואהבה עשיית חסד, וחשבה לעשות חסד עם מרדכי לשלוח לו בגדים, כי חשבה שאולי אין לו בגדים או אולי נהיה עני, רק אח"כ שלא קיבל באה ושאלה.

ויה"ר ונזכה לנתינת התורה, ואת חג הקציר, תחוג בשמחה ושיר. בברכה רבה, עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן רמ"ז

ביצד יתכן שהמן התאפק ועבד על מידותיו

בעזה"י אדר ב' הנאדר התשע"ד

כבוד מעלת ידידנו הנעים, חכם דעים, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני-ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

"ויתאפק המן" (אסתר פרק ה' פסוק י'), **איך התאפק ועבד על מידותיו.**

הנה בתרגום כתוב "ויוזדרו המן", ולפי דבריו ליכא כלל קושיא, כי לא שהזדרו לקרא לאשתו ולאזהביו, התאפק בבחינת עצירת רוח, אלא הזדרו.

כשזמנה אסתר את המן למשתה, אכל מסעודת אותה צדקת באה ללבו הארה, ומפני כך גם עצר ברוחו והתאפק, מה שאין מדרך הסטרא אחרא לעצור ברוחם, וזאת עשה מפני שנהנה מסעודת אסתר והיה לו כח להתאפק. יעו"ש.

והנלענ"ד לבאר בס"ד, כי המילה "ויתאפק", היא מלשון אופק, כי הסתכל לכיוון האופק ולא לכיוונו של מרדכי כדי לא לראות שאינו כורע ומשתחוה לו.

ועוד יש לומר, כי מצביעותו של המן עשה כן, כי יצא לפני כולם שמח וטוב לב, אך משראה את מרדכי מיד התמלא חמה, והתאפק כדי שלא יחשדהו האיק מיד השתנו פניו ובין רגע הפך לכעסן ורגזן.

ורבותינו הראשונים נחלקו בהבנת המילה "ויתאפק". רש"י פירש, נתחזק לעמוד על כעסו כי היה ירא להנקם בלי רשות. ובספר כתבוני לדורות (שם) ביאר ע"פ דברי האבן עזרא, שלא גילה סודו לאדם שהוא נמכר לעבד למרדכי כמובא בגמרא מגילה (טו.).

ובספר הכתב והקבלה (בראשית מ"ה) ביאר, שיוסף התאפק כי היו אנשים רבים סביבו בפרסום, ולא יכל להוציא מפיו מה שהיה ברצונו לומר. יעו"ש. וכן ש לומר, להבדיל בין הטמא ובין הטהור על המן שהתבייש מפני רבים אשר סבבו אותו, כי היה זה בזיון בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו.

ובספר דברי יחזקאל מאב"ד שינאווא (פרק ח' פסוק י"א), כתב שלשון "שמח וטוב לב", שייך בקדושה, כי

ואת חג הפורים תחוג בשמחה ובשירים. עבד לאל אדון
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן רי"ז

**מדוע כשהוליד המן את מרדכי ברחוב העיר,
עבר לפני ביתו, והרי אין לו בזיון גדול מזה**

בעזה"י שלהי אדר התשע"ה

כבוד ידידנו הנעלה, לשם ותהילה, מיחידי סגולה,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

הגמרא במגילה (טז.) מספרת על המן שעבר לפני ביתו, כאשר
הוליך את מרדכי ברחוב העיר, ובאה בתו ושפכה עליו עביט
שופכין, והקשה בת"ר, מדוע הוצרך המן לעבור לפני ביתו, והלא
אין בזיון גדול מזה, ובנוסף מדוע נקמה הגמרא (שם), בלשון "כי
הוה נקיט ואזיל בשבילא דבי המן", מה פירוש "בשבילא דבי המן".

והנלענ"ד דרחוב העיר, הוא הרחוב הבושה, עבר "בשבילא דבי המן",
הראשי וממנו עוברים כל דהיינו, בשביל צדדי, לבל יתבזה
הרחובות המשניים, ומפני שהתחייב ויתבייש ליד ביתו. אך למרות הכל
למלך להרכיבו ברחוב העיר, הוצרך התבזה מעביט של שופכין.
בעל כרחו לעבור ליד ביתו, אך מפני

וכימי הפורים, כן יראנו נפלאות לדור דורים,
ונהיה שמחים ומאושרים, אכ"ר. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן רי"ח

מדוע פתח ב"אוהביו" וסיים ב"חכמיו", בפסוק
"ויספר המן וגו' ולכל אהביו וגו' ויאמרו לו חכמיו
וזרש אשתו"

בעזה"י אדר ב' הנאדר התשע"ד

כבוד מעלת ידידנו הנעים, חכם דעים,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"ויספר המן לזרש אשתו ולכל אהביו את כל אשר קרהו
ויאמרו לו חכמיו וזרש אשתו" (פרק ו' פסוק י"ג). מדוע פתח
באוהביו וסיים בחכמיו.

ובספר עתרת שלום הארטמאן (דף קו):
הביא, בסיפור צרותיו לא
היה שייך חכמה, אלא אהבה, אך
בנפילתו לא תועיל אהבה לעודדו,
אלא חכמה. יעו"ש.

והנלענ"ד לתרץ בס"ד, כי אוהביו של
המן היו אנשים קלי דעת,
פוחזים וסובאים, ואהבו את הצחוק
והליצנות, אך גם ביניהם היו קצת
חכמים, ועל כן כשסיפר המן לכל
אוהביו, ענו לו החכמים שבין אותם
אוהבים קלי דעת דברי חכמה.

הנה עמד בזה האלשיך הקדוש (שם) וכתב
שכל הטעם שאהבו את המן, לא
היה אלא בשביל ממונו, ומרגע שסיפר על
הירידה שלו, שאינו עוד אדם מכובד כפי
שהיה, אלא נגזר עליו שירכב את מרדכי
וביתו זרקה עליו אשפה, מיד האנשים
הללו חדלו מלהיות אוהביו, ובטלה
האהבה והפכו להיות רק חכמיו. יעו"ש.

ובספר מנות הלוי (שם) ביאר, יען כולם
הסכימו בדעתם לענות מענה
רע, לכן לא קרא להם אוהבים, כי אם
חכמים, כאילו החכמה הבריחתם לענות
ככה, ולא כאוהבים. יעו"ש.

ואת חג הפורים תחוג בשמחה ובשירים. עבד לאל אדון
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן רי"ט

מדוע חזר ואמר "בבית המן", בפסוק "ויאמר
חרבונה וגו'", והרי היה לו לומר "עומד בביתו"

בעזה"י פורים דפרזים התשע"ה

כבוד מעלת החכם הנאדר, לובש עוז הדר.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר אודות מה שנאמר במגילת אסתר (פרק ז' פסוק ט') "ויאמר חרבונה, אחד מן הסריסים לפני המלך, גם הנה העץ אשר עשה המן למרדכי אשר דיבר טוב על המלך עומד בבית המן". מדוע חזר ואמר "בבית המן", והיה לו לומר "עומד בביתו".

מיד צוה לתלות את המן על העץ. עכת"ד. ולפי זה, מפני כך הדגיש בדבריו "עומד בבית המן", כי זו הרמאות שהעץ עומד בבית המן.

ועוד יש לבאר בס"ד, שהעץ היה גבוה חמישים אמה, והיו רואים אותו מהארמון, ועל כן הצביע עליו ואמר "הנה העץ", ורק לא ידעו היכן מקומו והיכן מונח כי נוף העיר שושן הסתיר, ועל כן הסביר ואמר "בבית המן".

ועוד יש לומר שלהמן היו כמה בתים, כדרך השרים, בית שהתגורר בו ובית נוסף שהשכירו, ובית שבו קבל אורחים, ועל כן הדגיש "בבית המן", ולא אמר "בביתו", סתם, היינו הבית בו התגורר, ולא בית השרד או ביתו מושכר.

ועוד י"ל שביתו היה יפה ומהודר, כדרך בתי השרים המקושטים עם גינות ועצי פרי לרוב, ורק העץ שפתאום העמידו כיצר את הבית וכולם ראו והבינו שעץ זה אין מקומו שם, ולכך פירט ואמר "עומד בבית המן", שעומד שם ולא מתאים לבית. וכזה בא לזלזל בין היתר בהמן שלא מבין בתיכנון בית, ואיך יעמוד בראש מדינה,

ותירין כת"ר, שהוסיף תיבת "המן", כדי להשלים למנין חמישים וארבע פעמים שמוזכר שם המן במגילה, כנגד "מחה תמחה", מחה עם הכולל כמנין חמישים וארבע, וכמ"ש בספר מטעמים (עמ' קמ"ב אות ד').

והנלענ"ד לומר בפשיטות דאילו אמר "עומד בביתו", לא ידענו על איזה בית קאי, האם על בית מרדכי או על בית המן, כי הזכיר לפני כן "עשה המן למרדכי", ועל כן חזר וביאר "בבית המן".

ועוד יש לבאר בס"ד, ע"פ מש"כ בספר דברי אליהו בלייער (עמ' ס"ז), שהחוק בבית פרס ומדי היה, שאחד משרי המלך שנתחייב מיתה, היו מעמידים לו את העץ בפתח ביתו, וזו העצה שנתנו זרש ואוהבי המן, להכין עץ בפתח ביתו, וכולם ישאלו אודות העץ, ויעללו על מרדכי שהכינו להמן מפני ששונאו, וודאי כשישמע זאת המלך, יגזור לתלות את מרדכי עליו, והמן עשה כעצתם, אך בא חרבונא וגילה את הסוד שהמן הא עצמו עשה את העץ, והכינו למרדכי, וראיה לדבר שעומד בבית המן והיה לו להעמידו בבית מרדכי, וכשראה המלך הרמאות

שפירוש השם "המן" בפרסית עתיקה הוא דווקא "בעל המחשבה הטובה". "וזהו מֶנֶה", [וכעין זה רגילים לקרא לאדם בעל רחמים ובעל לב טוב "הומני"], ולפ"ז יש לומר ש"עומד בבית המן", נאמר בלשון זלזול על "האיש שנקרא "בעל מחשבה טובה", וכי זו מחשבה טובה?! וכנגד אותו איש הנקרא "בעל מחשבה טובה", אמר "ישוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים על ראשו" (פרק ט' פסוק כ"ה).

ועל כן הזכיר שמו שוב כדי לקרא בשמו בזלזול. [ומעין זה כתב הגר"ח קניבסקי שליט"א בספרו טעמא דקרא שם, שהמן החריב אכסדרא שלו כדי ליטול עץ גבוה חמישים אמה, ועל כן אמר "עומד בבית המן", דהיינו עומד בביתו ממש ולא בחצר. ולהראות כמה היה מוכן להרוס ולהחריב ובלבד לתלות מרדכי].

עוד יש לומר, ע"פ מה ששמעתי

וכימי הפורים, כן יגאלנו לדור דורים, ויבנה מקדשו בראש ההרים. אכ"ר. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן ר"ב

למה שמה את מרדכי על בית המן אחר שקיבלה אותו מאחשורוש

בעזה"י אדר ב' הנאדר התשע"ד

כבוד מעלת ידידנו הנעים, חכם דעים,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ' שליט"א, מעיה"ת בני- ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

"ביום ההוא נתן המלך אחשורוש לאסתר המלכה את בית

המן וכו', ותשם אסתר את מרדכי על בית המן" (אסתר פרק ח'). למה שמה את מרדכי על בית המן אחר שקבלה אותו מאחשורוש.

והנלענין לבאר, ע"פ המבואר בפרק דרב אליעזר (פרק נ') שהעץ הגבוה חמישים אמה נטלו המן מבית קדש הקדשים. ובביאור הרד"ל (שם אות כ"ז), כתב שהמן ממחריבי בית המקדש היה, והיה בחילו של נבוכדנצר, והוא בעצמו עקר את העץ מבית קדשי הקדשים. יעו"ש. ועפ"ז ניתן לומר, שהיה המן מתפעל מביתו, ומתרברב שבית המקדש עומד בחורבנו, וביתו בנוי לתלפיות, ומפני כך לקחה אסתר את בית המן, ובאותו בית בו השתמש להתרברב, אותו נתנה למרדכי מיושבי הסנהדרין, ובזה גלתה את נצחונו של מרדכי, ולעין כל כולם ראו שלא במותו יקח הכל וביתו נלקח ממנו וניתן למנצחו, ובזה יזכרו גם היהודים בחורבן הבית ויעלו לארץ ישראל כדי לבנותו.

באגדת אסתר (פרק חי סימן ב') כתב, מנתה אותו אפוטרופוס על הבית להכניס ולהוציא. ולפי דבריו, מטרתה היתה כדי שיהיה ממונה על הבית לדאוג לכל צרכיו.

והמהרי"ל בספרו אור חדש (עמי קצ"ו) מבאר, כשראתה שנתן המלך את טבעתו למרדכי, וחביב בעיניו, אם כן גם זה חביב יהיה בעיניו לתת לו הבית של המן. יעו"ש.

ובספר שמן ראש (עמי תקכ"ג) הביא בשם הרבי מסאטמאר זצ"ל, אם היה הקב"ה מזמין למרדכי אמצעים לבנות בית לעצמו, היה בונה בית קטן כדרך הצדיקים, ולכן סובבו מן השמים שבית המן ינתן למרדכי הצדיק.

ואת חג הפורים תחוג בשמחה ובשירים.
עבד לאל אדון
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן רב"א

מדוע נאמר "דורש" "לעמו", ו"דובר" "לזרעו", בפסוק "דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו"

בעזה"י אדר הנאדר התשע"ג

כבוד ידידנו הנעלה, לשם טוב ותהילה, הכהן המרומם מעם, גבוה נשא ורם.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

בפסוק האחרון שבמגילה נאמר על מרדכי "דורש טוב לעמו
ודובר שלום לכל זרעו", מדוע לעמו דורש ולזרעו דובר.

אז עוד יש לומר שכאשר פונים למשנה
למלך, לא היו פונים אליו ישירות,
אלא ע"י מזכירים ועוזרים, ועל כן לעם
היו דרישות שנשלחות ע"י שליחים, אך
זרעו ומשפחתו של מרדכי היו פונים
אליו ישירות ומדברים עמו, וזהו החילוק
בין "דורש טוב לעמו" ו"דובר שלום
לכל זרעו".

עוד יש לומר ע"פ מה שדרשו רבותינו
בגמרא במגילה (טז:) רצוי לרוב
אחיו, "ולא לכל אחיו, מלמד שפרשו
ממנו מקצת סנהדרין", ועל כן לעם היו
הדברים בבחינת דרישות, ולא היתה
בניהם שיחה ודיבור, אך לזרעו שאהבו
וכבדו היו מדברים עמו "ודובר שלום
לכל זרעו".

הנלענ"ד לבאר כאשר משנה למלך
רוצה לבקש דבר כללי
בעבור כל העם, הוא עושה זאת קבל
עם ועדה, דורש ומבקש ברבים, לפני כל
השרים, אך אם רוצה לעזור לאחד מבני
משפחתו, אין צריך לדרוש ברבים, אלא
פונה לשר ומושל הממונה בדבר.

ובך מרדכי אשר היה משנה למלך
אחשוורוש, לעיתים היה צריך
לדרוש מהמלך טובות בעבור עמו, ועל כן,
לפני המלך היה דורש טוב, שיהיה טוב
לעם, ולא יחסר כלום, והדבר היה נעשה
בדרך דרישה קבל עם ועדה. אך לזרעו לא
היה צריך לדרוש מהמלכות בפני רבים,
ובקול רם, אלא די היה בדיבור קל עם שר
או ממונה ועל כן לזרעו היה דובר.

ואת חג הפורים, תחוגו בשמחה ובשירים. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן רכ"ב

מדוע ל"עמו דורש טוב" ו"לזרעו דובר שלום", בפסוק "דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו"

בעזה"י אדר הנאדר התשע"ג

כבוד ידידנו הנעלה, לשם טוב ותהילה, הכהן המרומם מעם, גבוה נשא ורם.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

בפסוק האחרון שבמגילה נאמר על מרדכי "דורש טוב לעמו
ודובר שלום לכל זרעו", מדוע לעמו "דורש טוב" ולזרעו
"דובר שלום".

הנה כבר עמד בזה הרבי מילובביץ' זצ"ל, בפורים התשכ"ה, ותירץ, לעם היה צריך מידי פעם לתת תוכחה, ועל כן לעם היה הדבר בבחינת דורש, אך לזרעו, כגון תינוקות, היה מוכיחם באופן של "דובר שלום", שהוכיחם בנחת, באופן ששמאל דוחה וימין מקרבת (הובאו דבריו בספר ונשמע פתגם המלך עמי' 62).

והנלענ"ד לתרץ שאחר פטירת מרדכי היו העם בהספד דורשים עליו טוב, במידותיו ותכונותיו ומעלותיו, אך לזרעו אשר השאיר אחריו, לא היה די בדורש טוב, כי הוא השאיר אחריו ממון עצום ורב, ומפני כך גם עוד בחיים חיותו דאג שיהיה "דובר שלום לכל זרעו", היינו שזרעו לא יתוכח ויריב על ירושתו וממונו. וענין זה אני רגיל לדרוש בהרבה בתי אבלים, להיות "דובר שלום לכל זרעו", ולא לריב אחר פטירת הנפטר. והאמת והשלום אהבו.

ואת חג הפורים, תחוגו בשמחה ובשירים. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

ספר תהילים

סימן רב"ג

מדוע בתחילה אמר שאו שערים ראשיכם
"והנשאו" פתחי עולם, ואילו לאחר מכן
נאמר "ושאו" פתחי עולם

בעזה"י תשרי התשע"ה

כבוד מעלת החכם הנעלה, לשם טוב ותהילה. חכם דעים, נחמד גם נעים.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר מדוע בתהילים (מזמור כ"ד פסוק
ז) בתחילה אמר "שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי
עולם". ואילו לאחר מכן (פסוק ט') נאמר: "ושאו פתחי
עולם", למה בתחילה אמר על פתחי עולם "והנשאו", ואילו
לבסוף אמר "ושאו".

הנה עמדו בזה כבר גדולי הדורות: **וכעין** זה כתב הרש"ר הירש (שם),
הרב שמואל לאניידו בספרו
תרועת מלך (עמ' כ"ה) כתב, בהתחלה
כשהתחלות קשות צריך שינשאו ע"י
זולתם, והינו והנשאו ע"י בני אדם
ומעשיהם והתעוררות ליבם לדבק עם
הקב"ה, ואח"כ בנקל "ושאו" פתחי
עולם להנשא מאליהם. יעו"ש.
החברה האנושית, שקשה להם לקבל
עליהם עול מלכות שמים, ולכן באה
הקריאה "והנשאו" בבנין נפעל, היינו בעל
כרחכם, ואח"כ "ושאו", כי העולם כבר
יבין מאילו, אחר המלחמות והחורבן, שה'
צבאות הוא מלך הכבוד סלה. יעו"ש.

לו האפשרות להפתח לפניו כדי שיוכל לשאול "מי הוא זה מלך הכבוד". ע"כ.

והנלענ"ד לבאר בדרך רמז, ע"פ מה שאמרו רז"ל "האדם עולם קטן" (אבות דרבי נתן פרק ל"א), וא"כ פתחי עולם, הם איש ואישה אשר מתחתנים ובונים בית, ועליהם אמר בתחילה "והנשאו פתחי עולם", "והנשאו" מלשון נישואין. ולאחר שבנו את ביתם, וזכו להנשא זה עם זה, זוכים בזרע של קיימא ומתקיים בהם "ושאו פתחי עולם", לשאת את התינוקות שנולדו להם בשעה טובה, כאשר ישא האומן את היונק.

וכ"כ כעין זה בספר תהילים עדות ביהוסף גרגי (שם) הראשון "והנשאו", והשני "ושאו", לרמז כי האדם הוא עולם קטן, ואם יתעורר לשכן השכינה בתוכו, מימלא "ושאו" פתחי עולם, מן השמים יעזרוהו. יעו"ש. וכ"כ מהרי"ץ בספר עץ חיים ח"א (דף ע"א ע"ב). יעו"ש.

וראיתי לרב משה חיים לאו שליט"א, בספרו ויבן משה (עמוד מ') שכתב לבאר, יש שפותחים את השערים להראות לפני מלך הכבוד, עליהם נאמר "והנשאו פתחי עולם", אך החוטא שחטא והרחיק מעל ה', אין הוא נידון לריחוק, אלא "ושאו פתחי עולם" - ניתנת

והי רצון ונוכה ויפתחו שערים, ובית מקדש יהיה נכון על אחד ההרים, ונקריב לפניו כבשים כיקר כרים. וברכת גמר חתימה טובה ומוצלחת, כשמש זורחת, ואת כל ונוכחת. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן רב"ד

מדוע נאמר "ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך", ולא אמר "ופי יאמר תהילתך", הלא "יגיד" הוא מלשון דברים קשים כגידין

בעזה"י שבט התשע"ג

כבוד ידיד הנעלה, לשם טוב ולתהילה.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י בת"ר, מדוע אמר דוד המלך ע"ה בתהילים "ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך" (תהלים פרק נ"א פסוק י"ז), ולא אמר "ופי יאמר תהילתך", הלא "יגיד", הוא מלשון דברים קשים כגידין.

אלו הרי הם קשים כגידין לאומרם בתפילתו. ע"כ.

ובספר צלותיה דאברהם (עמי ל') ביאר ששפתי הם כמו גיד, שאי אפשר לפתוח אותם אילולי תעזור לי ה' להניעם ולהזיזם כגיד. ע"ש.

והנלענ"ד לבאר, ע"פ מה שהביא הרב מנחם כשר בספרו תורה שלימה (שמות יתרו עמי ס'), בשם רש"י (שבת פז.), וכן מושב זקנים, גידין פירושו עשב מר ששמו גיד. ובמדרש שכל טוב כתב גידין הוא לענה. ע"כ. ולפ"ז אמר דוד המלך "ופי יגיד", מפני המרירות שהיתה בפיו על צרותיו, עוד יש לומר, שעל אף שהיה דוד המלך מלא במרירות, עם כל זאת "ופי יגיד תהילתך", דהיינו, עמד ואמר שבח לה' יתברך לפני שהתנה צרותיו לפניו, וזו גדולתו של דוד המלך שעל אף כל צרותיו, טרם כל עמד ואמר תהילות לפני השי"ת.

הנה עמדו על כך רבים מהפרשנים, ובס"ד אזכיר מדבריהם, בספר הסכת ושמע (עמי פ"ח) הביא בדרך דרש בשם הגרב"צ אבא שאול זצ"ל, היות והרגיש דוד המלך ע"ה, שקשה לו לדבר לפני הקב"ה, ואינו מדבר בחופשיות ובבטחון, לכן אמר "יגיד", הואיל והרגיש שחלש הוא וחסר אונים לדבר לפני ה' יתברך, ואם דוד המלך הרגיש כך, על אחת כמה וכמה, כל אדם צריך להרגיש כך. עכ"ד.

ובספר זכרון מאיר על התורה (עמי ס') ביאר שבתפילה אומרים הרבה שבחים להשי"ת אע"פ שאין אנו במדרגה גדולה, כי מי פתי לדמות דבקותנו בה' כמו האבות, ואעפ"כ אנו אומרים "אלהי אבותינו", ומי יכול לומר שעובד את ה' ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, וכן אומרים "כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך", ועל כן דברים

ומלך הבוחר בשירי זמרה, יבנה לנו בית הבחירה, ויגאלנו מהרה. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן רכ"ה

מהו לשון "לעת זקנה", בפסוק "אל תשליכני
לעת זקנה", והרי היה לו לומר "בעת זקנה"

בעזה"י חשוון התשע"ה

כבוד מעלת החכם המופלא, וכבוד ה' מלא.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, דוד המלך מבקש בספר תהילים
"אל תשליכני לעת זקנה" (פרק ע"א פסוק ט'), מה לשון "לעת
זקנה", והיה לו לומר "בעת זקנה".

תעסוקה לבל יתבטלו. ולכך ביקש דוד
המלך "אל תשליכני לעת זקנה", שלא
אהיה כמו אותם זקנים שעיתותיהם
בטלות, אלא תמיד אהיה עסוק בלימוד
תורה ובתקון עולם.

ועוד יש לומר שזקן קשה לו לעשות
דברים כמו שהיה צעיר, ולכך
ביקש שאהיה כמו צעיר "ואל תשליכני
לעת זקנה", ובדרך רמז אמרתי בס"ד,
בספר קוהלת (פרק א'), מופיעים כל
העיתים "עת ללדת וכו'", ושם לא
מוזכר "עת להזדקן", ובקש דוד המלך
"אל תשליכני לעת זקנה", אל תשליך
אותי לעת כזו שלא נזכרה שם. אלא
תמיד אשאר צעיר בעבודת ה'.

הנה עמד בזה בספר טהרת ניסן
טלושקין (עמ' ק"ד), וכתב, יש
זקנה מדרך הטבע, אבל יש זקנה
שקופצת על האדם בהיותו צעיר, ולכן
מבקש דוד המלך, אל תשליכני פתאום
שלא בזמן לעת זקנה. יעו"ש.

עוד יש לומר, שיש אנשים הדואגים
תמיד מה יהיה כשיהיו זקנים,
ומה יאכלו, ומה יעשו, ומי ידאג להם,
ולכך אמר "אל תשליכני לעת זקנה",
שלא אחשוב על העת הזו, אלא תמיד
אייחל להאמין בכך כי אתה מבטחי.

עוד יש לומר שיש אנשים זקנים אשר
משתעממים ואין להם מה לעשות,
ומנסים למלאות את זמנם בכל מיני

וה' יתן לנו ולכם חיים ארוכים, טובים ומבורכים. עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן רכ"ו

מדוע בפסוק "וכנה אשר נמעה ימינך",
הכ' רבתי

בעזה"י אלול המרוצה התשע"ד

כבוד החכם הנעלה, לשם טוב ותהילה.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מח"ס גם אני אודך.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר מדוע בפסוק "וכנה אשר נמעה
ימינך" (תהילים פרק פ' פסוק ט"ז), הכ' רבתי.

וּבְפִירוּשֵׁי התוס' על התורה (בראשית
פרק "ב פסוק ד'), הובא,
"ואברם בן חמש שנים", זה שכתוב,
וכנה אשר נטעה ימינך, כנה בגמטריא
ע"ה, ולכן באה כ' של וכנה רבתי,
לרמז על אברהם שהיה אחר כ' דורות.
ע"כ.

וּבַסְפָּר אוצר השמות רוזנברג (ערך כנה)
הבא בשם הריב"ל פירוש
למילה כנה, מלשון קנה, וכוונתו לסוכה
העשויה קנים, היינו בית המקדש,
והתפלל על ישראל המכונים גפן ועל
בית המקדש. ע"כ. והוסף בשם בעל
המסורה שכדי שלא יטעו לקרא "וכנה",
בב', משום כך כתבו בכ' רבתי. ע"כ.
והנלענ"ד דכוונתו שלא יטעו לקרא
וכנה על אותו האיש יש"ו שר"י, שלא

הנה תחילה וראש פשט הפסוק
בדברי דוד המלך ע"ה, הוא,
שמבקש שיפקוד את הגפן הזאת, וכנה
אשר נטעה ימינו. וכוונתו שיפקוד את
עם ישראל.

וּנְחַלְקוּ הפרשנים בפירוש המילה
"כנה", רש"י מפרש מלשון
כן ובסיס. ור"י אבן גאנח הראב"ע
והרד"ק, מפרשים, מלשון "גינה",
וגימ"ל מתחלפת בכ"ף. ועוד פירש
הרד"ק, מלשון נטיעה רכה.

וַעֲתָה אלכה ואשובה, להשיב על
שאלתו הרמתה, מדוע במילה
"וכנה", הכ' רבתי, הנה במסורה הובא
ביאור, כ' רבתי לפי שיקראו ישראל ע'
שמות, הוסיף עליהם שם ונקראה כנה.

הוסיף רמז לאברהם אבינו שהיה בדור עשרים אחר היצירה. ע"כ.

ובספר החן (עמ' י') כתב שאות גדולה נקראת עם המילוי, וכנה אשר נטעה ימינך, כ' גדולה, לרמז על מילוי הכ' שהוא מאה, כי המקדש מאה אמה. יעו"ש.

והנלענ"ד לבאר בס"ד, ע"פ מה שהובא בגמרא בר"ה (לא). עשר מסעות נסעה שכינה, וכנגדן עשר מסעות גלתה סנהדרין. ואם כן עברו ישראל בסך הכל עשרים מסעות עשרה מסעות שכינה ועשר גלויות סנהדרין. ובזה יש לרמז את הכ' רבתי, של "וכנה", והיינו שהתפלל על עשרים פעמים הללו, ובקש שתהיה השכינה שרויה וקבועה בישראל.

יטעו אחריו. עוד נלענ"ד מה שהביא בשם הריב"ל, דבאור המלה כנה הוא סוכת קנים, י"ל בס"ד בדרך רמז, שמפני כך כתובה כ' גדולה, כי סוכה הגבוהה למעלה מכ' אמה פסולה].

ובספר תפילות ישראל ברוין (תהלים שם) כתב שעד כ' שנים אין אדם בר עונשין ומבן עשרים דעתו מושבת ומכוונת. ובזה רמז אות כ' גדולה, ועל בן אמצתה לך, היינו אין אומץ וחוזק עד כ' שנה. יעו"ש.

ובספר אוהל מועד ח"ח (תהילים שם) הביא בשם אבן יחיא, רמז לביהמ"ק הכן והבסיס של עם ישראל ששורף באש, ורומז לחורבן הבית בשנת כ' למאה החמשית מבית השני. ועוד

וישיב שופטינו כבראשונה. ובבנין עיר ציון נאמנה. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן רכ"ז

מדוע אומר "בישראל" בלשון יחיד "יאמר נא",
ואילו ב"בית אהרן" ו"ביראי ה'" אומר בלשון
רבים "יאמרו נא"

בעזה"י שלהי טבת התשע"ד

כבוד החכם הנעלה, על כל ברכה ותהילה, עסיק בתורה ומסלסלה,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

מדוע בפסוקים הנאמרים בחלל בתהילים (פרק קי"ח פסוקים ב'-ד'), אומר דוד המלך: "יאמר נא ישראל כי לעולם חסדו, יאמרו נא בית אהרן וכו', יאמרו נא יראי ה' כי לעולם חסדו". בישראל אמר בלשון יחיד "יאמר נא", ואילו בבית אהרן וביראי ה' אמר בלשון רבים "יאמרו נא".

וראיתי שרבים מהפרשנים עמדו וביארו בזה, והנלענ"ד בלבד, אשר הוא מוציאם ידי חובה [וכן מצינו עד היום הזה אנשים שאינם יודעי קרא וכתוב, ועל כן הם מלומדים ויודעי קרא וכתוב, ועל כן הם עצמם יכולים לומר ולקרא כולם יחד, ועל כן אמר בלשון רבים "יאמרו נא", אך בעם ישראל יש רבים שאינם יודעים קרא וכתוב, ושומעים מן השליח צבור בלבד, אשר הוא מוציאם ידי חובה [וכן מצינו עד היום הזה אנשים שאינם יודעי קרא וכתוב, ועל כן הם מלומדים ויודעי קרא וכתוב, ועל כן הם עצמם יכולים לומר ולקרא כולם יחד, ועל כן אמר בלשון יחיד "יאמר נא ישראל", כי כאן רק הש"צ אומר.

והאל יושב תהילות, יראנו נפלאות גדולות, ויגאל עמו גאולות, ומושיעים בהר ציון לעלות, ושם נהללו בכל מילות, ובכל קרבנות ועולות, בשיר שבחה והילולות. אכ"ר. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן רכ"ח

מדוע אמר "מיד", בפסוק "שלח ידיך ממרום פצני והצילני ממים רבים מיד בני נכר", והרי היה לו לומר "מידי" בלשון רבים, כי בני נכר הם רבים

בעזה"י שלהי טבת התשע"ד

כבוד החכם הנעלה, על כל ברכה ותהילה, עסיק בתורה ומסלסלה, הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו. רוב שלום טובה וברכה.

דוד המלך מבקש, "שלח ידיך ממרום פצני והצילני ממים
רבים מיד בני נכר" (פרק קמ"ד פסוק ז'), מדוע אמר "מיד", ולא
"מירי", בלשון רבים, כי הלא בני נכר רבים.

והנלענ"ד שהגויים על אף שמסוכסכים מחולקים ומפורדים זה עם זה, כאשר באים להלחם נגד עם ישראל, עושים כולם יד אחת נגד ישראל. וכדרך שעשו מואב ומדין שלום בניהם על אף שהיו מאז ומעולם שונאים את ישראל, והכל בכדי להלחם נגד ישראל, וכמבואר ברש"י פרשת בלק (פרק כ"ב פסוק ז').

עוד נלענ"ד שיש אומות שאינם יכולות לפגוע בישראל ושולחות יד ארוכה לעשות זאת במקומם, וכפי שענינו ראות עם אירן וחיזבלה שר"י, אשר שולחות מפגעים מטעמם, ועוזרים ומסייעים לחמס וגיהד ושאר ירקות מרעין בישין, לפגוע בישראל, ובעם היושב בציון, וחרבם תבא בלבם וכל קשתותם תשברנה. ועליהם התפלל דוד שה' יצילנו מאותה יד של בני נכר.

והאל יושב תהילות, יראנו נפלאות גדולות, ויגאל עמו גאולות, ומושיעים בהר ציון לעלות, ושם נהללו בכל מילות, ובכל קרבנות ועולות, בשיר שבחה והילולות. אכ"ר. עבד לאל אדון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

סימן רכ"ט

מדוע נאמר "אשר פיהם דיבר שוא וימינם
ימין שקר", והלא זו כפילות דברים

בעזה"י שלהי שבט התשע"ה

כבוד מעלת ידידנו הנעים, חכם דעים, תורתו שעשועים, ופריו מתוק וטעים.
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י בת"ר, בספר תהילים (פרק קמ"ד פסוק ח'),
נאמר: "אשר פיהם דיבר שוא וימינם ימין שקר", ולכאורה
הלא זו בפילות דברים.

התשנ"ג, הבטיח לחדול מכל פעילות
טרור, ולחץ ידיים נתעבות בשקר וכזב,
ועל אף כל זאת, המשיך לשפוך דמם
של יהודים בריש כל חוצות, ולעין כל
אוטובוסים התפוצצו ע"י מחבלים
מתאבדים ארורים, ואבנים נזרקו על ידי
יהודים שנסעו בדרכים, ויהודים נדקרו
בדרכם לביתם, ודמינו נשפך כמים,
והיינו ללעג וקלס לכל סביבותינו, ועוד
עברנו תלאות רבות ורעות, לא תקום
פעמיים צרה. ולצערינו התקיים הפסוק
כפשוטו, שפיו דיבר שוא, וימינו היתה
בהבטחות שקר.

והנלענ"ד לבאר, כי כידוע מנהג
ישראל מקדמת דנא,
היה להתחייב התחייבות משפטית
בתקיעת כף, והדבר נעשה כאות
לקיום וגמר הקנין, ובזה יש לבאר
את הפסוק, שאותם המדברים שווא,
לא מסתפקים בדיבורים, אלא אף
נשבעים בתקיעת כף בימינם, אך הכל
בשקר יסודו.

ולדאבון כל לב, כבר ראינו כעין זאת
את רב המרצחים, ערפאת
שר"י, בהסכמי אוסלו אשר נחתמו בשנת

וה' ימגר אויבינו, וכל המבקשים רעתינו, ומהרה יחיש לגאלנו,
ולידידי היקר ברכה מרובה לראש משביר, ליבו גיבור כאביר,
כאדון וגביר, שיזכה להגדיל תורה ולהאדירה, ברבות הטובה לתפארה.
אכ"ר, עבד לאל אדון,
כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

ספר משלי

סימן ר"ל

מדוע שלמה המלך במזמור "אשת חיל", לא שיבח את האשה על צניעותה

בעזה"י ניסן התשע"ה

כבוד מעלת הרב המופלא, וכבוד ה' מלא,
הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, מעיה"ת בני ברק ת"ו.
רוב שלום טובה וברכה.

נשאל נשאלתי ע"י כת"ר, מדוע שלמה המלך במזמור "אשת
חיל", לא שיבח את האשה על צניעותה?

אשת חיל מי ימצא, כלומר, מי ימצאנה
כי אינה יוצאת, ואפילו כשהיא צריכה
לצאת, יוצאת בכבוד, מכוסה וצנועה
מכף רגל ועד ראש. עכ"ד.

וכן פירש בספר ים שמחה פריעד (בשלח
עמי קע"ב), אשת חיל מי ימצא
ורחוק מפנינים מכרה, מי היא אשת
חיל, זו המרחיקה עצמה מפנינים
מבגדים ותכשיטים שאינם בדרך ישראל
סבא, ואז בטח בה לב בעלה, כי
בעבורה "ושלל לא יחסר", שבזכותה יש
פרנסה לרוב. עכ"ד.

הנה, שבח האשה במזמור "אשת חיל"
בענין צניעותה, לא מופיע
במפורש, אך מרומז בפסוקים רבים,
וכמו שנאמר "עוז והדר לבושה", וכן
כתב רש"י על הפסוק "צופיה הלכות
ביתה", דאפילו היא בביתה, נותנת לב
על צרכי בני ביתה איך יתנהגו באמת
ובצניעות. עכ"ל, וכן פירש מצודת דוד.
ואציגה נא עמך כמה מעט מזער מן
רמזי רבותינו על הצניעות במזמור:
"אשת חיל מי ימצא ורחוק מפנינים
מכרה", כתב הרב בוגיד סעדון זצ"ל,
בספרו מגיד חדשות ח"י (דרוש מ"ה),

ובספר זאת זכרון להרה"ק מלובלין (פרשת חוקת) כתב, "אשת חיל", מהו חיל, שנלחמת עם יצרה על ידי צניעותה, וזוכה בזכות כך ל"מי ימצא", היינו בנים צדיקים, שהצדיק נקרא "מי".

וגבי שאלתו, הנלענ"ד דהטעם שלא שיבח שלמה המלך את האשה במפורש על צניעותה, כי דורו של שלמה המלך היו כולם צדיקים ומזומנים לחיי העולם הבא, וכמו שמובא במו"ק

וזכות צניעות הנשים, נזכה לבנין קודש הקודשים, להחיות לבבות חלשים, וישראל הפזורים ונטושים, להביאם לציון הר קדושים. אכ"ר. עבד לאל ארון, כפיר ברוך מבורך דדון ס"ט.

